

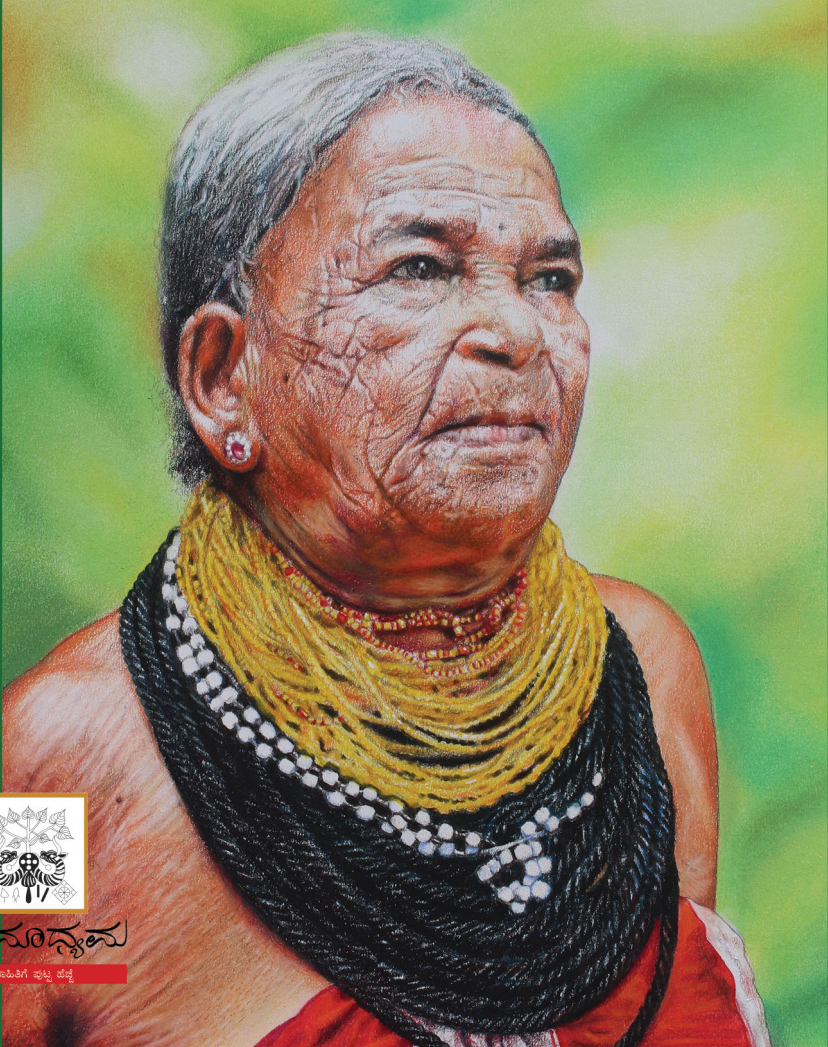
ಡಾ|| ಎಲ್ ಆರ್ ಹೆಗಡೆ

ಅಪ್ರಕಟಿತ ಸಂಗ್ರಹ ಮಾಲೆ

ಹಾಲಕ್ಕಿ ಕಥೆಗಳು

ಸಂಪಾದಿಸಿದವರು: ಶ್ರೀಮತಿ ರೇಣುಕಾ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಭಟ್ಟ

ಇ

ವಿಶ್ವನಾಥವು

ಮಾತೃ ಮಾಹಿತಿಗೆ ಪುಸ್ತಕ ಹೆಚ್ಚು

ಉಚಿತ ಪುಸ್ತಕ

ಡಾ|| ಎಲ್ ಆರ್ ಹೆಗಡೆ

ಅಪ್ರಕಟಿತ ಸಂಗ್ರಹ ಮಾಲೆ

೩

ಹಾಲಕ್ಕಿ ಕಥೆಗಳು

ಸಂಪಾದಿಸಿದವರು

ಶ್ರೀಮತಿ ರೇಣುಕಾ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಭಟ್ಟ

ವಿತ್ರಮೂರ್ಧನ

ಮಕ್ಕಳ ಮಾಹಿತಿಗೆ ಪುಟ್ಟ ಹೆಜ್ಜೆ

ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು 'ಮಿತ್ರಮಾಧ್ಯಮ'ದ 'ಉಚಿತ ಪುಸ್ತಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ' ಅಭಿಯಾನದ ಭಾಗವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದು, ಸಾಫ್ಟ್ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು
freebookculture.rivertoughts.com ವೆಬ್‌ಸೈಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಉಚಿತವಾಗಿ ಪಡೆಯಬಹುದು.
This book is published as part of 'Mitramaadhyama' Trust's campaign FREE BOOK CULTURE; people who wish to
have their own copy can download it from freebookculture.rivertoughts.com

ಹಾಲಕ್ಕಿ ಕಥೆಗಳು

Halakki Kathegalu

ಸಂಗ್ರಹಕಾರರು
ಡಾ|| ಎಲ್ ಆರ್ ಹೆಗಡೆ

COLLECTED BY
Dr. L R Hegde

ಸಂಪಾದಕರು
ಶ್ರೀಮತಿ ರೇಣುಕಾ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಭಟ್ಟ

EDITED BY
Smt. Renuka Ramakrishna Bhat

ಇ - ಪ್ರಕಟಣೆ
ಮಿತ್ರಮಾಧ್ಯಮ
ಬೆಂಗಳೂರು

E-PUBLICATION BY
MITRAMAADHYAMA (TRUST)
Bangalore

ಮೊದಲ ಇ-ಪ್ರಕಟಣೆ : ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ೨೦೨೦
ಆಕಾರ: ೧/೮ ಡೆಮಿ
ಪುಟಗಳು: ೭೬+೪

First E-Edition: September 2020
Size: 1/8 Demy
Pages: 76+4

ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಉಚಿತ ಅಕ್ಷರ ಜೋಡಣೆ ಮಾಡಿ ಸಹಕರಿಸಿದವರು
ಶ್ರೀ ರವಿಕುಮಾರ್
ಶ್ರೀಮತಿ ಶಶಿದೀಪ್
ಕುಮಾರಿ ಅನಘಾ ನಾಗಭೂಷಣ
ಮುಖಪುಟ ರಚನೆ: ಶ್ರೀ ಮುರಳೀಧರ

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Non Commercial-NoDerivatives 4.0 International License.

ಈ ಪುಸ್ತಕವು ಕ್ರಿಯೇಟಿವ್ ಕಾಮನ್ಸ್ ಹಕ್ಕುಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ 4.0 ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪರವಾನಗಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು ಇದನ್ನು ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ
ವಾಣಿಜ್ಯೇತರ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗೆ ಮರುಮುದ್ರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅನುಮತಿ ಇರುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಕಾಶಕರ ಮಾತು

ಸುಮಾರು ಎರಡೂವರೆ ವರ್ಷದ ಹಿಂದೆ ಶ್ರೀಮತಿ ರೇಣುಕಾ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಭಟ್ಟ ಅವರು ನನಗೆ ಕರೆ ಮಾಡಿ, ತಮ್ಮ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ನಾನು ಭಾರತವಾಣಿ ಬಹುಭಾಷಾ ಜ್ಞಾನಕೋಶ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವುದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಅವರು ತಮ್ಮ ತಂದೆ ದಿ. ಎಲ್ ಆರ್ ಹೆಗಡೆಯವರ ಅಪ್ರಕಟಿತ ಜಾನಪದ ಸಂಗ್ರಹಗಳ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದೇ ಎಂದು ಕೇಳಿದರು.

ನಾನು 1990-92ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಶಿರಸಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಒಂದೆರಡು ಸಲ ಶ್ರೀ ಎಲ್ ಆರ್ ಹೆಗಡೆಯವರನ್ನು ಬಸ್ ನಿಲ್ದಾಣದಲ್ಲಿ ಕಂಡಿದ್ದೆ. ಮಾತನಾಡಿಸಲು ಧೈರ್ಯ ಇರದವನಾಗಿದ್ದೆ. ಈಗ ಅವರ ಅಪ್ರಕಟಿತ ಸಂಗ್ರಹವೇ ಇದೆ ಎಂದು ತಿಳಿದಾಗ ಕುತೂಹಲ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಶ್ರೀಮತಿ ರೇಣುಕಾ ಭಟ್ ಅವರ ಮನೆಗೇ ಹೋದೆ. ಅಲ್ಲಿರುವ ಅಪಾರ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ನೋಡಿ ಅಚ್ಚರಿಯಾಯಿತು. ಅದಾಗಲೇ ಶ್ರೀ ಎಲ್ ಆರ್ ಹೆಗಡೆಯವರು 83 ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದವರು. ಆದರೂ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದವು!

ಈಗ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಆಯ್ದು ಸಂಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಒಂದು ಸರಣಿಯಾಗಿ, ಮುಕ್ತ ಮಾಹಿತಿಯಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಕ್ರಿಯೇಟಿವ್ ಕಾಮನ್ಸ್ ಹಕ್ಕಿನಡಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಇವುಗಳ ಮುದ್ರಿತ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಯಾವುದೇ ಆಸಕ್ತರು ಯಾವ ಅನುಮತಿಯೂ ಇಲ್ಲದೆ, ಇದ್ದ ಹಾಗೆಯೇ ಮುದ್ರಿಸಬಹುದು!

ಆನ್‌ಲೈನ್‌ನಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ 'ಭಾರತವಾಣಿ' ಯೋಜನೆ, ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ 'ಕಣಜ' ಯೋಜನೆಗೆ, ಇನ್ನಾವುದೇ ಮುಕ್ತ ಮಾಹಿತಿಯ ಜಾಲತಾಣಕ್ಕೆ ಉಚಿತವಾಗಿ ಈ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಆಗುವ ಮಾತಿರಲಿ, ಇದ್ದುದನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕಾಲ ಈಗ ಎದುರಾಗಿದೆ. ಆಧುನಿಕತೆ, ನಗರೀಕರಣದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಭಾಷೆ - ಲಿಪಿ - ಪರಂಪರಾಗತ ಅರಿವು ಎಲ್ಲವೂ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗುತ್ತಿವೆ. ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ತರಾತುರಿಯಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಓದುಗರು ಗಮನಿಸಬೇಕಿದೆ.

ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಅಕ್ಷರಜೋಡಣೆಗೆ ಸಹಕರಿಸಿದ, ಮುಖಪುಟ ರಚಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಫೇಸ್‌ಬುಕ್ ಮಿತ್ರಲೋಕಕ್ಕೆ ಮಿತ್ರಮಾಧ್ಯಮದ ಅನಂತ ವಂದನೆಗಳು. ಡಿಜಿಟಲ್ ಜನಪದವು ಪರಂಪರಾಗತ ಜನಪದವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮುಂದಾಗಿರುವುದು, ಅದರಲ್ಲೂ ಹಲವು ಯುವ ವಯಸ್ಕರೇ ಈ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿರುವುದು ಕೊಂಚ ಸಮಾಧಾನದ ಸಂಗತಿ. ಇಂತಹ ಜೀವನ್ಮುಖಿ ಯುವನಮುದಾಯ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಲಿ ಎಂದು ಹಾರೈಸುತ್ತೇವೆ.

ಮುಕ್ತಮಾಹಿತಿಗೆ ಪುಟ್ಟ ಹೆಜ್ಜೆ ಇಡುವ ಮಿತ್ರಮಾಧ್ಯಮದ ಘೋಷವಾಕ್ಯವನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುವ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ವಂದನೆಗಳು.

- ಬೇಳೂರು ಸುದರ್ಶನ ಮತ್ತು ಕೃಷ್ಣನ್
ಜುಲೈ 2019

ಸಂಪಾದಕರ ಮಾತು

ನಮ್ಮ ಪೂಜ್ಯ ತಂದೆಯವರಾದ ಡಾ|| ಎಲ್. ಆರ್. ಹೆಗಡೆಯವರು ಕನ್ನಡ ಜಾನಪದ ಸಾರಸ್ವತಲೋಕದಲ್ಲಿ ಚಿರಪರಿಚಿತರು. ಅವರು ತಮ್ಮ ಪೂರ್ತಿ ಜೀವನವನ್ನು ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದ ನಶಿಸಿಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಜಾನಪದ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿ, ಉಳಿಸುವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿಯವರು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ, ತಮ್ಮ ಕೊನೆಯ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅವರೇ ಬರೆದ- 'ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯದ ನೆನಪುಗಳು' ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಓದಿದರೆ ಜಾನಪದ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅವರ ಅಪೂರ್ವ ಸಾಧನೆಯ, ಪಟ್ಟ ಕಷ್ಟಗಳ ಪರಿಚಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರಿರುವಾಗ ಪ್ರಕಟವಾದ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಹಾಗೂ ಅವರೇ ಬರೆದ ಪಾಂಡಿತ್ಯ ಪೂರ್ಣ ಪೀಠಿಕೆಗಳು, ಮುನ್ನುಡಿಗಳು ಜಾನಪದ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅವರ ಅಳವಡಾದ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸುತ್ತವೆ. ತುಲನಾತ್ಮಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗಳು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಶ್ಲಾಘನೀಯ. ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗಗಳ ಕುರಿತ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಅನನ್ಯವಾಗಿದೆ. ಸಂಶೋಧನಾ ಪ್ರಬಂಧಗಳು, ಭಾಷಣಗಳು, ಜಾನಪದ ಲೇಖನಗಳು ಉಲ್ಲೇಖನೀಯ.

ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನದ ಜೊತೆಗೆ ಹೋಮಿಯೋಪಥಿ, ಆಯುರ್ವೇದ, ಹಳೆಯ ಚಿಕಿತ್ಸಾ ಪದ್ಧತಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಅಪಾರ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಸಾವಿರಾರು ರೋಗಿಗಳು ಇದರ ಲಾಭವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಉಚಿತವಾಗಿ ಔಷಧಿಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ವೈಖರಿಯನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ಇಂಗ್ಲೀಷಿನ 'One man army' ನೆನಪಾಗುತ್ತದೆ.

ನಾವು ನಾಲ್ಕು ಮಕ್ಕಳು ರೇಣುಕಾ, ರಾಮಕೃಷ್ಣ, ಸುನಂದಾ ಹಾಗೂ ಸವಿತಾ. ನಾವು ಚಿಕ್ಕವರಿರುವಾಗ, "ಯಾಕಪ್ಪಾ ಈ ಹಳ್ಳಿಗರ ಹಾಡು, ಕಥೆ, ಸಾಹಿತ್ಯಗಳನ್ನಾದರೂ ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೋ" ಏನೂ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲದ ಉಪಯೋಗವಿಲ್ಲದ ಕೆಲಸವೆಂದೂ, ವೇಳೆ ಹರಣವೆಂದೂ ಅನ್ನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ, ಈಗ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದರಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನಾದರೂ ಉಳಿಸಬೇಕೆಂಬ ಹಂಬಲದಿಂದ ಕೆಲಸ ಮಾಡತೊಡಗಿದಾಗ ಇದೆಷ್ಟು ಕಷ್ಟತರವಾದ, ಕ್ಲಿಷ್ಟವಾದ ಕೆಲಸವೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಿದೆ. Absent minded professor ಆದರೂ ಜಾನಪದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವಾಗ ಹೇಳಿದವರ ಹೆಸರು, ಬರೆಸಿಕೊಂಡ ದಿನಾಂಕ, ವಿವಿಧ ವಿಷಯಗಳ ವಿಂಗಡಣೆ, ಸಂಸ್ಕರಣೆಗಳನ್ನು ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ, ಅಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟೊಂದು ಶ್ರಮ ವಹಿಸದಿದ್ದಾರೆ. ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದೆಲ್ಲವೂ ನಶಿಸಿಹೋಗುತ್ತಿದ್ದವೆಂಬ ಅನುಭವವಾಗುತ್ತದೆ. ದೂರದೃಷ್ಟಿ ಮೆಚ್ಚುವಂಥದ್ದು. ಬಹುಶಃ ನಿರೂಪಕರಾರೂ ಈಗಿಲ್ಲ. ಅವರ ಸಂಗ್ರಹಗಳೂ ಅವರ ಜೊತೆಯೇ ಆಧುನಿಕತೆಯ

ಜೀವನಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಹೋಗಿದೆ. ಈಗಿನ ತಲೆಮಾರಿನವರ ಹತ್ತಿರ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಸಿಗುವ ಆಸೆಯಿಲ್ಲ. ಮಾಡಿದ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ ಜನಪದರ ಮುಗ್ಧ ಮನಸ್ಸು, ಸ್ವಚ್ಛಂದ ವಾತಾವರಣ, ಆಗಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ರೀತಿ-ನೀತಿಗಳ ಕಲ್ಪನೆ, ಜೀವನದ ಸರಳತೆ, ಸರಳ-ಸುಲಭ ಚಿಕಿತ್ಸಾಪದ್ಧತಿ ಎಲ್ಲ ತಿಳಿಯ ಹತ್ತಿದೆ.

ತಂದೆಯವರೇ ಹೇಳಿಕೊಂಡಂತೆ ಅವರಿಗೆ ಹಳ್ಳಿಯ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಕಲಿತು, ಹೇಳುವ ಹವ್ಯಾಸ ಚಿಕ್ಕಂದಿನಿಂದೇ ಇತ್ತು. ಧ್ವನಿ ಬಹಳ ಮಧುರವಾಗಿತ್ತು; ಸುಶ್ರಾವ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಹವ್ಯಕ ಹೆಂಗಸರಲ್ಲಿ ಹಬ್ಬ-ಹರಿದಿನಗಳಲ್ಲಿ, ಮದುವೆ ಮುಂಜಿಗಳಲ್ಲಿ, ಮುಂಜಾನೆ, ಸಂಜೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವಾಗ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹೇಳುವ ಪರಿಪಾಠವಿತ್ತು. ಹೀಗಾಗಿ ಅರಿವಿಲ್ಲದಂತೆ ಜಾನಪದದತ್ತ ವಾಲಿದ್ದರು. ಮೊದಮೊದಲು ಸಮಯದ ಅಭಾವದಿಂದ, ಹೋಮಿಯೋಪಥಿ ಔಷಧಗಳ ಅಭ್ಯಾಸ, ದಿನಾಲೂ ಬರುವ ರೋಗಿಗಳ ಉಪಚಾರ, ಕಾಲೇಜಿನ ಕೆಲಸಗಳ ಮೂಲಕ ಹೆಚ್ಚು ಸಮಯ ಸಿಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೆನರಾ ಕಾಲೇಜಿನಿಂದ ಅಧ್ಯಾಪಕ ಕೆಲಸದಿಂದ ನಿವೃತ್ತಿಯ ನಂತರ ಉಳಿದ ಪೂರ್ತಿ ಆಯುಷ್ಯವನ್ನು ಜಾನಪದಕ್ಕಾಗಿಯೇ, ಆದರೆ ಸಂಗ್ರಹ, ಉಳಿಸುವ ಕೆಲಸಕ್ಕೇ ಮೀಸಲಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದ ಬಹುತೇಕ ಎಲ್ಲ ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ತಿರುಗಿ ಸಾಕಷ್ಟು ವೈವಿಧ್ಯಪೂರ್ಣ ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದರು. ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಪ್ರಕಟಣೆ ಕಂಡಿವೆ.

ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅವರ ಏಳೈಯನ್ನು ಕಂಡು ಪ್ರಕಟಣೆಗಳಿಗೆ ತೊಡಕನ್ನು ತಂದು ಒಡ್ಡುವವರೂ ಇದ್ದರು. ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದರೂ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳದೆ ತಮ್ಮ ಕೈಯಿಂದ ಖರ್ಚು ಮಾಡಿ ಹಲವಾರು ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದರು. ಜಾನಪದ ವೈದ್ಯಕೀಯದಲ್ಲಿ, ಅಂದರೆ- ಹಳ್ಳಿಯ ಚಿಕಿತ್ಸಾಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಅವರಷ್ಟು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದವರು ವಿರಳವೆಂದೇ ನನ್ನ ಭಾವನೆ. ಆದರೆ, ಕೊನೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿ, ವಿಂಗಡಿಸಿ, ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಕೂಡಿ ತಯಾರಿಸಿದ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳು- ಸುಮಾರು ಮೂವತ್ತೈದು ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳು. ನಮಗಾರಿಗೂ ಅರಿವಿಲ್ಲದಂತೆ ಅವೆಲ್ಲವೂ ಯಾರದೋ ಕೈ ಸೇರಿದೆ; ಅವೆಲ್ಲ ಅತ್ಯಮೂಲ್ಯವಾಗಿದ್ದವು. ಎಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೂ ಲಭ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಒಂದು ಮಾತು- ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿ, ವಿಂಗಡಿಸುವ ಮೊದಲು ಅವುಗಳ ಎರಡು-ಮೂರು ಮೂಲಪ್ರತಿಗಳು ಇರುತ್ತಿದ್ದವು. ಆ ಸಂಗ್ರಹಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ತಂದು, ಆ ಮೂಲಪ್ರತಿಗಳಿಂದ ಸುಮಾರು ೧೪-೧೫ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಅದನ್ನು ಇ-ಪ್ರಕಟಣೆಯ ಮೂಲಕ ಜಾನಪದ ಪ್ರೇಮಿಗಳಿಗೆ ತಲುಪಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ನಾವಂತೂ ಈ ಕೆಲಸದ ಆಶೆಯನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೆವು. ಅನೇಕ ಜಾನಪದ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿದ್ದವರ ಸಂಪರ್ಕ ಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರೂ ಏನೂ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರೂ ಹೆಗಡೆಯವರ ಬಗ್ಗೆ ಗೌರವದ ಮಾತನಾಡುವವರೇ ಹೊರತು ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಅಥವಾ

ಮಾರ್ಗದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಯಾರೂ ಮುಂದೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಯುತ ನಂದಕುಮಾರರ ಪರಿಚಯವಾಗಿ ಅವರು ಶ್ರೀಯುತ ಬೇಳೂರು ಸುದರ್ಶನರ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿದರು. ನಾನು ನಿರಾಸೆಯಿಂದಲೇ ಕೊನೆಯ ಪ್ರಯತ್ನವೆಂದು ಅವರಿಗೆ ಫೋನ್ ಮಾಡಿದೆ. ಅವರು ಸಹಾಯ ಹಾಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡಲು ಮುಂದೆ ಬಂದರು. ಇಂದು ಅವರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಅನೇಕ ಸ್ನೇಹಿತರೂ ಕೈ ಜೋಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ತಂದೆಯವರೇ ಹೇಳಿಕೊಂಡಂತೆ ೧೫ ಸಾವಿರ ಪುಟಗಳ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿದ್ದ ಸ್ವಲ್ಪ ಭಾಗವನ್ನು ಉಳಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಸಾಗಿದೆ. ಇಷ್ಟು ಉಳಿದರೂ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಪ್ರಯತ್ನ ಸಾರ್ಥಕವಾಯಿತೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದ (ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ, ಅಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ) ಎಲ್ಲರಿಗೂ ನಾವು ಚಿರಋಣಿಗಳು.

ಶ್ರೀಮತಿ ರೇಣುಕಾ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಭಟ್ಟ

9535192074 / 8660421309

ಡಾ|| ಎಲ್ ಆರ್ ಹೆಗಡೆ ಕೃತಿಗಳು

ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ

೧	ಮೂಢನಂಬಿಕೆಗಳು	(ಪ್ರಚಾರೋಪನ್ಯಾಸ)
೨	ಜಾನಪದ ಕಥೆಗಳು	(ಪ್ರಚಾರೋಪನ್ಯಾಸ)
೩	ಪುರಾಣ ಜಿಜ್ಞಾಸೆ	(ಪ್ರಚಾರೋಪನ್ಯಾಸ)
೪	ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮದುವೆ	(ಪ್ರಚಾರೋಪನ್ಯಾಸ)
೫	ಬತ್ತಲೇಶ್ವರ ರಾಮಾಯಣ	(ಪ್ರಚಾರೋಪನ್ಯಾಸ)
೬	ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಮೂಢನಂಬಿಕೆಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆ	(ಪ್ರಚಾರೋಪನ್ಯಾಸ)
೭	ಪರಮೇಶ್ವರಿಯ ಪದಗಳು	(ಕಥನಗೀತೆಗಳು)
೮	ಗುಮ್ಮನ ಪದಗಳು	(ಕಥನಗೀತೆಗಳು)
೯	ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು	(ಪ್ರಚಾರೋಪನ್ಯಾಸ)
೧೦	ಹಾಲಿನ ತೆನೆ	(ಜಾನಪದ ತ್ರಿಪದಿಗಳು)
೧೧	ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಪಾತ್ರಸೃಷ್ಟಿ	(ಮಹಾಪ್ರಭಂಧ)
೧೨	ಗಾಮೊಕ್ಕಲ ಕಥೆಗಳು	

ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ

೧೨	ತಿಮ್ಮಕ್ಕನ ಪದಗಳು	(ಕಥನಗೀತೆಗಳು)
೧೩	ಕೆಲವು ಲಾವಣಿಗಳು	(ಕಥನಗೀತೆಗಳು)
೧೪	ನಮ್ಮ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು	(ಕಥನಗೀತೆಗಳು)
೧೫	ಮಲೆನಾಡಿನ ಸೆರಗಿನ ಕಥೆಗಳು	(ಕಥನಗೀತೆಗಳು)

ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ

೧೬	ಹಾಡುಂಟೇ ನನ್ನ ಮಡಿಲಲ್ಲಿ	(ತ್ರಿಪದಿ ಸಂಕಲನ)
೧೭	ಗುಮಟಿಯ ಪದಗಳು	(ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳು)
೧೮	ಮುಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಹೊಲೆಯರ ಪದಗಳು	(ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳು)

ಗ್ರಾಮಜೀವನ ಕಾರ್ಯಾಲಯ, ಕುಮಟಾ

೧೯	ಬಾಳ ದೀಪಾವಳಿ	(ಕವನ ಸಂಕಲನ)
----	-------------	-------------

ವಿವೇಕೋದಯ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ, ಗುಡಿಬಂಡೆ

೨೦	ಜೈನಭಾರತ ಕಥೆಗಳು	
----	----------------	--

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಬೆಂಗಳೂರು

೨೧	ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ	(ವಿಮರ್ಶಕ ಗ್ರಂಥ)
೨೨	ಗೊಂಡರ ಪದಗಳು	(ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳು)
೨೩	ಮಾಚಯ ಕಥನ ಗೀತೆಗಳು	ಕ.ಸಾ.ಪ., ಬೆಂಗಳೂರು ೨೦೦೨
೨೪	ಕತೆ ಗಾದೆಗಳು	ಕ.ಸಾ.ಪ., ಬೆಂಗಳೂರು ೨೦೦೪

ನಮಾಜ ಪುಸ್ತಕಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ

೨೫	ಕಾವ್ಯ ವ್ಯಾಸಂಗ	(ಕಾವ್ಯವಿಮರ್ಶೆ)
೨೬	ಸುವ್ವೀ ಸುವ್ವೀ ಸುವ್ವಾಲೆ	(ಜಾನಪದ ತ್ರಿಪದಿಗಳು)
೨೭	ಬೆಳಿಯಮ್ಮನ ಹಾಡುಗಳು	(ಕಥನಗೀತೆಗಳು)
೨೮	ಜನಪದ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಕಲೆ	(ಲೇಖನಗಳು)
೨೯	ಗಾಂವರಿ ಚಿಂತೆ	
೩೦	ಪಾಕರಸಾಯನ	(ಅಡಿಗ ಗ್ರಂಥ)

ಐ.ಬಿ.ಎಚ್. ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು

೩೧	ಕರ್ನಾಟಕದ ಕರಾವಳಿಯ ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳು	
೩೨	ಕರ್ನಾಟಕ ಕರಾವಳಿಯ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು	
೩೩	ಗೇಣುಗಡ್ಡದ ಕುಳ್ಳ	(ಮಕ್ಕಳ ಕಥೆಗಳು)
೩೪	ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದ ಗೊಂಡರು	
೩೫	ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದ ಸಿದ್ಧಿಯರು	(೨ನೇ ಆವೃತ್ತಿ)
೩೬	ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ	(ಇತರರೊಡನೆ ಬರೆದು)
೩೭	ಗೇಣುಗಡ್ಡದ ಕುಳ್ಳ ಮತ್ತು ಇತರ ಕಥೆಗಳು - ೧೯೮೦	

ಸಾಹಿತ್ಯ ಭಂಡಾರ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ

೩೮	ಲಂಕಾದಹನ	(ಉತ್ತರೇಶ್ವರ ರಾಮಾಣದ ಭಾಗ)
೩೯	ಅನುಭವ ಚಿಂತೆ	(ವೈದ್ಯಗ್ರಂಥ)
೪೦	ಆರೋಗ್ಯ ಧರ್ಮ ಪಾಲನೆ	(ವೈದ್ಯಗ್ರಂಥ)
೪೧	ದನಗಳ ವೈದ್ಯ	(ವೈದ್ಯಗ್ರಂಥ)
೪೨	ರೂಢಿಯ ಚಿಂತೆ	(ವೈದ್ಯಗ್ರಂಥ)

ವಿಶ್ವ ಪ್ರಕಾಶನ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ

೪೩ ಸುಲಭ ಚಿಕಿತ್ಸೆ

(ವೈದ್ಯಗ್ರಂಥ)

ಜ್ಞಾನಸಾಧನ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ ಹೆಗೆಡೆ, ಕುಮಟಾ/ಸಿದ್ದಾಪುರ

- ೪೪ ಹಕ್ಕಿ ನರಸಣ್ಣ (ಕಥಾ ಸಂಕಲನ)
೪೫ ಸಿದ್ದಿಯರ ಕಥೆಗಳು (ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು)
೪೬ ಕರಾವಳಿಯ ಕಥೆಗಳು (ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು)
೪೭ ಜನಪದ ಭಾರತದ ಕಥೆಗಳು (ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು)
೪೮ ಕುಮರಿ ಮರಾಟಿಗರ ಕಥೆಗಳು (ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು)
೪೯ ಜನಪದ ವೈದ್ಯ (ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು)
೫೦ ಹೆಂಗಸರ ಗೀತೆಗಳು
೫೧ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ (ವಿಮರ್ಶೆ)
೫೨ ಮಂಗಲ ಗೀತೆಗಳು
೫೩ ಪೂಜಾ ಗೀತೆಗಳು
೫೪ ಒಗೆಟುಗಳು ಮತ್ತು ಕಥೆಗಳು
೫೫ ಅಪೂರ್ವ ಮೃದಂಗ (ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು)
೫೬ ಹೋಮಿಯೋಪಥಿ ಚಿಕಿತ್ಸೆ

ಕದಂಬ ಪ್ರಕಾಶನ, ಸಿಸಿಎ

೫೭ ಹಾಲಕ್ಕಿ ಹೆಂಗಸರ ಮದುವೆ ಹಾಡುಗಳು

ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ನವದೆಹಲಿ

೫೮ ಜಾನಪದ ಗಿರಿಜನರ ಕಥೆಗಳು

ಶ್ರೀ ರಾಜು ಶೆಟ್ಟಿ, ಕುಮಟಾ

- ೫೯ ಅಹಾರ ಉಪಾಹಾರ
೬೦ ಆರೋಗ್ಯವೇ ಭಾಗ್ಯ

ಜ್ಞಾನಜ್ಯೋತಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಸಿದ್ದಾಪುರ (ಉ.ಕ)

೬೧ ಊರೊಪಧಿಗಳ ಚಿಕಿತ್ಸೆ

ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾಶನ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ

೬೨ ಪಶುವೈದ್ಯ ರತ್ನಾಕರ

ಜ್ಞಾನಸಾಧನ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ, ಸಿದ್ಧಾಪುರ (ಉ.ಕ)

- ೬೩ ಕನ್ನಡ ಗಾದೆಗಳು
 ೬೪ ಹಳಗನ್ನಡದ ಕವಿಗಳು
 ೬೫ When The Indicated Remedy Fails in Homeopathic Practice
 ೬೬ ಗರ್ಭಿಣಿ, ಬಾಣಂತಿ ಉಪಚಾರ ಸಂಗ್ರಾಹಕಿ ಸೌ. ರೇಣುಕಾ ಭಟ್ಟ
 ೬೭ ಮಧುರ ಗೀತೆಗಳು ಸಂಗ್ರಾಹಕಿ ಸೌ. ರೇಣುಕಾ ಭಟ್ಟ

ಡಾ. ಎಲ್. ಆರ್. ಹೆಗಡೆ ಕೃತಿ ಪ್ರಕಾಶನ ಸಮಿತಿ, ಸಿಸಿಎ

- ೬೮ ಡಾ. ಎಲ್. ಆರ್. ಹೆಗಡೆ ಕೃತಿ ಸೂಚಿ
 ೬೯ ಬಿಂಬ ಪ್ರತಿಬಿಂಬ
 ೭೦ ಗಾದೆ ಕಥೆಗಳು
 ೭೧ ಹೊನ್ನಮ್ಮನ ಮನೆಯ ಕಥೆಗಳು
 ೭೨ ಮಾತಿನರಗಿಣಿಯೇ ನುಡಿದಾವೋ
 ೭೩ ನಾಡ ಮದ್ದು
 ೭೪ ಜಾನಪದ ಶ್ರೀಡೆ
 ೭೫ ಆರೋಗ್ಯ ದರ್ಶನ
 ೭೬ ಸಣ್ಣ ಕೂಸ ಹೇಳಿದ ಕಥೆಗಳು
 ೭೭ ಪಡುವಣದ ಬೆಡಗು (ವಿದ್ವಾಂಸರ ಉಪನ್ಯಾಸಗಳು)
 ೭೮ ನಾಮಧಾರಿ ಕತೆಗಳು ಡಾ.ಎಲ್. ಆರ್. ಹೆಗಡೆ ಕೃತಿ ಪ್ರಕಾಶನ ಸಮಿತಿ, ತುಮಟಾ

ಕನ್ನಡ ಸಂಘ ಕೈಸ್ತ ಕಾಲೇಜು, ಬೆಂಗಳೂರು

- ೭೯ ಅವರಿವರು ಹೇಳಿದ ಕಥೆಗಳು

ರಂಗಕಲೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರ, ಉಡುಪಿ, ೨೦೦೨

- ೮೦ ಲೋಕಗೀತೆ ಮಂಜರಿ ರಂಗಕಲೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರ ಉಡುಪಿ, ೨೦೦೨
 ೮೧ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಅಡುಗೆಗಳು ಸಂಗ್ರಾಹಕಿ ಸೌ.ರೇಣುಕಾ ಭಟ್ಟ

ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು

- ೮೨ ಡಾ|| ಎಲ್. ಆರ್. ಹೆಗಡೆಯವರ ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದ ನೆನಪುಗಳು ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು

ಸವ್ವ ಬುಕ್ ಹೌಸ್

ಲ೩ ಆರೋಗ್ಯಕರ ಚಿಕಿತ್ಸೆ

(ವೈದ್ಯಗ್ರಂಥ)

ಲ೪ ಹೋಮಿಯೋಪಥಿ ಬೆಷಧಿ ಗುಣಧರ್ಮ
ಮತ್ತು ಚಿಕಿತ್ಸಾಸಾರ

-
- ಇವುಗಳಲ್ಲಿ 'ಹಾಲಕ್ಕಿ ಹೆಂಗಸರ ಮದುವೆಯ ಹಾಡುಗಳು' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ೧೯೮೮ನೇ ಸಾಲಿನ 'ಉತ್ತಮ ಜನಪದ ಗೀತೆ ಸಂಕಲನ' ಎಂದು ಮತ್ತು 'ಜನಪದ ಮತ್ತು ಗಿರಿಜನರ ಕಥೆಗಳು' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ಗದ್ಯ ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ೧೯೯೦ನೇ ಸಾಲಿನ ಉತ್ತಮ ಗ್ರಂಥವೆಂದೂ ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಪುಸ್ತಕ ಬಹುಮಾನ ದೊರೆತಿವೆ.
 - ೧೯೮೬ ಜಾನಪದ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ- ಹೊಸಪೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಹಾ.ಮಾ. ನಾಯ್ಕರಿಂದ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪ್ರಧಾನ.
 - ೨೦೦೧ ನವಂಬರ್ ೧, ಮಾನ್ಯ ಮುಂತ್ರಿ ಎಸ್.ಎಂ. ಕೃಷ್ಣರಿಂದ ರಾಜ್ಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪ್ರಧಾನ.

ಪರಿವಿಡಿ

1. ಅಬ್ಬಾ ಮಂಜೂರಿ
- ದಿ. ದೇವು ನಾಗು ಗುನಗ (ಗೌಡ), ಅಡಲೂರು, ಅಂಕೋಲಾ ತಾಲೂಕು.....15
2. ಅನುಗ್ರಹ
- ದಿ. ಪುಟ್ಟ ನಾಗು ಗೌಡ, ದುಗ್ಗೂರು, ಹೊನ್ನಾವರ ತಾಲೂಕು 17
3. ಉದಾರ ರಾಜ
- ದಿ. ಬುದ್ಧು ಶೇರುಗೌಡ, ಬಿಣಗಾ, ತಾ. ಕಾರವಾರ..... 20
4. ಚಮತ್ಕಾರ
- ದಿ. ಪುಟ್ಟ ನಾಗು ಗೌಡ, ವಂದೂರು, ತಾ. ಹೊನ್ನಾವರ 21
5. ಶಿನ್ನದ ನವಿಲು 24
6. ಚೌಡಿವೇಷ
- ದುಗ್ಗೂರು ಕುಪ್ಪಗೌಡ..... 29
7. ತಾಯೀ, ಹಣ್ಣಲ್ಲ, ಹೆಣ್ಣು
- ದುಗ್ಗೂರು ಕುಪ್ಪಗೌಡ..... 30
8. ಧರ್ಮ ಹೆಚ್ಚೋ ಪುಣ್ಯ ಹೆಚ್ಚೋ ?
- ಶ್ರೀ ಚೀಪ ತೊಳಶು ಗೌಡ ಅಫನಾಶಿನಿ 32
9. ದಾನ ಅಂದರೇನು? ಧರ್ಮ ಅಂದರೇನು?
- ದಿ. ಗಣಪಿ ಶಂಕರಗೌಡ, ಶಿರಗುಂಜಿ, ಕುಮಟಾ ತಾಲೂಕು..... 33
10. ದೀಪದ ಗುಡ್ಡ ದೇವರು
- ಕರಿಯಮ್ಮ, ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಗೌಡ, ಕಲ್ಲೋಡು, ಹೆಗಡೆ..... 39
11. ಧೀರ, ಜಾಣ, ರಾಜಕುಮಾರಿ
- ನಣ ಕೂಸ ಗೌಡ, ಕರ್ಕಿ 40
12. ಮದುವಣಿಗಿತ್ತಿ
- ದಿ. ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಮಾರು ಗೌಡ, ಕಲ್ಲೋಡು, ಹೆಗಡೆ ಉರು..... 45

13. ಮಾತಿಗೆ ತಪ್ಪಿದ ನರಿ
- ದೇವು ನಾಗ ಗುನಗ (ಗೌಡ)..... 47
14. ಯಮನ ಬೆಳ್ಳಿಯ ತೊಟ್ಟಿಲು
- ಜಂಗ (ಗಣಪು) ನಾಗ ಗೌಡ, ಉಪ್ಪಿನ ಪಟ್ಟಣ..... 49
15. ರಕ್ಕಸನ ಮೇಲಿನ ಬೊಕ್ಕಸ
- ದಿ. ಪುಟ್ಟು ನಾಗು ಗೌಡ, ದುಗ್ಗೂರು, ತಾ. ಹೊನ್ನಾವರ 54
16. ಶಿಡ್ಡಕ್ಕಿ ಬಟ್ಟನ ಮಗ
- ನಾಗು ಗೌಡ, ದುಗ್ಗೂರು, ತಾ. ಹೊನ್ನಾವರ 59
17. ಸೂಳೆ ಸಂದದ ಹೆಣ್ಣು
- ದಿ. ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಮಾರು ಗೌಡ, ಕಲ್ಕೋಡು, ಹೆಗಡೆ ಉರು..... 61
18. ಹತ್ತುಂಡೆ -ಬಿಟ್ಟುಂಡೆ
- ದಿ. ಪುಟ್ಟು ನಾಗು ಗೌಡ, ದುಗ್ಗೂರು..... 65
19. ಹುಲಿ ಗಲಿಬಿಲಿ
- ಬುದ್ಧು ಶೇ ಶುಗೌಡ, ಬಿಣಗಾ ತಾಲೂಕು, ಕಾರವಾರ. 66
20. ಹೊಸಬಂಟ
- ದಿ. ಪುಟ್ಟು ನಾಗು ಗೌಡ, ದುಗ್ಗೂರು..... 69

ಅಬ್ಬಾ ಮಂಜೂರಿ

ಅಬ್ಬಾ ಮಂಜೂರಿ ರಾಜನ ಮಗಳು. ನಗ್ನಕೆ ನೆರದಾಳೆ. “ಹೀಗೇ ನಗ್ನಾಗುದಿಲ್ಲ. ಮೂರ್ ಪಣ, ಮೂರ್ ಮಾತಿಗೆ ಯಾರು ಜವಾಬ ಕೊಟ್ಟಿರೋ ಅವರಿಗೆ ನಗ್ನಾಗತೇನೆ” ಹೇಳಿ ಪಣ, ರಾಜರಾಜರೆಲ್ಲಾ ಬಂದರೂ ಮೂರಕ್ಕೆ ಜವಾಬ ಕೊಡೂಕಾತಿದೋ? ಒಂದಕ್ಕೂ ಆಗೂದಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬರ ಕೂಡು ಆಗದೆ ಸೋತು ಬಿದ್ದರು.

ಗುರುಗಳೇ ಒಂದಿವ್ವ ಹೋದರು. ಅವರ ಕೂಡೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ಶಿಷ್ಯ ಒಂದಿವಶ ಹೋಗಿದ್ದ. ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಿತು, ಹೇಳಿದ ಕೂಡಲೆ, “ಒಂದು ತಿಂಗಳ ಮೇಲೆ ಹೇಳ್ವೆ” ಎಂದ. ಅದಕ್ಕೆ, “ಇವ್ ನಗ್ನಕೆ ಆಗತಿತ್ತು” ಅಂತು.

ನೆಟ್ಟಿಗೆ ಬಂದ. ಉರಲ್ಲಿ ಶೋಷ ಕಳ್ಳ ಇದ್ದ. ಕಳ್ಳನ ಮನೆಗೆ ಬಂದ. ಅವ ಶಾಪ ಮುದುಕ. ಅವ ಕಳ್ಳತನ ಯೇಲ್ಲಾ ಬಿಟ್ಟಿ ಸುರಂಗದ ಹಾರೆ, ಕನ್ನಕತ್ರದ ಜೋಡು, ಇಕ್ಕ, ಪಿಕಾಸಿ, ಹಾರೆ, ಯೆಲ್ಲ ಬಾವಿಲ್ ಹೊತಾಕ್ ಬಿಟ್ಟ. ‘ನನಗೆ ಕಳ್ಳತನ ಕಲ್ಪಿ ಕೊಡಬೇಕು’ ಅಂದ. ಶಿಷ್ಯ, ‘ಹತ್ಯಾರ ಎಲ್ಲಾ ಬಾವೀಲೀತು. ತೆಗೆತಿ, ಕಲಿಸ್ಸಿ ಕೊಡುವೆ’ ಎಂದ; ‘ಕಲಿಸಿದರೆ ಕಿರಿಕರ್ಮ ನಂದ ಮಾಡ್ತೋ’ ಅಂದ. ‘ತಾ ಮಾಡತಿ’ ಅಂದ. ಬಾವಿ ಮುಳಕಿದ ಶಿಷ್ಯ. ಆಯುದನ ತಂದ.

“ಈಗ್ ಕಳೂಕ್ ಹೋಪೇಕು. ಯಾರ ಮನೆ?” “ಅಬ್ಬಾ ಮಂಜೂರಿ ಮನೆಗೇ ಹೋಗಬೇಕು” ಅಂದ ಶೋಷ. ಅಪ್ಪನ ಹೆಸರ ಏನಾದರೂ ಹಾಕ್ಕಳಬೇಕು.

ಅಪ್ಪ ಪಲ್ಲಂಗದ ಮೇನೆ ಮನಗೂದು. ಅವನ ಕಯ್ಯಲ್ಲಿ ತಲವಾರ ಅದೆ. ಅಟ್ಟಟ್ ಹೊತ್ನೆ ನಿದ್ರೆಗಣ್ಣಲ್ಲಿ ತಲವಾರ ತಿರಗಿಸುವದು. ಒಳಹೊತ್ತ. ಎರಡೂ ಜನ ಹೊಕ್ಕಿದರು. ನಿದ್ರೆಗಣ್ಣಲ್ಲಿ ತಲವಾರ ತಿರುಗಿಸಿಬಿಟ್ಟ. ಕಣ್ಣು ಕಾಣದ ಮುದ್ದು ನಿಂತಲೆ ಉಳಿದ. ಶಿಷ್ಯ ತಲವಾರ ಬರವಾಗ ಹಣಕಿದ. ತಲವಾರ ಮುದ್ದುನ ರೊಂಡ ಹಾರಿಸಿತು. “ಒಂದೆ ಕಲ್ ಹಳಶಿದ್ದು” ಅಂದ. ತಲೆ ಹೆಕ್ಕಂಡ್ ನೆಡದ ಬಿಟ್ಟ ಹುಡುಗ- ಮುಂಡ ಅಲ್ಲೇ ಬಿತ್ತು. ದೊಡ್ಡ ಗೌಜಿ ಬಿತ್ತು. ಯಾರಂಬೂದು ಪತ್ತಿಲ್ಲ. ಮುದ್ದುನ ತಕಂಡ್ ಹೋಗಿ ರಾಜನೇ ಸುಟ್ಟ.

ಹ್ಯಾಗೆ ಮಾಡಬೇಕು? ರಾಜ ಕಳ್ಳನ ಹಿಡುಸುವಂಥ ಪೋಲ್ಲಿಸರ ಬಿಟ್ಟ. ಮನಣ ಕಾಯೂಕ್ ಹೋದ್ದು. ತಲೆ ಹಾಕಿಕ್ ಹೋಪೇಕ್ ಹೇಳಿ, ಅವ ಶಿಮಣಿ ಎಣ್ಣೆ ಡಬ್ಬದಲ್ಲಿ ಇಕ್ಕಂಡಿ ಹೊತ್ತಂಡ್ ಮಶಣದ ಗುಂಡಿಗೆ ಬಂದ. “ಯಾರ್ ನೀನು?” ಪುಲಿಸರು ಹಿಡೂಕ್ ಬಂದ್ರು. “ನಾನು ಅಬ್ಬಾ ಮಂಜೂರಿ ಮನೆಗೆ ಶಿಮಣಿ ಎಣ್ಣೆ ತಕಂಡ್ ಹೋಗ್ತಿ. ಡಬ್ಬೇ ಬೇಡ” ಅಂದಿ ಶಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಹೊತಾಕ್ ಬಿಟ್ಟ. ಅದು ಸುಟ್ ಹೋಯ್ತು.

ಪುಲಿಸರು ಬಂದರು ಬೆಳ್ಳಾಗ. “ಯಾರು ಬರಲಿಲ್ಲವೇನು?” “ನಿಮ್ಮನೆಗೆ ಒಬ್ಬ ಶಿಮಣಿ ಯೆಣ್ಣೆ ಡಬ್ಬಿ ಹೊತ್ತು ಬಂದಿದ್ದ.”

“ಅವನೇ ಕಳ್ಳ. ಯಾಕೆ ಬಿಟ್ಟಿ?” ಹೇಳಿ ರಾಜ ದೊಡ್ಡ ಇದ್ ಮಾಡಿ ಬಿಟ್ಟ. “ಅವ ಬಾಧ್ಯ ಕೈ ಹಾಕಿ (ತೆಗೂಕ್) ಬರವ. ನಾನೇ ಹೋಗ್ತೇನೆ” ಅಂದ ಅಪ್ಪ ಅರಸ. ಅವ ಹೋದ ಕೂಡ್ಲೆ, ಇವ ಒಳಗೆ ಹೊಕ್ಕಿ ಶಿನ್ನ ಬಣ್ಣ ಉಟ್ಟುಂಡ್ ಅಬ್ಬಾ ಮಂಜೂರಿ ತಾಯಾಗ್ [ತಾಯಿ ವೇಶದಲ್ಲೆ] ಹೋದ. “ಮಶಣಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬರು ಬಂದಿರಿ ಹೆದರಿಕೆಯಾಗಿ ಹೋಯ್ತು”. ಹೇಳ್ತ, “ತಡೆ. ಕಳ್ಳ ಬಂದ್ಯ ಸುಮ್ಮಿರು” ದೊಡ್ಡಕ್ ಕೂಗ್. ಕಾಜುಮಣಿ ಹರಿದು ಒಗೆದ ಬಿಟ್ಟ. ಒಗೆದ ಕೂಡ್ಲೆ, “ಎಲ್ಲ ಬರೆಕಂಡ್ ಹೋಗು” ಅಂದ. ಕಾಜುಮಣಿ ಬಾಡಿಯೆಲ್ಲಾ ಬರೇಕಂಡ್ ಕೊಟ್ಟ ಹೋದ. ಮನೆಗೆ ಬಂದ ನೋಡಿದ ರಾಜ. ಯಾರು ಇಲ್ಲ... ಚೆನ್ನವಿಲ್ಲ, ಬಣ್ಣವಿಲ್ಲ. “ಅಂತ್ಯ ಕಯ್ಯಲೆ ಕೊಟ್ಟಲ್ಲ” ಅಂದ.

ಪರ್ದಾನಿ, “ನಾ ಇಂದೇ ಹೋಗ್ತಿ. ಅವನ ಹಿಡುಕೆ” ಅಂದ. ಅವ ಅಜ್ಜಿ ಮುದ್ದಿ ಮನೇಲಿವ. ಅಜ್ಜಿ ಮುದ್ದಿ ಹೇಳ್ತ, “ಇಂದು ಇವ (ಪರ್ದಾನಿ) ಹೋಗ್ತೀನ್ತುಂಡ್” ಹೇಳಿ— ಶಮದರ ದಂಡಿ ಮೇನೆ ಮಡಿವಾಳರವನಾಗಿ ನಿಂತುಂಡ್ಯ. ವಗೇತ ಮಡಿವಾಳವನಾಗಿ ನಿಂದ್ರೆ ಪರ್ದಾನಿ, “ಯಾರು ನೀನು ? ರಾತ್ರಿಗೆ ಒಗೆವವ ನೀನಾರು?” “ಕಳ್ಳರ ವಶ್ರ ವಗೆದರೆ ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡ್ತೀರು” ಅಂದ. ‘ಬರೂರೂ ಕಳ್ಳೂ? ಬತ್ತೀರು’ ಅಂದ.

“ಯೆಯ್ ಜನ ಇದ್ರೆ ಅವೇನು ಬರವಾಂಗಿಲ್ಲ. ನೀವು ಒಬ್ಬರೇ ಒಗೇತ ಉಳೀರಿ, ನಾನು ಹೆರೆಗೆ ಕದ್ದ ಬೀಳತೇನೆ (ಮರೆಯಾಗಿರುತ್ತೇನೆ)” ಅಂದ.

ಪರ್ದಾನಿ ಮಡಿ ಒಗೆತುಳಿದ. ಇವ ಅಬ್ಬಾ ಮಂಜೂರಿ ಮನೆಗೆ ಬಂದ. “ಕಳ್ಳನ ನಾ ಕಾಣೀವೆ. ಶಮುದ್ರ ದಂಡೆ ಮೇನೆ ಒಗೀತೇ ಈವ ಅವನೇ ಕಳ್ಳ” ಅಂದ.

ಪುಲ್ಲಿನರು ಹೋಗಿ ಪರ್ದಾನಿನ್ ಜೈಲಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಬಿಟ್ಟರು. ಬೆಳಗಾಯ್ತು. ಪರ್ದಾನಿಲ್ಲ ಹುಡುಕೂಕ್ ಬಿದ್ದರು. ಮರ್ಯಾದೆ. ಮಾತಾಡುಡಿಲ್ಲ (ಪರ್ದಾನಿ). “ಆಗೆ ಕಳ್ಳನ ಹಿಡೂಕಾಗ ಸಾದಾರಣಕೆ” ಅಂದ.

ಇಂದೆ ಪೌಜುದಾರ ತಾ ಹೋಗ್ತೇನೆ ಅಂದ. ಮುದ್ದಿ, “ಪೌಜುದಾರ ಹೋಗ್ತನಕಂಡ ಮಗನೆ” ಅಂತು. ಇವ ನಾಕು ಎಲೆ ಬತ್ತಿ ಕಟ್ಟಿ, ಸಣ್ಣ ಲೇಂಪ್ ಹಚ್ಚಕಂಡಿ ಅಂಗಡಿ ಯಾಪಾರ ಮಾಡ್ಲೆ ವಳ್ಳ. ಪೌಜುದಾರ, “ಯಾರು ನೀನು?” ಕೇಳಿದ. ಇವ, “ನಾನು...” “ಎಲ್ಲ ಅಂಗಡಿ ಬಂದ್ ಮಾಡಿ ಹೋದರು. ಯಾಕೆ ತೆಕ್ಕಂಡಿದ್ದೆ?” “ಕಳ್ಳರು ಯಾಪಾರ ಮಾಡತರು. ಕೂತ್ಕಂಡೆ” ಅಂದ. “ಏನು ಮಾಡಬೇಕು, ಯೆಯಡ್ ಜನ ಕೂತ್ಕಂಡ್ರೆ ಬತ್ತಿರೋ ಹೇಗೆ?” “ನೀನು ದೇವದಾರಿ ಪೆಟ್ಟೇಲ್ ಹೊಕ್ಕು” ಅಂದ. “ಆಗೊದು” ಅಂದ. ದೇವದಾರಿ ಪೆಟ್ಟೇಲ್ ಪೌಜುದಾರ ಹೊಕ್ಕುಬಿಟ್ಟ. ಇವ ಮೇನೆ ಮುಚ್ಚ ಹಾಕಿ ಹಳ್ಳದಲ್ಲೆ ಹಾಕಿದ. ಪೌಜುದಾರನೇ ಇಲ್ಲ! ನಾಶಿಕೆಯಲ್ಲ. ಆಗ ಮಡಿ ಶಳೂಕ್ ಹೋದೂರು ಪೆಟ್ಟೆ ತೆಗೆದರು. ಪೌಜುದಾರ, “ಇನ್ನು ಹಿಡೂಕಾಗ್ಗಾಂಗಿಲ್ಲ” ಹೇಳ್ತ.

ಮರುದಿನ ಅರಸರ ಸೂಳೆ ಹೋಯ್ತು. ಅದ್ಯೆ ಅಲ್ಲಿ ಬರೂದ ಕಂಡ್ ಕಂಡಿ ಮಲ್ಲೆ ಹೂಗಿನ ಪೊಟ್ಟಿ ಮಾಡಿದ. ಅತ್ತಾಕಿಂದ ಹೂಗ್ ಇಕ್ಟ್... ಕೊಡಾ ಇಕ್ಟ್... “ಯಲ್ ಹೋತಿ?” “ಕಳ್ಳನ ಹಿಡೂಕ್ ಹೋತಿ.” ಹಬ್ಬರಿಗೆ ಹೂ ತೋಟಕೆ ಬಂದ. “ಹಾಗೇ... ನನ್ನೆ ಬಯಲಕಡೆ ಹಾಗೆ” ಅಂದ. “ನನ್ನ ತಲೆ ಮೇಲೆ ಮಾಡ್ ಬಿಡು” ಅಂತು. ಹಾಗೇ ಮಾಡಿದ. ಹೂರಕಡೆ ತೊಲೆ ಬೇಕಂಡ್, ತಕಂಡ್ ಹೋಗಿ ಹಗ್ಗ ಹಾಕಿ ಅಟ್ಟಕಾಯಿ ನೂರೆಯಿಂದ ತಿಕ್ಕಿ ಸೊಕ್ಕು ಮಾಡಿ ಬಂದ.

ಅಬ್ಬಾ ಮಂಜೂರಿ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಶಿನ್ನಬಣ್ಣ ವಟ್ಟೂ ಕೊಟ್ಟ ಮೂರ್ ಮಾತಿಗೂ ಜವಾಬು ಕೊಟ್ಟು, ಕಳ್ಳತನದ್ದು ಮೂರನೆ ಮಾತು. ಬಂದ ಅಲ್ಲೇ ನಗ್ಗಾದ.

● ಕೆಲವು ಪದಗಳ ವಿವರಣೆ

ಪಣ = ಶರ್ತ

ಯೆಗೆಲ್ಲ = ಈಗ

ಮಶಣ = ಸ್ಮಶಾನ

ಶಮದರ = ಸಮುದ್ರ

ಶಾಪ್ = ಪೂರ್ತಿ

ಕಿರಿಕರ್ಮ = ಕ್ರಿಯಾಕರ್ಮ

ಕಾಜುಮಣಿ = ಕರಿಮಣಿ

ಕಾಣೇನೆ = ನೋಡೀನೆ

- ಹೇಳಿದವರು : ದಿ. ದೇವು ನಾಗು ಗುನಗ (ಗೌಡ), ಅಡಲೂರು, ಅಂಕೋಲಾ ತಾಲೂಕು.

ಅನುಗ್ರಹ

ವಂದು ಅರಾಣ್ಣಲ್ಲಿ ಮಾಮಾದೊಡ್ ಕಡಚಗ್ಯ (ಹೆಬ್ಬಾವು) ಈತು. ನರಲೋಕದ ಜನ್ಮ ಹೋತು. ಅಲ್ಲಿ ಅಡವಿಗ ಹೋದ ನಂತ್ರವ ಕಡಚಗೆ ಯೇನ್ ಮಾಡ್ತು? ವಬ್ಬೇ ಹೋದವಾಗಿತ್ತು. ಅವ್ವ ನುಂಗ್ ಬಿಟ್ಟು. ನಂತ್ರವ, ಅವ ಬಾಯಿಗೆ ಶೂರಿ ಹಾಕ್ತ. ಶೂರಿ ಹಾಕ್ತ ಹೊಡ್ತಕೆ, ಅದು ಶಿಗೀತೇ ಬಂತು. ನಂತ್ರವ, ಅದು ಬಾಗಾಗ್ ಬಿತ್ತು.

ಮುಂಡ್ ಕಲ್ಲ್ ಶತ್ ಹೋದ. ನಂತ್ರವ, ಅವ್ವ ಹಿಂಡ್ಲಿ, ಗಂಡನ ಪಿರ್ತಿ ಮೇನೆ, ಗಂಡ್ಲಿ ನೋಡಬೇಕಾಯ್ತು ಹೇಳಿ ಬಂತು. ಬಂದ್ ನಂತ್ರ ಯೇನಾಯ್ತವ? “ಹರಹರಾ, ನನ್ ಪುರುಶರೇ ಹೋದ್ರು. ನಾನೈಂತಕ್ಕೆ ಇಪ್ಪುದು?” ಹೇಳಿ ಮಗ್ಗು. “ನನ್ ಜಲ್ಮ ಹೂರೆವೋರ್ ಯಾರಪ?” ಹೇಳಿ ಮಗ್ಗು. “ನಾನೂ ನನ್ನ ಗಂಡ ಕರ್ತ ಹೋದಲ್ಲೇ ಹೋಗಬೇಕು. ಗಂಡ್ ಯೆಲ್ ಶತ್ತಿದರೇ, ಅಲ್ಲಿ ಜೀವ ಕಲ್ಕುಂಬೇಕು” ಹೇಳಿ ಮರ್ಗ್ ಬಿಟ್ಟು.

ಆವಾಗೇ, ವಂದ್ ಕಯಡಿ, ಹೀಗೇ ಮಾದೊಡ್ ಗುಡ್ಡ, ಮೇನಿಡ್ಡವ ಗುಡ್ಡೆ ಕೆಲ್ಲೆ ನೀರು ಕುಡಿಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಳ್ ಬಂತು. ಬರ್ವರೆಗೆ ಇದು ಮರ್ಗ್ಲೆ ವಲಿತು.

“ನನ್ನೆ ವಂದು ಯೆಲೆ ಶಾಂತಿ ಸಿಕ್ಕು” ಹೇಳಿ, “ಕಯ್ಡಿ ತಿಂದ್ ತೇಗ್ ಬಿಡ್ಲಿ.” ಹೇಳಿ, ಗುಡ್ಡೆ ಕೆಲ್ಲೆ ಆದ್ರ ಬುಡ್ಡೇ ಬಂತು. ಬರ್ವರೆಗೆ, ಇದು ಮರ್ಗ್ಲೆ ವಲಿತು. ಬಂದದ್ದು ಅದ್ ಮರ್ಗ್ಲೆ ವ್ಯಾಲೆದಲ್ಲೆ, ಆದ್ರ ರಗ್ತಾ ಮೋರೇ ಬಿಡ್ತು ಕಯಡಿ. ಆಗ ಗಂಡ-ಹಿಣತಿ ಪರಾಣ ಕಲ್ಡ್ ಹೋಯ್ತು. ಗಂಡ ಹಾವ್ ನುಂಗಿ ಜೀಮ್ ಪಡ್ಡಾಗಿ ಕಲ್ಡ್ ಹೋದ. ಕಯ್ಡಿ ತಿಂದಿ ಇದ್ಲೂ ಹೋಯ್ತು.

ಹುಟ್ಟ್ ಹುಡ್ಗರು, ‘ತಾಯ್ತಂದೆ ಬರ್ಲಿಲ್ಲ’ ಹೇಳಿ, ಅವರು ಗರ್ಶಾಟಕೆ ಬಿಡ್ತರು. ಅವರೂ ಗರ್ಶಾಟಕೆ ಬಿಡಿ, ತಾಯ್ ತಂದೆ ನೆತ್ರ ಕೂಡಿಡ್ಡಲ್ ವಬ್ಬ ಹುಡ್ಗ ಹೋದ. ಹೋಗಿ ಆ ದಾರಿಲ್ಲೇ ಹೋದ. ತಾಯಿ-ತಂದೆ ರಗ್ತ ನೋಡ್ಡ. ನೋಡಿ, “ಹರಹರಾ... ನಾವು ಹುಟ್ಟರ್ ವಂದ್ ನಗ್ಗಾಲಿಲ್ಲ. ತಾಯಿ ತಂದೆ ಕಲ್ಕಂಡ್ರು. ನಮ್ ಗತಿ ಯೇನಪಾ?” ಅಂತ ಹೇಳ್ ಮರ್ಗದ. ಹುತ್ತಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಯಪ್ಪತ್ತೇಳ್ ಹೆಡೆ ಶರ್ಪಾನೂ ಬಂತು. ಬಂದಿ ಅವನ ಮೂರಂಬ್ ಶುತ್ ಗರಗರಗರನೆ ಶುತ್ರಿರಗವಡುದು. ಶುತ್ ತಿರಿಗಿ ಅವನ ಬುಡಕೆ ನಿಲ್ವುದು. ಬುಡಕೆ ನಿಲ್ವವರಿಗೆ ಕಯ್ಯಾ ಮುಗಿದಿ- ಗಡಗಡನೆ ನೆಡ್ಡಿದಾನೆ ಅವು.

ಗಡಗಡನೆ ನೆಡಗವಾಗೆ, “ಯೇನು ಶರ್ತು? ತಾಯ್ ತಂದೆ ಕಲ್ಕಂಡರು. ನನ್ನೆ ಈ ಜೀಮ ಬೇಡಾ.” ಅಂಬೂತ್ವವ ಹಡೆಯೆತ್ತಿ ಹೊಡ್ಡ್ ಬಿಟ್ಟು. ಹೊಡೂರೊಳಗಾಗಿ ಹುಡುಗನ್ ಪರಾಣ ಕಲದಿತ್ತು. ಪರಾಣ ಕಲುವರೆಗೆ ಮನೆವಳಗೆ ತಂಗಿ ಹುಡ್ಗರು ಯೆಯಡಾಲು ಉಂಟು. ಹೆಣ್ಣು ಹುಡಗಿರು ಮರುಗುತೆ ವಲಿದರು.

“ಅಣ್ಣ ಕಲಕಂಡ್ ಹೋದ. ನಾಮು ಯಾಕೆ ವಲೀಬೇಕು?” ಹೇಳಿ, ಮರಗುತೆ ವಲಿದರು. “ನಾಮು ಅವರಿಡ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಬರವ ಅಕ್ಕಾ” ಹೇಳಿದರು. ಅವಾಗೆ, “ಈ ಮನೆ ಯಾರಿಗೆ ಬೇಕು?” ಹೇಳಿ ಮರಗಿದರು. “ನಮ್ಮ ಪರಾಣ ಹೇಗೆ ಕಲದಿ ಹೋಗುವದು?” ಅಂದರು. “ಶಿಮನ ರಾಜಿಗೆ ಹೋಗುವ ನಾಮು” ಅಂದರು. “ಅಕ್ಕಾ, ಅವರು ಹುಲಿಕರಡಿ ಪಾಲು ಆದರು. ನಾಮು ಶಿಮನ ರಾಜಿಕೆ ಕೂಡಿ ಹೋಗುವ” ಅಂದರು. “ನಮಗೆ ಈ ಮನೆಯೆ ಆಯುತಿ ಇಲ್ಲ” ಹೇಳಿ ಉಟ್ಟ ಉಡಗೀನೂ ಬಿಚ್ಚಿ ವಗದರು. ನಡದಿ, ಶಿಮನ ರಾಜಿಕೆ ಹೋಗುವರು.

“ಅಕ್ಕಾ, ನೀನ್ ಹೋದಲ್ಲೇ ನಾನ್ ಬರತೆ.” ಅಕ್ಕ-ತಂಗಿ ಇಬರಾಲು ಜೋಡಿಗಿ ಹೋಗುವಂತರಾದರು. ಹೋಗುವಾಗ, “ಹರಹರ” ನಂದು ಮರುಗರು. ಆರಾಣದಲ್ಲೆ ಹೋಗುವಾಗೆ ಪಾರ್ವತ-ಪರಮೇಶ್ವರರು ವಲಿದರು. “ಯೆಲಾ ಹುಡಗಿಯಾ ನಿಮಗೆ ಯಂತ ಕೆಟ್ಟ ಕಾಲ ಬಂತಿತು?” “ತಾಯ್ತಂದೆ ಕಲ್ಕಂಡ್ರು, ಹುಟ್ಟಿದ ಅಣ್ಣನೂ ಕಲ್ಕಂಡ. ನಾಮು ಶಿವನ ರಾಜಿಗೆ ಶಮನಿ ಹೋಗುತೆ” ಅಂದರು. “ಯೇ ಹುಡುಗಿಯಾ, ನೀಮು ಪಡೆದ ಪರಮಾತ್ಮನು ನಾನು. ನಾನೇ ನಿಮಗಿಲ್ಲಿ ಜಲ್ಮ ಕೊಟ್ಟ ದೇವರು. ಶರ್ಪ-ಹುಲಿ-

ಕಯಡಿ ತಿಂದಿ ಹೋಯಿತು. ಅಣ್ಣ ತಂದೆ ತಾಯೀನೂ ಕಲ್ಲು ಹೋದರು. ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಶಿಮನ, ರಾಜಿಗೆ ಕಲ್ಯಾಣಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ವಲಿಯಬೇಕು. ನಾನು ಶಿಮನು. ಬೇಕಾದ ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಕೊಡುತೆ" ಅಂದರು. "ಶ್ವಾಮಿಯವರೆ, ಭಾಗ್ಯ ಕೊಟ್ಟರೆ ಅಣ್ಣನ ಕೊರತೆ ಆಗುತ್ತದ್ಯೋ" ಅಂದರು.

"ಕೊರತೆಯನ್ನು ಬಿಡಬೇಕು. ಬೇಕಾದ ಮನ್ನಣೆ ಕಟ್ಟಿ ಕೊಡುತೆ" ಅಂದರು. ಆಗ ಅವರ ಕಾಲಿಗೆ ನಮೋನಮೋ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಬೆನ್ನಿಗೆ ಕರೆದರು. ವಂದು ದೊಡ್ಡ ಅಡವಿ ವಳಗೆ, ವಂದ ಭೂಮಿಯಿದ್ದಲ್ಲಿ ಕರೆದರು. ಭೂಮಿ ವಳಗೆ ಕುಲಶೀ ಜಪವನ್ನು ನೀವು ಮಾಡಬೇಕೆಂದರು.

ಜಪವನ್ನು ಮಾಡಿ ಕುಲಶವಲಗೆ, "ಹನ್ನೆಡಂಕಣ ಮನೆ ವಂದು ಆಗಲಿ" ಅಂದು ಹೇಳಿದರು. "ಮನೆವಳಗೆ ನಮ್ಮ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಆಯಾರವೇನು?" ಅಂದರು. "ಆಯಾರನ್ನು ಕೊಡುಕೆ ಬೇಕಾದ ಭೂಮಿ ಆಗಲಿ" ಅಂದರು. ಪಾರ್ವತಿ ಪರಮೇಶ್ವರರು ಬೇಕಾದ ಅನುಕೂಲವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರು. "ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಹುಡುಗಿರಿಗೆ ಆಗಲಿ" ಅಂತ ಹೇಳಿದರು. ಅವರಿಗೆ ಆನಂದವಾಯಿತು.

ಕರೆವ ಯೆಮ್ಮೆ ನೂರು, ಕರೆದಿದ ಯೆಮ್ಮೆ ನೂರು, ಹಾಲು-ಮಜ್ಜಿಗೆ ಶಾಕಟ್ಟಾತೀದು. "ಅನ್ನ-ತುಪ್ಪವ ಉಣ್ಣತ ನೀಮೂ ಸುಖದಲ್ಲಿ ವಲಿಯಬೇಕು" ಹೇಳಿದರು. ಆನಂದಿಂದ ವಲಿದರು.

ಮುಂದೆ "ಕುಲಶಿಬ್ಬರು ಹುಡುಗೀರು ನೀಮು ಶಂತಾನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟೇ ತೀರುತೆ" ಹೇಳುವಂತವರಾದರು.

● ಕೆಲವು ಪದಗಳ ವಿವರಣೆ

ಶೂರಿ	= ಚೂರಿ	ಕರ್ಕ	= ಕರೆದುಕೊಂಡು
ಜೀವ	= ಜೀವ	ಯೆಲೆ	= ಎಳೆ
ಕಲ್ಕಂಬೇಕು	= (ಜೀವ) ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು	ಕಲ್ಡ	= ಕಳೆದು
ಗರ್ ಶಾಟಕೆ	= ಹುಡುಕಾಡಲು	ಮರ್ಗದ	= ಅತ್ತ, ಅಳು
ರಗವಡುದು	= (ನೆಲಕ್ಕೆ ಹಾಕಿ/ಕೆಳಗೆ ಹಾಕಿ) ತಿಕ್ಕುವುದು	ಪರಾಣ	= ಪ್ರಾಣ
ಶಿಮ	= ಶಿವ	ರಾಜಿ	= ರಾಜ್ಯ
ಆಯತಿ	= ಸಾರಾವಳಿ	ಇಬರಾಲ	= ಇಬ್ಬರು
ನಂದು	= ಅಂದು	ಮರುಗರು	= ಅತ್ತರು
ಶಮನಿ	= ಶರಣು	ಅಯಾರ	= ಆಹಾರ
ಶಾಕಟ್ಟು	= ಸಾಕಷ್ಟು		

■ ಹೇಳಿದವರು : ದಿ. ಪುಟ್ಟು ನಾಗು ಗೌಡ. ದುಗ್ಗೂರು, ಹೊನ್ನಾವರ ತಾಲೂಕು.

ಉದಾರ ರಾಜ

ದೊಡ್ಡೂರಲ್ ವಂದ ರಾಜ ಇದ್ರೆ ಅವನು ಉರಿಗೆ ದನ್ನಿ. ಇದ್ರೆ ಯಾವದರಲ್ಲೂ ಅವ್ವಿಗೆ ತೊಂದ್ರೆಯಿಲ್ಲ. ರಾಜ ಯೇನ್ ಮಾಡ್? ಜನರು ಅಲ್ಲಿ ವಾಡೆ ಮೇನಿದ್ದವ್ ದೊಡ್ ರಾಜ ಅಂದ್ ಹೇಳಿ, ಬಡತನದೋರು ರಾಜ್ಜ ಮನೆಗ್ ಹೋತೀರು. ಹೋಗಿ ಯೆಲ್ಲೋರು ಹೋಗಿ ಅಕ್ಕಿ ಕೊಡಬೇಕು. ಅಕ್ಕಿ ಕೊಡಂತ್ತು. ಇಲ್ಲಾರೆ ಬತ್ತ ಕೊಡಬೇಕು. ಬತ್ತ ದೊಡ್ ಗುಡ್ ಕೊಡವೋರ್ ಕೊಡುತ್ತು. ಯೇನ್ ಬೇಡ್ಲೂ ಇಲ್ಲಂದ್ ಹೇಳುದಿಲ್ಲ ರಾಜ. ಆಗ್ ಮತ್ತೆ ದುಡ್ ಕೊಡವೋರಿಗೆ ದುಡ್ ಕೊಟ್ಟ. 'ನಾಳೆ ನಾಡ್ಲಿ ಕೊಡ್' ಅಂತೀರು. ತಿರುಗ್ ಕೊಡ್ಲೋರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ರಾಜಗೆ 'ಮತ್ತೆ ಕೈಗೂಡ್ಲಾಗ್ ಕೊಡ್' ಅಂತೀರು. ತಾಶಿಗೆ ಬಿಟ್ಟ ತಾಶಿಗೆ ಮತ್ತು ಅಲ್ಲೇ ಹೋಗ್ತು. ತಿರುಗಿ ಕೊಟ್ಟು ಮತ್ ದುಡ್ ಕೇಳತ್ತು ಕೊಡತ. ಹೀಗೆ ಮಾಡಿ ಬೇಡ್ಬೇಡ್ಲೂರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ. ಯೆಟ್ಟೋ ಸಾವು ರೂಪೈ ಕೊಟ್ ಹಾಕ್ತ.

ಅವ್ವಿಗೆ ಯೆಲ್ಲಾನೂ ಶಮ. ಶ್ವರ್ಗಕೆ ಹೋದ ಅಂದೇಳಿ ಆಗ್ ಮಂದಿ ಶ್ವರ್ಗಕ್ಕೂ ಹೋದ್ರು. ಶ್ವರ್ಗದಲ್ ವಳ್. ಶಾಲ ತಕಂಡೋರು ರೋಗಾಗಿ ವಬಬ್ಬೇ ಸತ್ತು. ಸತ್ ಹೋಗಿ ಇವ್ವೂ ಶ್ವರ್ಗಕ್ ಹೋದ್ರು. ಶ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಯಾವೋನ್ ಪಾಪ್ ಮಾಡ್ಲ, ಯಾವನ್ ಪಟಿಂಗತನ ಮಾಡ್ಲ ತಪಾಶ್ ಮಾಡತೀರು. ಕೇಳ್, ತಾಶೀಗೆ ಇದ್ದದ್ದೇ ಹೇಳಬೇಕು. "ಇಂತಾ ಶಾವಕಾರಗೆ ನಾವು (ಶಾಲ) ಕೊಡೂದ್ ಈತೂ". ಆಗ್ ಶಾವಕಾರ್ ಕೇಳಿದ್ರು— "ನೀವ್ ಶಾವಕಾರನ ಶಾಲ ಯಾಕೆ ಇಟ್ಟುಂಡಿರಿ?" ಅವರ್ ಹೇಳಿದ್ರು— "ನಮಗೆ ಕೊಡೂಕ್ಕಿಲ್ಲ", "ಈಗಾರೂ ಅವ್ವ ಶಾಲ ಕೊಡೂರೂ ಹೇಗೆ?"

ವಬ್ಬ ಹೇಳತ್ಯ, "ಕೊಡ್" ಹೇಳ್ಲೆ. ಅವ್ವಿಗೆ ಕರೆಕರೆ ಮಾಡಿ ಶ್ವರ್ಗಕ್ ಹಾಕಿರು. ದುಡ್ ಮಾಡಿ ಸಾಲ ತಿರುಗ್ ಕೊಟ್ಟ ಶೆಲೊ ಇದ್ದೋನು, ಮತ್ ಶಾಲ ತಕಂಡು ತಾನ್ ಕೊಡುದೆಲ್ಲ ಅಂತಿನು— ಅವ್ವಿಗೆ ನರ್ಕಕ್ ಹಾಕ್ತು. ಕೆಲು ಜನ ಕೊಟ್ಟೆ, ಕೆಲರು ಕೊಡ್ಲಿಲ್ಲ. "ಪುಣವಂತ ರಾಜ" ಅಂದಿ ಹೇಳಿದ್ರು— ದೇವ್ವು ಪುಣ್ಯತಳಕೇ ಹಾಕ್ತು. ಚಲೋ ಮಾಡಿ ಉಳ್ಳಂಡ.

● ಕೆಲವು ಪದಗಳ ವಿವರಣೆ

ದನ್ನಿ = ಧನಿ, ಶ್ರೀಮಂತ	ವಾಡೆ = ಅರಮನೆ
ಗುಡ್ = ಗುಡ್ಡೆ	ಶಾಲ = ಸಾಲ
ಶೆಲೊ = ಒಳ್ಳೆಯವ	ಪುಣ್ಯತಳ = ಪುಣ್ಯಮಾಡಿದವರನ್ನು ಹಾಕವಂಥ ಸ್ಥಳ, ಸ್ವರ್ಗ

■ ಹೇಳಿದವರು : ದಿ. ಬುದ್ಧು ಶೇರುಗೌಡ, ಬಿಣಗಾ, ತಾ. ಕಾರವಾರ.

ಚಮತ್ಕಾರ

“ಆನಂದ ಅಡವಿಲಿ ನಾಯಿ, ನರಿ ಕೂಗಿದರೆ ಶುಬನ” ಅರಸು ಹೆಂಡ್ತಿ ಅಂತು. ಅರಸು, “ಹಾಗಾದರೆ, ಬಹಳ ಕೆಟ್ಟದ್ದು” ಅಂದ.

“ಬೆಳಗಾ ಮುನ್ನ ಬಡಗಿರಣ್ಣ ಬರುವ. ಅವ ಶುಬನ ಅಂದವಕ್ಕೆ ನನ್ನ ತಲೆ ಹೊಡು ಹುಕ್ಕುಂ ಕೊಡು. ಕೆಟ್ಟ ಅಂದ್ರೆ ನಿನ್ನ ತಲೆ ಹೊಡು ಹುಕ್ಕುಂ ನಾಕೊಡ್ತೆ!” ಅಂದ.

“ಬೆಳಗ್ಗೆ ಬಡಗಿರಣ್ಣ ಬರ್ತಾನೆ. ಶುಬನ ಅಂದ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಗಂಡನ ತಲೆ ಹೊಡು ಹುಕ್ಕುಂ ಕೊಡಬೇಕು, ನಾನಿದ್ದೇನು ಬಾಳ್ಕೆ? ಅವರಿದ್ದರೆ ಏನೂ ಮಾಡಾರು.” ಹೇಳಿ ಅರಸು ಹೆಂಡ್ತಿ ವರಗ ಬೇಕಾದರೆ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಿತು. ಅರಸೂಗೆ ನಿದ್ರೆ ಬಂತು. ಹೆಂಡ್ತಿ ಎದ್ದು ಬಡಗಿರಣ್ಣ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ— “ಬಡಗಿರಣ್ಣ, ಆನಂದಡವಿಲಿ ನಾಯಿ- ನರಿ ಕೂಗಿದರೆ ಶುಬನವೋ?” ಕೇಳಿತು. “ಶುಬನ” ಅಂದ. “ನಾಳೆ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಶುಬನ ಹೇಳಬೇಡ, ಕೆಟ್ಟದ್ದೇ ಅಂದು ಬಿಡು” ಅಂದಿತು. ಸುಮ್ಮನೆ ಬಂದು ಮನಗಿತು.

ಬೆಳಗ್ಗೆ ಬಡಗಿರಣ್ಣ ಬಂದ. ಮೊಕ ತೊಲುಕೆ ಅರಸು, “ಬಡಗಿರಣ್ಣ, ಆನಂದ ಅಡವಿಲಿ ನಾಯಿ-ನರಿ ಕೂಗಿದರೆ ಶುಬನವೋ?” “ಬಹಳ ಕೆಟ್ಟದ್ದು” ಅಂದ. ಅವಳ ತಲೆ ಹೊಡೆವ ಹುಕ್ಕುಂ ಕೊಟ್ಟು.

ಹಲೆ ಶಿಪಾಯಿ ಕೂಡೆ, “ತಲೆ ಹೊಡೆದು ಬನ್ನಿ” ಅಂದ. ಶಿನ್ನ ಹಾಕ್ಕುಂಡಿ, ಬಣ್ಣದ ಸಾಲೆ ಉಟ್ಟುಂಡಿ, ದನ್ನೂಹ ಮುಡಿಕೊಂಡಿ ಹೋಯ್ತು. ಶಿಪಾಯರು ಅಡವಿಗೆ ಹೋಗುರಟ್ಟಕ್ಕೆ, “ನಿನಗೆಟ್ಟು ತಿಂಗಲಾಯ್ತು ?” ಕೇಳಿ. “ಒಂಬತ್ತು ತಿಂಗಳದ ವಂಬತ್ತು ದಿನವಾಯ್ತು” ಅಂತು.

“ನಿನ್ನ ತಲೆ ಹೊಡೂಕೆ ಕೈ ಬರುದಿಲ್ಲ. ಇತ್ತಾಗಣ ದೇನದಲ್ಲೆ ವಲ್ಕುಬಿಡು” ಹೇಳಿಕ್ಕಿ, ಬೆಟ್ಟ ಹೊನ್ನಮರಕ್ಕೆ ಕಪ್ಪು ಹೊಡೆದು ಹಯ ಬಡ್ಕುಂಡಿ, “ತಲೆ ಹೊಡೆದು ಬಂದೋ” ಹೇಳಿದರು. ಶಿಪಾಯರು ಹಯ ತೋರಿದರು.

ಕೆರೆ ಕೂಡೆ ಜನ್ನೆಯಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿತು. ಉಟ್ಟ ಶಾಲೆ ಕೆರೆಗೆ ಬಿಡುವದು, ಬಾಲೆ ಮೈಯೂ, ತನ್ನ ಮೈಯೂ ಉದ್ದುಂಡಿ ಹದಿನೈದು ದಿನ ಕಳಿತು. ಅಡವಿ ವಳಗೆ ಯಜಮಾನ ಯೇಳ ಹೆಡೆ ಮಾಶೇಕರ, ಮುರಿ ಕಂಡು ತಿಂಬದು. ಮಾಣಿ, ಅರಸು ಹಿಂಡ್ತಿ ಕಂಡು, “ನನ್ನ ಮೊಮ್ಮಗಲು; ನನ್ನ ಮೊಮ್ಮಗ” ಹೇಳಿ ಕರಕೊಂಡು ಹೋಯ್ತು; ಮನೇಲಿಟ್ಟುಂಡು.

ಸಾಕ ಕಂಡಿತು. ವಂದ ವರ್ಸ ಸುದ್ದಿ ಬಂತು. ಮಾಣಿಗೆ ಅಲ್ಲೇ ಇಶೆಗೆ ಒಬ್ಬ ಬಡಗಿರಣ್ಣ ಇದ್ದ ಗಾಡಿತು. ಬತ್ತ ತುಂಬುಂಡಿ ಮಾರಾಟಕೆ ಹೋದ. ಏಳು ಹಡೆ ಮಾಶೇಕರ ಬತ್ತ ತಕಂಡತು. ಹಣ ಕೊಟ್ಟಿತು. ಬಣಜಿಗರಣ್ಣ ಬಂದ.

ಅರಸು ಹೆಂಡ್ತಿ ಮೊಕ ಬಹಲ ಶಪ್ಪೆಯಾಯ್ತು. “ತಂಗಿ ಮನೆಗೋಗು ಗಬನವಾಯ್ತು ?” ಕೇಳಿದ. ಮಾತಾಡಲಿಲ್ಲ ಅವಳು. ಬಣಜಿಗರಣ್ಣನ ಹಿಂದೆ ಕರೆ ಬಿಟ್ಟು. “ಎಲಾ ಬಣಜಿಗರಣ್ಣ ಈ ಹುಡುಗಿ, ಮಾಣಿ ಕರತಂದ ಹೋಗಿ ಅರಸನ ಮನೆಗೆ ಬಿಡಬೇಕು ಇಲ್ಲ, ಇಲ್ಲಿ ಬಂದೆ, ಬಾಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಬಿಡುವೆ” “ಹೂಂ” ಅಂದ. ಮಾಣಿ ಕೂಡ ಯೆರಡು ನಾಣಿ ಕೊಟ್ಟಿತು. “ತಮ್ಮ, ಕೊಟ್ಟ ನಾಣಿ ಎಲ್ಲಿ ಹೋಯ್ತು?” “ನಾಲಿಗೆ ಒಳಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡೆ” ಅಂದ. “ಅಜ್ಜಿಗಿಂತ ಬಲ ಬುದ್ಧಿವಂತನಲ್ಲೋ” ಅಂದ ಬಣಜಿಗರಣ್ಣಗೆ ಹೇಳಿದ- “ಅರಸರ ಮನೇಲಿ ಬಿಡು.”

ಗಾಡಿ ಮೇನೆ ಕುಲ್ಲಿಸಿಕಂಡಿ ಬಂದ. ಅರಸರ ಮನೆಗೆ ಕಲಗಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಮನೇಲಿಟ್ಟುಂಡ. ಅರಸು ಹೆಂಡ್ತಿ ಗೊಬ್ಬರ ತೆಗೆವುದು; ಅರಸು ಹುಡ್ಗ ದನಕಾವುದು ಯೆರಡು ಸಾಕ್ರಿಗೆ, ಯೆರಡ ಜನ ನೇಮಿಸಿ ತನ್ನ ಮನೇಲಿಟ್ಟುಂಡ. ಪೀತಾಂಬರ ಸಾಲೆ ತನ್ನ ಹೆಂಡ್ತಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ; ಅವಳುಟ್ಟ ಸಾಲೆ ಅರಸು ಹೆಂಡ್ತಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ.

ಅರಸು ಹುಡುಗ ದಿನೇಚ್ಚ ದನ ಕಾಯುಕೋತಿಧ್ಧ. ಒಂದು ಅಜ್ಜಿ ಮುದುಕಿ ಯೇನಂತು? “ತಮ್ಮಾ... ದಿನೇಚ್ಚವ ದನ ಕಾಯುಕ ಹೋಪೋನು ನನ್ನ ದನ ಬಿಟ್ಟುಂಡು ಹೋಗು. ದಿನಕೊಂಡೂಟ ನನ್ನ ಮನೇಲಿ ಉಂಡಕಂಡ ಹೋಗು.” ಅಂತು ಅಜ್ಜಿ. “ಹೂಂ” ಅಂದ. ರಾತ್ರೆ-ಹಗಲು ಅಲ್ಲಿರುವ; ಹೀಗೆ ದನಕಾವುತ ಉಲಿದ.

ಯೇಳ ಹೆಡೆ ಮಾಶೇಕರ “ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕೆ ಹೋಬೇಡ” ಅಂದಿತ್ತು. ಒಂದಿನ ಬೆಳಗಾಮುನ್ನ ಎದ್ದ. “ನೋಡವ...” ಮಾಡ್ಕಂತಿ, ನಡೆದ ಬಿಟ್ಟ ಪೂರ್ವ ದಿಕ್ಕಿಗೆ.

ಹೋದವನು ಅಚ್ಚಗನ್ನೇರು, ದೇವಗನ್ನೇರು, ಅಕ್ಕ-ತಂಗದಿರು ಯೇಳ ಜನ ಮಿಂದಿ ತಾನಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದರು. ಈ ಅರಸು ಹುಡ್ಗನ ಕಂಡ ಚಣವ ಕೆರೆ ಹಾರಿಬಿಟ್ಟರು. ಹಾರಿದವರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕಾದರೆ ಕಿರಿತಂಗಿ ಶಾಲೆ ಶೆರಗ ಹಿಡಿದ. ಎಳೆದು ತುಂಡು ಹರಿದುಕೊಂಡೇ ಬಂದಿ ಬಣಜಿಗರಣ್ಣನ ಕೂಡ ಕೊಟ್ಟ ಶಾಲೆ ಶೂರ.

ಬಣಜಿಗರಣ್ಣ ಏನ ಮಾಡಿದ? “ದೊಡ್ಡೋರುಡುವಂತ ಶಾಲೆ ಶೂರು” ಹೇಳಿ ಅರಸು ಕೂಡ ಕೊಟ್ಟ. ಅರಸು “ಶಾಲೆ ಇಷ್ಟು ರಮ್ಮ... ಶಾಲೆ ಉಟ್ಟ ಹುಡುಗಿ ಎಷ್ಟು ರಮ್ಮ...! ಆ ಹುಡುಗಿ ತಂದೆ ಕೊಟ್ಟೇ ಬಣಜಿಗರಣ್ಣ... ನಿನ್ನ ಜೀವ ಇಡತೇ, ಇಲ್ಲ ನಿನ್ನ ತಲೆ ಹೊಡವ ಹುಕುಂ ಕೊಡುತೆ” ಅಂದ ಅರಸು.

ಬಂದು ಮುಚ್ಚಿ ಹಾಕಂಡು ಮನಗಿ ಬಿಟ್ಟ. ಆಗ ಹುಡುಗ ದನಕಾಯುಕೆ ಹೋದವ ಬಂದ. “ಉಟಕ್ಕೇಳೋ” ಅಂದ. “ನೀ ತಂದ ಕೊಟ್ಟ ಶಾಲೆ ಅರಸು ಕೂಡ ಕೊಟ್ಟೆ. ಅರಸು— ‘ಶಾಲೆ ಇಷ್ಟು ರಮ್ಮ, ಆ ಶಾಲೆ ಉಟ್ಟ ಹುಡುಗಿ ಎಷ್ಟು ರಮ್ಮ! ಆ ಹುಡುಗಿ ತಂದ ಕೊಟ್ಟೇ ಬಣಜಿಗರಣ್ಣ ನಿನ್ನ ಜೀವ ಇಡತೆ, ಇಲ್ಲ ನಿನ್ನ ತಲೆ ಹೊಡವ ಹುಕುಂ ಕೊಡತೆ’ ಅಂದ.”

ಆಗ, “ನೀನು ಹದಿನೈದು ಕತ್ತದ ಮುಂಡಗಿ ತಕ್ಕಂಬಾ. ಆ ಹುಡುಗಿ ನಾ ತಂದ ಕೊಡತೆ” ಅಂದ. ಹದಿನೈದು ಕತ್ತದ ಮುಂಡಗಿ ತಂದ ಕೊಟ್ಟ. ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಒಂದು ಸೆರಗ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡ.

“ನನ್ನ ಬೆನ್ನಿಗೆ ಬಾ. ನಾ ಕೆರೆ ಹಾರುವಷ್ಟಕ್ಕೆ ಹಗ್ಗ ಜಗಳ ಬಿಡಬೇಕು”.

ಹಗ್ಗ ಜಗಳ ಬಿಟ್ಟು ಬರುಕೆ ಆ ಹುಡುಗ ಹೋಗುರಟ್ಟಕ್ಕೆ ಅವರು ಕೆರೆ ಹಾರಿಬಿಟ್ಟರು. ಅವನೂ ಅವರೊಟ್ಟಿಗೆ ಅವರ ರಾಜ್ಯಕೆ ಹೋದ.

“ಆ ದಿವಸ ಶಾಲೆ ಶೆರಗ ಹರಕ ಹೋಗಿದ್ದೆ. ಅದೇ ಹುಡುಗಿ ನಗ್ನಾಕಂಡ್ ಹೋಪೇಕು ಹೇಳಿ ಬಂದಿದ್ದೆ” ಅಂದ. ಆರು ಜನ ಅಕ್ಕ-ತಂಗಿರು, ಅವನಿಗೆ ನಗ್ನ ಮಾಡಿದರು.

“ಅತ್ತಿಗಿದಿರೆ, ನಮ್ಮೂರಿಗೆ ಹೋಗುವ” ಅಂದ. “ಇನ್ನೊಂದು ದಿನ ಬತ್ತೋ. ಇವತ್ತು ಮಡದಿ ಕರಕಂಡ್ ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ” ಅಂದರು. ಉಟ-ಉಪಚಾರ ಮಾಡ್ಕಂಡು ಹಿಂದಿ ಕರಕಂಡು ಬಂದ.

ಹಗ್ಗ ಜಗ್ಗತಿ, ಬಣಜಿಗರಣ್ಣ ಸೊಕ್ಕಂಡು ಹುಡುಗಿ ತಂದ. ಕೆರೆಮುಂದಾಗಿ ಹತ್ತಿದ. ಇವ ಹಿಂದಿಂದ ಹತ್ತಿದ ಮೇನೆ. ಬಣಜಿಗರಣ್ಣ ಹುಡುಗಿ ಅರಸರ ಕೂಡ ಕೊಟ್ಟ.

ಅರಸು, “ಇಪ್ಪತ್ ವರ್ಸದ ಹುಡುಗರು ಶಪ್ಪರದೊಲಗೆ ಬರಬಾರದು” ಹೇಳಿ ಡಂಗರ ಹೊಡೆದ ಬಿಟ್ಟ. ಈ ಹುಡ್ಗ, “ಹರಹರಾ... ತಾನ ನಗ್ನಾದ ಹುಡುಗಿ ತಂದೆ ನಗ್ನಾಗ್ತು” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಅಜ್ಜನಿದ್ದಲ್ಲಿ ಹೋದ. ಯೇಲ ಹೆಡೆ ಮಾಶೇಕ್ರನ “ಅಜ್ಜ... ನನ್ನ ತಂದೆ ಇಪ್ಪತ್ ವರ್ಸದ ಹುಡುಗರು ಶಪ್ಪರದೊಲಗೆ ಬರಬಾರದೆಂದು ಡಂಗರ ಹೊಡೆದ. ಏನು ಮಾಡಬೇಕು?” ಕೇಳಿದ.

ಅಜ್ಜ, “ಇಕ್ಕೊ... ಶಪ್ಪರ ಹೆರೆಹೋಗಿ ಹರಲ ನುಂಗು; ಯೆಪ್ಪತ್ ವರ್ಸ ಮುದ್ದನಾಗತೆ. ಶಪ್ಪರ ಒಳಗೆ ಹೋಗು. ಈ ಹರಲ ನುಂಗು. ಇಪ್ಪತ್ ವರ್ಸದ ಹುಡುಗನಾಗತೆ. ಶಪ್ಪರದ ಬದಿ ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಂತ್ಕ” ಅಂದ ಅಜ್ಜ. (ಅದರಂತೆ ಮಾಡಿದ)

ಅರಸು, “ಹೂಮಾಲೆ ತನಗೆ ಹಾಕು” ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟ. ಹುಡುಗನ ಕೊಲ್ಲಿಗೆ ತಂದು ತೂಗ ಹಾಕಿತು. ಆಗ “ಇದೇನು?” ಕೇಳಿದ ಮಾವ, “ನಿನಗೆ ನಿನ್ನ ಹೆಂಡ್ತಿಗೆ ಶರ್ತ ಬಿದ್ದಿತ್ತೋ?” “ಹೌದು” “ಹೆಂಡ್ತಿ ತಲೆ ಹೊಡು ಹುಕುಂ ಕೊಟ್ಟಿದ್ಯೋ?” “ಹೌದು” “ಹೊಡೆದು ಬಂದಿದ್ದರೋ” “ಹೌದು....”

“ಆ ಹುಡುಗಿ ನಾನು ಲಗ್ನಾದ ಹುಡುಗಿ. ನಿನ್ನ ತಾಯಿಯೆಲ್ಲಿ?” ಕೇಳಿದ. “ತಾಯಿ ಬಣಜಿಗರಣ್ಣನ ಮನೇಲೀತು. ನಾ ಲಗ್ನಾದ ಹುಡುಗಿ ನೀ ಲಗ್ನಾತೆಯೋ?” ಕೇಳಿದ.

ಅರಸು ಹೆಂಡ್ತಿಗೆ ಕರೆ ಬಿಟ್ಟ. “ತಲೆ ಹೊಡೆಲಿಲ್ವೋ?” ಕೇಳಿದ. “ಇಲ್ಲ.” ಕೆರೆ ಏರಿ ಮೇಲೆ ಜನ್ಯಾಗಿ, ಮಾಶೇಕರ ತಕಂಡ್ ಹೋಗಿ ಇಟ್ಟುಂಡ. ಕಡಿಕೆ ಹುಡುಗನ ತಾಯಿಯ ತಕಂಡ್ ಹೋಗಿ ಬಣಜಿಗರಣ್ಣ ತನ್ನ ಮನೇಲಿಟ್ಟುಂಡ.

ಅರಸು ಮಾಣಿ ಅಂತ ತಿಳಕಂಡು, ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಇಟ್ಟುಂಡ.

● ಕೆಲವು ಪದಗಳ ವಿವರಣೆ

ಶುಬನ = ಶುಭ ಶಕುನ

ಶಾಲೆ, ಸಾಲೆ = ಶೀರೆ

ಹಯ= ರಸ

ಗಬನ = ನೆನಪು

ನಾಣಿ = ನಾಣ್ಯ

ಚಣವ = ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ

ಶೂರ = ಚೂರು

ಜನ್ಯ = ಹಡೆಯುವದು (ಡೆಲಿವೆರಿ)

ವರಗು= ನಿರ್ದೇಶನ

ಶೂರ = ಚೂರು, ತುಂಡು

ಬಾಲೆ = ಶಿಶು

ಕರತಂದ = ಕರಕೊಂಡು

ದಿನೇಚ್ಚ = ಹಗಲು

ರಮ್ಯ=ರಮಣೀಯ

ಜಗಳೆ = ಸೈಲು, ಸಡಿಲು

▪ ಹೇಳಿದವರು : ದಿ ಪುಟ್ಟ ನಾಗು ಗೌಡ, ವಂದೂರು, ತಾ. ಹೊನ್ನಾವರ.

ಶಿನ್ನದ ನವಿಲು

ವಂದ್ ಅಜ್ಜಿ ಮುದ್ದಿ, ಅಜ್ಜಿ-ಮೊಮ್ಮಗ ಹೇಳಿ ಯೆಚ್ಚು ಜನ ಇದ್ದು. ಇದ್ರೆ ಅವು ವಂದ್ ಅರಸಗೊಳ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿರು. ದಿನಾಕು ಬೆಲ್ಲಾಗೆದ್ದಿ ಅಜ್ಜಿ ಯೇನಾರೂ ಕುಂಟಮನೆ ಕೆಲಶ ಮಾಡುದು, ಏನಾರೂ ಶದವಗೊದು ಯೆನಾರೂ ಮಾಡ್ಕಂಡಿ ಶಂಶರ ಮಾಡ್ತಾ ಇದ್ದು ಅಜ್ಜಿ ಮೊಮ್ಮಗ. ಆವಾಗ್ಯೆನಾಯ್ತು.

ಉರ್ಯೋರ್ಯೆಲ್ಲವಾ ವಂದ್ ಕುಂಬ್ರಿ ಕಡುಕ್ ತಯಾರ್ ಮಾಡ್ತು. ದೊಡ್ ಗುಡ್ಡೆಮೇನೆ. “ಮೊಮ್ಮಗ್ಗೆ ಉರ್ಯೋರ್ಯೆಲ್ಲವಾ ಕುಂಬ್ರಿ ಕಡೀತಾರಂತೆ ಗುಡ್ಡೆ ಮೇಲೆ ನಾವೊಂದ್ ಚಣ್ ತುಂಡ್ ಮಾಡ್ತು ಅಲ್ಲೇಯೆ?” “ಅಜ್ಜವ್ವಾ, ಚಣ್ ತುಂಡ್ ಮಾಡ್ಕೊದಾಗಿತ್ತು. ನಮ್ ಕೂಡ್ ಕತ್ತಿಲ್ಲ, ಕೊಡ್ಲಿನೂ ಇಲ್ಲ” ಅಂತ ಹೇಳ್ತೆ.

ಅಜ್ಜವ್ ಹೇಳ್ತು, “ಮೊಮ್ಮಗ್ಗೆ... ಕತ್ತಿ, ಕೊಡ್ಲಿ ಇಲ್ಲ ಹೇಳಿ ನೀ ಬೇಜಾರ್ ಮಾಡ್ ಬೇಡ. ನಾನು ಅರ್ಸಗೊಲ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ತಕಬರ್ತೆ” ಅಂದಿ, ಕೊಡ್ಲಿ ಕತ್ತಿ ತಂದ್ ಕೊಟ್ಟು. ಕೊಟ್ ಕೂಡ್ಲೆ ತಕ್ಕಂಡ. ಬೆಳ್ಳಾ ಮುಂದೆ ಯೆದ್ದ, ಉಟ ಮಾಡ್ಕಂಡಿ ಕುಂಬ್ರಿ ಕಡುಕ್ ಗುಡ್ಡೆ ಮೇಲ್ ಹೋದ. ಹೋಗಿ ವಂದ್ ಯೆಕ್ರೆ ಜಾಗ ತಕ್ಕಂಡಿ ಕಡ್ಲೆ. ಕೂಡ್ಲೆಯೆ ವಣಗಿತು ಅಂಬುದಾಯ್ತು.

ಕುಂಬರಿ, ವಣಗಿದ ಕೂಡ್ಲೆಯಾ ಉರೋರೆಲ್ಲಾ ಕೂಡ್ಲೆಂಡಿ ಬೆಂಕಿ ಹಾಕ್ಪು. ಆದ ಕೂಡ್ಲೆಯ ಗೆಡಗಾಲ ದಿನ್ನಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತಕ ಹೋಗಬೇಕಾಯ್ತು ಅಂತ ಹೇಳಿ ಉರೋರೆಲ್ಲ ತಯಾರಾಗಿ ಬಿತ್ತುಕ್ ಹೋದ್ರು.

ಅಜ್ಜಿಮುದ್ದಿಗೆ ಅಜ್ಜಿ ಮೊಮ್ಮಗ, “ಬೀಜಿಲ್ಲ ಅಜ್ಜಿವ್ವಾ... ಕುಂಬ್ರಿ ಬಿತ್ತೂಕ್ ಹೋಪೆಕಾಗಿತ್ತು. ಬೀಜಿಲ್ಲದ ರಾಗಿ, ಯೆಂತ ಮಾಡಬೇಕು?” ಕೇಳ್ತೆ ಅಜ್ಜಿವ್ವ ಕೂಡೇ. ಕೂಡ್ಲೆಯ, “ಮೊಮ್ಮಗ್ಗೆ, ಬೀಜಕಾಗೆ ಯಾಕ್ ಹೆದ್ರತೇ? ನಾ ಅರ್ಸಗೊಲ ಮನೆಹೋಗ್ ತಕಂಬರ್ತೆ” ಅಂತು. ವಂದ್ ಶಿಡ್ಡೆ ಬೀಜ ತಕಬಂತು. ಕೂಡ್ಲೆಯ, “ಬೀಜವಂದ್ ತಂದ್ರಾಗ್ಗಿಲ್ಲ ಅಜ್ಜಿವ್ವ, ಅದ್ಕೆ ಪಿಕಾಶಿಲ್ಲ ನೆಲ ಅಗೂಕೆ” ಅಂದಾ. ಅದ್ಕೇ, “ನಾ ಹೊತೆ ಅರ್ಸಗೊಲ ಮನಿಗೇಯ ಪಿಕಾಸ್ ಬೇಡ್ಕಂಬತ್ತೆ” ಅಂತು. ಆಗೆ ಪಿಕಾಶಿ ಬೇಡ್ಕ ಬಂದ್, ಮೊಮ್ಮಗ್ಗೆ ಕೂಡ್ ಕೊಟ್ಟು. ಕೂಡ್ಲೆಯ ಪಿಕಾಶು ಮತ್ತು ರಾಗಿ ಬೀಜ ತಕಂಡ ಗುಡ್ಡೆಮೇನ್ ಹೋದ ಬಿತ್ತುಕೆ. ಹೋಕಂಡಿ ಕೆದ-ಕೆದಿ ಬಿತ್ದ ವಂದೇ ದಿವ್ವಕೆ ವಂದ್ ಯೆಕ್ರೆ ತಲ ಬಿತ್ತ.

ಕೂಡ್ಲೆಯಾ ಶಶಿಯಾಗಿ ಹದ್ದೊದ್ ದಿನ್ನಮೇನೆ ಹುಟ್ಟು. ಯೆಲ್ಲ ಕಳೆ ಬೆಳೆಯೆಲ್ಲ ತೆಗೆದ್ರು. ಶಶಿಬಿಶಿ ಇಲ್ಲಾದಲ್ ಹಾಕದ್ರು. ಕೂಡ್ಲೆಯ ಕುಂಬರಿಯಾಯ್ತಪ್ಪ. ಹೇಗೆ ಬಯಂಕರ ನಮೂನ್ಯಾಗಿ ಅದ್ರುತಾಗಿ ಯೆದ್ರು. ಕುಂಬರೀಲ್ ದೊಡ್ ದೊಡ್ ಗೊಂಡ್ಯಾಗೋಯ್ತು. ಆಗೆ ವಂದ್ ಶಿನ್ನದ ನವ್ವ ಬತ್ತಿತ್ತು ಕುಂಬ್ರಿ ತಿನ್ನಕೆ— ಪಾತಾಲದಿಂದ ಬತ್ತಿತ್ತು.

ವಂದಿನಲ್ಲಾ ವಂದಿವಸ ಹೀಗ್ ಹೋಗಿ ನೋಡ್ಲೆ. ಕುಂಬರಿಯ ನೋಡಲವರೆಗೆ, “ಕುಂಬ್ರಿ ತಿಂದ್ಕಂಡ್ ನೆಡ್ಲೆ. ಯೆಂತದೋ ಯೇನೋ...” ಚಂಜೀ ಹೊತ್ಲಿ ಹೋದ ಕುಂಬ್ರಿ ಕಾಯುಕೆ. ಹೋದ ಕೂಡ್ಲೆ ಶಿನ್ನದ ನವಲು ಪಾತಾಳಲೋಕದಲ್ಲಿಂದ ಬಂತು. ಮೇಲೆ ಬಂದ್ಕಂಡ್ ಕುಂಬ್ರಿಗೊಂಡೆ ತಿಂಬೂಕೆ ಹಣ್ಣುತು. ಬರಾಬರಿ ಹೋದವ ಶಿನ್ನದ ಗರಿಪುಕ್ಕ ಹಿಡ್ಡೆ ಬಿಟ್ಟ. ಹಿಡ್ಡೆ ಬರಾಬರಿ ವಂದ್ ಪುಕ್ಕ ಕಿತ್ ಬಂದ್ ಬಿಡ್ರು. ವೋಡ್ ಹೋದ ಕೂಡ್ಲೆಯ ಬೆಲ್ಲಾಮುಂಚ್ಚೆದ್ಲೆ. ಶಿನ್ನದ ಗಿರಿ ತಕಂಡ್ ಬಂದ.

ತಂದಿ ಅಜ್ಜಿವ್ವನ ಕೂಡ್ ಕೊಟ್ಟ, “ಅಜ್ಜಿವ್ವಾ... ಇದೊಂದ್ ಗಿರಿ ಸಿಕ್ಕಿದು ತನ್ನೆ.” ಹೇಳಿ. ಅದು ನೋಡ್ರು, “ಅಯ್ಯಯ್ಯೋ ಮೊಮ್ಮಗ್ಗೆ... ಯೆಲ್ಲಿಂದ ತಂದೆ ಶಿನ್ನದ ಗಿರಿಯೆ? ಇದ ತಕಂಡೋಗಿ ಅರ್ಸಗೊಲ ಮನೆಗೆ ಕೊಟ್ ಬಿಡು, ಯೇನಾದ್ರೂ ನವ್ವ ಕೊಡುರು ಶಂಶಾರ್ಕೆ.”

ತಕಹೋಯ್ತು ಅಜ್ಜಿವ್ವಾ. ಅರ್ಸ ಗೊಲ ಕೂಡ್ ಕೊಟ್ಟು. ಕೂಡ್ಲೆಯ ಅರ್ಸ ಗೊಲು ನೋಡ್ರು, “ಅಜ್ಜಿವ್ವಾ, ಇದ್ ಯೆಲ್ಲಿತ್ತು?” ಕೇಳ್ತೆ. ಕೇಳ್ತೆ ಕೂಡ್ಲೆಯ, “ನನ್ ಮೊಮ್ಮಗ್ಗೆ ಕುಂಬ್ರಿಗ್ಗೆ ಹೋಗಿಡ್ಲೆ. ಅಲ್ಲಿ ಈ ಗಿರಿ ಶಿಕ್ಕು.”

“ಗಿರಿ ಅಂತು ತಂದ್ ಕೊಟ್ಟೆ. ಈ ಶಿನ್ನದ ನವ್ವಯೆಲ್ಲದೆ? ಅದ್ ಹೋಗಿ ತಂದ್ ಕೊಡ್ಲೆಕು. ಕೂಡ್ಲೆಲ್ಲ ನಿನ್ನ, ನಿನ್ನ ಮೊಮ್ಮಗ್ಗೆ ಯೆರಡೂ ಜನವೂ ದಾವಣಿ ಕಟ್ಟಿ ತಲೆಹೊಡಿಸ್ತೆ” ಅಂದ್

ಬಿಟ್ಟು. ಅಜ್ಜವ್ವ ಕಣ್ಣಲ್ ನೀರ್ ಬಂದ್ ಹೋಯ್ತು. ತೀಡ್ಕಂತ ಮನೆಗೆ ಬಂತು. ಬರಬೇಕಿದ್ರೆ ಮೊಮ್ಮಗ ಕಂಡ. “ಅಜ್ಜವ್ವಾ... ನಿಂಗೇನಾಯ್ತು? ಯೆಂತಕ್ ತೀಡ್ಕಂತ ಬಂದೆ?” ಕೇಲ್ತು. “ಹಾಂಗಾದ್ರೆ, ಮೊಮ್ಮಗನೆ ಗಿರಿ ತಂದ್ ಕೊಟ್ಟಿದ್ಯಲ್ಲೋ. ಇದರಿಂದೆಯೆ ಶಿನ್ನದ ನವಲ ತಂದ್ ಕೊಡಬೇಕಂತೆ. ತರದಿರೆ ದಾವಣಿಗೆ ಕಟ್ ತಲಿ ಹೊಡಿಸ್ತಂತೆ” ಅಂತ ಹೇಳಿ ಹೇಳು.

“ಅಟ್ಟೇ ಕೆಲ್ವವೆ ಅಜ್ಜವ್ವಾ”, “ಅಟ್ಟಕಾಗಿ ಮಗ...” “ಅರ್ಸಗೋಲ ಕೂಡ್ ಐನೂರ್ ಮಾರ್ ಕಬ್ಬಿಣರ ಶರಪಲಿ, ಮತ್ತೆ ಅದ್ಯ್ ವಂದ್ ತೊಟ್ಟು ಇಟ್ ತಯ್ಯಾರ್ ಮಾಡ್ ಕೊಡು ಅಂತ ಹೇಳು. ನಾನು ಶಿನ್ನದ ನವಲ ತಂದ್ ಕೊಡ್ತೆ ಅಂತ ಹೇಳು” ಅಂದ.

ಹೋಯ್ತು ಅರ್ಸಗೋಲ ಮನೆಗೆ, “ಐದೂರ್ ಮಾರ್ ಶರಪಲಿ ಮತ್ ತೊಟ್ಟಹೆಡಗೆ ಕೊಡಬೇಕಂತ ಮೊಮ್ಮಗ ಹೇಳನೆ” ಹೇಳು. “ಶಿನ್ನದ ನವಲ ತಂದ್ ಕೊಡ್ತೆ ಅಂತ ಹೇಳು” ಹೇಳು. ಕೂಡ್ಲೆಯ ಐದೂರ್ ಮಾರ್ ಶರಪಲಿ ಕೊಟ್ಟು, ಹೆಡಗೆಯ್ಯಾ ಕೊಟ್ಟು. “ಕುಂಬ್ರೆಲಿ ದೊಡ್ ಬಿನ ಅದೇ... ಬಿನದ ಬಾಗ್ಲ ತೆಗ್ಗಕಂಡ್ ಹೋಗಿ ಹೊತಾಕ ಬನಿ ಹೇಳಿ” ಅಂದ. ಅವು ತಕಂಡೋಗಿ ಅಲ್ ಹೊತಾಕ್ ಬಂದು. ತೊಟ್ಟಗೆ ಶರಪಲಿ ಕಟ್ಟಿ, ವಂದು ಮುಮಡ ಹೆಶರಸಾಲಿ ತುದಿ ಕಟ್ಟ. ಆ ಕಟ್ಟಂಡ ಶರಪಲಿ ಮತ್ತು ತೊಟ್ಟು ಕಟ್ಟಿ ಪಾತಾಲ್ಕು ಬಿಟ್ಟ. ಕೂಡ್ಲೆ ಆ ಶರಪಲಿ ಪಾತಾಲ್ಕು ಹೋಯ್ತು. ಕೂಡ್ಲೆಯಾ ಇವ ಉಟಗೀಟ ಮಾಡ್ಕಂಡು, ಹತ್ತೆಂಟ್ ನಿಂಬೆಹಣ್ ತಕಂಡು ಹೊಂಟ. ಬಿನದ ಬಾಗಿಲ್ಲೆ ಹೋಕಂಡು ಶರಪಲಿ ಮೇಲೆ ಕೆಲಗಿಲ್ಡ್ ಹೋದ. ಹೋಗಿ ಪಾತಾಲ್ಕು ಬೂಮ್ಯಲ್ ಇಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಂಡು ಪೂರ್ವ ಮೊಕವಾಗಿ ಹೋಗುವಂತೋನಾದ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೋಗ ಬೇಕಿದ್ದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಯಲ್ಕರಾಯ ಹೇಳಂತವಿದ್ದ. ಆ ರಾಯನ ಮಗಲು ಬಚಲಗ್ ಮಿಕ್ಕ ಬಂದಿತ್ತು. ಅವ ಅದೇ ರಸ್ತೆ ಬುಡಕೆ ಹೋಗಬೇಕಿದ್ರೆ ಜಲಕ ಮಾಡ್ತಿರವಾಗೆ ಆ ನೀರು ಹಾದಿಲೇ ಹೋಗಿತ್ತು. ನೀರ ದಾಟ ಬೇಕಿದ್ರೆ ವಂದ್ ನಿಂಬೆಹಣ್ ತೆಗೆದ. ತೆಗೆದು ಕೊರದು ಲಿಂಬೆ ಹಣ್ ರಶ ಕಾಲ್ ತಾಗ್ಕಂಡು ಹಾರ್ ಹೋದ. ಬರಾಬರಿಯೂ ಆ ಅರಸು ಹುಡ್ಗಿ ನೋಡ್ತೆ ಇತ್ತು. “ಅವನ ನೋಡುವ ಬೇಕದ್ರೆ ಅಪ್ಪಯಾ ಅಲ್ಲೆ ಹುಡ್ಗ ಹೋಗ್. ಅವ್ವೇ ನನ್ನ ಗಂಡ. ಅವನಿಗೆ ಮದ್ಯಾಗ ಬೇಕು” ಅಂತು. ಕೂಡ್ಲೆಯಾ ಆಗಿಂದಾಗೆ ಶಿಪಾಯರ ಬಿಟ್ಟ ಅರಸು. ಆ ಹುಡ್ಗನ ಕರಕಂಬಂದು. ಬಂದ್ ಕೂಡ್ ಕೇಳ್ತ ಅರಸು “ನನ್ ಹುಡಗಿಯ ನಿನಗೆ ಕೊಟ್ಟಿ ಮದಿ ಮಾಡಬೇಕು” ಅಂತ ಹೇಳ್ತ. “ಯೆನಡ್ಡಿಲ್ಲ ತಾ ಮದಿಯಾಗ್ಗೆ” ಅಂದ.

ಗುಡಗಟ್ಟಿ, ಕೇಲ್ವಲ್ ಡಂಗರ ಸಾರಿ. ಕೆಲೆಗಿದ್ದಲ್ ವಾಲೆ ಬರ್ದಿ ಮದಿಕ ತಯಾರ್ ಮಾಡದ್ರೆ, ಮಾಡ್ ಬಿಟ್ಟು.

ಮೂರ್ ನಾಕ ದಿವಸ ಅಲ್ಲೆ ವಲ್ಕಂಡ. ನಂತ್ರದಲ್ ಅರಸು ಕೂಡ್ ಹೇಳ್ತ, “ಮುಂದ್ ಹೋಗ್ ಬರ್ತಿ”. “ಹೋಪಕ್ ಅಡ್ಡಿಲ್ಲ” ಹೇಳಿದ್ರೆ ಅರ್ಸಗೋಲು.

ಅಲ್ಲೊಂದ್ ಪರ್ಲಾಂಗ್ ಹೋದ ಕೂಡ್ಲೆ ರದಕರಾಯನ ಹುಡ್ಲಿ ಇವ್ವೇ ಮದಿಯಾದ್ಲೆ. ಮುಂದೆ ಹೋದಾ. ಚಂದರಾಯ್ಲೆ ಮಗಲು ಹಾಗೇ ಮಾಡ್ಲೆ. ಬೊಮ್ಮರಾಯನ ಮಗಲು, ರೋಮರಾಯನ ಮಗಲು, ಬೇಮರಾಯನ ಮಗಲು, ಉಗ್ರರಾಯನ ಮಗಲು ಇಷ್ಟ ಜನರ ಮದಿಯಾದ. ಆಗಿ ಮುಂದ್ ಹೋದ.

ಅದೆ ಅಜ್ಜಿ ಮುದ್ದಿ ಮನ್ ಚಿತ್ತು, ಹೋಗಿ ಕುಂತ. “ಅಜ್ಜವ್ವಾ, ನಿಮ್ಮೂರಲ್ ಯೆಂತಾ ಚುಡ್ಲಿ?” ಕೇಲ್ ಕೂಡ್ಲೆಯಾ, “ಮೊಮ್ಮಗ್ಗೆ, ಯೆಂತಾ ಚುಡ್ಲಿನೂ ಇಲ್ಲ. ವಂದ್ ಚಿನ್ನದ ನವ್ವ ನಮ್ಮನೆ ಹೊಂಡಾದೆ ಗೆಡ್ಲೆಗೆ ಬತ್ತಿದು. ಆಲ್ ಹೊಡ್ ಮಾಡ್ಲೆ ವಲಿತದೇ... ಮತ್ಯೇನ್ ಚುಡ್ಲಿಲ್ಲ” ಅಂತು. “ನಾಲೆ ಅಜ್ಜವ್ವಾ, ವಂದ್ ಚಂಬ್ ಯೆಣ್ಣಿ ತರಬೇಕು, ವಂದ್ ಬಾಚ್ಲೆ ತರಬೇಕು. ಈ ಉರಲೆ ಯೆಟ್ ಜನ ಹೆಣ್ಣು-ಗಂಡು ಅವಯೋರ್ ಅವರ್ಗೆಲ್ಲಾ ಯೆಣ್ಣಿ ಹಾಕುದು, ಮಂಡೆ ಹಿಕ್ಕಿ ಮಂಡೆ ನಿಗ್ರ ತಕಂಡ್ ಬರುದು. ಇಟ್ ಕೆಲ್ಲ ಮಾಡಿ, ಶಾಮಾನ್ ಯೆಲ್ಲ ತಕಂಬಾ...” ಅಂತ ಇಟ್ ರೂಪ್ಯಾ ಕೊಟ್ಟ. ಅದು ಹಾಗೆ ಮಾಡ್ಲೆ. ನಿಗರ್ ಚಿಕೋರದೈಲ್ಲ ತಂತು. ಸುಮಾರು ನೆಲಗೆಯ್ಲೆ ಮಂಡೆನಿಗ್ರ ತಕಂಡ್ ಬಂತು. ಮೊಮ್ಮಗ್ಗೆ ಕೂಡ್ ಕೊಟ್ಟು. ಕೊಟ್ಟಿ ಅಡಗಿ ಅನಕೂಲ ಯೆಲ್ಲ ಮಾಡ್ಲೆ. ನಿಗ್ರ ತಕಂಡಿ ಉಟ ಮಾಡ್ಲೆ. ಹೊಂಡದ ಗೆಡ್ಲೆಗೆ ಹೋದಾ. ಹೋಗಿ ಚಿನ್ನದ ನವ್ವ ಹೊತ್ಯಾಡತದೆಯೋ ಆ ಹೊಂಡಕ್ ಹೋಗಿ ಮಂಡೆನಿಗ್ರ ಹಾಸ್ಲೆ. ಚಣ್ಣ ಮಡಗಿ ಮಾಯನ ಮರಾಗಿತ್ತು. ಮಡಗಿ ಬುಡಕೆ ಹತ್ತಂಡಿ ಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳ ಹೊತ್ತಲೆ—ಆರ್ ತಾಶ್ ದಾತ್ರ ಬರಬರಿ ಬಂತು. ಅದು ಹೊಂಡಕೇ ಬಂದ್ ಹೊಡ್ಯೂಡೂಕ್ ಹಣ್ಣಿತು. ಹೊಡ್ಯೂಡಿ ಹೊಡ್ಯೂಡಿ, ಹೊಡ್ಯೂಡಿ ಹೊಡ್ಯೂಡಿ, ಮಂಡೆ ನಿಗ್ರೆಲ್ಲಾ ತಿರ್ಪಿ, ತಿರ್ಪಿ, ತಿರ್ಪಿ ಯೆರಡೂ ಕಾಲ್ಯಾ ಕಟ್‌ದಾಂಗ್ ಆಗ್ ಹೋಯ್ಲೆ. ಆಗ್ ಬರಾಬರ ಹಾರುಕೇ ಆಗ್ಲಿಲ್ಲ. ಬೆಲ್ ಬೆಲ್ಯಾಗ್ ಬಂದ್ ಹೋಯ್ಲೆ.

ಇವ ಹಿಂಗೆ ನೋಡ್ಲೆ, ಹೊಂಡಕೆ ಚಿನ್ನದ ನವ್ವ ಹಿಡುಕೆ ವೋಡ್ ಹೋದ. ನವ್ವ ಹಿಡ್ಲೆ ಬಿಟ್ಟ... ಹಿಡಕೊಂಡ. ಯೆಲ್ಲಾ ಗೆಂಚ (ಮಂಡೆ ನಿಗ್ರ) ತಪ್ಪಕಂಡಿ ಅಜ್ಜಿ ಮುದ್ದಿ ಮನೆಗೆ ಬಂದಾ. ಬಂದ್ಕುಂಡಿ, “ಅಜ್ಜವ್ವಾ, ಚಿನ್ನದ ನವ್ವ ಹಿಡ್ಕುಂಡ್ ಬಂದೆ, ನಾನು ಬಂದಿ ಐದಾರ್ ದಿವಚಾಗೋಯ್ಲೆ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕು” ಅಂದಾ.

“ಮೊಮ್ಮಗ್ಗೆ ಹೋಗು” ಅಂತು. ಅದ್ಲೆ ಇವ್ವತ್ತೈದ್ ರೂಪ್ಯಾ ಕೊಟ್ಟಾ. ಇಲ ಮಾವನ ಮನೆಕೂಡ್ ಬಂದು ಉಗ್ರರಾಯ್ಲೆ ಮನೆ ಕೂಡಿ ಒಂದಿನ ವಲ್ಲ. ಅವರನೆಲ್ಲಾ ಕರಕಂಡೀ ಬಂದ ತೊಟ್ಟ ಬುಡುಕೆ. ಬಂದ್ಕುಂಡಿ, “ತೊಟ್ಟ ಹುಂಗಚದ (ಅಗಲಿಬಿದ), ಗಟ್ಟಿವಲಿತು ಅದು. ನಾನ್ ಮೇಲ್ ಹೋಗಿ ನೋಡತೆ.”

“ಗಟ್ಟಿಸ್ತ್ರಾಂಗ್ ಕಾಣ್ತದೆ” ಹೇಳ್ತ. ಹತ್ರ ಬಂದ. ಬಂದ ಅಂಬೂ ಕೂಡೆ ಕೆಲ್ ಬಿದ್ ಬಿಟ್ಟ. ಯೆಲ್ಲ ಪುಡ್ ಪುಡ್ಯಾಗ್ ಚತ್ ಬಿದ್ ಬಿಡ್ಲೆ. ಐನೂರು ಮಾರು ಮೊಗಚ ಬಿದ್ ಹೋಯ್ಲೆ. ಶರಿ ಮಾಡ್ಲೂ, “ಮೇಲ್ ಹೋಗುದ ಹ್ಯಾಂಗಾಯ್ಲೆಪ್ಪಾ?”. “ರಿಟ್ಟೂ ಜನ ಕೊತ್ಕಣಿ ಕೈಬಿಡೂಕಾಗ ಚಿನ್ನದ ನವ್ವ ತಕಂಡ್ ಹೋಯ್ಲೆ.” ಹೇಳ್ತ. ಬರಾಬರಿಯಾ ಹಿಡಕಂಡು

ವಲ್ ಶಕ್ತಿಯ ಹಾರಿ ಬಿಟ್ಟು. ಬಿನದ ಬಾಗ್ಲಲ್ ಹಾರಿ ಬಂದ ಬಿಟ್ಟು. ನಿಲಶತು. ಅನ್ನಮನೆ ಹೆಡೆಪಂಟೆ ಬಿಡಾರ. ಅವಂಗೆ ದುಕ್ಕಾ ಬಂತು. “ಯಾಕ್ ಆಲತೀರಿ?” ಕೇಲ್ಟು. ಹೇಳ್ತು, “ನಂದಾಬಿಡಾರ ನೋಡ್ವೆ ಗತ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲಾದ ಮನಶ” ಅಂದ. ಅದ್ಕೆ ಹೆಂಡ್ತಿ (ಯಲ್ಲರಾಯನ ಮಗಲು) ಹೇಳ್ತು- “ಮೂರ್ ಹಲ್ ಹೊಡೆಬೇಕು. ವಂದ್ ಹಲ್ಲು- ‘ಯೆಲಂಕಣದ ಮನ್ಯಾಗೂ ಬೇಕು’ ಅಂತ ಹೇಳಿ ಹೊಡೆರಿ. ವಂದು ಹಲ್- ‘ದನಕರು, ಭೂಮಿ ವಟ್ಟು ಆಗಬೇಕು’ ಅಂತ ಹೊಡೆರಿ. ಮತ್ತಂದ್ ಹಲ್ಲು, ‘ಕೆರೆಬಾವಿಗುತ್ತೆಲ್ಲಾ ನೀರ ಆಗ್ಗಿ’ ಅಂತ ಹೊಡೆರಿ ಅಂತ ಹೇಳ್ ಬೇಕೊ” ಯೆಲ್ಲಾ ಆಯ್ತು. ಕರಕ ಬಂದ ಅವರ್ನಾ ಮನೆವಲಗೆ ಹೊಕ್ಕದಾ. ಅಜ್ಜಿ ಮುದಕಿ ಅವರಗೆಲ್ಲಾ ನೋಡ್ತು. ಬರಾಬರ ಅವ್ರೆ, ದಾತ್ ತಪ್ ಹೋಯ್ತು. ನೀರ, ಬೀರ ಹಾಕಿ ಶಮಾದಾನ ಮಾಡ್ತು.

ಅಡಗಿ ಅನಕೂಲ ಮಾಡ್ತು, ಊಟ ಮಾಡವಂತೊರಾದ್ತು. ಅಜ್ಜಿ ಕೂಡ್ ಹೇಳ್ತು, “ಚಿನ್ನದ ನವ್ವ ಅರಸಗೋಲ ಕೂಡೆ ಕೊಟಾಕ್ ಬಾ” ಅಂದ. ಅರಶು ಕೂಡೆ ಅಜ್ಜಿ ಮುದ್ದಿ ಕೊಡ್ತು. ಅವಗ್ ಶಂತೊಶಾಯ್ತು. ಇವೊನೂವಾ ಶುಕಶಂತೋಶದಲ್ಲಿ ವಲಕಂಡ್ತು.

● ಕೆಲವು ಪದಗಳ ವಿವರಣೆ

ಶಂಶರ	= ಸಂಸಾರ	ಕುಂಬ್ರಿ	= ಗದ್ದೆ, ಹೊಲ
ಚಣ	= ಸಣ್ಣ	ಚಂಜೀ	= ಸಂಜೆ
ದಾವಣಿ	= ಹಗ್ಗ	ಬಿನ	= ಬಿಲ
ನೆಲಗೆಯ್ಯ	= ಉದ್ದದ	ಚಿಕ್ಕು	= ಸಿಕ್ಕು
ಹುಂಗಚದ	= ಅಗಲಿಚಿದ, ಅಗಲಿಸಿದ	ಚುದ್ದಿ	= ಸುದ್ದಿ
ಚಣ್ಣ	= ಸಣ್ಣ	ತಾಶ್	= ತಾನ್
ಮೊಗಚ	= ಉರುಳಿ	ಹಲ್	= ಕಲ್ಲು ಹರಳು

- ಹೇಳಿದವರು : ಹೆಸರು ನಮೂದಾಗಿಲ್ಲ.

ಚೌಡಿವೇಷ

ಹುಡುಗ ಇದ್ದ ಹೆಣ್ಣು ಸಿಕಲಿಲ್ಲ. ಮತ್ತೊಂದೂರಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣಿತ್ತು. ಅವನೋಡ್ಡ. “ಹಾದರಗಿತ್ತಿ ಮಗಲೂ ಹಾದರಗಿತ್ತಿ, ಯಾರೂ ಮದಿಯಾಗುದಿಲ್ಲ” ಹೇಳಿದರು. ವಿಶ್ವಾಸದ ಮೇಲೆ, “ನನಗೆ ರಾಶಿ ಪರಾಯಾ ಬಂತು” ಅಂದ ಹೇಳಿದ. “ಹೇಳಿಯೂ ಹೆಣ್ಣೇ ಶಿಕುದಿಲ್ಲ” ಅಂದ. ಆ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ, “ನೀ ಆಗತ್ಯೋ, ‘ಹೆಣ್ಣು ನೋಡ ಬಂದಿದ್ದೆ.’” ಹೇಳಿ ಕೇಳಿದ. ‘ಹೂಂ’ ಅಂದ್ಲ. ನಿಕ್ಕಿ ಆಯ್ತು, ಕಡೆಗೆ ಬಾಕಿಯವರು ಶುದ್ಧಿ ಹಾಕಿದರು. “ಅದು ಬಹಲ ಹಾದರಗಿತ್ತಿ ಯಾರೂ ಮದಿಯಾಗ್ತಿಲ್ಲ”. “ಹೋಗ್. ಮಾತು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೆ” ಆಂತ್ ಅಂದ. ನಿಕ್ಕಿ ಆಯ್ತು, ಮದುವೆ ಆದ. ಒಂದಿನ ಎಲ್ಲೋ ಹೋಗ್ಬತ್ತೆ ಹೇಳಿಕ್ ಹೋದ. ಯೆಯ್ತು ಮೂರ್ ಜನ ಅವ ಹೋದ ಹೇಳಿ ಅವನ ಮನೆ ಒಲ ಹೊಕ್ಕಿದರು. ಅವಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಶೋಗಿದರು. ಶೋಗಿದ ಹೊಡತಕ್ಕ ಬಿದ್ದು ತಲೆ ಜಪ್ಪಿತು. ಹೊತ್ಕ ನಡೆದರು. ಗಂಡ ಮರುದಿನ ಬೆಳ್ಳೆ ಬಂದ. ಮಾತೇ ಆಡೂದಿಲ್ಲ ಇದು. ಉರ ಬದಿಗೆಲ್ಲಾ ಸುದ್ಧಿ, ಒಬ್ಬಗೆ ಗನಾ ಪೆಟ್ಟಾಯ್ತು ಹೇಳಿ ತಿರಗತೆ ಉಳಿದರು.

ಒಂದು ತಾಮಿನಲ್ಲಿ ಭೂಮಿ ಮಾಡಿದ, ಭೂಮಿಲ್ ಹೋಗಿ ವಲಿದರು— ಗಂಡ-ಹಿಣ್ಣಿ ಇಬ್ಬರೂ. ದೊಡ್ಡ ಬೆಟ್ಟ; ಹಿಂಡ್ತಿ ಕೈಲಿ ಏನ್ ಹೇಳ ಕೊಟ್ಟ? “ಭೂಮಿ ಸಾಲೀತು. ನಿಕ್ಕಾ ಕೆಲಸ ಮಾಡುರು. ಇದ್ದಾಗೂ, ಇಲ್ಲದಿದ್ದಾಗೂ ದುಸ್ತೆಲ್ಲ ಕಲಚೆಟ್ ತಲೆ ಬಿಚ್ಚ ಹರಡಿಕಂಡಿ, ಜಂಜಿ ಹಚ್ಚಂಡಿ ಸುತ್ತು ತಿರಗಬೇಕು” ಅಂದ. ‘ಹೂಂ’ ಅಂತು.

“ಅಕ್ಕ-ತಂಗಿದರ ಕೂಡೆ ಹೋಗ್” ಅಂದ. “ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲೊಂದು ನಾ ಕೈ ಹೆಂಗ್ಲ.” ಹೀಗೆ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡತ ಉಲಿತು. ಮನೆ ಮಾರು ಈತೊ ಕೇಳ್ತೇ ವಂದ ಭಟ್ಟರು ಬಂದರು. ‘ಲ್ಯಾಕೈತು’ ಅಂದಿ. ಅದರ ಮನಸಿಗೆ ಹೊಲಿತು. ಬಟ್ಟು ಬೊಗಸ ಇಟ್ಟು, ಐವತ್ತರವತ್ ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟು. ‘ತಾಲಿಯಾಗೋಯ್ತು.’ ‘ಹೂಂ’ ಅಂತು. ಬೆಲ್ಲ-ಸಕ್ರೆ ಕೊಟ್ಟು.

“ಶಂಜಾಯ್ತು. ಕೂತ್ಕಲಿ ಬಟ್ಟೆ. ನೀವು ಬೆಲ್ಲಗ್ ಎದ್ ಹೋಗ್ವರು” ಹೇಳಿತು. “ನಣ್ಣ ಕೆಲಸ ಈತು” ಹೇಳಿ ದುಸ್ತು ಕಲಚಿತು. ಜಂಜಿ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಕಚ್ಚಿಕೊಂಡು, ತಲೆ ಜುಟ್ ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ಕಿರ್ರನೆ ಕೂಗತ ಹೋಟ್ ಬಿಟ್ಟು. ದೇವರ ಕಾಟವೋ, ಮನಶರ ಕಾಟವೋ ತಿಲಿಯುವುದಿಲ್ಲ.

ಭಟ್ಟರು ಓಡಿದರು. “ಬಟ್ಟೆ ನಿಲ್ಲಿ” ಅಂತ ಓಡ್ತಿದು. ಹಿಂದಕಡೆ ಓಡಿ ಬಿಟ್ಟು. ಗಂಡಂಗೆ ಬಯ್ಯಂಡಿ ವಲಿತು.

ಬೆಳ್ಳೆ ಮುಂಚೆ ಗಂಡ ಬಂದ. ಅದು ಹೇಳ್ತು. “ನಿಮ್ಮ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಚೆಲ್ಲು ಕಲಕಂಡ್ ಹೋಗುಕಿಲ್ಲ. ಯಾವ ಭಟ್ಟ ಹೇಳಿದೋ, ಭಟ್ಟರು ಬಂದಿದ್ರು. ಹೀಗೆ ಮಾಡೂರೊಲಗೆ ಬೆಟ್ಟ, ಬೇಣ ಬಿದ್ದ ಓಡಿದರು” ಅಂತು.

ಅವ, “ಆಯ್ತುಲ” ಅಂದ. ಸುಮ್ಮನೊಲಿಕಂಡ.

● ಕೆಲವು ಪದಗಳ ವಿವರಣೆ

ಶೋಗಿದರು = ಎಳೆದರು

ದುಸ್ತು = ಡ್ರೆಸು

ಜಂಜಿ = ಜುಂಜಿ

ಚೆಲ್ಲು = ಚೆಲ್ಲಾಟ

■ ಹೇಳಿದವರು: ದುಗ್ಗೂರ ಕುಪ್ಪಗೌಡ.

ತಾಯೀ, ಹಣ್ಣಲ್ಲ, ಹೆಣ್ಣು

ತಾಯಿಗೆ ಯೆಯ್ ಜನ ಹುಡುಗರು ವಂದ್ ಹೆಣ್ಣು, ವಂದ್ ಗಂಡು. ಹುಡುಗಿ ಹೆಸರು- ಸೋದ, ಗಂಡು ಹುಡು- ಬಲಗೂಣ, ಅವರು ಶೆಟ್ಟರ ಶಾನಬಾಗರ ಕುಲದೋರು, ಅಣ್ಣನ ಕೈಲಿ ತಾಯಿ ಯೇನಂತೆ? “ತಮ್ಮನಂತೆ ಸಾಕಂತೆ ಉಲಿಬೇಕು.” ಹೇಳಿ, ಹೆಣ್ಣು ಮದುವಿ ಪರಾಯ ಬಂತು, ತಾಯಿಗೆ ಯೇನಂದೆ? “ತಂಗೈ, ಈಗ್ ಹದ್ದಾರ್ ವರ್ಸ ಮದವಿ ಮಾಡಬೇಕಂದೆ.” ತಾಯಿ- “ತಂಗಿ ಮದಿ ಮಾಡೂಕೆ ನಮ್ಮ ಜಾತೀಲಿ ಮದಿಯಿಂತೇ ಮಾಡೂದೇ ಇಲ್ಲ. ಮದಿ ಮಾಡಿದರೆ ನಮ್ಮ ಜಾತೀಲಿ ನೀರೇ ಶಿಕ. ಜಾತಿ ಕೊಡನಾರು” ಹೇಳಿ ತಾಯಿ ಹೇಳಿತು. “ಇನ್ನು ಇಟ್ಟಕಂಡರೆ ವೇಲ್ಯೇವಿಲ್ಲ. ಯೇನು ಮಾಡಬೇಕು?” ಕೇಳಿದ. “ಬಟಕಲಪೇಟೇಲಿ ಬಶಪ್ಪನ ಹಬ್ಬ ಹೇಳಿ ಆಗತೀದು. ನೂರ್ ಗಟ್ಟೆ ಜನ ಕೂಡತೀರು. ಹಬ್ಬಕೆ ತಂಗಿ ಕೈಲಿ ಹೋಪ ಅಂತ ಬಣ್ಣಿಸಿ, ತಂಗಿ ಕರಕಂಡ್ ಹೋಗಿ ಯಾವನಾರೂ ಬಂದವನಿಗೆ ಬಂತೆ ಕೊಟ್ಟಿಕ್ಕಿ ಶೋಬನ ಮಾಡಿ ಬಾ” ಅಂತು. ಬುಲಿತಾಪ ಹೇಳಿತ್ತು. ಮಗ, “ನಾನು ಶಣ್ಣಿರೂನಿಂದ ತಂಗಿನೂ ತಮ್ಮನಂತೆ ಸಾಕಿದ್ಡೆನಲ್ಲ, ನಾನು ಹೇಗೆ ಬಿಟ್ಟ ಬರಬೇಕು.” ಹೇಳಿ ಬಾಲ ದುಃಖ ಮಾಡಿದ. “ಹರಿಮನಸತಿ ತಾಯಿ ಹೇಳಿದ ಮಾತು ಮೀರೂಕೆ ಬತ್ತೀದೋ?” ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಿಕಂಡಿ ತಾಯಿ ಏನಂತು? “ಊಟಕೆ ಬನ್ನಿ ಹೊತ್ತಾಯ್ತು” ಹೇಳಿತು. “ಹಬ್ಬಕೆ ಹೋಪೋರಿಗೆ ಹೊತ್ತಾಯ್ತು.” “ತಂಗಿ ಬಟಕಲಪೇಟೇಲಿ ಬಶಪ್ಪನ ಹಬ್ಬ ಆತೀದು. ಹಬ್ಬ ನೋಡಿ ಬರವ” ಹೇಳಿ ಅಣ್ಣ ಹೇಳಿದ. ತಂಗಿ ಕಬೂಲ ಬಿಟ್ಟೂ. ನಂತ್ರ ಅಣ್ಣ ತಂಗಿ ಸಾನ ಮಾಡದ್ರು, ದೇವರ್ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದರು. ತಾಯಿ ಬಡಿಸಿತ್ತು, ಊಟಕೆ ಹೋದರು. ದುಕ್ಕ ಮರುದಿಲ್ಲ. ನಾಲೆ ನದರಿಗೆ ಕಾಣುದಿಲ್ಲ. ತಂಗಿ ಹೇಳಿ, ಅಣ್ಣ ಬಾಶಿ ಬಾಯಿಗೆ ಹಾಕಿದ. ಬಾಯಿಗೆ ಹೋನಿಲ್ಲ. “ಥತ್” ಅಂದ. ಮತ್ತೆಂದ್ ತುತ್ತ ನೆಗಿದ. ಕೈಯಿಂದ ಬಿತ್ತು. ದುಕ್ಕ, ತಂಗಿ ಊಟ ಮಾಡತೀದು. ತಂಗಿ, “ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣಲಿ ಯಂತಾ ನೀರು? ಊಟಕ್ಕೆ ಕುಂತಾಗೆ?”

ಕೇಲಿತು. “ಹಳೆಯಾರು ಪರೇಕದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ ಮನೆ, ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಕಶ ಬಿದ್ ಹೋಯ್ತು ಕಣ್ಣ ತಿಕ್ಕಂಡೆ” ಅಂದ. ಊಟ ಮುಗಿದ ಬಳಿಕೆ ದುಸ್ತ ಇಟ್ಟರು. ಅಣ್ಣ-ತಂಗಿಗ್ ತಾಯಿ ರೊಟ್ಟಿ ಬುತ್ತಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಟ್ಟು. ತಕಂಡಿ ಹೈಟ್ ಹೋದರು. ಹೋಗು ಶಮೆದಲ್ಲಿ ದಾರಿ ತಡೆದು ತಂಗಿ, “ಕುಡಿದ ಅಂದರೆ ನೀರಿಲ್ಲ. ಬಿಶಿಲಾಯ್ತು ತಂಪ ಅರಸುವ ಅಂದರೆ ತಂಪಿಲ್ಲ” ಅಂತು. “ಮೈಲ ದಾರಿ ಮುಂದೆ ಜಾತ್ರೆ ಬರತೀದೊ, ಬಹಲ ದೂರಿಲ್ಲ” ಅಂದ. ರೊಟ್ಟಿ ಬುತ್ತಿ ಉಂಡಿ, ತಾಪ ತಣೆದು ಒಂದ ಪರ್ಲಾಂಗ ದೂರ ಮದಗ ಕಾಣ್ತು. “ಕೈಕಾಲು ಮೋರೆ ತೊಲೆದು ಹೋಪ” ಅಂದ. “ಮದಗದಲ್ಲಿ ಕೈಕಾಲ ತೊಲೆ,” ಊಟ ಮಾಡಿ ಕಟ್ಟಿ ಮೇನೆ ಕೂತು ಕವಲ ಹಾಕಿದ. ಆನಾಡ್ ತಕಂಡ್ ಹೋಪ ಅಂದಿ ಕಂಬಲ-ಗಿಂಬಲಿ ಹಾಸಿಕಂಡಿ ಬಿದ್ತು. ತಾಪಿನ ಗಾಲಿವಗಿತು ನಿದ್ರೆ ಬಂದ್ ಹೋಯ್ತು. ತಂಗಿಗ್ ಅಣ್ಣ ಎದ್ದಿ ಕಾಲಕಟ್ಟ, ಕಣ್ಣ ಕಟ್ಟ, ಅಲ್ಲೇ ಬಿಟ್ಟಿಗ್ ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಬಿಟ್ಟ. ತಾಯಿ ಕೈಲಿ, “ಬಟಕಲ ಜಾತ್ರೆಗೆ ಹೋಗಿ ತಂಗೀನ ಬಿಟ್ ಬಂದೆ” ಹೇಳ್ತ. ನಿದ್ರೆ ಹಂಬಲಾಗ ತಂಕ, ‘ಅಣ್ಣ ಅಣ್ಣ’ ಅಂತ ಮರಗತೀದು. “ಎಲ್ಲ ಅಣ್ಣನೇ ಕಾಂಬೂದಿಲ್ಲ.” ಅಂತ ತೀಡತೀದು, “ಅಡವಿ ಪಾಲಾಗಿ ಹೋದನಲ್ಲೋ” ಅಂದ ವ್ಯಥೆ ಮೇನೆ ಉಲಿತಿದು. “ಕಾಲ ಬಿಚ್ಚಿದವನ ಮನೇಲಿ ಶಗಣಿನಾದರೂ ತೆಗೀತ ಉಲಿತಿದ್ತೆ, ಕಣ್ಣ ಬಿಚ್ಚಿದವನ ಕಲ್ಯಾಣಾಗತಿದ್ತೆ” ಹೇಳ ಮರಗತ ಉಲಿತು. ಆಗ ಪಾಂಡವರು ಏಳ ಜನರು, ಕಿರಿಯವನಿಗೆ ನಗ್ಗಾಗನಿಲ್ಲ. ಆರ್ ಜನ ನಗ್ಗಾಗಿತ್ತು. ನಿತ್ಯದಲ್ಲೂ ಸೋರ(ಮಿಗ) ಬೇಟೆಗೆ ಹೋಗತಿದ್ತು. ಮದಗಕ್ಕೆ ಮಿಗ್ ಬತ್ತಿದು ತಿರಗಿ ನೋಡಿದರು. ಏನೂ ಕಾಣ್ಲಿಲ್ಲ. ಕೆಲಗೆ ನೋಡವ ಹೇಳಿ ಮದಗಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಬರುತಂಕ್ ಹೆಣ್ಣ ಬಿಟ್ಟಿಕ್ ಹೋಗಿರು. ಮಾತಾಡಿಸಬೇಕಲ್ಲ, “ಯಾವೂರಾಯ್ತು? ಏನತಾನ?” “ನನ್ನ ಕಾಲ ಬಿಚ್ಚಿದವನ ಮನೇಲಿ ಶಗಣಿ ತೆಗೆತೆ” ಅಂತ ಅಂತು. “ಕಣ್ಣ ಬಿಚ್ಚಿದವನಿಗೆ ನಗ್ಗಾಗ್ಗೆ” ಅಂತು ಹಿರಿ ಅಣ್ಣ ಕಿರಿತಮ್ಮಗ್ಗೆ, “ನೀನು ಬಿಚ್ಚು, ಯಾವ ಜಾತಿ ಹೆಣ್ಣಾಗಲಿ” ಅಂದ. ಕಿರಿ ತಮ್ಮ ಕಣ್ಣು, ಕಾಲು ಬಿಚ್ಚಿದ, “ನಿನ್ನ ಇಂಥ ಅಡವ್ಯಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಹೋದವರು ಯಾರು? ಕಲು ಮಾಡಿದೆಯಾ? ಹಾದರಾಡಿದಿಯೋ? ಮದುವೆಯಾಗಿದೆಯೋ? ಇಲ್ಲವೋ” ಕೇಲ್ತರು.

“ನನಗೆ ಮದುವೆಯಾಗನಿಲ್ಲ. ಅಣ್ಣ ಬಟಕಲ ಜಾತ್ರಿ ನೋಡ ಬರವ ಅಂದಿ ವಿಶ್ವಾಸದ ಮಾತ ಹೇಳಿ ಕರಕಂಬಂದಿ, ಈ ಕಟ್ಟಿದೊಲಗೆ ಕಾಲು, ಕಣ್ಣು ಕಟ್ಟಿ ಬಿಟ್ಟು ಹೋದ, ಜಾತ್ರಿಗೇ ಕರ್ಕ ಹೋಗ್ತಿಲ್ಲ” ಅಂದಿ ಹುಡುಗಿ ಹೇಳ್ತು.

ಅವರು ರಾಜನ ಹುಡುಗಿಯೇ ಅಂದಿ ತಿಲಿದರು. ಕಿರಿಯ ಕಾಲು, ಕಣ್ಣ ಬಿಚ್ಚಿದ, ಶೇಜದ ಮೇನೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಮನೆಗೆ ಹೋದರು. ತಾಯೀಗ್ ನೀರ್ ತಕಂಡ್ ಬರತಿದ್ತು. ಅಣ್ಣ, “ನಾವು ಏಲ ಮಂದಿ ಹೆಣ್ಣ ತಂದಿರು” ಅಂದರು. ನೀವು ಹಣ್ಣ ತಂದರೆ ಏಳ್ ಮಂದಿನೂ ಕೊಯ್ತು ತಿಂದ ಬನ್ನಿ” ಹೇಳಿ ತಾಯಿ ಹೇಳಿತು. “ತಾಯೀ, ಹಣ್ಣಲ್ಲ, ಹೆಣ್ಣು ಕಿರಿಯವಗೆ ತಕಂಬಂದಿರು” ಅಂದ ಅಣ್ಣ. “ಹೆಣ್ಣ ತಂದರೆ, ಕಿರಿತಮ್ಮನಿಗೆ ನಗ್ಗ ಮಾಡ್ತನಿ” ಅಂತು. ಜಾತಿಯಂತೆಯೇ ನಗ್ಗ ಮಾಡಿದರು. ಕಿರಿತಮ್ಮಗೆ ಕೊಟ್ಟರು. ಶಂದದಿಂದ ಉಲಿಕೊಂಡರು.

● ಕೆಲವು ಪದಗಳ ವಿವರಣೆ

ಮದಿ = ಮದುವೆ	ಸಾನ = ಸ್ನಾನ
ನಾಲೆ = ಉಟದ ಎಲೆ	ನದರು = ದೃಷ್ಟಿ
ಪರೇಕ = ತೆಂಗಿನ/ಅಡಕೆಯ ಗರಿ	ಮದಗ = ಕೆರೆ
ಅಸಾದ್ = ಅರಾಮ	ತಾಪ = ಬಿಸಿಲು
ಕಲ್ಯಾಣ = ಮದುವೆ	ಶೇಜ = ಕುದುರೆ

▪ ಹೇಳಿದವರು: ದುಗ್ಗೂರು ಕುಪ್ಪಗೌಡ

ಧರ್ಮ ಹೆಚ್ಚೋ ಪುಣ್ಯ ಹೆಚ್ಚೋ ?

ಈಸ್ವರ-ಪಾರ್ವತಿ, “ದೇಸ ಸಂಚಾರವಾಗಿ ಹೋಗಬೇಕು” ಹೇಳಿ ಹೊರಟರು. ಹೊರಡತಾ ಇರಬೇಕಿದ್ರೆ ಹೀಗೇ ವಂದು ಅಡವಿಯೊಳಗೆ ಹೊಕ್ಕಂತಾ ಹೋದರು. ಅವರಿಗೆ ವಳಿಲಿಕ್ಕೆ ಯಲ್ಲೂ ಜಾಗ ಶಿಕ್ಷೆ ಇಲ್ಲ. ಅಲ್ಲೇ ವಂದು ಬಟ್ಟು ಹಂಗ್ಲೂ, ವಂದ್ ಮಗ ಇದ್ದು. ಇದ್ರೇ ಅವರು ಅಲ್ಲೇ ವಳಕೊಂಡು. ವಂದಿವ್ವ ವಳದ್ದು. ಯೆಯಡ್ ದಿವಸ ವಳದ್ದು.

ಮೂರನೇ ದಿವಸಕ್ಕೆ ಹೊರಗ್ ಬಿದ್ ಬರಬೇಕಾದ್ರೆ ಪಾರ್ವತಿ ಈಸ್ವರನ ಹತ್ರ ಅಂತು, “ನಾವು ಒಂದು ಮೂರು ದಿವಸ ಇದ್ದು. ಇವರ ಮನೆ ಕೂಳ್ ತಿಂದು. ಹಾಗೇ ಹೋಗಬೇಕಾಯ್ತುಲಾ” ಹೇಳುಕೊಂಡಿ ಪಾರ್ವತಿ ಅಂತು. “ಈ ಹುಡ್ಗನೀಗೆ ನಾವು ಯೇನಾದ್ರೂ ವಳ್ಳೇದ ಮಾಡೇ ಹೋಗ್ ಬಿಡ್ತಾ. ಇನ್ ಮುಂದೆ ಈ ಹುಡ್ಗ ವಳ್ಳೇದ ಹೇಗಾಗುದು?” ಹೇಳಿ, “ಇವನಿಗೆ ವಂದ್ ಲಗ್ನ ಮಾಡಿಕ್ಕೇ ಹೋಗಬೇಕು” ಹೇಳಿ, ಹರಿಹರ-ಬ್ರಹ್ಮ ಯೆಲ್ಲವರೂ ಒಟ್ಟಾಗಿ. ಹೀಗೇ ವಂದ್ ಮನಿಗ್ ಹೋಗಿ ಹೆಣ್ ನಿಚ್ಚಯ ಮಾಡಬಂದು. ನಿಚ್ಚಯ ಮಾಡ್ ಬರಬೇಕಿದ್ರೆ— ‘ನಾಳೆ ಲಗ್ನ ಇವರು ಯೆಲ್ಲಾ ಸಂಗ್ರಯ ತಯಾರ್ ಮಾಡಿ ದಿಬಣ ಹೊರಡಿಸಬೇಕಾಯ್ತುಲ್ಲಾ?’

ಆವಾಗೆ, ಈಶ್ವರ ಕೇಳ್ತೆ, “ಇದರೊಳಗೆ ಧರ್ಮ ಹೆಚ್ಚೋ? ಪುಣ್ಯ ಹೆಚ್ಚೋ?” ಕೇಳ್ತೆ. ಪಾರ್ವತಿ, “ಧರ್ಮವೇ ಹೆಚ್ಚು” ಹೇಳ್ತು. ಆಗ ಅಲ್ ವಳದವರೆಲ್ಲ, “ಧರ್ಮ ಯೆಂದಿಗೂ ಹೆಚ್ಚಲ್ಲ... ಪುಣ್ಯವೇ ಹೆಚ್ಚು” ಹೇಳ್ತೆ ಹೇಳದ್ದು. ಅದು, ‘ತಾನೇ ಹೇಳದ್ದೆ ಕರೆ’ ಅಂತ ಹೇಳೊಂದು. ಅವನಿಗೆ ಬಾಸಿಂಗ್ ಕಟ್ಕೊಂಡಿ ದಿಬಣ ಹೊರಡ್ಸಕಂಡ್ ಹೋದ್ದು. ಹೋಗಿ ಹುಡ್ಗನಿಗೆ ಕನ್ನೆದಾನ ಆಯ್ತು. ಅವಗ ಬಂದು. ಪಾರ್ವತಿ ತಳಗಿ ಹಿಡಿದಿತ್ತಲ್ಲ?

ದಿಬ್ಬಣ ಮನೆಬಾಗ್ಗ, ಮೆಟ್ ಹತ್ ಬೇಕಿದ್ರೆ ಅದ್ ಹೇಳ್ತು, “ಆ ಹುಡ್ಗನ ಪೂರ್ವದ ಪುಣ್ಯವೇ ಹೆಚ್ಚಿನಾಗ್ಗಿತ್ತು.”

ಇವರೆಲ್ಲಾ ಕೂಡ್ಲವರು. “ನಾವು ಹೇಳಿದ್ದೆ. ‘ಪುಣ್ಯವೇ ಹೆಚ್ಚಿನ್ನು’ ಹೇಳೀರು. ಈಗ ನಿನ್ನ ಬಾಯಿಂದೇ ಬಂತು” ಹೇಳೊದ್ದು.

● ಕೆಲವು ಪದಗಳ ವಿವರಣೆ

ಸಂಗ್ರಯ = ಸಂಗ್ರಹ

ದಿಬಣ = ದಿಬ್ಬಣ

ತಳಗಿ = ಬಿತ್ತಕ್ಕ

(ಟಿಪ್ಪಣಿ: ಧರ್ಮ ಕಾರ್ಯದ ಫಲವು ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದ ಪುಣ್ಯ ರೂಪದಿಂದ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿರುವುದರಿಂದ ಹುಡುಗನ ಪೂರ್ವ ಪುಣ್ಯದ ಫಲ ಈ ರೀತಿ ಬಂತು ಎಂದು ತಿಳಿಯುವದು)

- ಹೇಳಿದವರು: ಶ್ರೀ ಜೀವ ತೊಳಶು ಗೌಡ ಅಘನಾಶಿನಿ, ಆಗ 62 ವರ್ಷ, ತಕ್ಕೊಂಡ ದಿನಾಂಕ 28-9-90.

ದಾನ ಅಂದರೇನು? ಧರ್ಮ ಅಂದರೇನು?

ವೆಂತ್ ಊರಲ್ಲಿ ವೆಂತ್ ಬಟ್ಟ, ಬಡ್ಡಿ ಇದ್ದಿರು. ಇದ್ ನಂತ್ರ ಅದ್ ತುಂಬ್ ಗರ್ಭಿಣ್ಯಾಯ್ತು. ಆಗ ಹಡೆದ್ದು ಬಟ್ಟ ಹೆಂಡ್ಡಿ.

ಹಡ್ಡು ವೆಂತ್ ಹುಡ್ಗ ಹುಟ್ಟ. ಹುಡ್ಗ ಹುಟ್ ನಂತ್ರವಾ ಬಟ್ಟು ತೀರ್ಕಂಡು, ತೀರ್ಕಂಡು ನಂತ್ರವಾ ಹೊಟ್ಟಿಗಿಲ್ಲ. ಯೆಲ್ಲ ಅಂದಿ ದಿನಾ ವೆಂತ್ ಮನೆ ಬಿಕ್ಕಕೆ ಹೋದ್ದು. ತಂದ್ವಂಡಿ, ಅಬ್ಬಿ-ಮಾಣಿ ಅಡ್ಡಿ ಮಾಡ್ ಉಟ ಮಾಡ್ತ್ ವಲ್ದುದು. ಆಗ ಚುಮಾರ್ ದೊಡ್ಡಾದ ಮಾಣಿ.

ದೊಡ್ಕಾದ ನಂತ್ರ, “ಅಬ್ಬೀ, ನೀ ಯೆಲ್ ಹೋತೆ?” ಕೇಲ್ಟು. “ನಾನ್ ಹೀಗೇ ಊರ್‌ಮೇಗ್ ಬಿಗ್ಗೊಕ್ ಹೋತೆ” ಹೇಳ್ತು. “ಹಗರ್ ನನಗೂ ವೆಂತ್ ತಟ್ಟೆ, ಹುಟ್ಟು ಕೊಡು. ನಾನೂ ನಿನ್ ಬೆನ್ನೆ ಬತ್ತೆ.” ಆಗ, “ನಿಮ್ಮಪ್ಪರದೀತು” ಹೇಳ್ ತಟ್ಟೆ-ಹುಟ್ಟು ಕೊಟ್ಟು.

ಆಗ ತಗಂದ್ ಮಾಣಿ ಉರ್‌ಮೇನೆ ಬಿಕ್ಕ ಬೇಡೋಕೆ ಹೋದ. ವಂದುಡ್ಡು-ದಂಬ್ಬಿ ತಂದ. ತಾಯಿ ಕೈಲ್ ಕೊಟ್ಟ. ಕಡಿಗೆ ಚುಮಾರ್ ದೊಡ್ಡಾದ. ದೊಡ್ಡಕಾದ ನಂತ್ರ, “ನನ್ನ ದುಡ್ಡು ದಂಬ್ಬಿ ಕೊಡು” ಅಂದ ತಾಯಿ ಕೈಲಿ. “ವಂದ್ ದುಡ್ ಕರ್ಶೆ ಮಾಡ್ಲೆ. ದಂಬ್ಬಿ ಬಂದರೂ ದಾನ- ಧರ್ಮ ಮಾಡ್ಲೆ. ಹಾಗೇ ಕೆಲ್ವ. “ದಾನ ಹೇಗೆ? ಧರ್ಮ ಹೇಗೆ?” “ಪದೇ ಪದೇ ಕೆಲ್ವೇಡ ಮಾಣಿ, ಯೇನ್ ಪದೇ ಪದೇ ಕೆಲ್ವೆ? ದಾನ ಹೇಗೆ ಧರ್ಮ ಹೇಗೆ? ನಿನ್ ಪಡದ ಪರಮಾತ್ಮನಿಡ್ಲಲ್ ಹೋಗಿ ಕೆಲ್ಕುಂಬಾ” ಅಂತಿ ಯೆಡಗೈಲ್ ದೂಕ್ ಹಾಕ್ ಬಿಡ್ತು.

ಮಾಣಿ ಇತ್ತಾಗ ಬಪ್ಪತ್ತೂ ಉಟ ಮಾಡ್ಕಂಡ್ ಶುಕದಲ್ ವಲಿತು ಅದು. ಆ ಮಾಣಿ ಬಂದ್ ಬಂದ್ ಗೊರಾಣ ಬಿಡ್ಲಿಲ್ ಬಿದ್ ಬಿಟ್ಟ. ಅಡ್ವೆಲ್ ಬಿದ್ ನಂತ್ರವ ಯೆಯಡಾಲ್ ಕಲ್ಲ ಕಲ್ಲನ ಹಿಂಡ್ಲಿ ಇದ್ದಲ್ಲಿ, ಹೀಗೇ ಮೂರ್ನ ಮೇನ ಯೆಯ್ತು ಹಲ್ಲೆ ಹಾಶ್ಕಂಡಿ, ಅಲ್ಲೇ ಅವರ ಮನ್ಗ್ ವೋರು. ಅವ್ರ ತಿಂಬ್ಬ ಯೇನಂದರೆ, ಮೂರ್ ಕಪ್ ಚಾಯಿ ಮಾಡ್ತರು. ಮೂರು ದೋಶಿ ಶುಡ್ತರು, ವಂದಂದ್ ಚೂರು ಬಾಗ ತಿಂದ್, ವಂದ್ ಕಪ್ಪು ಅರ್ಧ ಕಪ್ಪು ಕುಡಿತ್ತು.

ಮಾಣಿ ಗೋರಾಣದಲೆ ಹೋಗೆ ಬಿದ್ಕಂಡ್, “ಯಾರಪ್ಪಾ, ನಂಗ್ ಬಗೇಲ್ ಮೇನೆ ಹತ್ನಕಣಿ” ಅಂದ.

ಆವಾಗೆ, ಕಲ್ಲನ ಹಿಂಡ್ಲಿ, “ಇಲ್ ಜಾಗಿಲ್ಲ; ಹುಡ್ಗನ ಮೇಲೆ ಕರ್ಕಂಬ್ಲೇ ಬೇಡ” ಅಂತು. ಕಡಿಕಿ ಕಲ್ಲ, “ಇಲ್ಯಾ ತಮ್ಮಾ...” ಹೇಳಿ ಮೇನೆ ಕರ್ಕಂಡ. ಕರ್ಕಂಡಿ ಹಲ್ಲಿಮೇನ್ ಕುಲ್ ಕಂಡ. ಕುಲ್ ಕಂಡಿ, ಆಮನಿಗೆ, ‘ವಂದ್ ಕಪ್ ಚಾಯಿ, ವಂದ್ ದೋಚಿ ಕೊಡು’ ಅಂದ. ಹಿಂಡ್ಲಿ, ‘ನನ್ ಪಾಲ್ ಕೊಡ್ಲೇಡ’ ಅಂತು.

ಆಗ ಕಲ್ಲ ಅದ್ಕೆ ಲಟ್ ಶರಿ ಮಾಡ್ ಕೊಟ್ಟ. ವಂದ್ ದೋಶೆ ಚೂರ್ ತಾ ತಿಂದ. ವಂದ್ ಆ ಮಾನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಕಲ್ಲ.

ಕಡಿಕಿಡ್ಲಿ ಆವಾಗೆ ವರ್ಗದು. ಮಾಣಿ ನೆಡ್ಲೆ ಮನಿಸುವಾ ಹೇಳ್ತ. ಅದ್ ಯೇನ್ ಹೇಳ್ತು? “ನನ್ ಜಾಗಿಲ್ ನಾನೇ ಮನ್ಗತ್ತೆ, ಹುಡ್ಗನ್ ಬದಿಲ್ ಮನ್ಗ್ ಶವಾ” ಅಂತು. ನೆಡ್ಲೆ ಮನ್ಗತ್ತು. ಕಡೆಗಿಬ್ಬ ಮನ್ಗದ ಹಲ್ಲಿ ಮೇನೆ. ಮನ್ಗದ ನಂತ್ರವಾ ಮಾಣಿ ಹೊಲ್ಲಿ ಮೇನ್ ಮಲ್ಕಂಡ. ಗಂಡ-ಹಿಂಡ್ಲಿ ಕೆಲ್ಲೆ ಅಡವ್ಯಲ್ ಬಿದ್ತು. ಕಲ್ಲನ ಹುಲಿ ತಿಂತು; ಹೆಂಡ್ತಿನಾ ನರಿ ತಿಂತು. ಹಾಗೆ ಬೆಲ್ಯಾಯ್ತು.

ನೋಡ್ಲೆ. ‘ಹರಹರ, ನಾನ್ ಬಂದ್ ಮನ್ನಿ ಅವ್ರ ಯೆರಡಾಲು ಹುಲಿ, ನೆರಿಪಾಲಾದ್ಲಲ್ ಅಂದ. ಅಂದ್ ಕಂಡಿ, ಹಲ್ಲೆ ಕೆಲಗಿಲ್ ಬಂದ. ಅಲ್ಲೇ ಮುಂದ್ ಬಂದ. ಮುಂದೆ ಬರುಕಾಗೆ, ವಂದ್ ಅರಶು ಮನಿತ್ತು. ಅರಶನ ಮನೇಲಿ ವಂದ್ ಹುಡ್ಲಿತ್ತು. ದಾತ್ರೇಗೆ ಹನಿ ನೀರಿಲ್ಲ. ಹಗ್ಗಿಲ್ ನೀರು ಶಂಷ್ಲಲ್ ಆಗ್ತಿದು. ‘ಮಾನಿ, ಯೆಲ್ ಹೋತೆ?’ ಕೇಲ್ದುದು. “ಪರಮಾತ್ಮನ ಬಲಿಗ್ ಹೋತೆ ನಾನು” ಅಂದ. “ಹಂಗಾರ್ ನಮ್ಮೂ ವಂದ್ ಇಚಾರಣೆ ಕೇಲು ದಾತ್ರಿಗ್ ನೀರಿಲ್ಲ. ಹಗ್ಗತ್ ನೀರ್ ಶಂಷ್ಲಲ್ ಆಗ್ತಿದು” ಅಂದು.

“ನಾನ್ ಕೇಲ್ಯಂಡ್ ಬತ್ತೆ” ಅಂದ. ಮುಂದೆ ಹೋದ ಮಾಣಿ. ಮುಂದೆ ಹೋಪೆಕಾರ್, ಯಯ್ ಶಂಫ್ ಮರ ಇತ್ತು— ವಂದು ಹುಲ್ಕ್ ಶಂಫ್ ಮರ; ವಂದು ದನಾ ಶಂಫ್ ಮರ.

ಮಾಣಿ ಹೋಗೆ ಬುಡ್ಡೆ ನಿತ್ತ. “ಬಟಾ, ನೀನ್ ಯೆಲ್ ಹೋತೆ?” ಕೇಳ್ತು. “ನಾ ಪಡ್ಡ ಪರಮಾತ್ಮನಿಡ್ಡಲ್ ಹೋತೆ” ಅಂದ. “ಹಗರ್ ನಮ್ಮದೊಂದ್ ಇಚಾರಣೆ ಕೇಲ್ಕು ಬಾ” ಅಂದು. ‘ವಂದ್ ಶಂಫ್ ಮರ ಹೊಂಗ್ ಕೊಯ್ತು. ವಂದ್ ಶಂಫ್ ಮರ್ನ ಹೊಂಗ್ ಕೊಯ್ಯುದಿಲ್ಲ ಯೆಂತಕ್ಕು? ಕೇಲ್ಕು ಬಾ’ ಅಂಬೂತನ್ನೆ, ಇವ- ‘ಕೇಳ್ಕು ಬತ್ತೆ’ ಅಂದ್ಕುಂಡಿ ಮುಂದ್ ಹೋದ.

ಮುಂದೆ ಹೋಪಾಗೆ ವಂದ್ ಮಾಶೇಶ ಶಿಕದ್ದು. “ಮಾಣಿ, ನೀ ಯೆಲ್ ಹೋತೆ?” ಕೇಲ್ತು. “ನಾನ್ ಪಡ್ಡ ಪರಮಾತ್ಮನ ಬಲಿಗ್ ಹೋತೆ” ಕೇಲ್ತು. “ನಾನ್ ಮುದ್ದಾದ್. ನನ್ನ ಪರಾಣ್ ಹೇಗೆ ಹೋಗುದು? ಕೇಲ್ಕುಬಾ” ಅಂತು. ‘ಹೂಂ’ ಅಂದ. ಮುಂದ್ ಹೋದ.

ಕಡೆಗೆ, ಪರಮಾತ್ಮನ ಬಲಿಗ್ ಹೋದ. ಪರಮಾತ್ಮನ ಬಲಿಗ್ ಹೋದಾಗ ಅವ್ರೇ ಮನಿಲಿಲ್ಲ. ರಾಜ್ಯ ಚಂಚರಣೆಗ್ ಹೋಗಿರು. ಅವರ ಮನೇಲಿ ಬಿಶ್ಲಲ್ ಕರ ಇತ್ತು. ಆ ಕರ ತಕೊಂಡೋಗಿ ತಂಫ್ಲಲ್ ಕಟ್ಟದ. ಕಡೆಗೆ ಅಲ್ಲೆಲ್ಲ ಕಚ ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ವಡಗದ. ಶೊಕ್ಕು ಮಾಡ್ಡ. ಶೊಕ್ ಮಾಡ್ಕುಬಂದ್ ಕಂಬನ್ದ ವಡೆಲಿ (ಜಂತಿವಲ್ಲೆ) ಹೊಕ್ಕುಂಡ.

ಪಾರ್ವತಿ-ಪರಮೇಶ್ವರು ರಾಜ್ಯ ಸಂಚರಣೆಗ್ ಹೋಗಿ, ಮನೆಗ್ ಬಂದು. ಮನೆಗೆ ಬರುರೊಲ್ಲಾಗೆ, “ಅಬಾ! ಇಂದ್ ಯಾರೋ ನರಮನಶ ನನ್ ಮನೆಗೆ ಬಂದ್ಕು.” ಅಂದ್ ಹೇಳಿ, ಪಲ್ಲಂಗದ ಮುಂದೆದ ಮೇನೆ ಕುಲ್ತುರು. ಮಂಚದ ಮೇನ್ ಕುಲ್ ನಂತ್ರ, “ಗಂಡಾದ್ರೆ ಬಲ್ಲನ ತೊಡೆಮೇನೆ ಬಂದ್ ಕುಲ್ಬೇಕು. ಹೆಣ್ಆದ್ರೆ, ಯಡ್ಕನ ತೊಡೆಮೇನೆ ಬಂದ್ ಕುಲ್ಬೇಕು.” ಇವ ಹೋಗೆ ಬಲ್ಲನ ತೊಡೆ ಮೇನೆ ಕೂತ.

“ಯಾ ಕಾರಣದಿಂದ ಬಂದೆ ತಮಾ?” ಕೇಳ್ತು. “ಶನ್ನಕಿರುವಾಗೆ ಅಪ್ಪಯ್ಯನವರು ತೀರ್ಕಂಡು. ನಾನ್ ಉರ್ ಮೇನ್ ಬಿಗ್ಗುಕ್ ಹೋದೆ. ತಂದ್ ಅವ್ವನ ಕೈಲ ಕೊಟ್ಟೆ. ದುಡ್ಡು-ದಮಡಿ ಕೊಡು ಹೇಳ್ಕೆ. ಕೊಡು ಹೇಳ್ಕು ನಂತ್ರ ‘ವಂದ್ ದುಡ್ ಕರ್ಶ ಮಾಡ್ಡೆ’. ‘ವಂದ್ವಿ ದಾನ-ಧರ್ಮ ಮಾಡ್ಡೆ’ ಅಂತು. ‘ದಾನ ಹೇಗೆ? ಧರ್ಮ ಹೇಗೆ’ ಕೇಲ್ತೆ. ‘ಹೋಗು ನೀನ್ ಪಡ್ಡ ಪರಮಾತ್ಮನದಲ್ ಹೋಗ್ ಕೇಲು’ ಅಂತು. ಪರಮಾತ್ಮನ ಬಲಿಗ್ ನಾನ್ ಬಂದೆ.” “ನಿನ್ ಇಚಾರಣೆ ನಾ ಹೇಳೊದಿಲ್ಲ. ನೀ ಹೋಗ್ ಹೊಕ್ಕು ನಂತ್ರವಾ ಅರಶುಮನೆದಲ್ಲೆ ಅರಶು ಹೆಂಡ್ತಿ ಹಡೆತಿದು. ಆ ಹುಣ್ಣು ಶಿಶು ಕೈಲ್ ನೀನು ಈ ಇಚಾರಣೆ ಕೇಲು.”

ಆಗ, “ನನ್ ಇಚಾರಣೆ ಅಲ್ ಕೇಲೋದಾಯ್ತು ಸ್ವಾಮ್ಯೋರೇ, ಮತ್ತೆ ವಂದ ಇಚಾರಣೆ ಈತು. ಕಡೆಕಿಡ್ಡಿ ವಂದ್ ಅರಶೂ ಮನೇಲಿ ರಾತ್ರಿಗೆ ನೀರ್ ಆರ್ ಹೋತಿದು. ಹಗಲಿಗೆ ನೀರ್ ಶಂಫ್ಲಲ್ ಆತಿದು. ‘ಅದ್ ಯಾವುದರ ಶಲ್ಯಾಗಿ ಕೇಲ್ಕು ಬಂದಿ ಹೇಳು’ ಹೇಳಿರು.”

“ಹಾಗಾದ್ರೆ, ಅವು ಮನೇಲಿ ವಂದ್ ಹದ್ದಾರ್ ವರ್ಶದ್ ಹೆಣ್ಣೀತು. ಅದ್ಲ ಯಾರದಾದರೂ ಕೈದಾರೆ ಯೆರೆಯಬೇಕು ಹಗ್ಗೆ-ದಾತ್ರೆ ಶಂಪ್ಲರ್ ನೀರ್ ಆಕ್ತಿದು. ”

“ಆ ಇಚಾರ್ಣೆ ಆಯ್ತು. ಶ್ಯಾಮ್ಲೋರೇ, ಮತ್ತೂ ವಂದ್ ಇಚಾರ್ಣೆ ಈತು. ಮತ್ತೆ, ವಂದ್ ಯೆರ್ಡ್ ತರ್ಲಿ, ಶಂಪ್ಲೆ ಮರ ಈತು, ವಂದ್ ಮರನ ಹೂಂಗು ಹುಲ್ಕ್ ಹೂಂಗು, ವಂದ್ ಮರನ ಹೂಂಗು ಯೆಲ್ಲಾ ಕೊಯ್ತಿದು. ವಂದ್ ಮರನ ಹೂಂಗು ಯಾರೂ ಕೊಯ್ತುಡಿಲ್ಲ. ಅದ್ ಯಾವ ಶಮಂದವಾಗಿ? ಕೇಲ್ ಬಾ? ಹೇಳಿದು. ”

“ಮತ್ತೆ ಅದು ಬಿರಾಮಣಾಗಿತ್ತು. ಬರಶರ ಕಲ್ತಿದು. ಯಾರಿಗೂ ಅವು ಹೇಳ್ ಕೊಡ್ಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ಮೂರ್ ಹೂಂಗ ಕೊಯ್ತಿದು, ವಂದ್ ಕೊಡಿಯೆಲೆ ತರಬೇಕು. ಮೂರ್ ಹೂಂಗ ಕೊಯ್ತಿದು ಕೊಡಿಯೆಲೆ ಮೇನ್ ಇಟ್ ಕಂಡಿ, ವಂದ್ ಬಟ್ಟ ಮಾಣಿಗೆ ಬರಶರ, ಮಂತ್ರಯೆಲ್ಲಾ ಹೋಗಲಿ ಹೇಳಿ, ತೊಲ್ವಿನೀರ್ ಬಿಟ್ ಕೊಡ್ಬೇಕು.”

“ಮತ್ತೂ ವಂದ್ ಇಚಾರ್ಣೆ ಈತು. “ಯೇನು?” “ವಂದ್ ಯೆಪ್ಪತ್ ಹೆಡೆ ಮಾಶೇಶ ಜೀಮ ಹೋಗದೆ ಮುದಕಾಗಿ ಹೊಡಕಾಡ್ತ ಈತು. ಅದ್ ಯಾವ ತರದಲ್ ಶಾಯೊದು?” ಅಂದಾ. ಯೇನ್ ಹೇಳಿದು ಪರಮಾತ್ಮರು? “ವಂದ್ ಮಾಣಿಗೆ ಆದ್ರ ತಲೆಮೇನ್ ವಜ್ರಗುಂಡು, ಅದು-ಇದು ದುರ್ವೆ ಈತು. ತೊಲ್ವಿನೀರ್ ಹಾಕಿ ಬಿಡಬೇಕು. ಮಾಶೇಶನ ಪ್ರಾಣ ಹೋಗ್ತಿದು.”

ಮಾಶೇಶನ ಬುಡ್ಕ ಬಂದ್ ಹೇಲ್ ಮಾಣಿ. “ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದು ಪರಮಾತ್ಮ ಹೇಳಿ. “ನೀನು ವಂದ್ ಹನಿ ತೊಲ್ವಿನೀರ್ ತಂದ್ ಕೊಡು” ಹೇಳ್ತು ಮಾಶೇಶ. ಮಾಣಿ ತಂದ್ ಕೊಟ್, ಕೈ ವಡ್ಡ. ಮಾಶೇಶ ತೊಲ್ವಿನೀರ್ ಬಿಟ್ಟು. ಬಿಟ್ ಗಲ್ಲೇಲಿ ಮಾಶೇಶ್ ಪ್ರಾಣ ಹಾರ್ತು. ಆಗೆ ಮಾಣಿ ಅಲ್ಲೇ ಸುಟ್ಟಿ, ಕಿರ್ಯ ಹಿಡ್ಡ್ ಬಿಟ್ಟ ಮಾಶೇಶ್ತದು. ಅದು ಮೂರ್ ವಜ್ರಗುಂಡ್ ಕೊಟ್ಟಿದು ಮಾಣಿ ಕೈಲಿ. ಇಲ್ಲೂ ಶಂಪ್ಲೆ ಮರನ ಬುಡ್ಕ ಬಂದ್ ಪರಮಾತ್ಮ ಹೇಳ್ ಹಾಗೇ ಹೇಳ್ ಮಾಣಿ. “ಮೂರ್ ಹೂಂಗ ಕೊಯ್ಡ್ ಬಾಲೆಮೇನೆ ಹಾಕೂದು, ನೆಗ್ಗು ಬಬ್ಬ ಬಟ್ಟ. ಮಾಣಿ ಕೈಲಿ ಕೂಡೂದು. ಬರಶರ, ಮಂತ್ರ ಅಟ್ಟು ಬಟ್ಟ ಮಾಣಿಗೇ ಹೋಗ್ಲಿ ಹೇಳು.”

“ಮಾಣಿ, ನಾವ್ಯೆಲ್ಲೂ ಮಾಣಿ ಹುಡ್ಕಾಕ್ ಹೋಗುಡಿಲ್ಲ. ನೀನೇ ವಂದ್ ಬಾಲೆಯೆಲೆ ತಕಂಬಾ.” ಅದ್ರ ಮೇನ್ ಮೂರ್ ಶಂಪ್ಲೆ ಹೂಂಗ ಕೊಯ್ಡ್ ಹಾಕಂಡಿ ನೆಕ್ಕೊಟ್ಟು (ಶಂಪ್ಲೆಮರ). “ಬರಶರ, ನೆಕ್ಕ-ಪಕ್ಕಾ ವಟ್ಟು ಮಾಣಿಗೇ ಹೋಗ್ಲಿ. ನನ್ನ ಶಂಪ್ಲೆ ಹೂಂಗು ಆಗ್ಲಿ” ಹೇಳಿ. ಮಾಣಿಗಟ್ಟು ಬಂತು— ಬರಶರ, ಮಂತ್ರ ಯೆಲ್ಲಾವ.

ಕಡೆಕೆ ಬಂದ— ಅರಸೂಮನೆಗೆ. “ನಮ್ ಇಚಾರ್ಣೆ ಕೇಲ್ ದ್ಯೋ? ಕೇಲ್ ದ್ಯು. “ಹೌದು” ಅಂದ. “ಯೇನು ಹೇಳ್ತು?”

“ನಿಮ್ ಮನೇಲಿ ವಂದ್ ಹದ್ದಾರ್ ವರ್ಶನ ಹುಡ್ಡಿ ಈತಂತೆ. ಯಾರ್ಗಾದ್ಲೂ ಕೈದಾರ್ ಯೆರ್ದು ಕೊಡ್ಬೇಕಂತೆ. ಹಾಂಗೇ ದಾತ್ರಿಗೂ ಶಂಪ್ಪಲ್ ನೀರಾಗ್ಗೀದು ಅಂದ್.” “ಹಾಗೇ ಯೆಲ್ ಹೋಗುದು? ನಿನ್ನೇ ನಗ್ಗು ಮಾಡ್ ಬಿಡ್” ಅಂದು. ಅವಾಗ್ ಅವನಿಗೆ ಆಶ್ರ ಉಟ ಹಾಕ್ದು. ಹಾದಿಗೆ ಶಪ್ಪರ, ಬೀದಿಗೆ ತೋರಣ ಹಾಕಿ ಬೇಲ್ ಬೇಲೈಲ್ಲಾ ಶೇರ್ಶದು. ಅರುಶು ಮನೆ ಮದ್ದಿಗೆ ತಮ್ ಮಂದಿ ಅಷ್ಟೂ ಕರ್ದು. ಅಲ್ಲೇ ಮಂಟಪ ಗೆಯ್ದು. ಬಟ್ಟ ಜೋಯ್ಸರ ಯೆಲ್ಲಾ ಕರದು. ಗರ್ನಾಲು ತಂದ್ ಮನಿಗೆ ತಯಾರ್ಸ್ ಬಿಟ್ಟು. ಬಾಶಿಂಗ್ ಯೆಲ್ಲಾ ಕಟ್ಟಂಡಿ, ಮಂಟಪದಲ್ ಕೂರ್ಸಿ, ಶಿನ್ನ ಶಿಗೈಯಲ್ಲಾ ಹಾಕಿ, ಬಟ್ಟ ಮಾಣಿ ಕೈಮೇನ್ ಅರಶೂ ಮಗಲ ದಾರೆಯೆರೆದು. ಬಟ್ಟ ಜೋಯಿಸ್ಸಿಗ್ಲಾ ದಕ್ಕಣೆ ಕೊಟ್ಟಿ, ಶಕ್ರೆ ಬಾಳೆಹಣ್ಣು, ಉಟ-ಉಪಚಾರ ಯೆಲ್ಲಾ ಆಯ್ತು.

ಆಗ, “ಮಾವಗೋಲೇ, ನಾ ಬಂದ್ ಬಾರೀ ದಿನಾ ಆಯ್ತು. ನನ್ ಕಲ್ಲಿ ಕೊಡ” ಅಂದ ಮಾವ್ ಕೈಲಿ. ಮಾವ, “ವಂದ್ ಗಾಡಿ ಮಾಡ್” ಅಂದ. ಬಲ್ಲಲಿ, ಬಂಗಾರ ಯೆಲ್ಲ ತುಂಬುಕೆ ಗಾಡಿ ಮಾಡ್. ಗಾಡಿ ತುಂಬ ತುಂಬ್ದು. ಅವಾಗ ಯೇನ ಹೇಳ್ತೆ? “ನನ್ ವಂದ್ ಗಾಡಿ ಬೇಕು” ಅಂದ. ಮಾವ ತೆಗೆಸ್ ಕೊಟ್ಟ. ದಿಬ್ಬ ಶಂಮ್ರಶಕಂಡಿ, ಬಲ್ವಲ್, ಬಂಗಾರ ಯೆಲ್ಲಾ ಹಾಕಂಡ್ ಬಂದು. ತನ್ ಗಾಡಿ ತಕಂಡಿ, “ಮಾವ, ತನ್ನ ವಂದ್ ಕುಟಾರೆ ಪಿಶಾಶುನು ಕೊಡಿ” ಅಂದ. “ನಾನಿಲ್ಲೇ ಮಾಶೇಶ್ಶ ಕಾಟ ಕರ್ಮ ಹಿಡ್ಡಿದ್ದೆ. ಮಾಶೇಶ್ಶ ಮನೆ ಕೊಡ್ ಹೋಗ ಬತ್ತೆ.” ಅಂದ ಹೋದ.

ಅಲ್ ಹೋಗಿ, ಮಾಣಿ ಗಂಟು ಕುಟಾರಿಲ್ ಬರಗಿ, ತೆಗ್ಗಿ ಗಾಡಿ ಮೇನ್ ವಂದ್ ಕೊಪ್ಪರ್ಗ ದುಡ್ ತುಂಬ್. ಹಾಂಗೇಯ ಕೊಪ್ಪರ್ಗ ಗಾಡಿಗ್ ತುಂಬ್. ಯೆತ್ ಕಟ್ ಹೊಡ್ಡಂಡ್ ಬಂದ. ಹಿಂಡ್ತಿ ಬಲ್ಲಲಿ ಬುಡ್ಡೆ ಅತ್ತೆ-ಮಾವ, ದಿಬ್ಬಣ ಜನ, ದುರ್ವೆಗಂಟು ತಂದ. ಗಾಡಿ ಮುಂದೆ ಮಾಡ್. ಹಿಂಡ್ತಿದ್ದು, ಮಾವಂದು ಗಾಡಿ ಹಿಂದೆ ಮಾಡ್. ಹೋದ ತನ್ ಮನೆಗೆ. ಹೊಡ್ಡಂಡಿ ಹೋಗೂಕಾರೆ, ತಾಯಿ ದೂರಿದ್ಡೆ ನೋಡ್ತು. ಆಗ ಇವ್ವು ಯೇನ್ ಮಾಡ್? ನಿತ್ತಲ್ಲೇ ಮಾಶೇಶ ಕೊಟ್ಟ ವಜ್ರದ ಗುಂಡ ಹೊಡ್ಡ. ವಂದ್ ಗುಂಡ್ ಹೊಡ್ಡ ಹನ್ನೆಯ್ತು ಅಂಕಣದ ಮನ್ಯಾಗ್ಗಿ ಹೇಳ್, “ಹನ್ನೆಯ್ತು ಅಂಕಣದ ಮನ್ಯಾಯ್ತು”. ಕಡೆಗೆ ವಂದ್ ಹಳ್ ಮಂತ್ರನ್ ಹೊಡ್ಡ, “ಕೊಟ್ಟಿ, ದನ-ಕರು, ಪಲ ಯೆಲ್ಲ ಆಗ್ಗಿ” ಹೇಳಿ ಯೆಲ್ಲಾ ಆಯ್ತು. ಮತ್ತೊಂದ್ ಗುಂಡ್ಲಿ, “ಕಾಯ್ ಹಿತ್ತು, ತೆಂಗ್ ಬನ” ಯೆಲ್ಲ ಆಯ್ತು.

ಅವಿ ಮಗ ಬಂದ ಅಂದಿ ಅರಿಶಿನ ಬೋಕು ತಕಬಂತು. ಬಲಚಂಬು ತಗದಿ ವೆಗು. ಕಡಿಕಿಡ್ಡಿ ಬಿದ್ರಮಂಚದ ಮೇನ್ ಕೂತ್ತು. ಆಶ್ರ ಕುಡಿತ್ತು. ಕುಡುತಂಕೆ ಅರಶೂ ಹೆಂಡ್ತಿ ಹಡೆತು ಹೇಳ್ತೆ, ಅವಾಗಲೇ ಹೋದ. ಅಲ್ ಶಿಶು ಇದ್ದಲ್ ಹೋದ. ಅಲ್ ದೊಡ್ ಶಿಪಾಯಿ ಪಾರು, “ನೀನು ಹೊಕ್ಕುಡ್ ಬೇಡ” ಅಂದು. “ನಾಯೇನೂ ಮಾಡೂದಿಲ್ಲ ನಾ ಶಿಶು ಇದ್ದಲ್ ಹೋಗ್ ಬತ್ತೆ” ಹೇಳ್ತೆ. ಹಾಗೇ ಹೋದ. ಹೊಡ್ಡ ಪಿಪ್ಪದ್ಲೂ ಹೋದ ಮುಂದೆ.

ಶಿಶು ಕೈಲ್ ಯೇನ್ ಹೇಳ್ ಕೇಳ್ ? ಕೇಲ್ದೆ, “ಪರಮಾತ್ಮ ಈಗ ಹುಟ್ಟಿ ಶಿಶು ಕೈಲಿ ಇಚಾರ್ಣೆ ಕೇಲು, ಧರ್ಮ-ದಾನ ಮಾಡ್ಪು ಹೇಳಿರು”, ಆ ಶಿಶು ಯೇನ್ ಹೇಲ್ಪು ಕೇಲು, “ನೀನು ಬಾಲ ಪಚಾತಾಪ ಮೇನಿದ್ ಅಡವಿ ವಲ್ಲೆ. ಕಲ್ಲ, ಕಲ್ಲ ಹಿಂಡಿ ಅಡವಿಲ್ ಬಿದ್ ಶತ್ ಹೋದ್ರು ಅಂತ ಹೇಳ್ ಪಚಾತಾಪ ಬಿಟ್ಟೆ. ‘ಹರಹರ, ನಾನ್ ಬಂದ್ ಕಂಡಿ, ಕಲ್ಲ ತೆಗ್ಗಿ ಹಾಂಗ್ ಆಯ್ತು.’ ನಾನು ಕಲ್ಲ, ಬಂದು ಈಗ ಅರಶೂ ಹೊಟ್ಟೆಲ್ ಹುಟ್ಟೆ. ನಾನ್ ದಾನ ಮಾಡಿದ್ ಪಲಾ ಇದು. ‘ಯೆಲ್ಲಾ ನನ್ ಪಾಲ್ಗೆ ಇರ್ಶಿ’ ಅಂದ್ ನನ್ ಹೆಂಡ್ತಿ ಹೋಗ್ ನಾಯಿ ಹೊಟ್ಟೆಲ್ ಹುಟ್ಟು.”

ಕಡೆಕಲ್ಲಿದ್ಲಿ ಬಂದ್ ಬಿಟ್ಟ ಮಾಣಿ, ಮನೆಗೆ ಬಂದಾ. ಅಡಿ ಅನ್ನೂಲ್ ಮಾಡಿ, ಶರ್ವರಿಗೂ ಉಟ ಹಾಕ್ತೆ. ಉಟ ಹಾಕ್ತೊಂಡು ಮಾದೊಡ್ಡ ಮನೀಲಿ ಯಾವ ಕೂರ್ತೆ ಇಲ್ಲೆ ವಲ್ಲೆ.

ಅತ್ತೆ-ಮಾವ ಯೆಲ್ಲಾ ಉಟ-ಉಪಶಾರ ಮಾಡ್ಕಂಡ್ ಮನೆಗೆ ಬಂದ್ರು. ಮಾಣಿ ಅವ್ವ ಮಡದಿ ಶುಕದಲ್ ವಲ್ದ್ರು.

● ಕೆಲವು ಪದಗಳ ವಿವರಣೆ

ಅಬ್ಬಿ = ತಾಯಿ

ಮಾಣಿ = ಮಗ

ಬಿಕ್ಕ = ಬಿಕ್ಕ

ಚುಮಾರ್ = ಸುಮಾರು

ಅಂತಿ = ಅನ್ನುತ್ತ

ಗೊರಾಣ = ಗೊದಾರಣ್ಯ (ದೊಡ್ಡದಟ್ಟ ಅರಣ್ಯ)

ವರ್ಗದು = ಮಲುಗಿದರು

ಶಂಷ್ಲಲ್ = ಸಾಕಷ್ಟು

ದನಾ = ಗನಾ

ಹೊಂಗ = ಹೂವು

ಕಚ = ಕಸ

ಇಚಾರಣೆ = ವಿಚಾರ

ಹುಲ್ಕ್ = ಹುಳ್ಳು, ಹುಳಹಿದುಕು

ಬಿರಾಮಣ = ಬ್ರಾಹ್ಮಣ

ಜೀಮ = ಜೀವ

ಕೊಲ್ = ಒಳ್ಳೆಯ

ಶಂಮ್ರಸ್ = ತಯಾರು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದು

ಬನ = ತೋಟ

ಬಿದ್ರುಮಂಚ = ಬಿದಿರಿಂದ ಮಾಡಿದ ಪಲ್ಲಂಗ

ಪಚಾತಾಪ = ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ

■ ಹೇಳಿದವರು : ದಿ. ಗಣಪಿ ಶಂಕರಗೌಡ, ಶಿರಗುಂಜಿ, ಕುಮಟಾ ತಾಲೂಕು.

ದೀಪದ ಗುಡ್ಡ ದೇವರು

ಅರಸು ಮಗ, ಅತ್ತೆ-ಮಾವ ಯೆಲ್ಲಾ ಇದ್ದು. ಗಂಡಾ ಶತ್ ಹೋದಾ ಹೋದ್ದೆ; ಅರಶೂಮಗ, ಮಗನ ಹಿಂಡಿಗೆ, “ದೇವರೇ, ಅವ್ರ ಮೂರ್ತಾಗ್ ಹೋದ್ದು.” “ನಾ ಹೇಗೆ ದಿನಾ ತೆಗಿಬೇಕು?” ತೀಡ್ಡ ಅತ್ತೆ ಹೇಳ್ತು. ದೊಡ್ಡ ಅಡವ್ವಿಲಿ ಅನದಾನ, ಆಸ್ರದಾನ, ದಾನಧರ್ಮ ಮಾಡುಕೆ ಇಕ್ತ. ಹಾದಿಮೇನೆ ಹೋಗರಿಗೆ.

ಗೌಡಗೊಲು ಮೊಲನ ಬಲೆ ಹೊತ್ಯಂಡಿ, ಹೊಲ್ಕೆ ಹೋದ್ದು. ಬೆಟ್ಟಕೆ ಹೋಗಿ ಬರಬೇಕಾರ ಯೇನಾಯ್ತು? ಅಟ್ಟು ಜನ ಬಂದಿ ಅವು ಮನೆ ಕೂಡ ಆಸ್ರ, ಅನ್ನದಾನ, ಉಟ ಮಾಡ್ಕಂಡ್ ಮನಗ್ಗು. ಆಗ ಯೇನ ಹೇಳತು? “ವಬ್ಬ ಹೊಲಕೆ ಹೋದೋನೇ ಬರನಿಲ್ಲ” ಅವ್ರ ಹೇಳ್ತು. “ಅಲ್ಲೇ ಮನ್ನಿದ.”

ಅಡವಿಲಿ ಇದ್ದೋನು, ದೊಡ್ಡ ಶೀನೀರ ಮದಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ದೀಪದ ಗುಡ್ಡ ದೇವರು ಇತ್ತು. ಯೇನು ಮಾಡ್ಡ ಅವ? ಕೆರೆನೀರ್ ಕುಡ್ಡ. ರಾತ್ರಿ ಸುಮ್ಮಗೆ ಕುಂತ. ಹನ್ನೆಡ್ ಹೆಡೆ ಮಾಶೇಕ ಬಂತು - ಬೆಟ್ಟದಾಗಿದ್ದಿ. ಆಗ ಬರತೂವ, ಕೆರೆಗೆ ಹೋಯ್ತು. ಮೊಕ, ಕಯ್ಯ ತೊಲೆದಿ ನೀರ್ ಕುಡೀತು.

ಮಾಶೇಕ್ ದೀಪ್ಪ ಗುಡ್ಡಗ್ ಹೋಗಿ ಶುತ್ತು ಹೊಡುದು, ತಿರುಗೂದು, ಆಗೆ ತಿರ್ಗ್ ಬೇಕಾರ ಯೇನ್ ಹೇಳಿದು ದೀಪ್ಪ ಗುಡ್ಡ ಕೇಲ್ಕೆ,

“ಹನ್ನಯ್ಯ ವರ್ಸನ ಹುಡ್ಡಿ ಬಿಟ್ಟಿಕಿ ನನ್ನ ಕಾಂಬಗೆ ಬಾಲ ಹೊಡೆತೆ ನೀನು. ಮೀಶೆ ತಿರ್ಪ್ಪಿ ಸುತ್ ಹೊಡೆತೆ” ಕೇಲ್ತು. ಮೀಶೆ ತಿರಸ್ತು, ಬಾಲ ಹೊಡೆತು, ಬೆಟ್ಟ ಬಿದ್ದಿ ನಡೇತು.

ಬೆಲಗಾಯ್ತು. ಅಮ ಯೆದ್ ಶೀದಾ ಹೋದಾ. ಆಶ್ರದಾನ ಮಾಡು ಮನೇಗ್ ಬಂದಾ. ಅಲ್ಲಿ ಯೇನ್ ಹೇಲ್ಕು? “ಅಮ್ಮ, ನಮ್ಮ ಬದಿ ಜನಯೆಲ್ಲಾ ಮನೆಗೆ ಹೋದೋ? ಇಲ್ಲೆ ಈವ್ವು?” ಕೇಲ್ತಾ. ಆಗ್ ಹೇಳ್ತು, “ಇಲ್ಲೆ ಈವ್ವು... ಯೆನಾಯ್ತು ನಿಂಗೇ? ಬಾನಿಲ್ಲ ಕೇಲ್ಕಂಡ್, ಮಾಡ್ಕಂಡ್ ಮನ್ನದ್ರು.”

“ಅಮ್ಮ, ಇಂದು ರಾತ್ರಿ ನನ್ ಬಿಟ್ ಬಂದ್ರು. ದೀಪದ ಗುಡ್ಡ ಬದಿಗೆ ಕುಂತಿದೆ. ವಂದ್ ಮಾಶೇಕ ಬಂದ್ ಮೊಕ ತೊಲ್ತು, ನೀರೆ ಕುಡ್ಡು ಅವ್ರ ಮೇನೆ ಮೀಶೆ ತಿರಸಿ ಕಂಬಕೆ ಶುತ್ ಹೊಡ್ಡ.” ಅದ್ರ ಮೇನೆ ದೀಪದ ಗುಡ್ಡ ಯೇನ್ ಹೇಳ್ತು ಕೇಲ್ಕೆ, “ಹನ್ನೆರಡ ವರ್ಸನ ಹುಡ್ಡಿ ಬಿಟ್ಟಿ ಬಂದಿ, ನನ್ನ ಕಂಬಕೆ ಸುತ್ ಹೊಡೆತೆ ನೀನು?” ಕೇಲ್ತು.

“ಅದ್ರ ಮೇನೆ ಸೀದಾ ಯೆದ್ ಬಂದೆ. ಬೆಲ್ಲಾ ಪೆಟಿ” ಅಂದಾ. “ಅಟ್ಟಾದ್ ಪೆಟಿ ನನ್ನ ವಂದ್ ತೋರ್ವ್ವೂ ಹೇಗೆ?” “ಅಯ್ಯು” ಅಂತ ಹೇಳ್ತೆ. ಆಗ ವಂದ್ ಕಾಯ, ಹೂಗು

ತಂದೆ- ಹರವಣದಲ್ ಇಟ್ಟುಂಡಿ ಆ ದೀಪ್ತ್ ಗುಡ್ಡಕೆ ಪೂಜೆ ಕೊಡೂಕೆ ಅಮ್ಮನೂ ಕರಕಂಡೆ ಹೋಯ್ತು. ಇದ್ ಪೂಜೆ ಕೊಟ್ಟುಂತು. ಕೈಮುಕ್ತ ಹೇಳು, “ನೀನು ಸಮಾ ಬಾಗಲಾಗ್ ನಿಲೈಕು. ನಿನ್ ಹೊಟ್ಟೆಮೇನೆ ಹೊತ್ಕಂಡ್ ಕುಲೈ” ಅಂತು. ಹೊತ್ಕಂಡ್ ಕುಲು.

ಯೇನ್ ಮಾಡ್ತು? ಕೈ ಹೆರ್ಗ್ ತೆಕ್ಕಂಡೆ ಕುಲುಮತ್ತು ವಂದ್ ತಾಸ್ಸೆ ಮಾಶೇಕ ಬಂದಾ. ಯೇನ ಮಾಡ್ತಾ? ಮೊಕ-ಕೈ ತೊಲ್ಲ, ನೀರ್ ಕುಡ್ತಾ. ದೀಪದ್ ಗುಡ್ಡ ಬಾಲದಲ್ಲಿ ಹೊಡಕ್ಕೆ ಮಾಡತ್ಲೂ ಬಾಲ ಕೈ ಹಿಡ್ಡ್ ವಗಿತು. ವಗುತೂವ ಹನ್ನೈಯ್ಯ ವರ್ನನ ಹುಡ್ಗಾಗ್ ಹೋದ.

ಬೆಲಗಾಗುತೂವ ಮಾಶೇಕ (ಗಂಡ) ಮತ್ತು ಗೌಡ, ಅರಸು ಹುಡ್ಡಿಯೆಲ್ಲಾ ಬಿಡಾರ್ಕ್ ಬಂದರು. ಅನ್ನದಾನ ಮಾಡ್ಕುಂಡಿ ವಲ್ಲು.

● ಕೆಲವು ಪದಗಳ ವಿವರಣೆ

ಅನದಾನ = ಅನ್ನದಾನ

ಅನ್ನದಾನ = ಕುಡಿಯಲು ನೀರನ್ನು ಕೊಡುವುದು

ಬಾನಿಲ್ಲ = ಎಚ್ಚರಿಲ್ಲ

ಪೆಟಿ = ನಂತರ

■ ಹೇಳಿದವರು : ಕರಿಯಮ್ಮ, ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಗೌಡ, ಕಲ್ಲೋಡು, ಹೆಗಡೆ.

ಧೀರ, ಜಾಣ, ರಾಜಕುಮಾರಿ

ರಾಜ ಪ್ರಧಾನಿ ಇದ್ದರು. ರಾಜನ ಹುಡುಗಿ ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ಮದುವೆ ಪ್ರಾಯ ಬಂತು. ಹೊಸ ಬಂಟಿ ಸಿಪಾಯಿ ಪಾಟಿ ಪುಸ್ತಕ ಹೊತ್ತು ಶಾಲೆಲಿಡೂದು; ಹೊತ್ತು ಪುನ ಮನೆಗೆ ತರುದು.

ರಾಜ ಹುಡುಗಿ ಕಣ್ಣಲಿ ನೋಡಲಿಲ್ಲ ಪ್ರಾಯ. ಪುಸ್ತಕ ಕಮ್ಮಿ ಬಿತ್ತು. ಪರದಾನಿ ಹುಡುಗ 'ತಂಗೀ...' ಅಂತ. ಅವಳು 'ಅಣ್ಣ' ಅಂಬೂದಿಲ್ಲ. ಅವಗೆ ತಂಗಿ ಅಂತ ಬಹಳ ಮನಸು. ತಂದೆ ಬಲಿ ಹೋಗಿ, “ಪುಸ್ತಕ ತರತೆ” ಹೇಳಿದ. ತಂದೆ ಹುಡ್ಡಿ ಕಣ್ಣಲಿ ನೋಡಿದ. ಇಟ್ಟು ಕಂಡರೆ ಬಹಳ ಅಪಮಾನ ಎಂದು ನಗ್ಗೆ ಮಾಡಬೇಕು ಹೇಳಿ ಮಾಡಿದ.

ಶಾಲೆಗೋಗಿ ಬಂದಾಗ ದಾಸಿ ಮಂಡೆ ಬಾಚಿ ಹೂಂಗು ಮುಡಿಶುವಳು. ಯೆರಡ ಶಿಡ್ಡಕ್ಕಿ ದಾಸಿಗೆ ಕೂಡತಾಳೆ. ಪರದಾನಿ ಕರೆದ, “ಮಗುಲಿಗೆ ತಕ್ಕ ಹುಡುಗನ ಹುಡುಕು” ದಾಸಿ ಕೇಳಿದಳು.

ಶಾಲಿಂದ ಅಡವಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಟಿ ಪುಸ್ತಕ ತಕಂಡ್ ಬರುವಾಗೆ ದೊಡ್ಡ ಅಶ್ವತ್ತ ಮರ ಬಡಲೆ ಬಿತ್ತು- ಹತ್ತಿ ಹೋದರು.

ದಾಸಿ ಮಂಡೆ ಬಾಚ್ಚದೆ. ‘ಅಜ್ಜೀ’ ಕಣ್ಣೀರ ಬಿಡತದೆ. “ಯಾಕೆ ಮಗಳೆ, ನಾ ಸಾಕಿಡ್ಡ ನಿನಗೆ ತಕ್ಕದ ಗಂಡನ ಮಾಡತ ಅಂತ ದುಕ್ಕ.”

ರಾಜನ ಹುಡಗಿ, “ನಾನು ಒಬ್ಬಳೇ. ಮದಿವೆ ಮಾಡತಾರೆ ನನ್ನ?” ಪಾಟಿ ಪುಸ್ತಕ (ತಕ್ಕೊಂಡು) ಅಶ್ವತ್ತ ಮರಹತ್ತಿ ಹೋಗುದು. ಮನೆಗೆ ಬಂತು. ಅಶ್ವತ್ತಮರ ಹತ್ತಿದ ಕೂಡಲೆ ಅವಳ ಮೋರೆ ನೋಡಿ ಪರದಾನಿ ಹುಡುಗ, “ಯಾಕೆ ಬಾಡಿದೆ?” ಕೇಳಿದ. “ಬೆಟ್ಟ ಬೇಯೊದು ಲೋಕ ಬಲ್ಲದು. ಹೊಟ್ಟೆ ಬೇಯೊದು ಯಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತು?” ಕೇಳಿತು. “ಅಂಥ ಕಟ್ಟ ಏನು ಬಂತು?” ಕೇಲಿದ ಪರದಾನಿ ಹುಡುಗ. “ಪರದಾನಿಗೆ ತಕ್ಕ ಗಂಡನ ನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡು” ಅಂದ. “ನಾನು ನಿನಗೇ ಲಗ್ನ ಮಾಡುವ (ಆಗುವ ಎಂದಿರಬೇಕು) ಆಶೆ ಮಾಡಿದೆ” ಅಂದ್ರು.

“ತಂಗಿ ಹೇಳಿ ನೀ ಕರೆತೆ. ನಾ ಅಣ್ಣ ಅನ್ನೊದಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನೇ ಲಗ್ನಾಗುವೆ” ಅಂತು. “ನಾ ನಿನ್ನ ಲಗ್ನಾಗುದಿಲ್ಲ” ಅಂದ. “ಸರ್ವತಾ ಆಗೊದಿಲ್ಲ” ಅಂದ. “ನಾನು ನಿನಗೇ ಲಗ್ನ ಆಗುವೆ ಇಲ್ಲ. ನಿನ್ ಕಾಲಬುಡಕ್ಕೆ ನಾಲಿಗೆ ಹುಸಕೊಂಡು ಪರಾಣ ಕೊಡ್ತೆ” ಅಂದಳು. ಹೊಸ ಬಂಟ ಸಿಪಾಯಿ ಪಾಟಿ ಪುಸ್ತಕ ಹೊತ್ತು ಸಂಜೆಯಾದರೂ ಬರಲಿಲ್ಲ ಇವರು ಎಂದು ತಿಳಿದ. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಪಾಟಿ ಪುಸ್ತಕ ಹೊತ್ತು ಅಶ್ವತ್ತಮರದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಿಯಿತ್ತು. ಹೊಕ್ಕಿ ಮನಿಕಂಡ. ಅಶ್ವತ್ತ ಮರ ಹತ್ತಿದಾಗ ಪರದಾನಿ ಹುಡುಗನ ಕೈ ಹಿಡಿದಳು. “ನಗ್ಗಾಗದಿರೆ ನಾಲಿಗೆ ಹುಸಕಂಡು ಪ್ರಾಣ ಬಿಡುವೆ” ಅಂದಳು. “ನಿಮ್ಮನೆಲೇ ಉಂಡು ತಿಂದು ಇದ್ದವ. ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ಕೇಲುವೆ” ಅಂದ. “ಉಪಾಯವಿಲ್ಲ.” “ಭಾಶಿ ಕೊಡು” ಅಂದಳು- ಕೊಟ್ಟ.

“ತಂದೆ-ತಾಯಿ ಕೊಟ್ಟ ಆಭರಣ ಧರಿಸಿ ಮಲಗುವ ಕೋಣೆ ಕೆಳಗಡೆ ಕಬ್ಬಿಣ ಸರಳು ಬಿಡುವೆ. ನೀ ಅಲುಗಿಸು ಬಂದು” ಅಂದಳು. “ಬೇರೆ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋಗುವೆ” ಅಂದಳು. ಹೊಸ ಬಂಟ ಒಟ್ಟಿಂದ ಕೇಲಿ, “ನನಗೆ ಹೊಟ್ಟೆ ಹೊಡೆವೆಯೆ?” ಎಂದು ಬಂದ. “ಐನೂರು ರೂಪಾಯ್ ಬೇಕು.” ಪರದಾನಿ ಹುಡುಗನ ಡ್ರೆಸ್‌ನಂತೆ ಡ್ರೆಸ್ ತಕ್ಕಂಡು ಅಂಗಿ - ಕೋಟು ಪೈರಣ ಹಾಕಿ ಮನಿಕಂಡ. ಕಬ್ಬಿಣ ಶರಳು ಗಡಿಯಾಳ ಇಟ್ಟುಂಡಿ ಮನಿಕಂಡ.

ಹನ್ನಂದ್ ಗಂಟೆಗೆ ಹೋಗಲು ಹೊಸ ಬಂಟ ಸಿಪಾಯಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ಸರಳು ಸದ್ದು ಮಾಡಿದ. ಅವಳು ಗಡಿಯಾರ ನೋಡಿ, “ಹನ್ನಂದ್ ಗಂಟೆ. ಏನೋ ಹೆಚ್ಚು ಕಮ್ಮಿಯಾಯ್ತು” ಎಂದು ತಿಳಿದಳು.

ಇವನ್ ಕುದುರೆ ಹಿಂದೆ, ಅವಳು ಮುಂದೆ. ಬಹಳ ಬಾರ ಹೊಡೆದ. ಏಳು ಹಗಲು, ಏಳು ರಾತ್ರಿ ಹಾರುತ ಉಳಿಯಿತು.

ಪರದಾನಿ ಹುಡುಗ ಹನ್ನೆರಡು ಗಂಟೆಗೆ ಬಂದು ಅಲುಗಿಸಿದ ಕಬ್ಬಿಣ ಸರಳ. ರತ್ನಾವತಿ ಕೆರೆಲಿ ನೀರು ಹೊಳೆತದೆ. ಕುದುರೆ ಆಶರಾಗಿ ಕೆಲಗೆ ಇಲಿತು. “ಹರಹರಾ, ನನ್ನ ತಂದೆ ಶಿರಿವಂತರಿಗೆ ಲಗ್ನ ಮಾಡತಿದ್ದ. ಹೊಸ ಬಂಟ ಸಿಕ್ಕನಲ್ಲ, ಏನು ಮಾಡಲಿ?” ನೋಡಿದಳು.

“ನನ್ನ ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಪಗಾರು ಸೊನ್ನೆ ಮಾಡಲು ನೋಡಿದೆಯಾ?” “ಹನ್ನೆರಡು ಗಂಟೆಗೆ ನಾ ಯಾಕಿಲಿದೆ, ನಿನ್ನ ಸಲುವಾಗಿ ಇಲಿದೆ” ಅಂದಳು. “ಪೇಟೆಗೆ ಹೋಗಿ ಶಿಂಡಿ, ಶಾಶಪ್ಪು ಎಲ್ಲ ತಕಂಬಾ. ನಾನು ಪವನ್ ಸರ ಕೊಡತೆ. ತಿಂಡಿ ಸಾಮಾನ್ ತಕಂಬಾ” ಎಂದಳು, “ವಂದ್ ಆಣಿ ತಪರಾಕಿ, ವಂದ್ ಆಣಿ ಗಜಿಬಿಜಿನೂ ತಕಂಬಾ” ಎಂದಳು.

ಎಲ್ಲ ಸಕ್ಕರೆ ಶಾಶಪ್ಪು ಎಲ್ಲಾ ತಕಂಡ. “ಶೆಟ್ಟರೆ, ವಂದ್ ಆಣಿ ತಪರಾಕಿ ಕೊಡಿ” ಅಂದ. ವಂದ್ ಆಣಿ ತಕಂಡ, ಜುಟ್ಟ ಹಿಡಿದು ತಪರಾಕಿ ಪಟಪಟ ಹೊಡೆದ. “ಅಯ್ಯೋ, ರಾಜನ ಹುಡುಗಿ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳ್ತಾಲೆಯಾ?” “ಶೆಟ್ಟರೆ, ವಂದ್ ಆಣಿ ಗಜಿಬಿಜಿ ಕೊಡಿ”. “ಛೇ ಗಜಿಬಿಜಿ!” ಹುಡುಗನ ಆಣಿ ತಕಂಡು ಆಶೆ-ಈಶೆ ಮಜ್ಜೆಗೆ ಕಡೆದ ಹಾಗೆ ಕಡೆದ.

ರಾಜನ ಹುಡ್ಡಿ ಕುದ್ರೆ ಹತ್ತಿ ಪಾರು. ಅವನಿಗೆ ದಿಕ್ಕು ತಪ್ಪಿದ ಹಾಗೆ. ದೇಶಾಂತರ ನಡೆದ. ರಾಜ ಪರದಾನಿ ಹುಡುಗಗೆ, “ನೀ ಇವಳ ತಂದರೆ ನಿನಗೇ ನಗ್ನ ಮಾಡತೆ” ಹೇಳಿ ಕಲಿಸಿದ್ದ.

ಮೂರ್ ಜನ ಆಶಾಶೂರ ಪಂಜಗಳ್ಳರು. ಕರಿಕರಿ ಮುಕರಿ (ಬಣ್ಣದವರು) ತಲೆ ಕಡೂದು, ದಾಗೀನೆ ಮನಿ ಕೂಡೆ ಇಡೂದು ಹುಡ್ಡಿ ನೋಡಿ, “ಹರಹರಾ! ಮೂರು ಪಂಜಗಳ್ಳರ ಕೂಡ ಹೇಗೇ?” ಇಳಿದು, “ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಬಹಲ ಸಂತೋಶ” ಎಂದಳು.

ಇದ ನೋಡಿದ್ಯೋ? “ನಮ್ಮ ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದೆ?” ಕೇಲಿದರು. “ಮಾರಿ ಜಾತ್ರೆಲಿ ನೋಡಿದ್ದೆ. ಇಂದು ನಿಮ್ಮ ದರ್ಶನಾಯ್ತು. ಭಾರಿ ಸಂತೋಷ” ಎಂದಳು. ಮನೆಗೆ ಕರ್ಕಂಡ್ ಹೋದರು. ಕಲ್ಲ ಸುರಂಗ. ಕೋಲ (ಬೇಡಿ), ರಾಶಿ ಶಿನ್ನ್ ಬಂಗಾರ ಇರ್ತು. “ಎಲ್ಲ ನನಗೇ” ಅಂತು. ‘ಎಲ್ಲ ಯಂತದು’ ಅಂತು. “ನನ್ನ ಕೈಗೇ, ಕಾಲಿಗೆ ಕೋಲ ಹಾಕಿ” ಅಂತು. ಹಾಕಿದರು. “ಮೂರು ಜನಕ್ಕೂ ಹಾಕಿ ತೆಗೆವೆ” ಅಂದಳು. ಮೆಚ್ಚಿ ಬಂದವಲು ಎಂದು ಮೂವರಿಗೂ ಕೋಲ ಹಾಕಿ, ದಾಗೀನೆ ತಕ್ಕಂಡು ಕುದುರೆ ಹತ್ತಿ ಜಾರಿದಳು. ಅವರಲ್ಲಿ ಜಗಲ - “ ನಮಗಿಂತ ಪಕ್ಕ ಕಲ್ಲ ಹೆಂಗಸು” ಅಂದಿ, ಕಾಲಲ್ಲಿ ಒದ್ದಕಂಡಿ ರಸ್ತಿ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು.

ಗಟ್ಟಕೆ ಹೋದವ ಬರತಿದ್ದ. “ಬಿಡಿಶ್ ಹಾಕು” ಅಂದರು. ಬಿಡಿಸಿದ. ಅವರು ಕುದುರೆ ಹತ್ತಿ ಹೋದರು.

ರಸ್ತೆ ಮೇಲೆ ತಿರುಗುವರು ಐದ್ ಜನ ಶ್ರೀಮಂತರು. ಅಂಗಿ, ಕೋಟು, ಪವನ್ ಉಂಗುರ ಹಾಕಂಡಿದ್ದರು. ಕೋವಿ ಹಿಡಿದು ಹಕ್ಕಿ ಬೇಟೆ ಕಸಬು ಅವರದು. ಹುಡಗಿ ಸೂರ್ಯ ಮೂಡಿದ ಹಾಗೇ ಹೊರಟದೆ. ಮನಸ್ಸಾಯಿತು. ಐದ್ ಜನರೂ ಕೆಲಗಿಲಿದರು. ಕಟ್ಟೆ ಮೇಲೆ ಕೂತಿತ್ತು. “ಕಾಲ ದಾರಿ ತಿರಗಾಟ ಮಾಡಿದವರಲ್ಲ, ನಿನಗೆ ಮನಸಾಗಿ ಇಲಿದೆವು. ಯಾವ ಜಾತಿ?” “ನಾ ಕರಿವಕ್ಕ ಹುಡ್ಡಿ” ಅಂದ್ಲು. “ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಮನಸಾಗಿ ಕೆಲಗಿಲಿದೆವು.” “ಆಗುದಿದ್ರೇ ಲಗ್ನಾಗಿ” ಅಂದಳು. “ತನ್ನ ಹಿಂಡಿ, ತನ್ನ ಹಿಂಡಿ” ಅಂತ್ಲು.

“ಕಯ್ಯ ಕೋವಿ ನನಗೆ ಕೊಟ್ಟು, ಐದ್ ಜನರೂ ಕುದ್ರೆ ಬೇರಿಗೆ ಬಿಗಿದು, ಹೊಡ್ಡ ಗದ್ದೇಲಿ ಮಾವಿನ ಮರ ಎಲೆ ಕೆಡಗಿದ್ದನ್ನು ಹಕ್ಕಿ ತರಬೇಕು.” ಮಾವಿನ ಮರಕ್ಕೆ ಗುಂಡು ಹೊಡಿದಲು. ಹೊಡೆದ ಗುಂಡು ಎಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತು? “ಮರದ ಎಲೆ ಹಕ್ಕಿ ಮೊದಲು ತಂದವನ ಲಗ್ನ ಆಗುವೆ?” ಎಂದಲು. ಓಡಲು ತಯಾರಾದರು. ಓಡಿದರು. ಕೆಸರು. ನಾಕು ಕುದುರೆ ಮುಂಗಾಲ ಕಡಿದು, ರಾಜನ ಹುಡಗನಾಗಿ ಕುದ್ರೆ ಹತ್ತಿ ಓಡಿದಳು. ಬಾಂದ ಕಲ್ಲು ತಾಗಿತ್ತು. ಎಲ್ಲರೂ ಓಡಿ ಬಂದರು. “ರಾಜನ ಹುಡಗಿ ಇಲ್ಲ. ಒಬ್ಬನ ದುಸ್ತು ಇಲ್ಲ. ನಾಕ್ ಕುದ್ರೆಗೆ ಮುಂಗಾಲ ಕಡಿದದೆ. ಕಾಲದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುವದು ಅವಮಾನ” ಎಂದು, ಎಲ್ಲ ಸುಟ್ಟು ಬೂದಿ ಮಾಡಿ— ಕಾಶಿಗೆ ಭಟ್ಟರ ವೇಶದಲ್ಲಿ ಹೋಗತೇವೆಂದು ಹೋದರು.

ಬೊಂಬೈ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಶ್ರೀಮಂತ (ರಾಜ) ಐಬಾಯಿ ಹುಲಿ ಕಾಟ. ರಾಜ ಅದರ ಬಾದೆ ತಡೆಯಲಾರದೆ ಏಳು ಸುತ್ತ ಕಲ್ಲು ಕೋಟೆ ಪಾಗಾರ ಗೈನಾನೆ, ಐದ್ ಆಲು ಎತ್ತರ, ಐದ್ ಆಲು ಪಾರ, “ಹೊತ್ತು ಕಂತದ ಮೇಲೆ ಯಾರೂ ಕೋಟೆ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಬಾರದು. ಹೊತ್ತು ಕಂತುವರೆಗೆ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಹೋಗಬಹುದು. ಐಬಾಯಿ ಹುಲಿ ಹೊಡೆದವಗೆ ನನ್ನ ಮಗಲ ಲಗ್ನ ಮಾಡಿ ಕೊಡೆ, ಅರ್ಧ ರಾಜ್ಯ ಕೊಡೆ” ಎಂದು ಪನಕಟ್ಟನೆ. (ಇದಕ್ಕೆ ಹುಡಗಿಗೆ) ಪೊಲೀಸರು ಶಲಾಂ ಮಾಡಿದರು. “ರಾಯರೇ?” ಅಂದರು. “ಅಡವಿಲಿ ಹೋಗಕ್ಕಾಗದು. ಐಬಾಯಿ ಹುಲಿಯದೆ. ಹೊತ್ತು ಕಂತಿದ ಮೇಲೆ ಅಡವಿಲಿ ಹೋಗಕ್ಕಾದಂತೆ. ಉಟ ಮಾಡಿ ಹೋಗಿ” ಅಂದರು. “ಎಲ್ಲ ಬಲ್ಲೆ” ಎಂದಲು. ಬಾಗಿಲು ಹಾಕಿ ಹೋದರು.

ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಐಬಾಯಿ ಹುಲಿ. ಅಶ್ವತ್ತ ಕಟ್ಟೆ ಹತ್ತಿ ಕೂತಲು. ಬುಡಕೆ ಹುಲಿ ಬಾಯಿ ಕಲೆಯಿತು, ಉಕ್ಕಿನ ಪಟ್ಟೆ ಕೈಲಿ. ಹುಲಿ ಅಶ್ವತ್ತ ಕಟ್ಟೆ ಹತ್ತಿತು. ರಾಜನ ಹುಡಗಿ ಬದಿ ಮೊಕ ಹಾಕಿ ಕೂತ್ತು. ಉಕ್ಕಿನ ಪಟ ನೆತ್ತಿಗಿಟ್ಟಲು. ಯೆರಡು ಬಗಲಾಗಿ ಹೋಯಿತು ಹುಲಿ.

ಬಾಲದ ಗೊಂಡೆ, ಕೆಮಿಶಟ್ಟೆ, ಉಗುರು ಕೊಯ್ಯುಂಡಿ ಕುಗ್ಗಬಲ್ಲಿ ತಂದು ಕಟ್ಟಿ, ಸಬಂದ ಮಾಡಿತು. ಅಜ್ಜಿ ಮನೆಲಿವಳಿತು.

ರಾಜರ ಮಡಿವಾಳ ರಾಜಗೆ ಸಲಾಂ ಮಾಡಿ, ಯೆರಡಶೆದ್ದ ಅಕ್ಕಿ ತರುವವ. ಬೆಲಗಾಗ ನೋಡಿದ. ಐಬಾಯಿ ಹುಲಿ! ಹೆಂಡ್ಡಿ ಕೂಡೆ, “ಬೊಡ್ಡ ಕೋವಿ ತಾ” ಎಂದ. ತಂದ. ಮದ್ದ

ಹಾಕಿ ಬಂದೂಕ ಹೊಡೆದ. ಹುಲಿ ಬಗಲಾಗಿ ಬಿತ್ತು ಬಾಗವಾಗಿ. ಬೊಡ್ಡನ ಕೋವಿ ಒಗ್ಗು ರಾಜನ ಹತ್ತರ ಬಂದ, “ಬೊಂಬೆ ರಾಜ” ಅಂದ. ಅಹಂಕಾರದಿಂದ “ಐಬಾಯಿ ಹುಲಿ ಹೊಡೆದಿದ್ದೆ. ಅರ್ಧರಾಜ್ಯ, ಸಿಂಹಾಸನ ಕೊಡೆ; ಮಗಲ ಲಗ್ನ ಮಾಡಿ ಕೊಡೆ ಅಂದಿದ್ದೆ.” (ಯಾರೇ ಹೊಡೆಲಿ) “ಹೌದು” ಅಂದರು ಶಿವಾಯಿರು.

ಪಾಲಕಿ ಮೇಲೆ ಕರೆತಂದರು ಮಡಿವಾಳನ. “ಮೇಲಿನ ಮಂಗಳಾರ ನಗ್ನ ಮಾಡಿ ಕೊಡುವೆ, ಅರ್ಧ ರಾಜ್ಯ ಕೊಡುವೆ, ದಿಬ್ಬಣ ತಾ” ಎಂದ.

ಅಜ್ಜಿ, “ಮಡಿವಾಲ ಹೊಡೆದ” ಅಂತು ಇವಲ ಹತ್ತರ. ಗಂಡು ದುಸ್ತಿನವಲ ಹತ್ತರ ಮಡಿವಾಲ ಸಾಲ ಮಾಡಿ ಎಲ್ಲ ತಯಾರಿ ಮಾಡಿದ. ಬೊಂಬೆ ರಾಜ ಪರದಾನಿಗೆ, “ಆಶಾಡ ನಗ್ನಪಲವಿಲ್ಲ. ಹೇಗೆ ನಗ್ನ ಮಾಡಲಿ?” ಅಂದ. ಪರದಾನಿ ಹುಲಿ ಹೊಡದ ಪಣ ಹೇಳಿದ. ಅಜ್ಜವನ ಮನೇಲೆ ರಾಜನ ಹುಡಗ ಅವನೆ. ಅವ ಶ್ರೀಮಂತ. ಪರದಾನಿ ಇವನನ್ನೂ (ಇವಲನ್ನೂ) ಕರಕಂಡ್ ಹೋದ. ರಾಜನ ಹುಡಗಿ ಹದ್ದಾರೆ ವರ್ಸ, ಹುಡಗ ರೂಪದಲ್ಲೆ ಈತು.

ಮಡಿವಾಲ ಮಂಟಪದ ಮೇಲೆ ಕೂತ. ರಾಜ ಹೇಳಿದ, “ಐಬಾಯಿ ಹುಲಿ ಕೊಂದ ಪಣ ಇಟ್ಟಿದ್ದೆ” ಅಂದ. “ಹುಲಿ ಇವ ಹೊಡೆದಾನು” ಅಂದ (ಮಡಿವಾಲನ ತೋರಿಸಿದ). ಮಡಿವಾಲ, “ಕೋವಿಲಿ ಹೊಡೆದ” ಅಂದ. “ಗುಂಡು ಆಶೆ ಪಾರಾತೀದೋ, ಬಗಲಾತಿದೋ?” ಕೇಲಿದ(ಲು). “ಕತ್ತಿಲಿ ಕಡದೋ. ಗುಂಡು ಬಾರು ಮಾಡಿದೋ ನೋಡಿ” ಅಂತು. ನೋಡಿ ಬಂದು, “ಕತ್ತಿಲಿ ಕಡಿದ್ಲೆ” ಅಂದರು. ಮಡಿವಾಲ, “ಗುಂಡಲ್ಲಿ ಕೊಂದೆ” ಅಂದ. “ಕೆಮಿಶಟ್ಟೆ, ಬಾಲದ ಗೊಂಡೆ, ಉಗುರು ತಾ” ಅಂದ ರಾಜ. ಮೋಟು ಬಾಲ, ಮೋಟು ಕಿವಿ ತೋರಿದ. ಇವ(ಲೂ) ಗೊಂಡೆ, ಕೆಮಿಶಟ್ಟೆ, ಉಗುರು ಎಲ್ಲ ತೋರಿದ(ಲು).

“ಅವನ ತಲೆ ಹೊಡಿಬೇಕು” ಅಂತ ರಾಜ. ಮಡಿವಾಲ ಓಡಿದ. “ಬಾಶಿಂಗ ಮುರಿದು ಹೊಡೆದು ಬಿಡಿ” ಅಂದ(ಲು). ಅಪಮಾನ ಮಾಡಿದರು. “ನಿಮ್ಮ ನಗ್ನ ಮಾಡಬೇಕು” ಅಂದರು. “ತಂದೆ-ತಾಯಿ ಕೇಲಿ ಬರುವೆ. ಹದ್ದೆದ್ ದಿನ ವಾಯ್ಲೆ ಕೊಡಿ. ರಾಜ ಪಟ್ಟ ಬರಕೊಡಿ.” ಬರಕೊಟ್ಟರು. ರಾಜಪಟ್ಟ ಪಡೆದ ಹುಡಗ(ಗಿ) ತಂದೆ-ತಾಯಿ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಬಂದಿ, ಎಲ್ಲ ಹೇಳು. ಅವಳ್ಳ ಪರದಾನಿ ಹುಡುಗಗೆ ನಗ್ನ ಮಾಡ್ಲೆ. ಮತ್ತೊಬ್ಬಳ್ಳೂ ಅವಗೇ ನಗ್ನ ಮಾಡಿದರು. ಸುಖ-ಸಂತೋಷದಾಗೆ ವಳಕಂಡು.

● ಕೆಲವು ಪದಗಳ ವಿವರಣೆ

ಬದಲೈ = ದೊಡ್ಡ ಶಬ್ದ ಮಾಡುತ್ತ

ಪರಾಣ = ಪ್ರಾಣ

ಪೈರಾಣ = ಪೈಜಾಮ

ತಪರಾಕಿ = ಕೆನ್ನೆನೆ/ಗಲ್ಲಕ್ಕೆ ಹೊಡೆಯುವದು

ಕಸುಬು = ಉದ್ಯೋಗ

ಪಾರ = ಅಗಲ

ಬಾಲು = ಬಹಳ

ಕಟ್ಟ = ಕಷ್ಟ

ಒಟ್ಟೆ = ತೂತು

ಶಾಶಪ್ಪು = ಬೌಸಪ್ಪು

ದಾಗೀನೆ = ಬಂಗಾರದ ಅಭರಣ

ದುನ್ನು = ಡೈನ್ಸ್

ಬೊಡ್ಡ = ಬೇಗನೆ

▪ ಹೇಳಿದವರು : ಸಣ ಕೂಸ ಗೌಡ, ಕರ್ಕಿ

ಮದುವಣಗಿತ್ತಿ

ಅಜ್ಜಿ ಮುದಕಿ ಇತ್ತು. ದಿವಸಿಗೆ ವಂದ್ ಶಿದ್ ಅಕ್ಕಿ ಪಡಿ ಬೇಡ್ಕಂಡ್ ಬತ್ತಿತ್ತು. ವಂದ್ ಕೊಡ ಹುಗಿದಿ ದಿವಸೀಕ್ ವಂದ್ ಮುಷ್ಟಿ ಹಾಕಿ ಕೊಡನಲ್ ಇಟ್ಟು. ತಾನು ಕುಂತ ದಿವಸಿಗ್ ಬೇಕು ಹೇಳಿ, ಯೆಲಿಪುಡಕ ಗೆಟ್ಟೆ ಕನ್ನಲ್ ಹೊಕ್ಕೊ, ಯೆಲ್ ಹೊಕ್ಕೊ ಯೇನೋ ಅಕ್ಕಿ ತಿಂದ್ ಬರಿಮಾಡ್ತು.

ಅಜ್ ಮುದ್ದಿ ಕಂಡ್ಕಂಡ್ ಮೇನ್ ಹೇಳ್ತು- “ನಾನು ವಂದ್ ಪಡಿ ದಿವಶಿಗೂ ತಂದ್ ಇಟ್ಟೆ. ಯೆಲಕಿಣ್ ಅಟ್ಟೊ ತಿಂದ ತೇಗೆತು. ಇದ್ದ ಮೆನ್ಯನ್ ದುಮಿ ಹಾಕೇ ಕೊಂದ್ ತೆಗೆಬೇಕು” ಹೇಳ್ತು. ಆಗೆ ಯೇನಂತು, “ವಲಗಿದ್ದೇಯ ಯೆಲ್ಯಣ್ಣ?” “ಅಜ್ಜೀ, ಯಾರೂ ಅಲ್ವೇ, ನಾನೇ ನಿಂದೇ ಮೊಮ್ಮಗಲು - ಕೊಂದ್ ತೆಗೆಬೇಡ” ಹೇಳ್ತು.

ಆವಾಗ್ ಅಜ್ಜಿ ಕೊಂದಲೇ ಇಲ್ಲ. ಊರ ಮೇಲೆ ಬೇಡೂಕ್ ಹೋಗಿ ಅಕ್ಕಿ ತಂತು, ಕೊಡನಲ್ಲಿ ವಂದ್ ಮುಟ್ಟಿ ಇತ್ತು. ಬಾಕಿ ಬೇಶ್ ಉಂಡ್ತು.

ಉಂಬೆಕಾರೆ ಅಜ್ಜಿಮುದ್ದಿ ಮನೆಗೆ ದನಕಾಯೂಕ್ ಬಂದ ಮೊಮ್ಮಗ ದಿವಶಾಕೂ ಅದರ ಮನೆಗೆ ಬತ್ತಿದ್ದ. “ಅಜ್ಜವ್ವಾ, ಅಜ್ಜವ್ವಾ, ಯಾರ ಕೈಲ್ ಮಾತಾಡತೇ?” ಕೇಲ್ತು. “ಯಾರಿಲ್ಲ, ಮೊಮ್ಮಗನೆ ನನ್ನೇ ಮೊಮ್ಮಗಲದೆ ಮನೆವಲಗೆ.” ಹೇಳ್ತು. ಅಮೆ ಅಟ್ಟೇ ಕೇಲ್ಕಂಡಿ, ಮರದಿವನೆ ದನ ಕಾಯೂಕೆ ಹೋದ. ಅಜ್ಜಿ ಬೇಡೂಕ್ ಹೋಯ್ತು. “ಅಜ್ಜವ್ವಾ, ಇಂದ್ ಯಾರಿವೆ ನಿನ್ನ ಮನೇಲಿ?” ಕೇಲ್ತು ಬಂದ್ಕಂಡಿ. “ಯಾರಿಲ್ಲಾ ಮಗನೇ, ನಂದೇ ಮೊಮ್ಮಗಲು”

ಹೇಳುತ್ತೆ. “ಹಂಗರ್ ನಿನ್ ಮೊಮ್ಮಗಲಿದೈ ನಾನು ನಾಲಿಕೆ ಹೂಂಗ್ ತಕಬತ್ತೆ. ವಂದ್ ದಂಡೆ ಹೂಂಗ್ ಕಟ್ಟಿಕ್ಕು ಅನ್ನು” ಅಂತ ಹೇಳ್ತೆ. ಅದ ಕಣ್ಣಿಗ್ ಕಾನ್ಸಕಣದೆ ದಂಡೆ ಕಟ್ಟಿ ಇತ್ತು.

“ಹೂಂಗ್ ದಂಡೆ ಶಂದಾಗಿದು ಅಜ್ಜವ್ವ.” ಮರುದಿವನ ಬತ್ತಾ, “ಇಂದೂ, ನಾಲಿಗೂ ಹೂಂಗನ ದಂಡೆ ಶಂದಾಗ್ ಕಟ್ಟಿಕ್ಕು ಅನ್ನು” ಅಂತ. ಮರದಿವಶೂ ಹೂಂಗ್ ತಂದ್ ಅಜ್ಜಿ ಕೂಡೆ ಕೊಟ್ ಹೋಗ್ತೆ. ಮೊಮ್ಮಗ್ಗು ಹೂಂಗ್ ದಂಡೆ ಕಟ್ಟಿ ಅಜ್ಜಿ ಕೂಡೆ ಕೊಟ್ಟು. ಅಜ್ಜಿ ಮೊಮ್ಮಗ್ಗೆ ಕೈಲ್ ಕೊಟ್ಟು. ಅವ, “ಚೆಂದ ಮಾಡ್ ಕಟ್ಟದೆ” ಅಂತ— “ನಾಲಿಗ್ ನಿನ್ನೇ ಮೊಮ್ಮಗ್ಗು ನಾ ನಗ್ಗಾತೆ. ನನ್ನೆ ಕೊಟ್ ಬಿಡು” ಅಂತ. ಅದು, “ಆಗೂದು ಮೊಮ್ಮಗನೇ” ಹೇಳುತ್ತೆ. ಅದು ಇಲಿ ಮದ್ದಿಗ್ ಯೆಲ್ಲಾ ತಯಾರ್ ಮಾಡ್ಕಂಡಿ, ಕೇಲದಿದ್ದ್ ಉರ್ಗ್ ಯೆಲ್ಲಾ ವಾಲೆ ಬರದಿ, ಕೇಲು ಉರ್ಗೇಲ್ಲಾ ದಂಗ್ಲಾ ಸಾರಸಿಕೊಟ್ಟು. ಮತ್ತೇ ಪೇಟ ಪಟ್ಟಯೆಲ್ಲಾ ಗುಡಿಗಟ್ಟಿ, ಬಾಶಿಂಗ್ ಕಟ್ಟಂಡು ದಿಬ್ಬಣ ತಕಂಡಿ ಅಜ್ಜಿಮದ್ದಿ ಮನೆಗೆ ಬಂದ. ಬಂದೈ ದಿಬ್ಬಣ ಯೆಲ್ಲಾ ಮನದುಂಬದ್ದು. ಹೆಣ್ಣೆ ಹಾಕೂಕೆ ಶಿನ್ನ ಗಿನ್ನ ಯೆಲ್ಲಾ ತಕಂಡ್ ಹೆಣ್ಣಿಗರಿಸ್ತೆರು. ಹೆಣ್ಣು ಕಾಂಬೂದೆ ಇಲ್ಲ. “ಅಜ್ಜಿ, ನಿನ್ನ ಮೊಮ್ಮಗ್ಗೆಯೆಲ್ಲದೈ?” ಕೇಲಿದ್ರು. “ನಾ ಇಲ್ಲೇ ಈವೆ. ನಿಮ್ಮದೆಲ್ಲಾ ಕೆಲಶಾ ಶಾಗ್ಗಿ” ಹೇಳುತ್ತೆ ವಲಗಿದ್ದೇಯ. “ಹೂಂಗು, ಶಿನ್ನ ಯೆಲ್ಲಾ ಅಲ್ಲೇ ಇಡಿ, ನಾ ಮುಡ್ಕಂತೆ” ಅಂತ ಹೇಳ್ಕಂಡಾದ ಮೇಲೆ, ಶಿನ್ನ ಗಿನ್ನ ಹರವಣದಲ್ ಹಾಕಿ ಕೊಟ್ಟು. ಆವಾಗ್ ಇನ್ನೆ ಉಟ-ಉಪಚಾರ ಯೆಲ್ಲಾ ಮಾಡದ್ದು. ಉಟ ಮಾಡ್ಕಂಡು ಇನ್ ದಿಬ್ಬಣ ಶವನ್ಸ ಕಂಡಿ ಗಂಡನ ಮನೆಗೆ ಕಲ್ಲುಕಾಯ್ತಲೈ? “ನಾನಿಲ್ಲೇ ಈವೆ. ನೀವೆಲ್ಲಾ ಮುಂದಾಗಿ, ದಾರಿ ಸಾಗ್ಗಿ, ನಿಮ್ಮ ಬೆನ್ನೆ ನಾ ಬತ್ತೆ” ಹೇಳುತ್ತೆ. ಆಗೇ ಅವರು ಮುಂದೆ ಹೋದ್ದು.

ಹಿಂತಿರ್ಗಿ ಹಿಂತಿರ್ಗಿ ನೋಡ್ತಿದು. “ನೀವು ಹಿಂತಿರ್ಗಿ ಯೆಂತಕ್ಕೆ ನೋಡುಡೂ? ನಿಮ್ ಬೆನ್ನೆ ನಾ ಬತ್ತೆ” ಹೇಳಿದ್ರು. ಶಿನ್ನನೂ ಹಾಕಂಡಿತ್ತು, ಬಣ್ಣಾನೂ ಹಾಕಂಡಿತ್ತು. ನೋಡುರೊಲಗೆ ಯೆಲೆ ಮುಚ್ ಹಾಕಂಡ್ ಬಿಡ್ತದೆ. ಅವ್ವ್ ಹೋದ ಹಾಗೇ ಹೋತಿದು. ಅವ್ ಮನೆಗೆ ಹೋದ್ದು. ಹೋಕಂಡಿ ‘ನಾಜ ಮಾಡಬೇಕು’ (ಬಂದ ಕೂಡ್ಲೆ ಕುಸಾಲವು ಮಾಡುದಿಲ್ಲಾ?) ಹೇಳಿ ಕರದರು. “ಮಾಡ್ವರ್ ಮಾಡಿ, ನಾ ಯಿಲ್ಲೆ ಈವೆ” ಅಂತು. ಅಟ್ಟ ಹತ್ತಂಡಿ. ಮನೇಲಿದ್ರು, “ವಂದ್ ಮಗ ವಂದ್ ಬಂದ ಹಿಂಡ್ತಿ ಬರಲಿಲ್ಲ” ಹೇಳಿ ಆಲಚ್ಚಿ ಮಾಡ್ತು. “ನಾ ಇಲ್ಲೆ ಈವೆ ಮದವಲ್ಲಿ ಬೆನ್ನೆ ಬಂದಿ” ಅಂತು. ಅವರು ಬತ್ತಗಿತ್ತ ಮೆರೂದ ಬಂತು. “ನನ್ ಪಾಲ ಬತ್ತ ನಾ ಮೆರಕಂತೆ. ನಿಮ್ ಪಾಲ ಬತ್ತ ಮೆರಿರಿ” ಅಂತು. ಅದ್ರೆ ಪಾಲ ಬತ್ತ ಇಕದ್ದು. ರಾತ್ರಿಗೆ ಯೆಲ್ಲಾ ನೋಡ್ತರು. “ಲಾಯ್ ಮೆರದಿದಿ” ಹೇಳ್ದರು. ಮನೆಗೆಲ್ಲಾವ ಹಲಿ (ರಂಗೋಲಿ) ಹೊಯ್ಯುಕ್ ತಯಾರ್ ಮಾಡ್ತು. ಅವು ಪಾಲೆಲ್ಲ ಹೊಯ್ಯುಂಡ್, ಅದ್ರು ಪಾಲು ಅಲ್ಲೆ ಇಟ್ಟು. ಅದ ಇದ್ದಟ್ ಯೆಲಿಗೋಲೆನೂ ಕರದಿ ಶೇಡಿ ಗಟ್ಟೆಲ್ ಬಾಲ ಹಚ್ಚಿದು, ಗೋಡೆಗ್ ಬಡಿತದೆ.

ಬೆಲಗಾಗ್ ನೋಡ್ತು. “ಹೊಸ ಮದವಲ್ಲಿ ಲಾಯ್ ರಂಗೋಲಿ ಹೊಯ್ಯದೆ” ಹೇಳಿ ನೋಡ್ತು. ನೀರ ತರುಕ್ ಹಣ್ಣದ್ದು. ಅವರ ಪಾಲ ಯೆಲ್ಲಾ ನೀರ್ ತಂದ್ಕಂಡಿ, ವಂದ್

ಕೊಡ ಹಗ್ಗ ಅಲ್ಲ ಇಟ್ಟು. ರಾತ್ರಿಗೆ ಅದ್ ವಬ್ಲೇ ಬಂದಿ ಕೊಡದೊಲ್ಲೆ ಹೊಕ್ಕಿ ಹಗ್ಗ ಬಿಡಕ್ಕೋಗಿ ಬಾವಿಲ್ ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ಅವರು, “ಬಾವಿಲೆ ಹೆಣ್ಣೇ ಬಿತ್ತು” ಅಂತ ಹೇಳಿ ಗಂಡ ಬಂದ. ಯೆಲಿಬುಡ್ಡು ಬಾವಿಲ್ ಬಿದ್ದಿ ಹೆಣ್ಣಾಯ್ತು. ನೆಗ್ಗೆ ಬಿಟ್ಟ ಅವ. ಗಂಡ-ಹಿಂಡ್ತಿ ಮನ್ಯೋರು ಯೆಲ್ಲಾವ ಸುಕದಲ್ ವಲ್ಯಂಡು.

● ಕೆಲವು ಪದಗಳ ವಿವರಣೆ

ಕುಂತದಿವನ = ಸತ್ತದಿವನ

ಯೆಲಿಪುಡಕ = ಇಲಿ

ಮನ್ಯನ್ = ಮೆಣಸಿನ

ದುಮಿ = ಹೊಗೆ

ಶಿನ್ನ = ಚಿನ್ನ

ಬೇಶ್ = ಬೇಯಿಸಿ

ಅಮೆ = ಅವನು

ಶವನ್ = ತಯಾರು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು

ಮೆರೂದು = ಕುಟ್ಟೂದು

▪ ಹೇಳಿದವರು : ದಿ. ರಾಮಕೃಷ್ಣಮಾರು ಗೌಡ, ಕಲ್ಯಾಣ, ಹೆಗಡೆ ಉರು.

ಮಾತಿಗೆ ತಪ್ಪಿದ ನರಿ

ಪರಮೇಶ್ವರ ಪಾರ್ವತಿ ಬಾಳಕೊನೆ ಹಣ್ಣಿಗೆ ಹಾಕಿದ್ದರು. ನೆಂಟರ ಮನೆಗೆ ತಕ್ಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕೆಂದು, ಹಣ್ಣಾಯಿತು. ಪರಮೇಶ್ವರ, ಪಾರ್ವತಿ ಇಬ್ಬರೂ ಪಾರ್ವತಿ ಅಪ್ಪನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ತಯಾರಾದರು. ಬಾಳಕೊನೆ ಪರಮೇಶ್ವರ ಹಿಡಕೊಂಡು ಮುಂದಾದ. ಪಾರ್ವತಿ ಹಿಂದಾದಳು. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನರಿ ಕಂಡಿತು. ಬಂದು “ಸ್ವಾಮೀ” ಅಂತು. “ನೀವು ಇಟ್ಟ ದೊಡ್ಡವರು, ಬಾಳಕೊನೆ ಹಿಡಕೊಂಡು ಹೋಗೂದು ದೊಡ್ಡ ಮಾತ್ಯಾಗೋಕು. ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಆಳಾಗಿ ಹಿಡಕಂಡು ಬರುತೇನೆ” ಅಂತು. “ನರೀ, ಈ ಬಾಳೆ ಹಣ್ಣು ಒಂದೂ ತಿನಬಾರದು” ಅಂದ ಪರಮೇಶ್ವರ. “ತಿನ್ನುದಾದ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣಿಸಬೇಕು. ಹೊರ್ತು ತಿನ್ನೂಕಾಗ” ಅಂದ.

ಸ್ವಾಮಿ ಮುಂದೇ, ಪಾರ್ವತಿ ಹಿಂದೆ— ಇದು ಮತ್ತೆ ಹಿಂದೆ ಹೋಗುವಾಗ ಬಾಳಕೊನೆ ನೋಡಿಕೊಂಡು ನರಿ, “ಕೊಟ್ಟೆ ತಿಂತೆ ಸ್ವಾಮಿ, ಆಸ್ರ ತಡುಕಾಗುದಿಲ್ಲ” ಅಂತಿದು. “ಹಾ? ಆಗೂದಿಲ್ಲ... ಇಲ್ಲ.” “ಒಂದ್ ಕೆಲಸ ಮಾಡು. ನೆಲಕೆ ಮಂಡಿಹೊಡೆ” ಹೇಳಿದ. ಹೊಡೆದ

ಕೂಡಲೆ ನೀರು ಬಂತು. “ಬೇಕಟ್ಟು ಕುಡಿ” ಅಂದ. ಕುಡೀತು. ಮುಂದೆ ಹೋತಿರವಾಗ ಹಶಿ ತಡುಕಾಗ್ಗಿಲ್ಲ, “ಹಶ್ವಾತಿದು” ಅಂತು. “ಅಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಯೆಲೆ ಕೊಯ್ತುಂಡ್ ಬಾ. ಯೆಲೆ ಕೊಯ್ತು ಹಾಕ್ತ್ ಅನ್ನಾಗ್ಗದೆ” ಹೇಳಿದರು. ಯೆಲೆ ಹಾಶಿಕಂಡ್ ಕುಳಿತಿತು ನರಿ. “ಬೇಕಟ್ಟ ಉಣ್ಣಪ ಅನ್ನಾ” ಅಂದ. ಉಂಡಿತ್ತು. ಮುಂದೆ ಹೋಗತ, “ದಣಿವಾಗಿ ನಡುಕಾಗುದಿಲ್ಲ” ಅಂತು. “ಗುಟ್ಟ ಕಿತ್ತಕಂಡ್ ಬಾ” ಅಂದ- ತಂತು. “ಗುಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳು” ಅಂದ. ನರಿ ಕುಳಿತಿತು. ಸ್ವಾಮಿ ಬೆನ್ನೆ ಗುಟ್ಟ ಹೊತ್ತಿರು. ‘ತನ್ನಾರೆ ಹೇಗೆ ಮಾಡಿದರೂ ನಮಗೆ ಕೊಡುದಿಲ್ಲ’ ಹೇಳಿ, ನರಿ ವಂದ ಹಣ್ಣು ಹಿಸಿದು, ಸೊಲಿದು ತನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿದ್ದು, ತಿಂದದ್ದು. ಐದಾರ ತಿಂತು. “ಏ ನರೀ, ಯಾಕೆ ತಿಂತೆ? ಹೇಳಿಲ್ಲೋ?” “ನೀವು ಹೇಳಿದ ಹಾಗೇ ಮಾಡಿದೆ”, “ಯಾರ ಕಣ್ಣಿಗೋ?” “ನನ್ನದಕ್ಕೆ...” “ಮಹಾರಾಯ, ನಿನ್ನ ತಳ್ಳಿಬೇಡ” ಅಂದ. ಹೊಡೆಬೇಕಂಬಟ್ಟರಲ್ಲಿ ಬಾಳೆಕೊನೆ ಹಾಕಿಟ್ಟು ಓಡಿತ್ತು.

“ಏನೇನೂ ಶಿಕ್ಕಬಾರದು ಇದಕ್ಕೆ ಯಶದಿಯಾಗಲಿ, ಹಣ್ಣಾಗಲಿ ಶಿಕ್ಕುದಬ್ಯಾಡ”. ಹಳ್ಳದ ದಂಡೆಗೆ ಯಶದಿ ಹೊರಬೆಮಾಡೀತು. ಆ ಹೊರಬೆಲ್ ಹೊಕ್ಕಂಡ. “ಸ್ವಾಮಿದೆ ಆಟ ಪೂರ. ಯಶದಿಯೂ ಇಲ್ಲ” ಅಂತ ಬಂತು. ಒಂದು ಜರಗಿತ್ತಪ್ಪ. “ಯಶದಿ ಇರುದ್ದು!” ಅಂದಿ ಕೈಹೆಟ್ಟಿತು. ಕೂಡಲೆ ಪರಮೇಶ್ವರ ನರಿ ಕೈಹಿದಿದ ಬಿಟ್ಟ. “ಹಾಹಾಹಾಹಾ!” ಹೇಳಿ ನಗೆಯಾಡಿದರು. “ಈ ಜರಗಿನಲ್ಲೇ ನೀ ಇರವೆ ಎಂದೆ ಹೇಳಿ ಕೋಲ ಹೆಟ್ಟಿದ್ದೆ” ಅಂತು. “ಕೋಲ ಬಿಟ್ಟರೆ ಏನ್ ಮಾಡೂದು?” ಅಂದಿ ಬಿಟ್ಟಾ, “ನಾ ಶಾಣ್ಣೋ, ನೀ ಶಾಣ್ಣೋ? ಕೈಯ್ಯೆ ಆಗಿತ್ತು” ಅಂತು.

ಅತ್ತಿ ಹಣ್ಣ ರಾಶಿ ಮಾಡಿ ಅಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕಂಡ ಪರಮೇಶ್ವರ. “ಗುತ್ತಾಯ್ತು? ಗುತ್ತಾಯ್ತು? ಅತ್ತಿ ಹಣ್ಣ ರಾಶಿಲ್ ಹೊಕ್ಕಂಡ್ಯ?” ಅಂದು, ಬೇಡವೆಂದು ಬಿಟ್ಟಿತು. ಏನೂ ಶಿಕ್ಕದಂಗೆ ಮಾಡಿದ ಮೇನೆ, “ಅಕ್ಕಿರಿಕೆ ಆಶ್ರಾರು ಕುಡೂಕೆ” ಅಂದಹೇಳಿ, ಮಣ್ಣಕಂಟೆ ಕೊಟ್ಟಿತು. ನೀರು ಬರಲಿಲ್ಲ, ಹುಡಿಯಾಗಿ ಹೋಯ್ತು- ಮಣ್ಣಕಂಟೆ. ಯದ್ದ ತಿರುಗುಕಾಗುದಿಲ್ಲ... ಗುಟ್ಟತಂತು, “ಒಂದು ಕಂದ್ರಿಗೆ ಹೊಡೆದ ಗುಟ್ಟ ಇಟ್ಟೇಯ?” ಹಾಗಿದ್ದದ್ದು ನೆಗಿದು ಹಾರಿ ಹತ್ತಿದ ಕೂಡ್ಲ ಪುಕಳಿಲ್ ಹೊಕ್ಕು ನರಿ ಪಡಶಿ.

● ಕೆಲವು ಪದಗಳ ವಿವರಣೆ

ಮಾತ್ಮೆ = ಬಾತ್ಮೆ

ಹೊರಬೆ = ಬಿಲ

ಕೈಯ್ಯೆ = ಕೈ

ಪಡಶಿ = ಸತ್ತುಹೋಯ್ತು

ಹಿಸಿದು = ಎಳೆದುಕೊಂಡು

ಜರಗು = ಹೊಂಡ

ಮಣ್ಣಕಂಟೆ = ಮಣ್ಣಹೊಂಡ

■ ಹೇಳಿದವರು: ದೇವು ನಾಗ ಗುನಗ (ಗೌಡ)

ಯಮನ ಬೆಳ್ಳಿಯ ತೊಟ್ಟಿಲು

ದೇಸದಲ್ಲಿ ವಬ್ಬ ಅರಸನಿದ್ದನಂತೆ. ಗಂಡ-ಹಿಂಡ್ಡಿ ಯೆರಡ ಜನರಾಗಿತ್ತು. ಆದ್ರೆ, ಹುಡಗರ ಸಂತತಿಯೋಗವೇ ಇಲ್ಲ. ಜಮೀನು, ದುಡ್ಡು, ಬಂಗಾರ ಬಹಾಳದೆ. ಅಲ್ಲೇಯ ಚಿಂತಿ ಮಾಡ್ತ ಇರಬೇಕಿರೆ, ವಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಬಂದರು. ಬಂದರೆ ಅದ್ಯೇನ ಮಾಡ್ತಪಾ? ತನಗೆ ಹುಡಗರ ಸಂತತಿ ಯೋಗಿಲ್ಲಾಲ್ಯೋ? ಹೇಳಿ ಯೆರಡೂ ಕೈಲಿ ಹಿಡಿವಷ್ಟು ನಾಣ್ಯದ ವರ ತಂದ್ ಕೊಟ್ ಬಿಟ್ಟು. “ನಾನು ನಾಣ್ಯದ ವರ ತಕಂಡ್ ಹೋಗುಕ್ ಬಂದವಲ್ಲಾ. ತನ್ನ ಬೇಕಾದದ್ದು ವಂದ್ ಮುಟ್ಟಿ ಬಿಕ್ಸಿ” ಹೇಳಿ, ಆ ನಾಣ್ಯ ತೆಗ್ ವಗ್ಗ್ ಬಿಟ್ಟ. ವಗದು, ಅಲ್ಲೇ ಅವರ ಮನೆ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ವಂದ್ ವಿಸ್ರಾಂತಿ ಗೃಹ ಇತ್ತು. ಇದ್ರೆ ಅಲ್ ಹೋಗಿ ಮಿಂದ್ ಬಂದ್ಕಂಡು ತವಸಿಗೆ ಕೂತರು.

ಕೂತ ಕೂಡ್ಲೆಯ ಇತ್ತಾಗ್ ಗಂಡ ಹೇಳವವ ಹನ್ನೆರಡಗಂಟೆ ಕೂಡೆ ಉಟಕ್ ಬಂದಾ. ಬಂದಕೂಡಲೇಯ ಯಾವಾಗೂ ವಂದ್ ಚಂಬ್ ನೀರ್ ತಂದ್ ಕೊಡ್ತಿತ್ತು ಅದು. ಇವತ್ತು ಬಹಳ ದಾರಾಕರವಾಗಿ ಕಣ್ಣೀರ್ ಬಿಡ್ತಾ ಕೂತ್ಕಂಡದೆ.

“ಬಹಳ ವ್ಯತೆಯಿಂದ ನೀನು ಬಾಗ್ಗಲ್ ಕಣ್ಣೀರ್ ದಾರಾಕಾರವಾಗ್ ಬಿಡ್ತ ಕುತ್ಕಂಡಿದ್ದೆ. ಕಾರಣವೇನು?” ಕೇಳ್ತ ಗಂಡ.

“ಮತ್ ಯಾವದೂ ವಿಸಯ ಇಲ್ಲ. ವಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಬಂದಿದ್ದರು. ನಮಗಂತೂ ಹುಡುಗರ ಸಂತತಿ ಯೇನಿಲ್ಲ ಹೇಳಿ, ಯೆರಡ ಮುಷ್ಟಿಯಾಗುವಷ್ಟು ನಾಣ್ಯದ ವರ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೆ; ಅವರು ಬೀಸಾಕ್ ಹೋದ್ರು.”

“ಯೆಲ್ ಹೋದ್ರು ಅವರು?” “ಇಲ್ಲೇ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ವಿಸ್ರಾಂತಿ ಗೃಹ ಅದೆ. ಅಲ್ ಹೋಗಿ ತಪಸ್ಸಿಗ್ ಕುಂತಾರೆ.” ಅವಾಗ ತಾನ್ ಹೋಗ್ ಬರ್ತೆ ಹೇಳಿ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಇದ್ದಲ್ ಅರಸು ಹೋದ. “ಯಾವ ಕಾರಣದಿಂದ ಬಂದೆಯಪ್ಪಾ ಅರಸು?” ಹೇಳಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಕೇಳುದ್ರು.

“ನಾನು ಯಿಲ್ಲಾದ್ ವೇಲೆದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಹಿಂಡ್ಡಿ ತನಗೆ ಹುಡಗರ ಸಂತತಿ ಯೋಗಿಲ್ಲಾಲ್ಯೋ? ಹೇಳಿ ನಾಣ್ಯದ ವರವ ನಿಮ್ಗ್ ಕೊಟ್ಟಂತೆ. ನೀವ್ ಬಿಸಾಕ್ ಬಂದಿದ್ದಂತೆ. ಅದಕಾಗಿ ನಮ್ಮ ಹುಡಗರ ಸಂತತಿ ಪರಿಸ್ತಿತಿ ಏನವ್ವ ಮುಂದೆ?”

“ಹಾಗಾದ್ರೆ, ನೀನು ಇದಕಾಗೇ ಅಷ್ಟು ಹೆದರಿದ್ದು, ನಿನ್ನೆ ಹುಡಗರ ಸಂತತಿಯೋಗ ಕೊಟ್ಟೇ ಬಿಡ್ತೆ” ಅಂದ್ ಹೇಳ್ತು ಮತ್ತೆ. ಪರತ್ ಅವ್ ತಿರ್ಗ್ ನೋಡ್ವಲಿವರೆಗೆ, “ನಿನ್ನೆ ಕೊಡ್ತೆ ಅಂದದಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟಿಟ್ಟೆ. ಆದ್ರೆ, ವಂದ್ ಕೆಲಸ ಉಪರಾಟಿಯಾಗ್ ಹೋಯ್ತು” ಅಂದ್ ಹೇಳ್ತೆ ದ್ರು, “ಹದಿನೈದ್ ವರ್ಸ ಆಯುಸ್ಯ ಅದೆ ಹುಡಗನಿಗೆ” ಹೇಳ್ತೆ ದ್ರು.

“ಹಾಗಾದ್ರೆ, ಹದಿನೈದ್ ವರ್ಸ ಆಗ್ತವರೆಗೆ ಇದ್ರೆ ಹುಟ್ಟೀನ್ ಪಲ?” ಕೆಲ್ವ ಅರಸು. “ಕಾಸಿಗ್ ಕಲಿಸ್ತೊಟ್ಟೆ, ಕಾಸೀಯಾತ್ರೆ ಮಾಡ್ ಬಂದ ನಂತ್ರದಲ್ಲೆ ಅವನ ಮರಣ ತಪ್ಪದೆ” ಹೇಳ್ವೆದ್ದು ಅವರು.

ಆವಾಗವ್ ನೆಡ್ಡೆ ಬಿಟ್ಟು. ಅಷ್ಟೆ ಹೇಳಿಕ್ಕಿ. ಇಲ್ಲಿ ಅರಸು ಹಿಂಡ್ತಿ ಗರ್ಬಿಣ್ಯಾಗುವಂತದಾಯ್ತು. ಗರ್ಬಿಣ್ಯಾಗಿ, ಯೆಂಟೂ ವಂಬತ್ರೆ ತಿಂಗಲಕ್ಕೆ ಜನನಾಯ್ತು ಅದು.

ಆಗಿ, ವಂದ್ ಹುಡ್ಗನೇ ಹುಟ್ಟ ಅದ್ದೆ. ಆ ಹುಡ್ಗನಿಗೆ ಚಲೋ ಮಾಡಿ, ಸಾಕಿ ರಕೋಲಿ ಮಾಡ್ವಂತೋರಾದ್ತು ಅವರು. ಹತ್ ಹನ್ನೆರಡ್ ವರ್ಸ ಆಗತಾ ಬಂತು ಅವನಿಗೆ, ಹದ್ದೊಡ್ಡೇ ವರ್ಸ ತಾಗ್ತು ಅನ್ನಪ್ಪಕ್ಕೆ ಹಿಂಡ್ತಿ ಹತ್ರ, “ನಿನ್ನ ಅಣ್ಣಗೆ ವಂದ್ ಕರ್ಯಾ ಮಾಡಬೇಕು” ಅಂದಾ.

ಅಣ್ಣನ ಹೋಗಿ ಕರಕಂಡ್ ಬಂತು ಅದು. “ಮತ್ತೆ ನಿನ್ನ ಕರದದ್ದು ಯಾತಕೂ ಅಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಅಲಿಯನೀಗೆ ಕಾಶೀಯಾತ್ರೆ ತೋರ್ಸಕಂಡ್ ಬರಬೇಕು” ಹೇಳ್ವೆ ಬಾವನ ಹತ್ರ.

ಅವನ ಕರಕಂಡಿ ಕಾಸೀಗ್ ಹೋಗ್ವಂತೋನಾದ ಹುಡ್ಗನ ಮಾವ. ಹೋಗ್ ಹೋಗ್ ಹೋಗಿ ಸಾದಾರಣ ಐದ್ ಗಂಟೆ ಆಗ್ ಹೋಯ್ತು. ಬೇರೆ ಊರಿಗ್ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲೇ ವಂದು ಅಸ್ವಂತ ಕಟ್ಟಿತ್ತು. ಕಟ್ಟಿ ಮೇಲ್ ಹೋಗಿ ಕುಲ್ವಂತೋರಾದ್ತು.

ತಕಂಡ್ ಹೋದ ಊಟಾ, ಆಸಿ ಯೆಲ್ಲವಾ ಕೈಕಾಲ್ ಮೋರೆ ತೊಲದಿ, ಊಟಾ ಮಾಡ್ತೆ ಕುಂತಿರು. ಅಲ್ಲೇ ಕಟ್ಟಿ ಕೆಲ ಬದಿಗೆ ವಂದ್ ಅರಸನ ಹುಡಗಿ ಲಗ್ನ ದಿಬಣ ಬರತದೆ ಬೇರೆ ಊರಿಂದ.

ಆವಾಗೆ ಅರಸನ ಹುಡ್ಗಿ ಹೂಂಗ ಕೊಯ್ಯುಕೆ ಬಂದಿತ್ತು. ಇವರ್ ಯೆರಡ್ ಜನ್ಮಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿ ಮೇಲ್ ಕುಂತಂಡ್ ಕಂಡ್ತು. “ಅಲ್ಲಿ ಕುಂತಂಡವರು ಯಾರಾದ್ರು ತನಗಿಷ್ಟ್ ಹೂಂಗ್ಗೆ ಮೊಕೆ ಕೊಯ್ ಕೊಟ್ಟಿದ್ರೆ ಅವರ್ ಕೆಲ್ವ ವರು ಕೊಟ್ ಬಿಡ್ತಿದ್” ಅಂತು ಅದು.

ಆವಾಗವ್ ಹೋಗಿ, ಹೂಂಗ್ಗೆ ಮೊಕೆ ಕೊಯ್ ಕೊಟ್ಟು, “ಕಾಶೀಕ್ ಹೂಗ್ತು” ಅಂದರು ಅವರು. ಈ ಕಾಶೀಗ್ ಹೋದ ಹುಡ್ಗನ ಮೇಲೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಮನಸಿಟ್ಟು ಅದು- ‘ಇವನೇ ಆಗಬೇಕಾಗಿತ್ತು ತನ್ನ ಗಂಡ್ ಹೇಳಿ. ಮನಶ್ಚಲ್ ಮಾಡಕಂಡು, “ನೀವ್ ಕಾಸೀಗ್ ಹೋಗ್ ಬರಬೇಕಿದ್ರೆ, ಇಲ್ಲೇ ನಮ್ ವಂದ್ ಕಾನಾವಲ್ಯದೆ. ನಮ್ ಕಟ್ಟಿ ಕೆಲಗೆ ಇಲ್ಲೇ ಊಟಕ್ ಬರಬೇಕ್ ನೀವು” ಹೇಳ್ವೆದು.

ಆವಾಗವ್ ಕಾಸಿಗ್ ಹೋದ್ರು. ಹೋಗ್ ಹೋಗ್ ಹೋಗ್ ಸಾದಾರಣ ಕಪ್ಪಾಗ್ ಹೋಯ್ತು. ಅತ್ತಾಗಿಂದ ದಿಬಣ ಬಂತು - ಆ ಹುಡಗಿ ಲಗ್ನಕೆ. ಆವಾಗ್, “ನೀವ್ಯಲ್ ಹೋಗವ್ತು?” ಕೆಲ್ವ ಅವರು.

“ನಾವ್ ಕಾಸಿಗ್ ಹೋಗ್ತವರು” ಅಂದ್ರು. “ರಾತ್ರಿಗ್ ಯೇನ್ ನೆಡಿಲಿಕ್ಕಾಗತದೆಯೋ? ಬೆಲ್ಗಾಗ್ ಹೋಗಲಕ್ಕಿ. ನಮ್ಮ ಹುಡಗ ಜೀವದಲ್ ಅಸಕ್ತಿ ಅವಗೆ. ದಾರನೀರ್ ಬೀಲ್ವಲ್ಲಿವರೆಗೆ,

ಬಾಶಿಂಗ್ ವಂದ್ ಕಟ್ಟಂಡ್ ಹೋಗಬೇಕು. ಈ ಹುಡ್ಗನಿಗೆ ಮತ್ತೆ ದಾರನೀರ್ ಬಿದ್ದ ಕೂಡಲೆ ನಿಮಗೆ ವಂದ್ ಕೊಲ್ಲ ರುಪಾಯಿ ಅಲ್ ಕೊಟ್ ಬಿಡ್ತೆ ತಾನು."

ಆವಾಗಾ ಹುಡ್ಗನಿಗೆ ಬಾಶಿಂಗ್ ಕಟ್ಟಂಡಿ, ಪರತ್ ಬರುವಂತೋರಾದ್ರು. ಹುಡಗಿ ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಕೂಡಲೆ, ಅವರಿಗೆ ಆಸ್ರ-ಗೀಸ್ರ ಕೊಟ್ಟಿ ಆ ಹುಡ್ಗನಿಗೆ ಬಾಸಿಂಗ್ ಕಟ್ಟಿ ಮಂಟಪದಲ್ ತಕಂಡ್ ಹೋಗ್ ಕುಲ್ಲುರು.

ಆನಂತರ ಬಟ್ಟು-ಬಿಟ್ಟು ಯೆಲ್ಲಾ ಕೂಡಿ, ಹೋಮದ ಕೆಲಸ ಮುಗಿಸಿ ಆ ಹುಡಗಿ, ಆ ಹುಡಗನಿಗೆ ದಾರೆ ಮಾಡ್ಕಂತವರಾದರು. ಮೂರು ತೊಲೆದ ವಂದ್ ಶಿನ್ನದ ಉಂಗಲ ಮಾಡ್ಕಿತ್ತು ಆ ಹುಡಗಿ. ಗಂಡನಿಗೆ ಹಾಕಲಿಕ್ಕೆ ಇವನ ಕೈಗ್ ಹಾಕ್ತು. ತನ್ನ ಹೆಸರ ಹಾಕಿ, ಐದ ತೊಲೆಯ ಬಂಗಾರದ ಶೈನ ಮಾಡ್ಕಿತ್ತು. ಇವನ ಕೊಲ್ಲಿಗೆ ಹಾಕ್ತು.

ದಾರೆನೀರ್ ಬಿಟ್ಟಿ ಇತ್ತಾಗ್ ಸಕ್ರೆ-ಬಾಲೆಹಣ್ ಯೆಲ್ಲಾ ತಿಂದಿ, "ಇನ್ ವಲಿಲಿಕ್ಕೆ ನಮ್ನ ಅವಕಾಸಿಲ್ಲ ನಾವ್ ಹೋಗ್ತು." ಆ ಮದಮಗನ ಅಪ್ಪನ ಹತ್ರ. "ವಂದ್ ಕೊಲಗ ಹಲೆರೂಪಾಯಿ ಅಲ್ ಕೊಡು, ನಾವ್ ಹೋಗತ್ರು" ಹೇಳ್ ಅಂದು. ರೂಪಾಯ್ ಕೊಟ್ಟ ಅವ, ಅಲದಿ ವಂದ್ ಕೊಲ್ಲ.

ಆವಾಗವರು ಬಂದಿ, ಅದೇ ಕಟ್ಟಿ ಮೇಲೆ, "ಬೆಲ್ಲಾಗೆಂದ್ ಹೋಗುಕಾಯ್ತು" ಹೇಳ್ ಅಲ್ಲೇ ಮಲ್ಲಿದ್ದು. ಮಲ್ಲದ ಕೂಡಲೆಯ, ಇತ್ತಾಗ್ ಮಾವನೀಗ್ ಅಲೀನಿಗ್ ನಿದ್ ಬಿದ್ ಕೂಡಲೇ ಹದನೈದ್ ವರ್ಶಾಗ್ ಹೋಯ್ತು. ಅವನ್ನು ಪ್ರಾಣ ಹೋಗ್ ಹೋಯ್ಲಿ. ಮಾವನಿಗೆ ಗುತ್ತೆಲ್ಲ. ಆ ಹುಡಗಿ, "ತನ್ನ ದಾರೆ ಮಾಡ್ಕಂಡ್ ಹೊಗರಗೂ ಬಾಯ್ಕಾರ್ಕೆಗೆ ತಾನು ಕೊಡಲಿಲ್ಲ" ಅಂದ್ವೇಳಿ. ತಿನ್ನಲಿಕ್ಕೆ, ಕುಡಿಲಿಕ್ಕೆ ಹಾಲು, ಹೋಲ್ಲಿ-ಬೀಲ್ಲಿ ಮಾಡ್ಕಿಲ್ಲ ತಕಂಡಿ ಹರಬಾಣದಲ್ ಹಾಕಂಡು, ಕಟ್ಟಿಗ್ ಬಂತು. ಆದ್ರಲ್, ಕಟ್ಟಿಗ್ ಬಂದ್ ನೋಡ್ಕಲಿವರೆಗೆ ಗಂಡನ ಪ್ರಾಣ ಹಾರಹೋಗದೆ.

ಆವಗ್, "ಮದುವೆಯಾಗಿ ತನ್ನ ಗಂಡನ ಪ್ರಾಣ ಹೋಯ್ಲವೇ?"

ಅಲ್ಲೇ ಕಟ್ಟಿ ಮೇಲೆ ವಂದ್ ಹೋಮದ ಹೊಂಡಿತ್ತು. ಹೋಮದ ಹೊಂಡದಲ್ಲಿ ಆ ಹರಬಾಣ ವಂದಿಟ್ಟುಂಡಿ, ಯೆತೆ ಮಾಡ್ತೇ ಕುಂತಿತ್ತು. ದ್ಯಾನ ಮಾಡ್ತೇ ಕುಂತಿತ್ತು. ಈ ಹುಡ್ಗ ಪ್ರಾಣ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದು ಕೈಲಾಸ್ವಲ್ ಈಸ್ವರನೀಗೆ ಸುದ್ದಿಯಾಗಿ, ಆ ಹೆಣನ ತಕಬರ್ಲಿಕ್ಕೆ ಯಮನ ಕಲಿಸ್ಕೊಟ್ಟ.

ಯಮನ ಬೆಲ್ಲಿ ತೊಟ್ಟ ಮೇಲ್ ಕಲ್, "ಹೋಗ್, ಇಂತಾ ಜಾಗದಲ್ ವಂದ್ ಹೆಣ ಅದೆ; ಬೆಲ್ಲಿ ತೊಟ್ಟಲ್ ಕೂರ್ಸಿ ತಕಂಡ್ ಬಾ."

ಆ ತೊಟ್ಟ ಬಿಟ್ಟದ್ದು ಹೋಮದ ಹೊಂಡದಲ್ಲೇ ಮೇಲೆ ಬಂದ್ ಕುಲ್ಲು. ಆವಾಗೀ ಯಮ ಕೋಣ್ಣ ಮೇಲಿಂದ ಯೆದ್ದಿ ತೀರ್ ಹೋದ ಹುಡ್ಗನ ಹೆಣ ತೊಟ್ಟಲ್ ಹಾಕ್ತೆ.

ಯಮ ಹೆಣದ ಮೇಲೆ ಕುಂತಕಂಡಿ, ಮೇನ್ ಕೈಲಾಸಕ್ ಆ ತೊಟ್ಟ ಹೋಗ್ತಾ ಹೋಗ್ತಾ ಇರಬೇಕಿದ್ರೆ, “ತನ್ನ ಗಂಡನೇ ಹೋದನಲ್ಲವೋ? ತಾನಿದ್ದೇನ್ ಸ್ವಾರ್ತಕ?” ಹೇಳಿ, ಆ ತೊಟ್ಟ ಕಾಲ್ ಹಿಡ್ಕಂಡೇ ಅದು ಕೈಲಾಸಕ್ ನಡ್ ಬಿಟ್ಟು.

ಅದು ಹೋಗಬೇಕಿದ್ರೆ ಯಮ ನೋಡಲಿಲ್ಲ. ಕೈಲಾಸಕ್ ಹೋಗ್ ಮುಟ್ಟ ಕೂಡ್ಲೆ ಈಶ್ವರ ಕಂಡ. “ಆಯುಸ್ಸು ಇದ್ದವರ್ ತಂದೆಯೋ, ಆಯುಷ್ಯ ಇಲ್ಲದವರ್ ತಂದೆಯೋ?” ಹೇಳ್, ವಂದ್ ಪ್ರಶ್ನೆ ಇಟ್ಟ ಆವಾಗೆ.

“ಆಯುಸ್ಸು ತೀರ್ದವರ್ ತಂದೆ” ಅಂದ. “ತೊಟ್ಟ ಕೆಲಗೆ ಇದ್ದವರ್ ನೋಡು” ಅಂದಾ ಯಮನ ಹತ್ರ. ಆಗ ನೋಡ್ಕಂಡಿ, “ತಾನು ನೋಡ್ಲೇ ಇಲ್ಲಾ” ಅಂದ.

“ನೀನ್ಯಾಕೆ ಬಂದೆ ಇಲ್ಲಿ?” ಹೇಳಿ ಈಶ್ವರ ಕೆಲೆ ಹುಡ್ಲಿ ಹತ್ರ. “ನನ್ನ ಗಂಡನೇ ಇಲ್ಲದಪೆಟಿಯ ನಾನಿದ್ದೇನ್ ಸ್ವಾರ್ತಕ? ಅದಕಾಗ್ ನಾನ್ ಬಂದೆ” ಅಂತು ಅದು.

“ನಿನಗೆ ಗಂಡ ಶಿಕ್ಕ; ಶಿಕ್ಕ ಹಾಗೇ ಇಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಮನೆಗೆ ಕಲಿಸ್ ಕೊಡ್ಲೆ. ನೀನು ಮನೆಗೆ ಹೋಗು.”

“ನನ್ನ ಗಂಡ ಸಿಕ್ಕಸಿವಾಯ್ ತಾನು ಮನೆಗೆ ಹೋಗುದಿಲ್ಲ” ಅಂತು. “ಗಂಡನ ಬೆನ್ನ ನನ್ನನೂ ಇಲ್ಲೇ ಬಸ್ಮಾ ಮಾಡ್ಲಿಡಿ” ಅಷ್ಟ್ ಹೇಳಿದ ಕೂಡಲೆ ಸಿವನಿಗೆ ವಂದ್ ತರದ ಪಚ್ಚಾತ್ತಾವ ಆಯ್ತು, “ಇಂತಾ ಹುಡ್ಲಿ ಹಾಲ ಮಾಡಬೇಕಾಗ್ತದಲ್ಲವೋ?”

ಅವನ ಕಮಂಡಲ ನೀರ ಹೊಡಡಿ ಹುಡ್ಲನಿಗೆ ಜೀವಾ ಮಾಡ್ಲೆ. ಜೀವಾ ಮಾಡ್ಲಿ- ಅದ್ಕ ನೂರ ವರ್ಸ ಆಯ್ತು, ಇವನಿಗೆ ನೂರಾ ವಂದ್ ವರ್ಸ ಆಯ್ತು ಕೊಟ್ಟು ಆವಾಗೆ, ಯಮನ ಹತ್ರ ತೊಟ್ಟ ಮೇಲೆ ಕುಲಿ, “ಅವರು ಯಾವ ಜಾಗಾದಲ್ಲಿದ್ರೋ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಿಟ್ ಬಾ” ಅಂದ್ ಹೇಳಿ ಕಲ್ಲದ.

ಆ ಕಟ್ಟೆ ಮೇಲ್ ತಂದ್ ಬಿಟ್ಟ ಯಮ. ಆವಾಗಿತ್ತಾಗೆ, ಇಲ್ಲಿ ಮಾವನ ಯೇಲಿ, ತಿಂಬೂ ಕಜ್ಜಾಯ-ಬಿಜ್ಜಾಯ ಯೆಲ್ಲಾ ತಕಂಡ್ ಹೋದದ್ದು ಯೆದ್ ತಿನ್ವಂತೋರಾದ್ತು.

“ನಾಲಿ ನೀವ್ ಪರತ್ ಮನೆಗೆ ತಿರ್ಗ್ ಹೊಗಬೇಕಿದ್ರೆ ನಮ್ಮ ಕಾನಾವಲಿಯದೇ, ಆ ಕಾನಾವಲಿಲೆ ಉಟ್ಕ ಹೋಗ್ಲೇಕ್ ನೀವು” ಅಂತ ಹೇಳಿ ಹೇಳ್ತು ಅದು.

ಬೆಲಗಾಗ್ ಯೆದ್ಲಿ, ಇವರ್ ಮಾವಾ, ಅಲಿನೂವ, ಕಾಸಿಗ್ ಹೋಗವಂತೋರಾದ್ತು. ಹೋಗಿ, ಕಾಸಿ ಯಾತ್ರನೇ ಮುಗಿಸಿ ಪರತ್ ಹೋಗ್ವಂತೋರಾದ್ತು. ದಿಬ್ಬಣದವರು ಬೆಲಗಾಗ್ಗೆದ್ದಿ ನೋಡವದರೊಲಗೆ ಅಪ್ಪ ಯೆದ್ಲಿ ಹುಡಗಿ ಕರೆತ.

“ತಾನು ಈಗ ಯೇಲುದಿಲ್ಲ” “ಬೆಲ್ಲಾಗದೆ. ಹೊತ್ ಮೂಡಿ ಸಾದಾರಣ ಹತ್ ಗಂಟೆಗೆ ಬಂದದೆ”. ರಾತ್ರಿಡೀ ನಿದ್ರಿಲ್ಲ ಆ ಹುಡಗಿಗೆ ಯೇಲೇ ಇಲ್ಲಾ.

“ತನ್ನ ಗಂಡ ಬರವವನವನೆ” ಅಂತ ಹೇಳ್ಳ ಕೂಡ್ಲೆ ಈ ದಿಬ್ಬಣದವರಿಗೆ ಕೊಲಗ ರೂಪಾಯೂ ಹೋಯ್ತು; ಹುಡುಗೀನೂ ಹೋಯ್ತು. ಎಲ್ಲ ಆಸೆ ಬಿಟ್ಟಿ ಮನೆಗೆ ಹೋಗವಂತೋರಾದ್ರು ಅವರು. ಸಾಯಂಕಾಲ್ ವಲಗಾಗಿ ಕಾಸೀಯಾತ್ರೆ ಮುಗಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರವಂತೋರಾದ್ರು, ಅವರು ಕಾಸಿಗ್ ಹೋದವರು.

ಕಾನಾವಲಿಯಲ್ ಉಟಾ ಮಾಡಿ, ಹುಡುಗಿ ಗಂಡನ ಕೈ ಹಿಡಕಂಡಿ ಮನೆಗೆ ಕರಕಂಡು ಹೋಯ್ತು ಅಪ್ಪನಿದ್ದಲ್ಲಿ, “ನನ್ನ ಗಂಡ ಕಾಸೀಯಾತ್ರೆ ಮುಗಿಸಿ, ಈಗ ಬಂದರೆ” ಹೇಳಿ ತಾಯಿ-ತಂದೆ ಹತ್ರ ತಿಲಿಸ್ವಂತದಾಯ್ತು.

“ನಾನು ಮಾಡ್ಲಿರವಂತಾ ಶಿನ್ನದ ಉಂಗಲಕ್ಕೆ ಮತ್ತೆ ಕೊಲ್ಲಿಗ್ ಹಾಕ್ತ ಶೈನಗೆ ನನ್ನದೇ ವಿಲಾಸ ಹಾಕಿದ್ದೇನೆ. ಇದೇ ನನ್ನ ಗಂಡನ ಕೊರಲಲ್ ಇಟ್ಟಿದ್ದೇ ಹೌದು. ಹಾಕಿದ್ದೇನೆ ನಾನು”. ಆವಾಗ ಅವರು ಉಟ-ಉಪಚಾರ ಯೆಲ್ಲಾ ಮುಗಿಸಿ, ಅವರಿಗೆ ಕೊಡ್ವಂತಾ ಉಡಗರೆ, ವಸ್ತ್ರಯೆಲ್ಲಾ ಕೊಟ್ಟಿ ಆ ಹುಡುಗಿ ಬೆನ್ನ ಕರಕಂಡ್ ಮನೆಗೆ ಬರವಂತವರಾದರು, ಮಾವ, ಅಲಿಯನೂವ ಕಾಸಿಗ್ ಹೋದವರು. ಕಾಸೀಗ್ ಹೋದಂತಾ ಮಗ ಮದವೀನೂ ಆಗ್ ಬಂದ ಹೇಳಿ, ಅಪ್ಪ-ಅವಿಗೂ ಬಹಲ ಮನಸಿಗೆ ಆನಂದವಾಯ್ತು. ಸುಕಸಂತೋಸದಿಂದ ರಾಜ್ಯವನ್ನೇ ಆಲಕಂಡಿ ಉಲಿವಂತವರಾದರು.

● ಕೆಲವು ಪದಗಳ ವಿವರಣೆ

ಬಿಕ್ಕಿ = ಬಿಕ್ಷ

ರಕೋಲಿ = ರಕ್ಷಣೆ

ಅಸ್ವಂತ = ಅಶ್ವತ್ಥ

ಯತೆ = ದುಃಖ

ಸ್ವಾರ್ಥಕ = ಸಾರ್ಥಕ

ಕಜ್ಜಾಯ = ಸಿಹಿತಿಂಡಿ

ವ್ಯತೆ = ದುಃಖ

ಅಲಿಯ = ಅಳಿಯ

ವರು = ವರ, ಹಣ

ತೀರ್ಹೋದ = ಸತ್ತುಹೋದ

ಪೆಟಿಯ = ನಂತರ

ಕಾನಾವಲಿ = ಖಾನಾವಳಿ, ಹೊಟೆಲ್

- ಹೇಳಿದವರು : ಜಂಗ (ಗಣಪು) ನಾಗ ಗೌಡ, ಉಪ್ಪಿನ ಪಟ್ಟಣ.

ರಕ್ಕಸನ ಮೇಲಿನ ಬೊಕ್ಕಸ

ಸೂರ್ಯವತಿ ಅರಸು ಅಜ್ಜಿ-ಮೊಮ್ಮಗ ನಿತ್ಯಾದಿಂದಲೂ ಸೌದಿಹೊರೆ ತಕಂಡೋಗೂದು, ಅರಸರ ಮನೇಲಿ ಹೊತಾಕೊದು, ಶಿಡ್ಡಕ್ಕಿ ತರೂದು. ಬೇಶಕಂಡು ತಿಂಬೂದು. ಇದೇಯಾಪ್ಪಿಲಿದ್ದೋರು.

ಆಶೆಗೊಂದು ದೆಸೆವಂತರಾಟಾಗಿತ್ತು. ಕೇರಿ ಮೇಲಿನ ಜನರೆಲ್ಲ 'ಬಾರೋ ಆಟಕ್ಕೆ ಹೋಪ' ಅಂದು. 'ಅಡಿಗೇಯಾಗಲಿಲ್ಲ, ಉಟಾಗಿಲ್ಲ' ಅಂದ. ಆದ ಮೇಲೆ ಬೇರೆ ಕೆಲವರ ಸಂಗಡ ಆಟಕ್ಕೆ ಹೋದ. ಆಟ ಒಳ್ಳೆ ಲಾಯ್ಯಾಯ್ತು. ಇಡಿ ರಾತ್ರೆ ಆಟ ನೋಡಿದ. ಬೆಳಗುಸಾರ ಎದ್ದ. ಕತ್ತಿ, ಬಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಹಿಡ್ಕಂಡೋಗೆ ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹೋದ. ಹೊರೆ ಕಟ್ಟಿಗೆ ತಂದ. ಅರಸರ ಮನೇಲಿ ಹೊತಾಕಿದ. ಕೊಡ್ಡಿ ಹಿಡ್ಕಂಡು ಅಲ್ಲೇ ಅಶ್ವತ್ತಮರ ಒಣಗಿತ್ತು. ಕಪ್ಪು ಹೊಡೆದ- 'ಏಳು ಹೆಡೆ ಮಾಶೇಶ್ರ...' ಅವ, "ಯಾರೋ ನರಮನಶ" ಅಂತು. "ನಾನೇ ಸೈವೋ ಅಜ್ಜಿ ಮೊಮ್ಮಗ" ಅಂದ. "ಅದೇ ಶಕ್ಕೇಲಿ ನನ್ನ ಸುಟ್ಟು ಬಸ್ಮ ಮಾಡಿಕ್ಕಿ ಹೋಗುದಾದ್ರೆ ನನ್ನ ನೆತ್ತಿಮೇಲಿರುವಂತಾದು ಮಾಣಿಕಾ ನಿನಗೆ ಕೊಡತೆ. ಬೇಕಾದ್ದಾಗಿರುವಂತಾದ್ದು ಬೇಡಿಕೋ ಆಗ್ಗದೆ" ಅಂತು.

ಏಳು ಹೆಡೆ ಮಾಶೇಶ್ರ ಜೀವ ಕಲೆಬೇಕಾದ್ರೆ ಮಾಣ್ಣಿ ಕೊಡ್ತು. ಅಜ್ಜಿಮಗ ಕಟ್ಟಿದ ಪಾವಡಕ್ಕೆ ಅದರ ಕಟ್ಟಕಂಡ. ಅದೇ ಶಕ್ಕೇಲಿ, ಏಳು ಹೆಡೆ ಮಾಶೇಶ್ರನ್ನ ಸುಟ್ಟು ಬಸ್ಮ ಮಾಡಿದ. ಅವನ ಪೆತನ, ಮಾಶಿಕ ಎಲ್ಲಾ ತಾನೇ ಸಾಗಿಸಿದ.

ಮನೆಗೆ ಬಂದ, "ಎಲಾ ತಾಯಿ, ಮನೆಲ್ಲೆ ಜಲ್ಮ. ನಾನೊಂದು ದೇಸ ತಿರೀಕಂಡೆ ಬರ್ತೇನೆ" ಅಂದ. ಹೈಟಬೀಲುರಟ್ಟಿಗೆ ಬಂಡಾರಿ ಸಿಕ್ಕ. ಮದಿಮುಂಜಿ ಬಾರಿಸಕ್ಕೆ ಹೋದೋನು. "ಎಲಾ ಬಂಡಾರಿ, ನಿನ್ನ ಜೋಲೆ ಕೊಡೋ," "ಅಂದು ಮದಿಮುಂಜಿ ಸರಾಯ, ನಿನ್ನಗೆ ದೊಲ್ ಕೊಟ್ಟುಂಡಿಬಿಟ್ಟೆ ಬಾರ್ಸೂಕಿನ್ನ?" ಅಂದ. 'ಹೊಸದಾಗಿ ಕಟ್ಟ' ಅಂದಿ ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ದೋಲಿನವಗ ಕೊಟ್ಟಾ. ಹೊಸದಾಗಿ ಮಾಡಿಸು ಅಂದಿ ದೋಲ ತಾ ತಕಂಡ. ಜೋಗಿ ಬೇಡಕೋದೋನು ಜೋಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂಬತ್ತಿದ್ದ. "ಎಲಾ ಜೋಳಿಗಪ್ಪ, ನಿನ್ನ ಜೋಳಿಗೆ ಕೊಡು ತಾಗಿದ ಮಜೂರಿ ಕೊಡ್ತೆ" ಅಂದ, ಐದು ರೂಪಾಯಿಗಿರುವಂತಾದ ತೆಗೆದು. 'ಐದು ರೂಪಾಯಿ ಬೇಡ' ಅಂದ ಜೋಗಿ ಯೆಯ್ತು ರೂಪಾಯಿ ತಕ್ಕಂಡ ಕೊಟ್ಟ.

ದೋಲಾಗಿರುವಂತಾದು ಜೋಳಿಗೆ ವಲಗಿಟ್ಟಕೊಂಡ ಮುಂದೆ ಹೋದ. ಒಬ್ಬ ಗೌಡ ಗೆದ್ದ ಕಡೀತಿದ್ದ. "ಎಲಾ ಗೌಡಾ, ಕುಟಾರಿ ಮುಕ್ಕು ಕೊಡೂ" ಅಂದ. "ಗದ್ದೆ ಬಿತ್ತದೆ ಬಂತು." ಅಂದ, "ನಿನಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟೆ ನನಗೆಲ್ಲೆ?" ಕೇಳಿದ. ಐದು ರೂಪಾಯಿ ತೆಗೆದುಕೊಟ್ಟು ಗೌಡಗೆ, ಜೋಳ್ಳೆಲಾಕೊಂಡ ಮುಂದೆ ಹೋದ. ಅಲ್ಲೊಂದು ಶಾಪ ಹರೆತಿತ್ತು. ಅದೊಂದ ಹಗೂರಕ್ಕೆ ಹಿಡ್ಕಂಡ ಜೋಲ್ಲೆಗೆ ತುಂಬ್ಕಂಡ, ಮುಂದೆ ಹೋದ.

ಎಲ್ಲಿ ಹೋದ? ರಾಕೇಸನ ಮನೆಗೆ ನಡೆದು ಬಿಟ್ಟ. ರಾಕೇಸ ಹೊಟ್ಟೆ ಆಯಾರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದ. ರಾಕೇಸನ ಮಗಲಾಗಿರುವಂಥೋಲು ಮನೇಲಿದ್ದು, ತಂದೇ ಕೂಡೆ. “ ಗಂಡನ ತಕಂಬಾ” ಹೇಳಿ ಮೂರು ವರ್ಸಾಗಿತ್ತು. ‘ತತ್ತೆ ತತ್ತೆ’ ಅಂತ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಂಡ ಬತ್ತ. ನೀ ನನ ಗಂಡ ನಾನ ಹೆಂಡ್ತಿ’ ಅಂತು. ರಾಕೇಸನ ಮಗಲು ಹಾಗೆಂಬುರಟ್ಟಿಗೆ, “ನನ್ನ ತಂದೆ ಬಂದದ್ದು ಹೌದಾದರೆ ನಿನ್ನ ಜೀವಗೂಡಿ ಇಡನಾರ ಮ್ಯಾನೆ ಮೆತ್ತ ಹತ್ತಂಕೂತ್ಯ.” ರಾಕೇಸನ ಮಗಳಾಗಿರುವಂಥೋಳು ಮೆತ್ತ ಹತ್ತಿ ಕೂರಸ್ಕುಬಿಟ್ಟು. ರಾಕೇಸನಾಗಿರುವಂಥೋನು ಬಂದ. “ಯಾಕೆ? ತಂಗಿ ನರಮನಸರ ಪರಿಮಲೋ” ಅಂದ ಬಿಟ್ಟ. ಇವ ಮೆತ್ತಿನ ಮೇಲಿಂದ, “ನಾನು ಆಕಾಸನ ಮನೆಯ ಪಕಾಸೋ” ಅಂದ. “ಆಕಾಸನ ಮನೆಯ ಪಕಾಸೋ ಆದ್ರೆ ತೋರಲೆ ನಿನ್ನ ಜಡೆಯ” ಅಂದ. ಶಾಪಿ ತೆಗೆದೊಗೆದ ಅಂಗಲಕ್ಕೆ. “ತೋರಲೆ ನಿನ್ನ ಹಳ್ಳ” ಅಂದ. ಕುಟಾರಿ ಮುಕ್ಕ ತೆಗೆದೊಗೆದ. “ಅಲಾಲಾ! ನಿನ್ನ ಮನೆ ಹಾಲಾದ ಹಳ್ಳ” ಅಂದ . “ಜಡೆ ನೋಡಿದೆ ಒಂದು ಮಾರು ಈತು. ಬಡಿಯಲ ನಿನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯ” ಅಂದ ರಾಕೇಸ. ಅಜ್ಜಿಮೊಮ್ಮಗ ದೋಲ ಹಿಡ್ಕಬಾರಸೂ ಹೊತ್ತೆ ದೋಲು ಹರಿದು ಹೋದರೂ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ರಾಕೇಸ ಬಿದ್ದಾಕೋಟಿ ವೋಡಿದ. ಓಡಬೇಕಾದ್ರೆ ಬಂದು ನರಿಯಣ್ಣ, “ಎಲ್ಲಿ ಓಡತಿಯೋ?” ಕೇಳಿತು. “ಯಂತಾ ಹೇಳುದು ನರ್ಯಣ್ಣ? ಆಕಾಶನ ಮನೆ ಪಕಾಸ ಬಂದ್ಯ. ತೋರಲೆ ನಿನ್ನ ಜಡ್ಯ” ಅಂದೆ. ಇಷ್ಟು ನೀಟ ಜಡೆ ಕಿತ್ತೊಗೆದ. ‘ತೋರಲೆ ನಿನ್ನ ಹಳ್ಳ’ ಅಂದೆ. ಇಟ್ಟು ನೀಟ ಹಳ್ಳು ಕಿತ್ತೊಗೆದ. ‘ಬಡಿಯಲ ನಿನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆ’ ಅಂದೆ ಇಡೀ ಊರಲ್ಲ ಮರಗೋಯ್ತು.” “ನೀ ಅವರ ಕಂಡಿ ಯಾಕೆ ಹೆದರಿಬಂದೆಯಾ? ನಾನಾಗಿದ್ದೆ ನೋಟ ನುಡಿ ಮಾಡಿ ಅವನ ತೆಗೆದು ಬಿಡತಿದ್ದೆ” ಅಂತು ನರಿಯಣ್ಣ. “ಏಲು ಹೋಪ” ಅಂತು ನರಿ. ಮತ್ತೆ ನರಿ-ರಾಕೇಸ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬಂದು. ರಾಕೇಸನ ಮಗಳು ಏನು ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟು ಅಂದ್ರೆ, ಹೊಳ್ಳಿ ಮೇಲೆನೆ ದೊಡ್ಡ ಮುಟ್ಟಿತ್ತು. ಮುಟ್ಟಿ ಒಲಹಾಕಿ, ಮುಟ್ಟಿಲಿ ಕನ್ನಿತ್ತು ಗೋದಿಕಳ್ಳ ಹೊಳವೆ ಇಕ್ಕಿತು. ಸಮಾ ಆಯ್ತು ಹೊಳಪೆಗೂ, ಕನ್ನಿಗೂ. ರಾಕೇಸ-ನರಿಯಣ್ಣ ಬಂದರು. ರಾಕೇಸ ಕಾಲಲ್ಲೇ ಒಳಗಿನ ಮನೆಕೋರ್ತ ತೆಗೆದ ಮುಂದೆ ಹೋಕೆ ದೈಯಿಲ್ಲ. ನರಿಯಣ್ಣ ಗೋದಿಕಲ್ಲ ಹೊಳಪೇ ಮೇನೆ ಕೂತಬುಡ್ತು. ನರಿಬಾಲ ಗೋದಿಕಲ್ಲ ಹೊಳಪೆಲಿ ವಗಿದು ಹೋಗಿ ವಳಗೆ ನಡೆದು ಬಿಡ್ತು. ಶಿಶು ಕಟ್ಟಾಗೆ ಮುಟ್ಟಿ ವಲಗಿದ್ದೊನು ಅಜ್ಜಿಮೊಮ್ಮಗ ನರಿಬಾಲ ಗಟ್ಟಾ ಗಿ ಹಿಡ್ಕಬಿಟ್ಟು. ರಾಕೇಸ ಆಯಾ ಹಾಕೋನು, ನರಿ ನೋಟ ನೋಡೋದು. ನರಿ, “ಅಯ್ಯಾಯ್ಯೋವೋ ಪ್ರಾಣ” ಅಂತದೆ. ರಾಕೇಸ ಕಂಗಾಲಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದ ಹೋಗ್ಯ. ತಿಪ್ಪ ತಿಪ್ಪ ಬಾಲ ತುಂಡಾಗಿಯ್ತು. ನರಿಕಿಂತು ಮುಂದೆ ರಾಕೇಸ, ರಾಕೇಸನ ಮುಂದೆ ನರಿ ಬಿದ್ದಾಕೆ ಓಡಿದರು.

ರಾಕೇಸನ ಮಗಳು, “ನಾವಿಲ್ಲಿದ್ದಂಗಾರೆ ನನ್ನ ತಂದೆ ನಿಮ್ಮಿಲ್ಲಿ ಇಡಾಂಗಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಊರಲ್ಲಿ? ಮನೆಯಲ್ಲಿ? ಅಲ್ಲಿಗೆ ನಡೆದು ಬಿಡುವ” ಅಂತು. ಮಗಳಾಗಿರುವಂತಾದ ಕರಕಂಡಿ ಅಜ್ಜಿಮೊಮ್ಮಗ (ಹಿಂಡ್ತಿ ಕರ್ಕಂಡಿ) ಹೋಪಬೇಕಾದ್ರೆ ರಾಕೇಸ ಏನಮಾಡಿದ ಅಂದ್ರೆ... ಹತ್ತಿಪ್ಪತ್ತು ರಾಕೇಸರ ಒಟ್ಟಮಾಡ್ಕಂಡಿ ಬಂದ. ಇವ ಹೆಂಡ್ತಿ ಬಾಚ್ಕೊಂಡು ದೊಡ್ಡ ಮರಹತ್ತಿಟ್ಟ. ರಾಕೇಸರು ಒಬ್ಬನ ಹಗಲ ಮೇಲೆ ಒಬ್ಬ ಹತ್ತಿ ಕಾಲತೊಟ್ಟ ಸೊಗಿಬೇಕು ಹೇಳಿ

ನಿಂತು. ಮೊದಲ ಹೆದರಿದವ ಅಡೂಕೆ ಹೆಗಲ ಕೊಟ್ಟ. ಮುಟಬೇಕು ಅಂಬುರಷ್ಟಹೊತ್ಗೆ ಅಜ್ಜಿಮೊಮ್ಮಗ "ಅಡೂಗಿದ್ದನ ತಿಂತೆ" ಅಂದ. ಅಡೂಗಿದ್ದವ ಸೋಗಿಡ್ ಹಾರಿಬಿಟ್ಟ. ಕೈಕಾಲು ಮುರಕಂತೆ ಎಲ್ಲಾ ಓಡಿ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟು.

ಹೆಂಡ್ತಿ ಹಗೂರ ಇಲಿಸಕಂಡ ಕರಕಂಡು ಮನೆಗೋದ. ಹೆಂಡ್ತಿಗೆ ಮನೇಲಿಟ್ಟ. ಅರಸರ ಮನೆಗೆ ಹೋದ ಅಜ್ಜಿಮೊಮ್ಮಗ. "ಇಷ್ಟ ದಿವ್ವ ಎಲ್ಲಿಗೋಗಿದ್ದೆ?" ಕೇಳಿದ ಅರಸು. "ನನಗೆ ವರ್ಷಾಯ್ತು. ಮುಪ್ಪಿನ ಕಾಲಾಯ್ತು. ನನ್ನಾಕಂಡ ಬರಬೇಕು ಹೇಳಿ ಹೋಗಿದ್ದೆ" ಅಂದ. "ನನ್ನಾಕಂಡಬಂದ್ಯೋ?" ಕೇಳಿದ. "ಹೆಂಡ್ತಿಯೆಲ್ಲಿಟ್ಟೆ?" ಕೇಳಿದರು. "ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಂಡತೀತು" ಅಂದ. "ನೀನು ದಿನಕೊಂದು ಶಿಡ್ಡಕ್ಕಿ ನನ್ನ ಮನೆಲಿಂದ ತಕ್ಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಬೇಶಿಕೊಂಡು ತಿಂಬುವವ. ಹೇಗೆ ನನ್ನಾಕಂಡಿ ಬಂದೆ?" ಕೇಳಿದ. "ದೇವರ ನಂಬಿಕಂಡಿದ್ದನೆ, ಯಾವ ದಾರೀಲಿ ಹೋದ್ರೂ ದಾರಿ ತೋರ್ತ. ಅರಸು ಆಗಿರುವಂತೋನು ಅಜ್ಜಿಮೊಮ್ಮಗನ ಮನೆಗೆ ಬಂದ. ಬರುವಟ್ಟಿಗೆ ಅವನ ಮಡದಿ ನೋಡ್ಕಂಡಿ, ಅರಸಾಗಿರುವಂತೋನು ಮಲ್ಲಾಗಿಬಿಟ್ಟ. "ಈ ಅಜ್ಜಿಮೊಮ್ಮಗನ ತೆಗೆಬೇಕು. ಅವನ ಮಡದೀಯ ತಾನನುಭವಿಸಬೇಕು" ಹೇಳಿ ಮಲ್ಲಾಗಿಬಿಟ್ಟು ಮನೆಗೋದ. "ಅಜ್ಜಿಮೊಮ್ಮಗ, ಇವತ್ತು ನೀನು ಹುಲಿಹಾಲು ತರಬೇಕು" ಅಂದ. "ಹುಲಿಹಾಲ ತರ್ತೇನೆ" ಅಂತ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಮುಚ್ಚಾಕಂಡ ಮನಿಕಬಿಟ್ಟ. ಹೆಂಡ್ತಿ ಉಂಬೂಕೆ ಏಳಿಸಿತು. "ನಿನಗೆ ಉಣಬೇಕಾಗೀದು. ಅರಸರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹುಲಿಹಾಲು ತರಬೇಕಂತೆ. ನಾ ಹುಲಿ ಮುಂದೆ ಹೋಗುದು ಬದ್ಧವೋ? ಹುಲಿ ಹಾಲು ತರೋದು ಬದ್ಧವೋ? ಅರಸರಿಗೆ ಕೊಡೋದು ಬದ್ಧವೋ?" ಕೇಳಿದ. "ಮಿಂದು ಉಣ ಮಾಡಿ" ಅಂದಳು ಅವನ ಮಡದಿ. ಮೂರು ಮಾಣಿಕದ ಹರಳಾಗಿರುವ ದಾರ ಕೊಟ್ಟು. "ಗುಡ್ಡೆ ಮೇನೆ ನಿತ್ಕಂಡ್, 'ಹುಲಿ, ಹುಲಿಮರಿ ಎರಡೂ ಬರಲಿ' ಎಂದು. ಒಂದು ಹೊಡಿರಿ. 'ಹುಲಿ ಹುಲಿಮರಿ ಬಂದು ಕವಲಿಗೆ ತುಂಬಾ ಹಾಲಾಗಿ' ಹೇಳಿ ಒಂದು ಹೊಡಿರಿ. 'ಹುಲಿ ಹುಲಿಮರಿ ಹಿಂದೆ ಹೋಗ್ಲಿ' ಹೇಳಿ ಮೂರನೇ ಮಾಣಿಕ ಹೊಡಿರಿ."

ಹಾಲ ತಂದಿ ಅರಸರ ಮನೆಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಅಜ್ಜಿಮೊಮ್ಮಗ. ಬರಬೇಕಾದ್ರೆ ಅರಸು ಹೇಳಿದ, "ಇವತ್ತು ಕರಡಿ ಹಾಲು ತರಬೇಕೆಂದೆ. "ಕರಡಿಹಾಲ ತರ್ತೇನೆ" ಅಂತ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಮುಚ್ಚಾಕಂಡ ಮನಿಕಬಿಟ್ಟ. ಹೆಂಡ್ತಿ ಉಂಬೂಕೆ ಏಳಿಸಿತು. "ನಿನಗೆ ಉಣಬೇಕಾಗೀದು. ಹುಲಿಹಾಲು ತಂದೆ, ಈಗ ಕರಡಿ ಹಾಲು ತರಬೇಕಂತೆ. ನಾ ಕರಡಿ ಮುಂದೆ ಹೋಗುದು ಬದ್ಧವೋ? ಕರಡಿ ಹಾಲು ತರೋದು ಬದ್ಧವೋ? ಅರಸರಿಗೆ ಕೊಡೋದು ಬದ್ಧವೋ?" ಕೇಳಿದ. "ಮಿಂದು ಉಣ ಮಾಡಿ" ಅಂದಳು ಅವನ ಮಡದಿ. ಮಾಡ್ಡ. ಮೂರ ಹಳ್ಳ ಕೊಟ್ಟು. "ಅದೇ ಗುಡ್ಡೆಮೇನೆ ನಿತ್ಕಂಡ 'ಕರಡಿ, ಕರಡಿಮರಿ ಬರಲಿ' ಹೇಳಿ ಹೊಡಿರಿ, ಬರತೀರು. ಬರ್ವತ್ತಿಗೆ 'ಕವಲಿಗೆ ತುಂಬಾ ಹಾಲಾಗಿ ಹೇಳಿ' ಹೊಡಿರಿ. ಹಾಲಾಗಿವು. 'ಕರಡಿ, ಕರಡಿಮರಿ ಹಿಂದೋಗ್ಲಿ' ಹೇಳಿ ಹೊಡಿರಿ ಹೋಗಿವು" ಅಂದ್ಲ. 'ಕರಡಿ, ಕರಡಿಮರಿ ಬರಲಿ' ಎಂದ ಹೊಡೆದ. 'ಬಂದು ಕವಲಿಗೆ ತುಂಬಾ ಹಾಲಾಗಿ' ಹೇಳಿ ಹೊಡೆದ. ಕವಲಿಗೆ ತುಂಬಾ ಹಾಲಾಗಿದ್ದವಂತಾಯ್ತು. 'ಕರಡಿ, ಕರಡಿಮರಿ ಹಿಂದೆ ಹೋಗಲಿ' ಹೇಳಿ ಹೊಡೆದ. ಅವು

ಹಿಂದೆ ಹೋಗಿತ್ತು. ಅರಸರ ಮನೆಗೆ ತಕಂಡೋಗಿ ಕೊಟ್ಟ. “ಅಜ್ಜಿಮೊಮ್ಮಗ, ಇವತ್ತು ತಂದಿ.” ಸುಳ್ಳಿಗೆ ಸುಳ್ಳೇರು. “ಇವತ್ತೆ ಸರ್ಪನ ಹಾಲಾಗಿರುವಂತಾದ ತರಬೇಕು.” “ಹೂಂ” ಅಂದ. ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಮುಚ್ಚಾಕಂಡ ಮನಗಿಬಿಟ್ಟ. ಹೆಂಡ್ತಿ ಉಂಬೂಕೆ ಏಳಿಸಿತು. “ಉಂಬೇಕಾಗಿದ್ದು ನಿನ್ನೆ. ಮೊನ್ನೆ ಹುಲಿ ಹಾಲ ತಂದೆ, ನಿನ್ನೆ ಕರಡಿ ಹಾಲ ತಂದೆ. ಇವತ್ತು ಸರ್ಪನ ಹಾಲ ತರಬೇಕಂತೆ. ನಾ ಸರ್ಪನ ಮುಂದೆ ಹೋಗುದು ಬದ್ಧವೋ? ಸರ್ಪನ ಹಾಲು ತರೋದು ಬದ್ಧವೋ? ಅರಸರಿಗೆ ಕೊಡೋದು ಬದ್ಧವೋ?” ಕೇಳಿದ. “ಮಿಂದು ಉಟ ಮಾಡಿ” ಅಂತು ಅವನ ಮಡದಿ. ಮೂರು ಹಳ್ಳು ಕೊಟ್ಟು, “ಸರ್ಪಸರ್ಪನ ಮರಿ ಬರಲಿ” ಹೇಳಿ ಹಳ್ಳ ಹೊಡೆರಿ, ಸರ್ಪ ಸರ್ಪನ ಮರಿ ಬರ್ತಿದ್ದು. ‘ಕವಲಿಗೆ ತುಂಬ ಹಾಲಾಗಿ’ ಹೇಳಿ ಹೊಡೆರಿ. ಆಗ್ತಿದು, ‘ಸರ್ಪ ಸರ್ಪನ ಮರಿ ಹಿಂದೆ ಹೋಗಿ’ ಹೇಳಿ ಹೊಡೆರಿ ಅವು ಹಿಂದೆ ಹೋಗಿತ್ತು. ಸರ್ಪನ ಹಾಲ ಅರಸನ ಮನೆಗೆ ಕೊಡೆರಿ” ಅಂತು. ಅರಸನ ಮನೆಗೆ ತಂದ ಕೊಟ್ಟ. “ತಂದಿದಷ್ಟು ಸುಳ್ಳೇವ. ಹುಲಿ-ಹುಲಿಮರಿ, ಕರಡಿ-ಕರಡಿಮರಿ, ಸರ್ಪ-ಸರ್ಪನಮರಿ ಮೂರೂ ತಂದು ನನ್ನ ಮನೆ ಬಾಕ್ಲ ಮೆಟ್ಟಿ ಹಚ್ಚಿದ್ದೆ ಹೌದಾದ್ರೆ ತಂದಿದ್ದು ಖರೆ ಅಂತ ನಂಬತೆ” ಅಂದ ರಾಜ. “ತತ್ತೇನೆ” ಅಂದ ಮನೆಗೆ ಬಂದ. ಮುಚ್ಚಾಕ್ ಮನಗಿಬಿಟ್ಟ. ಹೆಂಡ್ತಿ ಉಂಬೂಕೇಳಿಸತು. “ಹುಲಿ-ಹುಲಿಮರಿ, ಕರಡಿ-ಕರಡಿಮರಿ, ಸರ್ಪ- ಸರ್ಪನ ಮರಿ ಬಾಕ್ಲಿಗೆ ತಂದದ್ದೆ ಹೌದಾದ್ರೆ ತಂದುದ್ದು ಖರೆ ಅಂದ್ರು.”

ನಾಲ್ಕು ಹರಳ ಕೊಟ್ಟು, ಅದೇ ಗುಡ್ಡೆ ಮೇನೆ ನಿಂತುಣಿ. “ಹುಲಿ-ಹುಲಿಮರಿ, ಕರಡಿ-ಕರಡಿಮರಿ, ಸರ್ಪ -ಸರ್ಪನಮರಿ ಅರಸನ ಮನೆ ಬಾಕ್ಲ ಹತ್ತಿ” ಅಂದಿ ಹೊಡೆರಿ. ಗುಡ್ಡೆ ಮೇನೆ ಬಂದು ಹಾಗೆ ಹೇಳಿ ಹೊಡೆದ. “ಬಾಗ್ಲ ಮೆಟ್ಟಿ ಹತ್ತಿರಿ” ಅಂದ ಹೊಡೆದ ಅಜ್ಜಿಮೊಮ್ಮಗ. ಎಲ್ಲ ಬಂದು ಹತ್ತಿದರು. “ಹುಲಿ-ಹುಲಿಮರಿ, ಕರಡಿ - ಕರಡಿಮರಿ, ಸರ್ಪ-ಸರ್ಪನಮರಿ ವಾಪಾಸ್ ಹೋಗಿ” ಹೇಳಿ ಹೊಡೆದ. ಅವೆಲ್ಲ ಹಿಂದೆ ಹೋಗಿತ್ತು. “ನೀ ತಂದಿದ್ದಲ್ಲ ಖರೆವ, ನಿನಕೂಡೆ ಹುಕಮತೀತು. ನಮ್ಮ ಹಳೆಯಾವು ಸಾಗರದಲ್ಲವರೆಯೋ, ಸರಬದಲ್ಲವರೆಯೋ ನೋಡ್ಕು ಬರಬೇಕು.” ಅಜ್ಜಿಮೊಮ್ಮಗ, ‘ಹೋಗ ಬರತ್ತೇನೆ’ ಅಂದು ಮನೆಗೆ ಬಂದ. ಮುಚ್ಚಾಕ ಮನಿಕಬಿಟ್ಟ. ಹೆಂಡ್ತಿ ಉಂಬುಕೇಳಿಸತು. “ಅವು ‘ಹಳೆಯಾವು ಸಾಗರದಲ್ಲವರೆಯಾ? ಸರಬದಲ್ಲವರೆಯಾ? ನೋಡಿಕೊಂಬಾ’ ಹೇಳಿದರು. ಕೊಂಡದ ಬೆಂಕೀಲಿ ಬೀಳುದು ಬದ್ಧವೋ? ನೋಡ್ಕು ಬರದೋ ಬದ್ಧವೋ?” ಕೇಳಿದ. “ನಿಮಗ್ಯಾಕೆ? ಮಿಂದು ಉಟ ಮಾಡಿ” ಅಂತು. “ಉಟ ಮಾಡಿ ಅರಸರ ಕೂಡ ಹೋಗಿ... ಐವತ್ತು ಆಳು ಕಂತ, ಐವತ್ತು ಮಾರು ನೀಟ, ಐವತ್ತು ಹರು ಕೊಂಡ ಕಡಿರಿ ಹೇಳಿ, ಕೊಂಡತುಂಬೆ ಸೌದಿ ಸರಬೇಕು. ಕೊಂಡಕೆ ಬೆಂಕಿ ಹಾಕಬೇಕು. ತಯಾರಾಗಿ ಬರ್ತೇನೆ ಹೇಳಿ ಬನ್ನಿ” ಅಂತು.

ಅರಸ ವಂದ್ ದಿನಕ್ಕೆ ಕಡಿಸಿ ಕೊಂಡಕ್ಕೆ ಬೆಂಕಿ ಹಾಕಿಸಿದ. ಅಜ್ಜಿಮೊಮ್ಮಗನ ಹೆಂಡ್ತಿ, “ನೀವು ಚೆಡ್ಡಿ-ಅಂಗಿ ಹಾಕಣಿ, ಭತ್ತರಗಿ ಕೂಡೆ ಹಿಡ್ಕಣಿ” ಅಂತೆ ಹೇಳಿ ನಿಂಬೆಹಣ್ಣು ಕೊರೆದಿ, ಗಂಡನ ಯೆರಡ್ ಕಾಲಿಗೆ ಯೆರಡ್ ಕಡೆ ಹಚ್ಚಿದಳು. “ಅರಸು, ಹಿಂಡು ನಿತ್ತ ನೋಡ್ಡಿರಬೇಕಾದ್ರೆ, ಉರು ಬೆಂಕೀಲಿ ಬೀಳಿ. ರೊಣೆ ಗರೂದಿಲ್ಲ ಅಡಗಿನ ಪದ್ರ ಬಿಡಿ. ಮೇಲಿನ ಪದ್ರ ಬಿಡಿ,

ನಡುಮಧ್ಯೆ ನಡದ ಬನ್ನಿ. ನಮ್ಮನೆಬಳ್ಳೆ ಬಂದ ಕೂಡ್ತೀರು” ಅಂತು. ಕೊಂಡದಿಂಬ ಮೇಲೆ ನಿಂತ, “ನೋಡಿ ಬರ್ತೇನೆ” ಎಂದು ದುಮುಕಿ ಅಡಿ ಪದ್ಮ ಬಿಟ್ಟ, ಮೇಲಿನ ಪದ್ಮ ಬಿಟ್ಟ. ನಡುವೆ ಬಂದು ಒಳಗೆ ಹೈಯ್ಯ ಬಿಟ್ಟ. ನಾಲ್ಕೈದು ದಿನ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಐದ್ ದಿನದ ಮ್ಯಾಗೆ, “ಅರಸರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ, ನಿಮ್ಮ ಹಳೆಯಾವು ನಾಗರದಲ್ಲವರೆ, ಸರಬಕೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ನೋಡಬೇಕಂದ್ರೆ ದಿನೊಪ್ಪತ್ತಲ್ಲಿ ಬರಬೇಕು” ಅಂತೇಳಿ ಹೇಳವೈ ಅಂತ ಅರಸರ ಮನೆಗೋಗಿ ಹೇಳಿ” ಅಂತು. ಅಜ್ಜಿಮೊಮ್ಮಗ ಅರಸರ ಮನೆಗೋಗಿ ಹಾಗೆ ಹೇಳಿದ.

ದಿನೊಪ್ಪತ್ತಲ್ಲಿ ಬರಬೇಕಂತೆ ಅಂದ. ಕೊಂಡಕೆ ಬೆಂಕಿ ಹಾಕಿದ, ಸೌದೆ ಹೊತ್ತು ಹಾಕಿ ಬೆಂಕಿ ಮಾಡಿದ ಅರಸು ಹುಡುಗರು, ಹೆಂಡತಿ, ಅರಸು, ಮನೆಬದಿ ನೋಡ್ತೀರು. “ನೋಡ್ಕು ಬತ್ತೀರು” ಅಂದ್ರು. ಆಗೆ ಚಡ್ಡಿ-ಅಂಗಿ, ವಯ್ಯಾರದ ಪೊಗಡೆ, ಅಟ್ಟೂ ಕಟ್ಟಂಡಿ ಬೆಂಕಿ ಏರಿ ಮೇನೆ ನಿತ್ತು, ‘ಹೋಗಿಬರತೆವಂದು’.

ಬೆಂಕಿಲಿ ಅರಸು, ಹುಡುಗರು ಎಲ್ಲ ಬಿದ್ದರು. ಹೆಂಡ್ತಿನೂ ಬಿತ್ತು— ಕರಗಿ ನೀರಾದರು. ಅರಸರ ಭೂಮಿ, ಬದುಕು, ಶಿನ್ನಶಿಗರು, ಗಂಟೆ ಕರಗೊಲು ಅಟ್ಟೂ ಇಟ್ಟಂಡಿ ಅಜ್ಜಿಮೊಮ್ಮಗ ಅರಸರ ಮನೆಲಿ ವಳ್ಳಂಡಿ ಆಳಕಂತಿ ಈವ.

● ಕೆಲವು ಪದಗಳ ವಿವರಣೆ

ಹೊಗೆಹಾರಿಸಿಕೊಂಡು = ಬೇಯಿಸಿಕೊಂಡು	ಶಕ್ಕಲಿ = ಚಕ್ಕೆಯಲ್ಲಿ
ವೆತನ = ವೇತನ	ಪಾವಡ = ಚಕ್ಕೆಯ ಹೊರೆ
ಹೈಟ್ = ಹೊರಟು	ಜೋಲೆ = ಜೋಳಿಗೆ
ಸರಾಯ = ಶ್ರಾಯ, ವೇಳೆ, ಸಮಯ	ದೋಲ = ಡೋಳುಬಾರಿಸುವ ಸಾಧನ
ಅಯಾರ = ಅಹಾರ	ಹಳ್ಳ = ಹರಳು
ರಾಕೇಸ = ರಾಕ್ಷಸ	ಶಾಪ = ಸರ್ವ
ಮುಟ್ಟಿ = ಬುಟ್ಟಿ	ಗೋದಿಕಲ್ ಹೊಳವೆ = ಗೋದಿಕಲ್ಲಿನ ಅರ್ಧಭಾಗ
ಕನ್ನು = ತೂತು	ಶಿಕಲಿ = ಬಾಲದ ಗೊಂಡೆ
ಅಡೂಕೆ = ಕೆಳಗೆ	ಹುಕುಮತು = ಟ್ರಿಕ್
ಹಳೆಯಾವು = ಹಳೆಯವರು (ಹಿರಿಯರು)	ಸರಬ = ಸ್ವರ್ಗ
ಹರು = ಅಗಲ	ನೀಟ = ಉದ್ದ
ಕೊಂಡ = ಹೊಂಡ	ರೊಣೆ = ಕೂದಲು
ಗರೂದಿಲ್ಲ = ಸುಡೂದಿಲ್ಲ	ಹೈಟ್ ಬಿಟ್ = ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟ
ನನ್ನೊಳಗೆ = ನಮ್ಮ(ಮನೆ) ಒಳಗೆ	ಗಂಟೆ ಕರಗೊಲು = ಆಕಳು ಮತ್ತು ಕರುಗಳು

■ ಹೇಳಿದವರು: ದಿ. ಪುಟ್ಟು ನಾಗು ಗೌಡ, ದುಗ್ಗೂರು, ತಾ. ಹೊನ್ನಾವರ.

ಶಿಧ್ಧಕ್ಕಿ ಬಟ್ಟನ ಮಗ

ನೂರು ಮನೆ ಬೇಡಿದರೂ ಆಗೋದು ಶಿಧ್ಧಕ್ಕಿ. ನಾಕೇ ಮನೆ ಬೇಡಿದರೂ ಶಿಧ್ಧಕ್ಕಿ. ಅವನ ಹೆಂಡ್ತಿ ತುಂಬಿದ ಗರ್ಬಾಣಿ. ದೊರಗೋಲ ಹೆಂಡ್ರು ಅವನ ಮನೆ ಕೆರೆಗೆ ಮೊಕ ತೊಲೂಕೆ ಬಂದು. ಅವರ ಹೆಂಡ್ತಿ ನೋಡ್ಕಂಡಿ, “ಎಲಾ ಶಿಧ್ಧಕ್ಕಿ ಬಟ್ಟ, ನಿನ್ನ ಹೆಂಡ್ತಿ ಹೊಟ್ಟೆವಳಗೆ ಮೂರು ನೂತನ ಮಾಣಿ ದೊರಕಿಯಿ (ಮೂರು ಪಟ್ಟು ದೊಡ್ಡ)ನಿನ್ನ ಹತ್ತರ ಸಂರಕ್ಷಣ ಮಾಡನಿಕ್ಕೇನು ಅಗ್ಗಿಲ್ಲ” ಅಂದು. ಆಗ ಭಟ್ಟ ಕೇಲ್‌ಕಂಡ್ ಬಡಗಿರ ಮನೆಗೆ ಹೋದ. “ಎಲಾ ಬಡಗಿರಣ್ಣ, ತೊಟ್ಟ ಗೆಯ್ಯಕೊಡು” ಅಂದ. ಆ ಬಡಗಿರಣ್ಣ ಉಟ ಬಿಟ್ಟ, ಕೆಲಸ ಬಿಟ್ಟ, ತೊಟ್ಟ ಗೆಯ್ಯಕೊಟ್ಟ. ಬಟ್ಟ ತಾಗಿದ ಮಜೂರಿ ಕೊಟ್ಟ. ತೊಟ್ಟ ತೆಕಂಡ ಬಂದ. ಗಂಡ-ಹೆಂಡ್ತಿ ಉಟ-ಉಪಚಾರ ಮಾಡ್ಕಂಡಿ ಎಲೆ ಪಟ್ಟಿ ತಿಂದರು.

ಕಾಯಗಂಚಿನ ಪಲಕಾಯಿ ಹಿಡ್ಕಂಡಿ, ತೊಟ್ಟ ಹೊತ್ಕಂಡಿ ಆನಂದದವಿಗೆ ಹೋದ-ಹೆಂಡ್ತಿ ಕರಕೊಂಡು. ಹೋದ ಕಂಚಪಾಂಡವರೆ ಕಡಿದ ಕೆರೆ ಏರಿಮೇನೆ ಬಂದು ಕಟ್ಟಿಕೊಡೆ ತೊಟ್ಟಿಟ್ಟು. ಬಟ್ಟನ ಹೆಂಡ್ತಿಗೆ ಕೋಟಲೆ ತೊಡಗಿತು. ‘ನೆಲೆ ಕಟ್ಟಿಕೋಗಿ’ ಅಂತು. ನೆಲೆಕಟ್ಟಿ ಆಶೆಕೂತ, ಜನ್ಯ ಆಯ್ತು. ಮೂರು ನೂತನ ಮಾಣಿ. ಅದೇ ಕೆರೆಲಿ ಮೀಸಿ, ತೊಟ್ಟಿಲು ಕಟ್ಟಿ ಬಾಲಿ ತೊಟ್ಟಿಲಿ ಮೀಸಿ, ವೀಲೆಪಟ್ಟಿ ಇಟ್ಟು, ಬಿಟ್ಟ ಬಂದು, ಬರೆಬೇಕಾದ್ರು ಮದಸೊಕ್ಕಿದ ಆನಿ ಬೇಣದಲ್ಲಿ ಮೇಯಿತಿತ್ತು. ಬಟ್ಟ ಬಟ್ಟನ ಹೆಂಡ್ತಿ ಕಂಡು ಬಿದ್ದಾಕೊಟ್ಟಿ ಓಡ್ತು. ಒಂದಾನಿ ಕಟ್ಟೆಗೆ ಓಡ್ತು ಹೋದ್ದೇಯಾ, ಕಟ್ಟೆ ಹತ್ತಿದ್ದೇಯಾ ತೊಟ್ಟಿಲವಳಗೆ ಶಿಶು ತೀಡಿತು. “ಶಿಶು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿಕೋಗಿರು.” ಹೇಳಿ, ನೆಗಿದಿ ತನ್ನ ಮೊಲೆ ಕೊಟ್ಟು. ಕೊಟ್ಟಿ ವಂದ್ ತಿಂಗಲ ಸಾಕಿತು ಆನೆ. ತನ್ನ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಕ್ಕು ಜತ್ರಗಾರ್ಯ ಯೆಲ್ಲಾ ಬಿಟ್ಟು ಸಾಕ್ತು. ದೊಡ್ಡ ಮಾಡಿ, ಮಾಣಿ ದೊಡ್ಡಾದ. ಆನೆ, ‘ಯಾವ್ ಮೊಕದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟಿ ಕೋಪೇಕು’ ಹೇಳಿ ಬೆನ್ನೆಮೇಲೆಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಬಂತು.

ಮಾಣಿ ಒಂತೆ ಮರಕೆ ಹಾರ್ತ, ಒಂತೆ ಆನೆ ಬೆನ್ನೆ ಹಾರ್ತ, ಸುಮ್ಮನೆ ಬಂತು. ‘ಕೆರಿಗ್ ಬಂದು ಬೆನ್ನೆ ಮೇನಿಲ್ಲ. ಬಿದ್ದನೋ ಏನೋ’ ಅದೇ ದಾರಿಲಿ ಮತ್ತೆ ಹೋಯ್ತು. ಹೋಗಬೇಕಾದರೆ ಬೆನ್ನೆ ಹಾಕಿ ಮರದ ಮೇಲೆ ಶಿಶು ಕೂತಿತ್ತು. ದಾರಿಲು ಕಾಣಲೇ ಇಲ್ಲ. ಕಟ್ಟೆಗೆ ಹೋದ್ದು. “ಮಾಣಿಗೆ ಹಸಿವಾಗೂಕಿಲ್ಲ, ಅಸ್ತಾಗೂಕಿಲ್ಲ. ವಂದೂರ ಮೊಗದಲ್ಲಿ ಸೇರಬೇಕು” ಹೇಳಿ ಹರಕೆ ಕಟ್ಟಿ ನಡಿತು. ಆಗ ಅದೇ ಕೆಲಗೆ ಅರಸತನದಲ್ಲಿ ಹುಡುಗಿ ಮಿಂದಿ ಯೇಲ ದಿವ್ವ ಆಯ್ತು. “ಆನಿ ಹಾಲ ಕುಡಿದವನ ನಗ್ಗಾಗಬೇಕು” ಹೇಳಿತ್ತು. ಅರಸು ಪರದಾನಿಗೆ ಕರೆಬಟ್ಟ. ಬಂದ ಪರದಾನಿ, “ಆನಿಹಾಲು ಕುಡಿದೋನು ಎಲ್ಲಿದ್ದರೂ ತಪಾಸ ಮಾಡ್ಕಬರಬೇಕು” ನಿನ್ನ ತಲೆ ಹೋಡು ಹುಕ್ಕುಂ ಕೊಡ್ಕೆ ಅಲ್ಲದರೆ” ಅಂದ. ಪ್ರದಾನಿ ಗರಸೂಕೆ ಹೋದ. ಎಲ್ಲ ಹುಡುಕಿ ಕಾಲಾಗಿನ ಜೋಡು ಸೊಪ್ಪಾದರೂ- ‘ಆನಿ ಹಾಲು ಕುಡ್ಕೋನ ಕಂಡ್’ ಹೇಳೋನೆ ಇಲ್ಲಾ. “ಅರಸು ತಲೆ ಹೋಡು ಹುಕುಂ ಕೊಟ್ಟರೆ ಕೊಡಲಿ”

ಎಂದು ಮನೆಗೆ ಬಂದ. ಅಲ್ಲೆ ಕೆಲಗೊಂದ ಅರಸತನದಲ್ಲಿ ಮಾಣಿ ಕುಂತ ಮರದ ಕೆಲಗೆ ಕೆರೆ ಈತು. ಮಾಣಿ ನೀರ ಕುಡಿದು ಮರದ ಮೇಲೆ ಕೂತಿದ್ದ.

ಪರದಾನಿ ಮೊಕತೊಲೂಕೆ ಅದೇ ಕೆರೆಗೆ ಹೋದ. ತೊಲಿಬೇಕಾದ್ರೆ ಮಾಣಿ ಮರದ ಮೇಲಿಂದ ಎಂಜಲ ಉಗಿದಬಿಟ್ಟ. ಪರದಾನಿ ಬೆನ್ನ ಮೇನೆ ಬಿತ್ತು ಎಂಜಲ. “ಆನಿ ಹಾಲಕುಡದೋನಲ್ಲೋ?” ಎಂದ. “ಹೌದು” ಅಂದ.

“ತಮ್ಮಾ, ಇಳಿದು ಬಾ. ಕೆಲಗೊಂದ ಅರಸತನದಲ್ಲಿ ‘ಅರ್ಧರಾಜ್ಯ ಉಂಬಳಿ ಬರಕೊಡತೆ’ ಅಂದಿರು, ‘ಹುಡಗಿ ನಗ್ಗ ಮಾಡ್ಕೊಡ್ತೆ’ ಅಂದಿರು, ನಲ್ಲನ ಮಾತಿಗೆ ಬಾ” ಎಂದ.

ಆತ ಇಳಿದು ಬಂದ. “ಉಂಜಿ ಕೊಡೋದು ಹೌದೋ?” ಕೇಳಿದ, “ಶಾವಿರ ರೂಪ್ಯಾ ಕೊಡುದು ಹೌದೋ?” “ಹೌದು.” “ಹುಡ್ಡಿ ನಗ್ಗ ಮಾಡಿಕೊಡೋದು ಹೌದೋ?” “ಹೌದು”.

ಕರಕೊಂಡಹೋದ. “ಆನಿಹಾಲ ಕುಡದೋನೋ?” “ಹೌದು.” “ಏನೇನಾಬೇಕು?” ಹೇಳಿದ. “ಆಗೋದು” ಅಂದ. ಮದ್ದಿ ತಯಾರಿ. ಕೇಲದ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ವಾಲ ಬರೆದು ಹಾಕಿದರು; ಕೇಲು ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಡಂಗರ. ಮದಿವೆ ದಿನ ರಾತ್ರೆಗೆ ಗಂಡ-ಹೆಂಡ್ಡಿ ಕೋನೆಲಿ ಹಾಕಿದರು. ಒಂತನರ (ಒಂದು ಸಲ) ಏದ್ಡಿ ‘ಎಲ್ಲೋಗತೀರಿ’ ಕೇಲ್ತು. ‘ಬತ್ತೆ’. ಅಂತು ಕವ್ಲ ಮೆಂದು ಬಿದ್ದ ಗಲ್ಲ ಮೇನೆ ಎದ್ದ. “ಮೈನೀರಿಗೆ ಹೋಗ್ತನೆ”, ಮತ್ತಿನ ಮೇನೆ ಕಿಡಕಿ ಗುಟ್ಟು ಕಿತ್ತು ಕೊಟ್ಟು. ಮೈನೀರ ಬಿಟ್ಟ. ಮನಗಿದ. ಇದಕೆ ನಿದ್ರೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಕಿಡಕಿಗಂಡಿಂದ ಹಾರಿ ಅದೇ ಮರಕೆ ಬಂದು ಕುಂತ. ಅತ್ತೆ ಬೆಲ್ಲ ಮುನ್ನ ಕಂಚಿನ ಚಂಬನಲ್ಲಿ ನೀರ ತಂದು ಮೆತ್ತೆ ಬಂದು, “ಆನಿಹಾಲ ಕುಡಿದವ ಎಲ್ಲಿ?” ನೋಡತನ ಅಲ್ಲಿಲ್ಲ. ‘ಎಲ್ಲಿ ಹೋದನೋ? ಯಾವ ಉರೋ, ದೇಸವೋ?’ ಮರುಗಿದರು. “ಮಗಲು ಮರಗಬೇಡಿ, ನಾಲೆ ಬೆಲ್ಲಾಗ ತಂದ ಕೊಡ್ತೆ” ಅಂತು. ಅದೇ ಮರುದಿನ ರಾತ್ರೆ, “ಎಲ್ಲಾ ಹೇಳಿ ನುಗಲಬಿಡಿ. ನಾನು ಬರ್ತೇನೆ” ಹೇಳಿ ಪಾರ್ತನೆ (ಪ್ರಾರ್ಥನೆ) ಮಾಡ್ತು. ನುಗಲಬಿಟ್ಟ. ಆ ಮರಕ್ಕೆ ಹತ್ತಂಡು ಹೋಯ್ತು. “ಹೀಗೆ ಮಾಡುದು ಯೋಗ್ಯಲ್ಲ. ಅತ್ತೆ-ಮಾವ ಮರಗತಿರು” ತಿಲಿ ಹೇಳಿ ಕರೆತಂದು ಹಮ್ಮಿಸಿಕೊಂಡಿತು.

ಅರಸ ಮಡಿದ; ವಂದ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಅರಸು ಹೆಂಡ್ಡಿ ಹೋಯ್ತು. ಗಂಡ-ಹೆಂಡ್ಡಿಗೆ ಮನೆಯಾಯ್ತು. ಸಂತೋಷದಿಂದರಬೇಕಾದ್ರೆ ಶಿಡ್ಡಕ್ಕಿ ಬಟ್ಟ, ಬಟ್ಟನ ಹೆಂಡ್ಡಿ ಬೇಡ್ಡ ಹೋದರು. ಆಗೆ ಗಂಡ ಮಲಗಿದ್ದ. ಹೆಂಡ್ಡಿ ಬಿಕ್ಷೆ ತಂದದ್ದು, ಅವರ ನೋಡಿ, “ಹೆರೆಗೆ ಬನ್ನಿ” ಅಂತು. “ಹೋದ್ಯನೋಡಿ” ಅಂತು. ಬಟ್ಟ ಹೇಳಿದ, “ನಮಗೆ ಮೂರು ನೂತನ ಮಾನಿ ದೊರಕ್ಕಿದ್ದ. ಆನಂದಡವಿಲಿ ಬಿಟ್ಟಿ ಬಂದಿದ್ದೆ.” ಮಾಣಿ, “ತಾನೆ ಸೈಯು”. ಹೇಳಿದ್ದ. ಅಕಲ ಮಾಡ್ಕಂಡಿ ಹೆಂಡ್ಡಿಗೆ, “ಇಕ ನಿನ್ನ ಮಾಮ, ನಿನ್ನ ಅತ್ತೆ, ಲೈಕದಿಂದ ಸಾಕಿಸಲಗಬೇಕು” ಹೇಳಿ ಸುಂಸ್ಸನದಲ್ಲವು.

● ಕೆಲವು ಪದಗಳ ವಿವರಣೆ

ಗರ್ಬಣಿ = ಗರ್ಭಿಣಿ

ಕೋಟಲೆ = ನೋವು

ಮೇಲೆಚ್ಚಿಕೊಂಡು = ಮೇಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು

ಗರಸೂಕೆ = ಹುಡುಕಲಿಕೆ

ಕೋನೆ = ಕೋಣೆ

ಮೈನೀರು = ಮೂತ್ರ

ಹೋದ್ಯ = ಹೌದಾ(ಗಂಡನಿಗೆ ಮಾಡುವ ಸಂಭೋಧನೆ)

ಸುಂಸ್ಥನ = ಸುಖ-ಸಂತೋಶ (ಷ)

ಬಾಲಿ = ಶಿಶು

ವೀಲೆಪಟ್ಟಿ = ವೀಳ್ಯದೆಲೆ ಪಟ್ಟಿ

ಒಂತಟಿ = ಒಂದು ಸಲ

ನಲ್ಲನ ಮಾತು = ಒಳ್ಳೆಮಾತು

ಕವ್ಲ=ಕವಳ , ವೀಳ್ಯ

ಹಮ್ಮಿಸಿ = ಮಲಗಿಸಿ

ಲ್ಯಾಕಾ = ಒಳ್ಳೇದಾಗಿ

▪ ಹೇಳಿದವರು: ನಾಗು ಗೌಡ, ದುಗ್ಗೂರು, ತಾ. ಹೊನ್ನಾವರ.

ಸೂಳೆ ಸಂದದ ಹೆಣ್ಣು

ವಂದು ಅರಸು. ಅರಸೂಗೆ ಮದಿಯಾಗಿ ವಂದ್ ಹುಡ್ಲ ಹುಟ್ಟಾ. ಆದ್ರೆ, ಆ ಹುಡ್ಲನಿಗೆ ಇದ್ದಿ-ಬುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲ. ಬರ-ಸರ ಕಲ್ದಾ-ಆನಂತ್ರದಲ್ಲಿ ವಂದ ಮದಿ ಮಾಡಬೇಕು ಹೇಳಿ, ಸೂಳೆಸಂದದ ಹೆಣ್ಣು ಮದಿಯಾಗಬೇಕು ಹೇಳಿ ಗರಸಿದ. ಅಪ್ಪ ಮುಪ್ಪಾಗ ಹೋಗಿನಲ್ಯಾ? ತಾನೂ ಸೂಳೆಸಂದದ ಹೆಣ್ಣೇ ಮದಿಯಾಗಬೇಕು ಹೇಳಿ ಹುಡ್ಲದ. ಆಗೇನಿವ್ ಮಾಡ್ಲ ಕೇಳಿದ್ರೆ, ಮನ್ಯಲಿ ವಂದ್ ನೌಕರಿ ಕೆಲಸಕ್ ವಂದ್ ಹೆಣ್ ಹುಡ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಂಡಿದ್ದ. ಆ ಹೆಣ್ ತನ್ನಬೇಡ ಹೇಳಿ, ತನ್ನಪ್ಪ ಸೂಳೆಸಂದದ ಹೆಣ್ಣು ಮದ್ಯಾಗಿದ್ದ. ತಾನೂ ಮದ್ಯಾಗಬೇಕು ಹೇಳಿ ಹೊರಟ್ಟಾ ಕುದ್ರೆ ಮೇನೆ ಹತ್ತಿ. ಹೆಣ್ ಕೇಳು ಬಗ್ ಹೊರಟಿದ್ದಾ. ಹೊರಟ್ ಹೋಗಿ. ಆ ಹುಡಗೀನೂ ಅವನ ಬೆನ್ನಿಗೇ ಹೋಯ್ತು. ಹೋಗಿ ಆದ್ರೆನ್ ಮಾಡ್ಲ? ಆ ಹುಡಗಿ ಬಿಟ್ಟ ಯೆಲ್ಲಿ? ವಂದ್ ಕಟ್ಟಿಮೇನ್ ಬಿಟ್ ಹೋದ. ಹೋಗ್ ಹೋಗ್, ಹೋಗ್ ಹೋಗಿ ತಗಟೆಲ ಸಮದರ ದಡಿಗ್ ಹೋದ. ಅಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಮೇನ್ ಕುಂತಾ. ಕುಂತು ಯಾಳದಲ್ಲಿ, ಗರಡ ಮರನ ಮೇನೆ ಗೂಡ ಮಾಡಿ ಮರಿಹಾಕದೆ. ಆ ಮರಿ ತಿನ್ನಲಿಕ್ಕೆ ಯಪ್ಪತ್ತೆಲ ಹೆಡೆ ಮಾಸೇನ ಹೋಗಿ ಬಾಯ್ ಹಾಕ್ತದೆ. ಅದು ಗೂಡ್ ಎಲೆ ಬೇಕಾರೆ ಅವ ಆಗ ಆ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಮೇನೆ ನೋಡ್ಲ. ಅದೇ ಯಳ್ಳದಲ್ಲಿ ಆ ಮರಿಕೊಂಡ್ ಹಾಕ್ತದೆ ಹೇಳಿ ಪಟದ ಕತ್ತಿ ಇತ್ತು ಇಷ್ಟಹತ್ರ. ಅದ ಮೂರೆ ತುಂಡ ಮಾಡ್ ಕಲ್ಲೆ ಕಡ್ಲದೆ. ಆ ಗರಡನ ಮರಿಯೇನ ಹೇಳ್ತು? ಇಟ್ಲೆ ಹೇಳ್ತು, “ಮನಶಾ...

ನೀನೇ ನಮ್ಮ ಜಲ್ಮ ಇಟ್ಟೆ” ಅಂತು. “ಯೇನ ವರ ಬೇಡ್ರೆ ಆ ವರ ಕೊಡತ್ತಿ” ಹೇಳ್ತು. ಅಪ್ಪ-ತಾಯಿ ಬರುವಾಗೆ, “ತನ್ನ ಯೇನೂ ಬೇಡಾ. ತಗಟೇಲ ಸಮುದ್ರಾಶೇಲಿ ತಕಂಡ್ ಹೋಗಿ ತನ್ ಬಿಡಬೇಕು. ಯೇನೊಂದ್ರೆ ನನ್ನ ಅಪ್ಪ ಸೂಳೆಸಂದದ ಹೆಣ್ಣು ಮದಿಯಾಗಿದ. ನಾನೂ ಸೂಳೆಸಂದದ ಹೆಣ್ಣೆ ಮದ್ಯಾಗಬೇಕು ಹೇಳ್ ಬಂದಿದೆ. ಆ ಹೊತ್ತಿಗೆ ತಾಯಿ-ತಂದೆ ಬಂದು ಗೂಡೆ. ಆಗ ಅವು ಯೆರೆ ಕೊಡತ್ತು. ದಿನಿಶೂ ಯೆರೆ ತಕತಿತ್ತು. ಇವತ್ತಿನ ದಿವ್ವದಲ್ಲಿ ಯೆರೆ ತಕಲ್ಲೂದಿಲ್ಲ. “ಯೇನಾಯ್ತು ನಿಮಗೆ?” ಇಸಾರ ಮಾಡ್ತು ತಂದೆ-ತಾಯಿ. ‘ಯೇನಿಲ್ಲ, ನೋಡಿ... ಕೆಲೆನೋಡಿ’ ಅಂತು. ಮಾಸೇಸ ಕೆಲೆ ತುಂಡಾಗ ಬಿದ್ದಾನೆ. “ಆ ಮನಶ ಯಾರು? ಅಟ್ ಮಾಡ್ ಮನ್ಯಗೆ ಯೇನ ಬೇಕಾದ್ರೂ ವರ ನಾಮು ಕೊಡತ್ತು” ಹೇಳ್ತು. “ಯೇನೂ ಬೇಡ ತನಗೆ, ತನ್ನ ತಗಟೇಲೆ ಸಮುದ್ರದ ಆಶೇಲಿ ತಕಂಡ ಹೋಗ್ ಇಕಬೇಕು. ನಾನೂ ಸೂಳೆಸಂದದ ಹೆಣ್ಣು ಮದಿಯಾಗಬೇಕು ಹೇಳ್ ಹೋಗ್ತೇನೆ.”

ಅವಾಗ, “ಅಟ್ಟಿಯಾ? ಅಡ್ಡಿಲ್ಲ” ಹೇಳಿದ್ರು. ವಬ್ಬ ಕುದ್ರೆ ಕಚ್ಕಂತು. ವಬ್ಬ ಅವನ ಕಚ್ಕಂತು. ತಗಟೇಲ ಸಮುದ್ರದ ಆಶಿಲ್ ತಕಂಡ ಹೋಯ್ತು. ಅಲ್ಲೊಂದು ಮುನಿ ಇದ್ದ, ದೇಶತನ ಇತ್ತು. ಹೌದು. ಅವರ ಹತ್ರ ಹೋಗಿ ಇಶಾರ ಮಾಡ್ ಇವ. ಆಗೆ, “ತಮ್ಮ ಅಡ್ಡಿಲ್ಲ. ನೀನ್ ಮದ್ಯಾಕ್ ಹೋಗುಕಡ್ಡಿಲ್ಲ” ಹೇಳ್ತೆ. “ವಂದ್ ಕಯ್ಯಲ್ ವಂದ್ ಟುವಾಲ್ ತಕಂಡ್ ಬರಬೇಕು. ಇದೇ ಮೂರ ಕಲ್ ತಾನು ಮಂತ್ರಿಸಿ ಕೊಡ್ತೇನೆ. ನೋಡು ಆ ದಂಡೆವಲ್ಲೆನ ದಾಲಿಂಬೆ ಮರ ಅದೆ. ನೀನು ಆ ದಾಲಿಂಬೆ ಮರಕ್ ಹೋಗಬೇಕು. ಅದ್ಕೆ ಬಾಲು-ಸರಪರಣಿ ಬಾಲ ಕಾವ್ ಅದೆ. ಅದ್ಕೆ ಅವಾಗೆ, ‘ಆ ಮರಕಿದ್ದದ ಯೇನದೆ ಅಟ್ಟು ಹೋಪೇಕ್ ಹೇಳಿ ವಂದ್ ಕಲ್ಲ ಹೊಡಿ.’” ಅಂದು. “ಅವಟ್ಟು ಬಿಟ್ ಹೋಗ್ ಹೋಗ್ತದೆ. ‘ತಲಾ ಬುಡಾ ಮೇನ್ನವರಿಗೂ ಮುಲ್ಲೇನದೆ ಬಗಲಾಗಬೇಕು’ ಹೇಳಿ ವಂದ ಕಲ್ ಹೊಡೆ. ಆ ನಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಮೇನ್ ಮರಹತ್ ಹೋಗಿ ಕಯ್ಯಲ್ ಮಾತ್ರ ಕಿಟ್ ಬಾರ್ದು. ಟುವಾಲ ಕೆಲಗ ಹಿಡದಿ, ‘ದಾಲಿಂಬೆ ಹೆಣ್ಣು ಬೀಲು ಬೀಲು’ ಹೇಳ್ತೆಕು. ಆ ಹಣ್ ಬಿದ್ದಕೂಡಲೇಯಾ ಹಾಂಗೇ ಕಟ್ಬಿಡಬೇಕು. ಟುವಾಲದಲ್ ಹಾಕಿ ಕಟ್ಕಂಡ್ ಕೆಲೆ ಇಲ್ದ ಬರಬೇಕು. ನೀನು ಹತ್ತ ಮಾರು ಇಶೇಲ್ ಬಂದ್ತುಂಡು, ‘ಅದ್ಯೇನದೆ ಅಲ್ಲೇ ಕೂಡ್ ಹೋಗಬೇಕು’ ಹೇಳಿ ವಂದ ಕಲ್ ಹೋಡ್ಡಿಕೆ ಬಾ” ಅಂದ. ಅಲ್ ಹೋಗಿ ತಕಂಡ್ ಬಂದ.

ಆ ನಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಮುನಿ ಹತ್ರ ಬಂದ. “ಇದಯೇನದ್ಯೊ, ನಿಮ್ ನಡ್ ದಾರಿಲ್ಯೆಲ್ಲೂ ಬಿಚಬಾರದು. ನಿನ್ ಮನೆಗೋಗಿ ಬಿಚಬೇಕು.” ಕಟ್ ಬಂದ.

ಅದೆ ಕಟ್ಟೆಮೇನೆ ಕೆಲಗಿಲದಿ ಕುದ್ರೆ ಹತೆದಾ. ಹತ್ತಿ ಅದೆ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹಿಂತಿಗಿ ಮನೆಗೆ ಹೊಂಟ್ ಬಂದಾ. ಬರುಹೊತ್ಲಲ್ಲಿ ಆ ಹುಡುಗಿ ಇದೆ ಕಟ್ಟೆಕೂಡ ಬರುರೊಲಗೆ ಆಡ್ಗಟ್ಟ್ ಹಿಡಿತು ಕುದರ್ಯಾ. ಆ ನಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಅವ್ವು ಕುದ್ರೆ ಹಿಡೂರೊಲ್ಲೆ ಕೆಲೆ ಇಲ್ಲಾ. ಆಗೆ, “ಒಹೋ...! ನೀ ಸೂಳೆಸಂದದ ಹೆಣ್ಣು ಮದಿಯಾಗೋಕೆ ಹೋಗಿದೆ. ನೀನ್ ಹಿಂಗ್ ಹೋದ್ರೆ ಮನಿಹತ್ರ ಯೇನ ಹೇಳೂರು?” ಅದ್ರ ಮಾತ್ ಕೇಲಿ ಅದರ ಬಿಚಬಿಟ್ಟ. ಬಿಚ್ಚುರೊಳಗೆ

ಆಕಲ್ ಹಾರಹೋಯ್ತು. ಅವ ಹಾರ್ ಕೆಲ್ಲೆಬಿದ್ದೆ. ಕೂಡಲೆಯಾ ಆ ಹುಡ್ಡಿ ಯೇನ ಮಾಡ್ತು? ಸೂಳೆನಂದದ ಹೆಣ್ ತಕಂಡಿ, “ತಂಗೀ, ಅವನಿಗೆ ಶಂಗಟಾಗಿ ಬಿದ್ದೆ. ನೀರ ತೆಕ ಬರ್ವಾ” ಹೇಳಿ ಕೆರೆಗೆ ಕರಕಂಡ ಹೋಯ್ತು. ಕರಕಂಡ ಹೋಗಿ ಅದ್ರ ಕೆರೇಲಿ ದೂಡಹಾಕಿಕೆ ಬಂದ ಬಿಡ್ತು— ಆ ಸೂಳೆನಂದದ ಹೆಣ್ಣಾ. ಆ ಹೆಣ್ಣು ನೀರ ತಂದಿ ಇವ್ವಿಗೆ ಹಾಕ್ತು. ಆಗ, “ನಿಮ್ಮ ಯೇನಾಗೋಯ್ತು? ತನ್ ಕಾಂಬೂದ್ರೊಲ್ಲೆ?” ಹೇಳ್ತು. ಯಚ್ಚರಾಯ್ತು ಅವನಿಗೆ. ಇದು ಆಬರ್ನ ಹಾಕಂಡ್ತು. ಆನಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಗುತ್ತಾಗಿ ಅದ್ರೂ ಕುದ್ರೆ ಮೇನೆ ಹತ್ಯೆಂಡೇ ಬಂದು, ಮನಿಹತ್ರ ದಿಬ್ಬಣ ಬಂತು ಹೇಳಿ ಅಲ್ಲಿ ಚುದ್ಡಿಹೇಲ್ದರು. ಬೇಕಾದ ಕಜ್ಜಾಯ ಮಾಡಿದ್ರು. ಮದಿ ಬಂತು ಹೇಳಿ. ಆಗ ದಿಬ್ಬಣ ಮನೆ ದುಂಬಿತು. ಬೇಕಾದ ಯೆಲ್ಲಾ ಉಪಶರ ಮಾಡ್ತು ಬಂದ ಮಂದಿಗೆ. ಆ ನಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಮದಿ ಆಯ್ತು.

ಕೆರೆವಲ್ಲೆ ಯೇನಾಯ್ತು ಕೇಲದರ. ಅರಸರ ಮನೆಗೆ ಕೆಲಸಾ ಮಾಡೂಕೆ ಹೋಗು ಮುದ್ದಿ, ಕೆರೆಗೆ ವಶ್ಯಾ ಶೆಲೂಕೆ ಹೋಯ್ತು. ಹೋಗಿ ವಶ್ಯಾ ಶೆಲಿಬೇಕಂದ್ರೆ ಕಲ್ ನಡೆಗೆ ಮಾವ್ವ ಹಣ್ಣಾಗಿ ತೇಲ್ತಾ ಬಂತು. ಬರವಾಗ- ‘ನನ್ನೆ ಹಾ! ಅವರೂಪಕೆ ಶಿಕ್ತು.’ ಹೇಳ್ತು. ಮನೆಗೆ ತಕಂಡ್ ಬಂತು. ತಟ್ಟಿ ಬಿಡಾರ ಅದರದು. ‘ಆಗಲಿ, ವಂದ ಅವರೂಪ ಸಿಕ್ಕದೆ’ ಹೇಳಿ, ‘ನಾಳೆ ತಿನ್ನವಾ’ ಹೇಳಿ ಅಕ್ಕಿ ಮಡಕಿಲಿ ಹಾಕಿಟ್ಟು. ಆಗ ಮರದಿನ ಕೆಲಸಕೆ ಹೋಯ್ತು ಅರಸರ ಮನೇಲಿ. ಕೆಲ್ಲೆ ಮಾಡಕಂಡ ಹಿಂತಿರ್ಗ ಮನೆಗೆ ಹೋಯ್ತು. ಅನ್ನಾ ಮಾಡಬೇಕು ಹೇಳಿ ಅಕ್ಕಿ ಮಡಕೇಲಿ ಅಕ್ಕಿ ತರೂಕೆ ಹೋಯ್ತು. ಮಡಿಕೆ ತುಂಬ ಹುಡ್ಡಿಯೇ ಅದೆ! “ಅಯ್ಯೋ ಮೊಮ್ಮಗಳೆ.... ಇಲ್ಯಾಕೆ ಹೊಕ್ಕಂಡಿದೆ?” ಹೇಳಿ ಹೆರ್ಗೆ ಕರ್ಕಬಂತು. ಬಂದಿ ಬಾಲ್ ವಪ್ಪರ ಮಾಡ್ತು ಅದ್ದೆ. ಆಗದ್ಕೆ, “ಇಲ್ಲೆ ವಲಿ, ನಾನು ಅರಸರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಬತ್ತಿ” ಹೇಳಿ ಹೋಯ್ತು.

ಆಗ ಅರಸರಿಗೆ ಸುದ್ಯಾಯ್ತು. ‘ತನ ಮನೆ ವಲ್ಲೆ ಇಂತಾದೊಂದು ಹುಡ್ಡಿಯದೆ. ತಾನೆ ಹೀಗ ಮಾಡಿದೆ. ಹೀಗೆ ಮಾಡ್ಕಂಡಿ ತಂದೆ.’ ಬೆನ್ನತ್ತಿ ಬಂದು ಅವರು. ಹುಡ್ಡಿ ಕರ್ಕಂಡ ಹೋದರು. ಆಗೆ ಮನಿಹತ್ರ ಇಟ್ಟು. ಇಟ್ಟಾದ ನಂತ್ರದಲ್ಲಿ, “ಇವತ್ ನಾನ್ ವಂದ್ ಹುಡ್ಡಿ ತಂದನೆ. ಶೆಲೋ ಉಟ ಮಾಡಬೇಕು. ಶೆಲೋ ಅಡಗಿ-ಬಿಡಗಿ ಮಾಡು” ಹೇಳಿ ಅವರು ಶಿರಗಾಡುಕೆ ಹೋದರು. ನಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಇದೆ ಯೆಲ್ಲಾ (ಮದುವೆಯಾದ ಕೆಲಸದ ಹುಡುಗಿ) ಕೆಲಸಾನೂ ಮಾಡಿ, ಆ ಹುಡ್ಡಿ ಹತ್ರ, “ಇದೇ ಕೋಣೆವಲ್ಲೆ ಮನಿಕೆ” ಹೇಳ್ತು. ಆಗಿದು ವಡೆ ಬಂಡಿ ಯೆತತು. ವಡೆ ಸುಡತೆ ಇರಬೇಕಾದ್ರೆ, ಆ ಮಗೂಗೆ ನಿದ್ರೆ ಬಂದ ಹೋಯ್ತು. ನೋಡ್ಕಂಡು ಅದ್ದೆ ನಿದ್ರೆ ಬಂದ ಯೇಳೆದಲ್ಲಿ ಬಿಸಿ ಯೆಣ್ಣೆ ತಕಂಡ ಅದ್ರ ಬಾಯ್ಕಿ ಹೊಯ್ತುಬಿಡ್ತು. ವಂದ ವಡೆನಾದ್ರೂ ತೆರ್ಗೆ ಅದ್ರ ಬಾಯ್ಕಿಟ್ಟು. ಅದೆ ಅಲ್ಲೇ ಕಲಾಸಾಯ್ತು ಹುಡ್ಡಿ.

ಅವಾಗೆ ಅಲ್ಲಿ ಅವ ಮನೆಲ್ ಪೊಲೀಸ್ರ ಇದ್ದೊರ್ ಕೂಡೆ, ‘ಆ ಹುಡ್ಡಿ ತಕಂಡ ಬಸಮ ಮಾಡಿಕೆ ಬಾ’ ಹೇಳಿದು. ಅಲ್ಲಿ ತಕಂಡ ಹೋಗಿ ಬಸಮ ಮಾಡ್ಲೆ ಹಬ್ಬರಗಿ ವನವಾಯ್ತು. ಅವ ಯಾರು ಹೋದ್ರೂವ ದೂರ ಕಾಣ್ತದೆ. ಹೊಂಗ ಕೊಯ್ತುಕೆ ಕಾಣ್ತದಿಲ್ಲ. ಆಗ ಅರಸ

ಇವರಿಗೆ ಸುದ್ಯಾಗಿ ಹೋದುದು. ಹಬ್ಬರಗಿ ಹೊಂಗೆ ಕೊಯ್ಯುಂಡ ತಕಂಡ ಬಂದು. ಅಟ್ಟವ ತಂದಿ ಮನೇಲಿರೊಳ್ ಕೂಡೆಯ, “ಗನಾ ಹೂವುದಂಡೆ ಮೆಟ್ಟುಂಡೆ ಸೂಡ್ಕೊ.” ಸೂಡಾದ ನಂತ್ರದಲ್ಲಿ ತಲೆ ದೂಡ ಹೊತಾಕ್ಕ ಹಾಂಗಾಯ್ತು. ಅದ್ಕೆ ಅದ ಕೂಡ್ಲೆ, ದಂಡೆ ಗಿಪ್ಪರಿಸಿ ವಂದ ಕೆರೆವಲ್ಲೆ ವಗದಿ ಬಂದ್ಬಿಟ್ಟು. ಆಲ್ಲಿ ಏನಾಯ್ತು? ವಂದೆ ತಾದಿಬಾರ ನೆಲ್ಲಿ ಹುಂಗೆ ಹುಟ್ಟು. ಆ ಹುಂಗೆ ಯಾರ ಬಂದ್ಬು ಕಣ್ಣೆ ಕಾಂಬೋದು, ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕೊದಿಲ್ಲ. ಮುಳ್ಳುಂಡ್ ಹೋಗ್ತದೆ. ಆಗ ಅದೇ ಅರಸರಿಗೆ ಸುದ್ಯಾಯ್ತು. ಆಗ ಅದ್ಕೆ ಕೂಯ್ಯುಂಡ ತಕಂಬಂದು. ಮನೆಗೆ ತಕಬಂದ್ ಮ್ಯಾಲೆ ಇದು ತಾನೆ ಸೂಡ್ಕಂತೆ ಅಂದ್ ಮತ್ತೆ ಸೂಡ್ತು. ಸೂಡದ ಮೇನೆ ಅದೇ ನಮೂನಿ ತಲೆದೂಡಹಾಕೂ ನಮೂನಾಯ್ತು. ಆ ಹೂಂಗೆ ಚುಪ್ಪರಸಿ ಗೋರಾನೆ ಅಡವಿಗೆ ತಕಂಡ ಹೋಗ್ ವಗ್ಗೆ ಬಂದಬಿಟ್ಟು. ‘ಅಲ್ಲೇನಾಯ್ತು?’ ಕೇಲಿದ್ಲೆ. ಬರೀ ನಾಣೀ ಗಿಡ ಆಗಿ ಹುಟ್ಟು. ಹೂತಾಕ್ಕಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾರೂ ನಾಣಿ ಗೆಡಾಗದೆ ಅಂದ್ ಹೋಗಿ ನೋಡತು. ಕೈಹಾಕಿದರಂದ್ಲೆ ಬರಿ ಎಲ್ಲಾಗೆ ಹೋಗ್ತದೆ. ಆಗ ಇದೇ ಅರಸರಿಗೆ ಸುದ್ಯಾಯ್ತು. ಆನಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಇವು ಹೋಗಿ ಅಟ್ಟವ ಕೂಯ್ಯಿ ತಕಂಡ ಬಂದು. ಅರಸರು ಆ ದೇವರ ಗುಡಿಗೆ ಬಂದು. ವಂದ್ ದೇವಸ್ಥಾನ ಇತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ಆಗ ದೇವರಲ್ಲಿ ಬಂದ್ಕಂಡಿ ಕೆಲೆ ನಾಣಿ ಎಲ್ಲಾ ಹೊಯ್ಯರು. ಅದು ಹುಡ್ಗಿಯಾಗಿ ಹೋಯ್ತು. “ಇದೇ ನೀ ತಂದ ಹೆಣ್ಣು” ಹೇಳು ಆ ದೇವರು. ಅಲ್ಲಾಗಿ ಮನೆ ಹತ್ತೆ ಶುದ್ಧಿ ಮುಟ್ಟಿದ್ಲೆ. ಅವರು ಯೇನೆಂದ್ಲೆ ಪೊಲೀಸು ಹತ್ತೆ, “ಆ ಹೆಣ್ಣೇನದೆ ಅದ್ಕೆ ಸಾಮಾನ ಪೂರಾ ತೆಗದೀ ಅಡವಿ ಅರಾಣಕೆ ತಕಂಡ ಹೋಗಿ, ಶಮಾ ಮೂರ್ ಪಾಲ್ ಮಾಡಿ ಕಡ್ಡ ಹಾಕ್ ಬನ್ನಿ. ಆನಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಉರ ಸಮೇತೈಲ್ಲ ಸರ್ವರೂವ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಸಾವಕಾರ ಬೀವ್ಕಾರೆಲ್ಲಾ ಒಟಗೂಡಿ ಬಿಜ್ಜೆಯ ಮಾಡಬೇಕು. ದಿಬ್ಬಣ ಬರತದೆ.” ಇಲ್ಲಿ ವಾದಿಯಿಲ್ಲ ತಕಂಡ ಬಂದು. ದಿಬ್ಬಣೆಲ್ಲ ತಂದ್ಲೆ. ಈವಾಗೆ ಸುಕ ಸಂತೋಶದಿಂದ ಗಂಡ-ಹೆಂಡ್ತಿ ಆನಂದದಿಂದ ಇದ್ದು.

● ಕೆಲವು ಪದಗಳ ವಿವರಣೆ

ಸಂದದ = ಚಂದದ	ಯಾಳೆ = ವೇಳೆ
ದಿನಶೂ = ದಿನಾಲೂ	ಯೆರೆ = ಉಗಟ
ಇಕಬೇಕು = ಇಡಬೇಕು(ಬಿಡಬೇಕು)	ದೇಶವನ = ದೇವಸ್ಥಾನ
ಇಶಾರ = ವಿಚಾರ	ಸರಪರಣಿ = ಕಬ್ಬಿಣದ ಸರಪಣಿ
ಉಪಶರ = ಉಪಚಾರ	ವಶ್ರಾ = ವಸ್ತ್ರ
ವಪ್ಪರ = ಉಪಚಾರ	ಗಿಪ್ಪರಿಸಿ = ಚಿಪ್ಪರಿಸಿ (ಚೂರು ಮಾಡಿ)
ಗೋರಾನೆ = ದಟ್ಟ	ನಾಣೀ ಗಿಡ = ನಾಣ್ಯದ ಗಿಡ
ಬಿಜ್ಜೆಯ = ಸಮಾರಾಧನೆ	ವಾದಿ = ವಾದ್ಯ

■ ಹೇಳಿದವರು: ದಿ. ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಮಾರು ಗೌಡ, ಕಲೋಡು, ಹೆಗಡೆ ಉರು, ದಿ: 29.09.1972,

ಹತ್ತುಂಡೆ -ಬಿಟ್ಟುಂಡೆ

ಗೌಡಗೆ ಹುಡುಗ ಇದ್ದ. ತಾಯಿ-ತಂದೆ ತೀರಿದರು. ದೇಸಾಂತರ ಹೋಗಲು ಶರಕ ಮೊಟ್ಟೆ ಕಟ್ಟುಂಡ ಹೈಟಬಿದ್ದ. ಸೋದರಮಾವ ಬಂದ, “ಎಲಾ ಅಲಿಯ, ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗ್?” ಕೇಳಿದ. “ತಾಯಿ-ತಂದೆ ತೀರಿದರು. ಇದ್ದೇನು ಬಾಳಿಮಿ? ದೇಸಾಂತರ ಹೋಗುವ ಹೇಳಿ ಹೈಟಬಿಟ್ಟೆ ಮಾಮ” ಅಂದ. “ಅಲಿಯ, ಹೋಗಬೇಡ. ಮೂರು ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಲಿವರು. ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಲಗ್ನ ಅಗಲಕ್ಕ. ಕಂಡ ಕೆಲಸ ಗೈಕಂಡಿ, ಬಿಂದ ಗಂಜಿ ಉಂಡ್ಕಂಡಿ, ನನ್ನ ಮನೆಲುಲ್ಕ” ಅಂದ.

ಮನೆಗೆ ಕರಕಂಡ ಹೋದ. ಕಂಡ ಕೆಲಸ ಗೈದು ಉಳಿದ. ಹಿರಿಮಗಳು ಅಲಿಯಂಗೆ ಸುದ್ದಿಲ್ಲ ನೆಂಟಸ್ತನ ಮಾಡಿದ. “ಎಲಾ ಅಲಿಯ, ಗೇರಸವ್ವೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಬಾಳೆಕಟ್ಟ, ಎಲಿಕಟ್ಟ, ಸಕ್ರೆ, ಸರೂ ಜೀನ್ಸ ತರಬೇಕು.” ಹೇಳಿ ಕಳಿಸಿದ. ಜಾಗ್ರತೆ ತಂದ. ದಿಬ್ಬಣ ಬಂತು. ಮದಿ ಸಾಗಿಸಿದ. ಈವಾಗೂ ಬೇರೆ ನೆಂಟಸ್ತನ ಮಾಡಿದ. ಯೆರಡನೇದೂ ಸುದ್ದಿಲ್ಲದೆ ನೆಂಟಸ್ತನ ಮಾಡಿದ. “ಸಾಮಾನ ತರಬೇಕು” ಅಂದ. ತಂದ. ದಿಬ್ಬಣ ಬಂತು. ಮದಿ ಸಾಗಿಸಿದ.

ಕಿರಿ ಹುಡುಗಿಗೂ ಸುದ್ದಿಲ್ಲದೇ ನೆಂಟಸ್ತನ ಮಾಡಿದ. “ಪೇಟೆಗೆ ಹೋಗಿ ಸಾಮಾನು ತಾ.” ಅಂದ. ಆ ದಿನ ಜಾಗ್ರತೆ ಸಾಮಾನ ತಂದ. ದಿಬ್ಬಣ ಬರವನಕ ತಂದ. “ಕತ್ಯೆಲಿ ಕಡಿಬಾರ್ದು. ಬಳ್ಳಲಿ ಕಟ್ಟಬಾರ್ದು. ಸೌದೆ ತರದೆ ಬರಬಾರದು. ಸೌದಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು” ಅಂದ. ಆನಂದ ಅಡವಿಗೆ ಹೋಗಿ ಮರುಗಬಿಟ್ಟ. ಆಗ ಅಚ್ಚಗನ್ನಿ ದೇವಗನ್ನಿರು ಅಕ್ಕತಂಗಿರು ಯೇಳ ಮಂದಿ ತಣ್ಣೀರ ತಾನಕೆ ಹೋದವರು ಬಂದ್ರು. “ನರಮನಸ ಮರಗತಾನೆ” ಅಂದ್ರು.

“ಸ್ವಾಮಿ, ತಾಯಿ-ತಂದೆ ತೀರಿ ಹೋಗೂರಟ್ಟಕೆ ದೇಸಾಂತರ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಹೊರಟಬಿದ್ದಿದ್ದೆ. ಸೋದರ ಮಾವ ಮೂರು ಹುಡ್ಡೀರಿವ್ರು. ಒಂದ ನಗ್ನಾಕಂಡಿ ಬೆಂದ ಗಂಜಿ ಉಂಡ್ಕಂಡಿ, ಕಂಡ ಕೆಲಸ ಗೈಕಂಡಿ, ಅಂದ. ಕರ್ಕಬಂದ. ಯೆಯ್ಕು ಹುಡ್ಡೀರೆಗೆ ನಗ್ನ ಆಯ್ಕು. ಕಿರಿ ಹುಡ್ಡಿ ನೆಂಟಸ್ತನ ಮಾಡ್ಕಂಡ್ಕು. ‘ಕತ್ಯೆಲಿ ಕಡಿಬಾರ್ದು, ಬಳ್ಳಲಿ ಕಟ್ಟಬಾರ್ದು, ಸೌದೆ ತರದೆ ಬರಬಾರದು’ ಅಂದ.”

“ಸಣ್ಣ ಜಿಗ್ಗೆಲ್ಲ ಮುರಿದು ಒಟ್ಟು ಮಾಡು, ‘ಹತ್ತುಂಡೆ’ ಅನ್ನು. ಹತ್ತತದೆ. ‘ಬಿಟ್ಟುಂಡೆ’ ಅನ್ನು, ಬಿಟ್ಟುಂತದೆ” ಅಂದರು, ಹೋದರು.

ಜಿಗ್ಗೆಲ್ಲ ಮುರಿದು, ಒಟ್ಟಿಸಿ, ‘ಹತ್ತುಂಡೆ’ ಅಂದ. ಬಂದ ಹೊತಾಕಿ. ‘ಬಿಟ್ಟುಂಡೆ’ ಅಂದ. ತೆನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಕೂತ. ಅಲ್ಲಿ ಕಿರಿಮಗಳ ದಿಬ್ಬಣ ಬಂತು. ಪುರೇತ ಭಟ್ಟ ದಿಬ್ಬಣ ಬಂತಂತಂದು ಮೂತ್ರ ಬಿಡ ಹೋದ. ಕೈಗೂ ಕಟ್ಟಿಗೂ ‘ಹತ್ತುಂಡೆ’ ಅಂದ. ‘ಬನಿ’ ಅಂತಿರು, “ಕೈ ಬಿಡುತ್ತಿಲ್ಲ ನಾ ಹೇಗೆ ಬರಲೋ?” ಕೇಳಿದ.

ಸೋದರಮಾವ ದೇವಸ್ತಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ದೇವರ ತಕ್ರೀರ ಹಳಿ, ಹೇಳಾನ ಹೇಳಿಕೆ ಮಾಡ್ಕಂಡ (ಕೈಹಣಿಗೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡ) ಕೈಗೂ ಹಣಿಗೂ “ಹತ್ತುಂಡೆ” ಅಂದ. ಅತ್ತೆ ನೀರಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದು. ಕೊಡಪಾನಕ್ಕೂ ಸೊಂಟಕ್ಕೂ, “ಹತ್ತುಂಡೆ” ಹೇಳಿದ. ‘ಕೊಡಪಾನ ಇಡೆಂತಿರು, ‘ಸೊಂಟ ಬಿಡತಿಲೆ’ ಅಂದು.

ದಿಬ್ಬಣದವರು ಹೇಳಿದರು, “ಮಗಳ ಅವಗೇ ಕೊಡು” ಅಂದು, ಆಗೊಂದಂದ ಮಾವ. “ಬಿಟ್ಟುಂಡೆ” ಅಂದ. “ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಲಿಂ”ದ, ಬಿಟ್ಟು ಹೋಯ್ತು. ದಿಬ್ಬಣ ಹಿಂದೆ ಹೋಯ್ತು. ಬರು ಬಿಲಿ ಬುದವಾರ ನಗ್ಗುಕಿಟ್ಟು. ಸೋದರಲಿಯಂಗೆ ಮಗಳ್ಳೆ ನಗ್ಗು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ ಅರಸುತನದಲ್ಲೆವ.

● ಕೆಲವು ಪದಗಳ ವಿವರಣೆ

ಶರಕ =ಸಾಮಾನು
 ಬಾಳಿಮಿ = ಬಾಳ್ವೆ
 ಜೀನ್ತ = ಸಾಮಾನು
 ತಾನಕ್ಕೆ = ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ
 ನಗ್ಗು = ಲಗ್ನ

ಅಲಿಯ = ಅಳಿಯ
 ಬಿಂದ = ಬಿಂದಿಗೆ , ತಂಬಿಗೆ
 ಮರುಗು = ಅಳುವುದು
 ಹೇಲಾನ ಹೇಲಿಕೆ = ಪ್ರಾರ್ಥನೆ

- ಹೇಳಿದವರು. ದಿ.ಪುಟ್ಟು ನಾಗು ಗೌಡ, ದುಗ್ಗೂರು.

ಹುಲಿ ಗಲಿಬಿಲಿ

ಯೆಲ್ಯಣ್ಣ, ಹುಲ್ಯಣ್ಣ ಇದ್ದಿದ್ರು. ಯೆಲ್ಯಣ್ಣ ತಾ ಹೆಚ್ಚಂತಿ, ಹುಲ್ಯಣ್ಣ ತಾ ಹೆಚ್ಚಂತಿ ತಿರಗತ ತಿರಗತ ವಳೆದ್ರು. ಶರ್ತ ಬಿತ್ತು. “ಯಾವ ದಿನ ಕುಸ್ತಿ ಆಡ್ತನೇ?” ಯೆಲ್ಯಣ್ಣ, “ಯೆಂಟ ದಿನದ್ ವಳೆಗ ಕುಸ್ತಿ ಆಡ್ತನೇ” ಅಂತು. ಯೆಲಿ ಯೇನ ಮಾಡ್ತು? ಏಕ್ಕಂ ಬಂಡಿ ಗೋಳಿ ಮೇಣ ಕಚ್ಚಂಡಿ, ಮೇಣ ತಕಂಡಿ ನೆರ ಮಾಡುದು. ದಿನಕೂ ವಂದ ಗುಂಡ ಮಾಡ್ತು ಇಷ್ಟ ದೊಡದು. ಸೋಮಾರ ನಾಳಿಕೆ ಕುಸ್ತಿ ಮಾಡಬೇಕಂದಿ ಮಾತಾಡಕಂಡ್ರು.

ಯೆಲಿ ಮೇಣದ ಗುಂಡ ಹಾಗೆ ಮಾಡ್ತು. ಅದ್ರಲ್ ಹೊಕ್ಕದ್ದು. ಆ ಬದಿಕೆ ಹುಲಿ, ಈ ಬದಿಕೆ ಯೆಲಿ. ಕುಸ್ತಿ ಯೆಯಡ ಮಂದಿ ಕುಸ್ತಿ. ಅದು, ‘ಹುಲಿ ತಿಂತೆ’ ಅಂತ. ಹುಲಿ, ‘ಇದ್ರ ತಿಂತೆ’

ಅಂದಿ, ಹುಲಿ ಅದ್ರ ಮೈಮೇನೆ ಹಾರತೆ ಯೆಲಿಗೆ ಬಾಯಲೇ ಕಚಬಿಡ್ತು. ತಿಂಬೂಕೆ ಯೆಲಿ, 'ತಿನ್ನಲಿ' ಅಂದ್ಕುಂಡಿ ಹೆರ್ಗೆ ಬಿತ್ತು ಮೇಣದತ್ತ. ಹುಲಿ ಕಚ್ಚದೆ ಇಡೀ ಬಾಯಿಗೆ ಮೇಣ.

ಬಾಯೇ ತೆಗುಕಾಗುದಿಲ್ಲ. ಹುಲಿ ಫಜೀತಿ ಬೇಡ. ಇಲಿ ಹುಲಿ ತೈಡ್ ಹರ್ದಿ ಹರ್ದಿ ಬಿನಾಕ್ತು. ಹುಲಿ ಬೊಬ್ಬಿ ಹಾಕ್ತೇ ವೋಡತು. ಇಲಿ-ಹುಲಿ ತೈಡ್ ಕಚಕೊಂಡಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಲಾತೆ ಹೊಡಿತದೆ. ಹುಲಿಗ್ ಬೇಡ ಶಂಶಾರಾಗ ಮೇಣ ಬಾಯಿ ತೆಗೂಕಾಗುದಿಲ್ಲ. ಹುಲಿ ವೋಡೆ ವೋಡೆ ಹೋಯ್ತು ಅಲ್ಲೆ ಗೆದ್ದಿಲಿ ವಕ್ಲಗೌಡ ಇದ್ದ. ಗೆದ್ದಿ ಹೂಡ್ತೇ ಈವ. ತೌರಿಕಂಡ್ ಹೋಗಿ ಕಂಬ್ಬಿ ಹಾಲಿ ಮೇನೆ ಇಕ್ಲ. ವಕ್ಲಗೌಡ್ನ ಕೂಡೆ ಹೇಳಿ, "ಕಂಬ್ಬಿ ಮುಚ್ಹಾಕಂಡಿ ಯೆಲಿ ಬತ್ತೀದು" ಅಂತು. ಹುಲಿ ಕಂಬ್ಬಿಲಿ ಹೊಕ್ಕುಂಡೆ ಬಿಡ್ತು. ಯೆಲಿ ಯೆಲ್ಲಾ ಗರಸತೆ ಮನೆಗೆ ಹೋಯ್ತು.

ವಕ್ಲಗೌಡ ವಾರ್ಲ ಬಿಟ್ಟ. "ಎಲ್ಲುಣ್ಣ ಮನೆಗೆ ಹೋಯ್ತು" ಅಂದ. "ತಾ ತನ್ ಮನೆಗೆ ಹೋತೆ, ಯೆಲಿಗೆ ಹೇಳು, 'ಹುಲಿ ಅಡಗಿತ್ತು' ಹೇಳಿ. ಹೇಳಬೇಡ ತಾ ಇಲ್ಲಿ ಈವೆ ಅಂದಿ." ಹೆದ್ರಕಂಡಿ ಕಂಬಳೀಲಿ ಹೇತ್ಕುಂಡಿ ನಡೀತು.

ವಕ್ಲಗೌಡ ಕಂಬಳಿ ತಕಂಡಿ ನಡೆದ. ನೆಕ್ಕುಂಡಿ ಹಳ್ಳಕೆ ಹೋದ (ಕಂಬಳಿ ತೊಳಕೊಂಡ ಬಂದಿರಬೇಕು.).

ಹಳ್ಳದಲ್ಲೆ ಕಲ್ಯೆಶಡಿ (ಏಡಿ) ರಾಶಿರಾಶಿ ಇತ್ತು. ಎಂಟು ಕಲ್ಯೆಶಡಿ ಹಿಡಕಂಡಿ ಕಂಬ್ಬಿಮೇನೆ ತಕಂಡಿ ಮನೆಗೆ ಬಂದ. ಕರದಾ, "ಹೆಂಗನೇ, ಇಲ್ಲಿ ಬಾ" ಅಂದ. ಬಂತದ ಹೆಂಡ್ತಿ. "ಏನತಂದ್ಯೋ?" ಹೇಳು. "ಹೊರೆಯಂತಾ ತಂದ್ಯೋ?" ಅಂತು. "ಯೇನಾರೂ ತಕಂಡಬಾ. ಯಾರಿಗೂ ಹೇಳಬೇಡ" ಅಂತ್ಯ.

ಮಡಕೆ ತಂತು. ಕಲ್ಯೆಶಡಿ ಅರಸದ 'ಗನಾ ಆಶಿಮಾಡು' ಹೇಳು. ಇದ ಲ್ಯಾಕೆ ಆಶಿಮಾಡು. ಶಂಜಾಯ್ತು. ಗಂಡ ತಿರಗಾಟ್ಟು ಹೋದವ ರಾತ್ರಿಯಾಯ್ತು. 'ಬಡಶುದಿಲ್ಲ?' ಕೇಳು. 'ಬಡಶತಿ' ಅಂತು. ಯೆಲೆ ಹಾಕ್ಕುಂಡಿ ಬಡಶತು. ಕಲ್ಯೆಶಡಿ ಆಶಿಹಾಕ್ತು. ತಿಂತೇ ಈವ. ಗಪಗಪಾ ಅಂದಿ ಕಾಲ ಬೀಲು ಕಡ್ಡಿ ತೆಟಕಟಂದಿ.

"ಯೆಲ್ಲುಣ್ಣಗೂ, ಹುಲ್ಲುಣ್ಣಗೂ ನ್ಯಾಯಾದ್ತು. ಹುಲಿ ಕಂಬಳಿಲ್ ಹೇತ್ಕುಂಡು. ವಾಶಣಿಗೆ ಯೆಶಡಿ ಬಂತು ಹೊರೆಗಟ್ಟಿ. ಯಾರಿಗೂ ಹೇಳಬೇಡ" ಅಂದ.

ಗಂಡ-ಹೆಂಡ್ತಿ ತಿಂತೆ ಈವರು. ಹುಲಿ ಬೇಗ ಬಂದ್ಕುಂಡಿ ಕೀವ್ವಲಿ ಅವು ಮಾತಾಡ್ತೆ ಯೆಲ್ಲಾ ಕೇಳುಂಡು. 'ಇವನಿಗೆ ನಾಳೆಗೆ ನಾ ತಿಂದ್ಕಂತಿ' ಅಂದಿ ಮಾಡ್ಕುಂಡು.

ಗಂಡ-ಹೆಂಡ್ತಿ ಮನಿಕಂಡು. ಬೆಳ್ಳಾಗೆ ಯೆದ್ದುಂಡಿ ಮೊರೆ ತೊಳ್ಳ. ವಾರ್ಲ ಯೆಬ್ಬುಂಡಿ ಗದ್ದೆಗೆ ಹೋದ. ವಾರ್ಲ ಕಟ್ಟುಂಡಿ ಗದ್ದೆ ಹೂಡ್ತೇ ಈವ್ಯ. ಮೇಣ ರಾತ್ರಿಗೆ ತೆಗದು

ಶಾಪಾಯಾಗಿತ್ತು. ಅಗೆ ಹುಲಿ ಶಿಟ್ಟಿದ್ದ ನೋಡ್ತೆ ಅಡಗ್ಗೆ ಬತ್ತೀದು- 'ಅವನ ತಿನ್ನೇ ಬೇಕೆ ಹೇಳಿ. ಅದ್ಕೆ ಯೇಕ್ಕನೆ ಕಾಡ್ಗೆ ಅವನ ಹಿಂದೆ ಬಂತು. "ಹಾತ್, ವಕ್ಲಗೌಡ ನಿನ್ನಾಗೆ ಯೇನೆ ಹೇಳಿದೋ ನಿನಗೆ?" ಅಂತು.

"ನಿಂಗೆ ಬಿಡೋದಲ್ಲ ಯೇಗ, ನಿಂಗೆ ತಿಂಧ್ಕಂಡ ಹೋತಿ" ಅಂತು. ಅವನ ತಿಂಬೂಕೆ ಹೋಯ್ತು. ಇವ ಹೇಳ್ತೆ, "ತಿಂಬೂದಾರೆ ತಿಂಧ್ಕಂಡೋಗು ನಿನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಲಿ ಬಿದ್ರೂ ಸಮ, ತಾಯಿ ಹೊಟ್ಟೆಲಿ ಬಿದ್ರೂ ಸಮ" ಅಂದ. ವಾರ್ಲ ಬಿಟ್ಟ ಹಾಕ್ತೆ. ಅದ್ರ ಶಿಟ್ಟೇ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ- 'ಮಾಡ್ತೇ ನಿಂಗೆ...' ಅಂದ್ಕೊಂಡ್ತೆ ಹುಲ್ಕುಣ್ಣ. 'ವಂದೆ ವಂದ್ ಶಾರೆ ಬಿಡು ತಪ್ಪಾಯ್ತು' ಅಂತ್ಯ. "ಈಗ ಯೇನೂ ಬಂದ್ರೆ ಬಿಡೊದಿಲ್ಲ" ಅಂತು, "ತಿಂದಕಂಡ ಹೋತಿ" ಅಂತು ಹುಲ್ಕುಣ್ಣ. ಗಡಗಡ ನಡಗ್ತಾ, "ತಿಂತ್ಯಾ?" ಕೇಲ್ತೆ. "ಹೌದು." ಅಂತು ಹುಲ್ಕುಣ್ಣ.

"ನಂಗೆ ಹೆದರಿಕೆಯಾಗಿದು. ನೀನು ಮೊಕ್ಕ ತಿಂಬೇದ. ಹಿಂದೆ ಮುಕಳೇ ಬದಿ ತಿನ್ನು" ಅಂದ. "ಮುಕಳೆ ಬದಿ ತಿಂತೆ" ಹೇಳ್ತು ಹುಲಿ, "ತಿರುಗೂ" ಅಂತು. ಹುಲಿ ಹಿಂದೆ ಕಡಿಗಾಯ್ತು. ಕಚ್ಚೆ ಬಿಚ್ಚದ ಹಣಕದಾ ಕಡಿಗೇ, "ಹಣಿಕಂಡಿ ತಿನ್ನು" ಅಂದ. ದೊಡ್ಡ ಬಾಯಿ ತೆಗದಿ ತಿಂಬುಕೆ ಹೋಗಿ, ಮುಕಳೆ ಮಿಕಿ ಮಿಕಿ ಅಂತಿದಿ. ಅದ ಕಂಡ್ತು ಹುಲಿಯಣ್ಣ, "ನಿನ್ನ ಮುಕಳೆ ಮಿಕಿ ಗುಟ್ಟು ಯಾಕೆ?" ಕೇಳ್ತು. "ಮಿಕಿ ಮಿಕಿ ಅಂತ್ಯಾ ನನ ಪುಕಳೆ? ಯೆಲಿಯಣ್ಣ ನನ್ನ ಪುಕಳೆಲಿ ಹೊಕ್ಕಿ, ಈಗ್ಯೇನೆ ಮಾಡಬೇಕು?" ಅಂತ್ಯ. "ವಕ್ಲಗೌಡ, ಕೈಮುಗಿತಿ ನನ್ನ ಬಿಡಬೇಕು" ಅಂತಿ. "ಬಿಡ್ತೆ ಬಿಡ್ತೆ" ಅಂತ್ಯ. ಹುಲಿಯಣ್ಣ ಹೆದರಿಕೊಂಡು ವೋಡೆ ಪಾರು ಕಡಿಕೆ ಹೋಯ್ತು. ಅವ ತನ್ ಮನಿಗೆ ಹೋದ.

● ಕೆಲವು ಪದಗಳ ವಿವರಣೆ

ನೆರೆ = ಒಟ್ಟು	ಲಾತ = ಹೊಡೆತ
ಗದ್ದಿಲಿ = ಗದ್ದೆಯಲ್ಲಿ	ಗರಸತ = ಹುಡುಕುತ್ತ
ಅಂತ್ಯ = ಹೇಳುತ್ತಾನೆ	ಅರಸದ = ಹಾಕಿದ
ಕೀವ್ವಲಿ = ಮನೆಯ ಮಾಡು	ನ್ಯಾಯಾದ್ಡು = ಹೊಡೆದಾಟ , ತಕರಾರು
ವಾಶಣೆ = ವಾಸನೆ	ಯೇಕ್ಕಂ = ಕೂಂಡಿಂದ ಕೂಡ್ಡೆ
ವಡ್ಡೆಗೆ = ಗುಡ್ಡೆಗೆ	

■ ಹೇಳಿದವರು: ಬುದ್ಧು ಶೇ ಶುಗೌಡ, ಬಿಣಗಾ ತಾಲೂಕು, ಕಾರವಾರ.

ಹೊಸಬಂಟ

ಚಂದ್ರಾವತಿ ಅರಸುಗೆ ಯಯ್ಯು ಜನ ಹುಡುಗರು. 'ಗಾಳಿ ಹವಾಯಿಗೆ ಹೋಪ' ಅಂದು, ದೊಡ್ಡ ವಡ್ಡೆಗೆ ಹೋದರು.

ತಮ್ಮ "ಅಣ್ಣಯ್ಯ, ನಾವು ಹೀಗಿರುವದೇನು ಯೋಗ್ಯಲ್ಲ. ಒಂದೂರಿಗೆ ಹೋಗಿ ನೆಂಟಸ್ತನ ಮಾಡಬೇಕು" ಅಂದ. ಅರಸನ ತಾವಕೆ ಹೋದರು. ತಾಯಿಗೆ ಒಂದೇ ಹುಡುಗಿ, ಅಣ್ಣ-ತಮ್ಮ ಹೋಗಿ ದೊಡ್ಡೋನ ಮಕ್ಕಳು ಎಂದು ಬಹಳ ಸಮಾನ ಮಾಡಿದರು. ತೆನೆಮೇಲೆ ಕೂತರು. "ಏಕೆ ಬಂದವು?" ಕೇಳಿದರು. "ಹುಡುಗಿ ಈತು ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿಲ್ಲ. ಬಾಗಿಲ ಮುಂದೆ ದುರವಿನ ಕಣಜ ತುಂಬಿದರೆ ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿಲ್ಲ."

"ನಮ್ಮ ದುರುವಿನ ಕಣಜ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಈ ಕಣಜ ತುಂಬಿಸ" ಅಂದರು. 'ಹೂ' ಅಂದವರು ಏನು ಮಾಡಿದರು? "ನಮ್ಮ ದುರುವಿನ ಕಣಜ ಎತ್ತು, ಕತ್ತೆ ಮೇಲೆ ಮಂದಿ ಮಾರ್ಬಲ ಮೇನೆ ಕಲಸೆಂ"ದು ಅವ್ವಗೆ ಬರ್ಬು ಕಳಿಸಿದರು. ಆ ದುರವಿನ ಕಣಜದ ಮುಕಳಿಗೂ ಆಗಿಲ್ಲ. ಬರದರು, 'ಸೋಲು ಹೋತ್ತು ಬಂತು. ಆದ್ರೂ ಅಡ್ಡಿಲ್ಲ.' ಭೂಮಿ, ಮನೆ, ಅರಸತನ ಪೂರಾ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಿ ಕಳಿಸಿದರು. ಆಗಲೂ ತುಂಬಲಿಲ್ಲ ದುರವಿನ ಕಣಜ.

ಏನು ಮಾಡಬೇಕು? ಒಕ್ಕಲು ಮಕ್ಕಳ ಮನೆ ಈತು. ಸೋರಿಗಿ ಮಾಡಿ ಅವ ಕಂಚು, ತಾಮ್ರ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಿ ಹಣ ಕಳಿಸಿಬೇಕು ಹೇಳಿ ಬರೆದರು.

ಬಡವರ ಗಂಟೆ ಕರ್ಗೂಳು, ಶಿನ್ನಶಿಗ್ಗು ಅಟ್ಟೂ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಿ ತಂದು ತುಂಬಿದರು. ತುಂಬಿತು. ಮಗಳನ್ನು ಎಡಕ್ಕೆ ಕೂಡಿಸಿ ಅಳಿಯ (ಹಿರಿಯ) ಬಲಕ್ಕೆ ಕೂರಿಸಿ ನಗ್ಗ ಮಾಡಿದರು. ನಾಕುದಿನ ಉಳಿದರು. "ತಮ್ಮಾ... ನೀವು ಬಂದು ಬಾಳ ದಿವನಾಯ್ತು, ಊರಿಗೆ ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ" ಅಂದರು.

ಮದ್ಯಾನ ಮೇನೆ ಊಟ-ಉಪಚಾರ ಮಾಡ್ಕಂಡಿ, ಅಣ್ಣ-ತಮ್ಮ ಎರಡೂ ಜನ ಹೊರಟು ಬಂದು ನೀಲಾನದಿ ಅರಸು ಮನೆ ಮುಂಗಡೆ ಅಸ್ವತ್ತ ಕಟ್ಟಿ ಮೇನೆ ಕೂತರು. "ಹರಹರ! ಏನ ತಿನ್ನಬೇಕಾಯ್ತು? ಎಲ್ಲಾ ಮಾರಾಟಾಯ್ತು."

ಅಣ್ಣನ ಹೆಂಡ್ತಿ, "ಮೈದ..." ಅಂತು. "ಓ.." ಯೆಂದ. ಅವಳು ಅರ್ಧ ದುಡ್ಡ ಶಾಲೆ ಸೆರೆಗಿಗೆ ಕಟ್ಟಿತ್ತು. ಅದರಲ್ಲಿ, "ವಂದ ದಮಡಿ ಸೂಜಿ, ವಂದ ದಮಡಿ ದಾರ ತಕ್ಕ ಬಾ" ಅಂತು. ತಂದ. ಸುದ್ದಿಲ್ಲೆ, "ವಂದರ ಶರಗ ಹರಿತೇನೆ" ಅಂದಿ ಶಾಲೆ ಶೆರ್ಗ ಹರ್ದು ರವ್ವಿಕಣ ಮಾಡ್ತು. "ಮೈದ, ರವ್ವಿಕಣ ತಕ್ಕಂಡಿ ಪೇಟೆಗೋಗಿ ಮಾರ್ಕಂಡ ಅಕ್ಕಿ, ಬೇಳೆ... ಎಲ್ಲ ತಕ್ಕಂಬಾ" ಅಂತು. "ದರ?" ಎಂದ. "ವಕಾರಿಲಿ ಬಿಚ್ಚು. ಅದೇ ದರ ಹೇಳಿದೆ" ಅಂತು.

“ಅಲ್ಲಿ ಕಿಮ್ಮತ್ತೇನು?” ಕೇಳಿದರು. “ನೂರು ರೂಪಾಯಿ.” “ಐವತ್ತೆದು ಕೊಡತೆ” ಅಂದರು. ಕಬೂಲಾಗಿಲ್ಲ. ಮತ್ತೊಂದು ವಕಾರಿಲಿ, “ನೂರೈವತ್ತ ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡತೇನೆ ಕೊಡು” ಅಂದರು. ಕೊಟ್ಟ. ಪ್ಯಾಟಿಂದ ಬೇಳೆ, ಬೆಲ್ಲ, ಹುಟ್ಟು ತಟ್ಟೆ, ಸರ್ವ ಜಿನಸು ತಂದು ಅತ್ತೆಗೆ ಕೊಟ್ಟ. ಅತ್ತೆ ಕೆಳಗೆ ಕಲ್ಲ ಹೂಡಿ ಅಡಿಗೆ ತಯಾರ ಮಾಡಿದಳು. ಕೆರೆನೀರು ತಂದು ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಿದಳು. ಗಂಡ, ಮೈದಗೆ ಬಡಿಸಿ ತಾನೊಂದು ಬದಿ ಊಟ ಮಾಡಿತು. ಪಾತ್ರ ತಿಕ್ಕಲು ಅದೇ ಕೆರೆಗೆ ಹೋಯ್ತು. ನೀಲಾ ನದಿ ಅರಸರ ಮನೆಲಿ ಎರಡು ಒಕ್ಕಲಿಗರ ಹೆಂಗಸರು, “ಒಂಟಿ ಹೆಂಗಸು ಪಾತ್ರ ತಿಕ್ಕಲು ಬಂದಿದ್ದಲು... ನಿಮಗೆ ಸಲತಕ್ಕ ಹೆಣ್ಣು” ಎಂದರು. ಅರಸು, “ಮಾತಾಡಿ ಹೋಗು ಎನ್ನಿ” ಎಂದ. “ಅಮ್ಮಾ... ಅರಸು ಹತ್ರ ಮಾತಾಡಿಕೊಂಡು ಬರಬೇಕಂತೆ” ಅಂದರು.

ಗಂಡ-ಮೈದ, “ಹೋಗಿ ಬಾ” ಎಂದರು. “ಹೂಂ” ಎಂದು ಪಾರ ದಾಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ, “ದಬ್ಬ ಹಾಕಿ” ಎಂದ ಅರಸು ಸೇವಕರಿಗೆ. ಅರಸು ಏಳು ಮೆಟ್ಟಿಲ ಸದರಿಮೇಲೆ (ಉಪ್ಪರಿಗೆ) ಕೂತಿದ್ದ. ಅವಳನ್ನು ನೆಕ್ಕಂಡು ಹೋಗಿ ಸದರಿಗೆ ಮೇಲೆ ಕೂರಿಸಿದ. ಚಹಾ, ಆಸ್ರ ಎಲ್ಲ ತಂದ. ಆಸ್ರ ಕುಡಿದು, ಕವಳ ಮೆಂದಿತು. ‘ಇವ ತನ್ನ ಬಿಡವನಲ್ಲ.’ ಅಂತು ಅಕಲ ಮಾಡಿತು. “ಅರಸರೆ, ಕೂಡಲಿಕ್ಕಡ್ಡಿಲ್ಲಾಗಿತ್ತು. ಏಳಹಗಲು- ಏಳರಾತ್ರಿ ನಾನು ಧರ್ಮ ಇಡಬೇಕು. ಇಟ್ಟ ಬಳಿಕ ಕೂಡಲಿಕ್ಕಡ್ಡಿಲ್ಲ” ಅಂತು. “ಹೆಣ್ಕೂಲ ಏನು? ಧರ್ಮ ಇಡೋದೇ. ನನ್ನ ದುರವಿನ ಕಣಜ ಹಾಲ ಬಿದ್ದಿಲ್ಲ.” ಅಂದಿ ಕಣಜ ತಂದ ಕೊಟ್ಟ. “ಏಳ ಹಗಲು, ಏಳ ರಾತ್ರಿ ಧರ್ಮ ಮಾಡ್ತದೆ, ಕೇಳವವರು ಬರಬೇಕು” ಡಂಗರು ಸಾರಿದ. ವಂದು ಆಳಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ಬೊಗನೆಯಷ್ಟು ಕೊಟ್ಟಳು. ವಂದು ರಾತ್ರಿಯೂ ಸಾಲಲಿಲ್ಲ ಕಣಜ. “ಅವಳು ಸೋಲಬೇಕು” ಅಂದಿ ಅರಸ ತನ್ನ ಭೂಮಿ, ಮನೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಿದ. ಸಾಲಲಿಲ್ಲ. ಮೂರು ರಾತ್ರಿಗೆ “ಬನಿ” ಅಂದಳು.

ರಾಜ ಮದುವೆಯಾದ ಹೆಂಡ್ತಿ ದಾಗಿಲಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಿ ಹಣ ತಂದು ಸೊರಗಿದ. ಏಳು ದಿನ ಆಗಿತ್ತು. “ಮೈನೀರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬರುವೆ. ಬಾಕ್ಲ ಪಾರದವರಿಗೆ ಬಾಕ್ಲ ಬಿಡಿಸಿ” ಅಂದಳು. ಅದು ಹೈಟು ಬಂದದ್ದು. ನೀಲಾ ನದಿ ಅರಸು ಕೀಬ್ಬಲ್ಲಿ ಕುದರೆ ಜಾಡಕಾರನಿದ್ದ. “ಕುದುರೆ ಜಾಡಕಾರಣ್ಣ, ನಾನು ಹೆಂಡ್ತಿ, ನೀನು ಗಂಡ ದೂರದೇಶ ಹೋಗಣ, ನನಗೊಂದು ಜೈಡು (ಕುದುರೆ) ಚಲೋದೇ, ನಿನಗೊಂದು ಜೈಡು ತಕ್ಕ” ಅಂತು. ಅವ ವಂದ ಹತ್ತಂಡ, ಇಡೊಂದು ಹತ್ತಂಡ್ತು. ಸಂತೆಗುಳಿ ಹತ್ರ ಹೋಗುದಟ್ಟಕ್ಕೆ. “ಕುದುರೆ ಜಾಡಕಾರಣ್ಣ, ನೀಲಾ ನದಿ ಅರಸರ ಮನೆ ಮುಂಗಡೆ ಎರಡು ಜನ ಗಂಡಸರು ಕೂತಿರು. ಅವರ ಕೂಡ ನಾ ಬಂದು ಮಾತಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಹೇಳಿದ್ದೆ ಹೇಳು” ಅಂದಳು. ಬಂದವ, “ಒಡತಿ ಅಲ್ಲಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಹಿಂತಿರುಗಿ ನಡೆದ. ಕಟ್ಟಿಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. “ತಮ್ಮ ನಾಲ್ಕಾಣೆ ಅವಲ್ಲಕ್ಕಿ, ನಾಲ್ಕಾಣೆ ಕಾಯ್ದುಗ ತಕಂಬಾ” ಎಂದಳು. ಹೆಂಡ ಕುಡ್ಕಂಡಿ ಅದರ ಮದಕರಗಿಸುವ ಹೇಳಿ ಮಾಡಿ.

ವಂದ ಆಣಿ ಕಾಯಿಬಗ ತಂದ. ಮುಕ್ಕರಿಶಿ ಬಿದ್ದ. ಕುದ್ರೆ ಹಾರಿಸಿಕ ಮುಂದೆ ಬಂದು ಬಿಟ್ಟು. ಅವ ಯೆದ್ದು ಕುಳ್ಳುವಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹೆಣ್ಣು ತನ್ನ ಕುದ್ರೆ ಮುಂದೆ ಹಾರಿಸಿಕ ಬಂತು. ಕುದರಿ ಜಾಡಕಾರಣ ಕಾಶಿಗೆ ಹೋದ.

ಗಂಡ-ಮೈದ ಮನೆಬದಕು ಶಿನ್ನೆಶಿಗರು ಅಷ್ಟ ಕರ್ತ ಮಾಡಿ, “ಈ ಹೆಣ್ಣು ಎಲ್ಲಿ ಹೋಯ್ತು ಎನೋ” ಅಂತ ಕಾಶಿಗೆ ಬಂದರು.

ಅವಳು ಕುದರೆ ಹಾರಿಸಿ ಹೋಗಬೇಕಾದ್ರೆ ಎರಡು ಜನ ಶಿಪಾಯರು, “ನನ್ನ ಹೆಂಡ್ತಿ-ತನ್ನ ಹೆಂಡ್ತಿ” ಅಂದರು. “ನಾ ಬಾಣ ಬಿದ್ದೆ, ಆ ಬಾಣ ಹೆಕ್ಕ ಬಂದನಿಗೆ ನಾ ನಗ್ನಾಗೆ” ಅಂತು. “ಕುದ್ರೆ ಹಿಂಡಿಗೆ ಬಿಗಿರಿ. ನಿಮ್ಮಂಗಿ ಶಡ್ಡಿ, ಕೋವಿ, ಕತ್ತಿ ಇಡಿ” ಅಂತು. ಬಾಣ ಬಿಡ್ತು. ವಂದು ಮೈಲಾಶೆ ಹೋಗಿ ಬಿತ್ತು. ಓಡಿ ಬಾಣ ಹಿಡ್ಕ ಬರುವಟಗೆ ಕುದ್ರೆ ಮುಂಗಡ ಕಡಿತು. ಹೆಣ್ಣಿನ ಬಿಟ್ಟು, ಗಂಡೇನ ತಾಳ್ತು. ಕತ್ತಿ, ಕೋವಿ, ಗಡ್ಡ ಹಾಕಂಡಿ ಕುದ್ರೆ ‘ಹೋ’ ಕುಬ್ಬಿ ಗುಡ್ಡ ಮುಂದೆ ಬಂತು. ಅಲ್ಲೊಬ್ಬ ಗಂಟಿ ಕಾಯ್ತೋನು ಗಿಳಿ ತಕ್ಕಂಡ ಬಂದ (ರಾಮ ಹೆಸರು). “ತಮ್ಮಾ ಒಂದು ಗಿಳಿ ಕೊಡತೆಯಾ?” ಕೇಳಿತು. “ಇಲ್ಲಾ ಅಮ್ಮ, ನನಗೆ ಹೊಟ್ಟೆ ಆಪ್ತಿ ಆಗೋದೇ ಇದ್ದಲ್ಲಿ. ಏನು ಹತ್ತಿವ್ವತ್ತು ರೂಪಾಯಿ” ಅಂದ. ಕೊಟ್ಟಳು. ಗಿಳಿ ಹಿಡ್ಕಂಡು ಇವ್ವತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟು, ಮುಂದೆ ಹೋಯ್ತು.

ಗಂಡ-ಮೈದ ಕಾಶಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದು. ಶಿಪಾಯರೂ ಯರಡು ಜನ ಕಾಶಿಗೆ ಹೋದ್ದು. “ಸುಕರವಾನರಾಗಿ ‘ನನ್ನ ಹೆಂಡ್ತಿ... ನನ್ನ ಹೆಂಡ್ತಿ’ ಅಂದಿ ಯಾಕಂದ್ಲೂ.” ಕಾಶಿಗಾರು ಹೋಪ.

ಅಜ್ಜಿ ಮುದ್ದಿ ಮನೇಲಿ ಪಿಣಿಪಿಣಿ ದೀಪ ಹೊಳಿತಿತ್ತು. “ಯಾರವ್ವಾ?” “ನಾನು ಅಜ್ಜವ್ವ.” ಗಂಡೇನ ತಾಳಿದ್ದಳು. “ಅಯ್ಯೋ ಮೊಮ್ಮಗನೇ, ಎಟ್ಟ ಜನ ದಾರಿ ಪಯಣದೊರು ಬಿದ್ದು ಬೆಳಗ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೊಗ್ಗಿರು, ಬಾರೊ.”

“ಅಜ್ಜವ್ವ, ಇಲ್ಲೆಲ್ಲಾರೂ ಸಾಕ್ರಿಬೀಕ್ರಿ ಸಿಕ್ಕೂದೊ?” ಕೇಳಿದ. “ಅಯ್ಯೋ ಮೊಮ್ಮಗನೇ, ಇದೇ ರಾಜರಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದಟ್ಟು ಶಾಕರವನರು ಅವ್ರೆ. ಬೇಕಷ್ಟು ಕೆಲಸ” ಅಂತು.

ಅರಸರ ಮನೆಗೆ ಹೋದ. ಅರಸು, ಪರದಾನಿ ಕಿಡಿಕಿ ಒಳಗೆ ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆ ಕವಳ ಮೇಯತಿದ್ರು. “ಸಲಾಂ” ಎಂದ ಹೋದೋನು. “ಏನಾ?”, “ಸಾಕರಿಬೀಕರಿ ಸಿಕ್ಕದೋ?”

“ಬೇಕಷ್ಟು ನೌಕರಿ-ಸಂಬಳ?” ಕೇಳಿದರು. “ಎಡಕ್ಕೆ ಸಾವಿರ, ಬಲಕ್ಕೆ ಸಾವಿರ, ತೊಟ್ಟ ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಸಾವಿರ, ತಿಂಗಳಿಗೆ ಮೂರು ಸಾವಿರ...” ಅಂದಳು.

‘ಹೂಂ’ ಅಂದರು. ಅಜ್ಜಿ ಮುದ್ದಿ ಮನೆಗೆ ಬಂತು. ಊಟ-ಉಪಚಾರ ಮಾಡ್ತು.

ಗಿಳಿ ಬಿಟ್ಟಾತ್ತು. ಅರಸು, ಪರದಾನಿ ಕುಳ್ಳು ಕಿಡಿಕಿ ಗಂಡಿಲಿ ಗಿಳಿ ಕೂತ್ತು. ಪರದಾನಿ, “ಅರಸು, ಅದು ಹೆಣ್ಣಾಗೆ ಕಾಣ್ತಿದವ್ವ” ಅಂದ. ಅರಸು, “ಹೆಣ್ಣು, ಗಂಡು ನೋಡೂ ಬಗೆ ಏನ ಮಾಡಬೇಕು?” ಕೇಳಿದ. “ಹನ್ನೆರಡು ಅಂಗಳ ಬಯಲಲ್ಲಿ ಕಡಿಸಬೇಕು. ನೀನು ಅದೂ ಏಳೇಲಿ ಹಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದರೆ ಗಂಡು; ಅಲ್ಲಾದರೆ ಹೆಣ್ಣು.” ಅಂದ.

‘ಸಲಾಂ’ ಅಂತು. “ಎಲಾ ಹೊಸಬಂಟ... ಶಿಪಾಯಿ... ಗೆಣೆಯಾ” ಅಂದ. “ಇವತ್ತೆ ದೊಡ್ಡ ಬಯಲಲ್ಲಿ ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು.” ಅಂದ. ‘ಹೂಂ’. ಅಂದ. ತಾನ ಹತ್ತು ಶೇಜ ಹತ್ತಂಡಿ ಹೂಗಿನ ಎಲವಸ್ತ್ರ ಹಿಡ್ಯಂಡಿ ಹೋದ. ಶೇಜಿನ ಕೊಳ್ಳಿಗೂ, ತನ್ನ ಕೊಳ್ಳಿಗೂ ಹೂಗಿನ ಯಲವಸ್ತ್ರ ಬಿಗಿತು. ಇಬ್ಬರೂ ಶೇಜ ಹತ್ತಿ ಕೂರಾಡ ಹೋದರು. ಅರಸ ಯೇಳ ಅಗಲ ಹಾರಿಸಿಕಂಡು ಅಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ. ಇದು ಯೇಳ ಅಗಲ ಹಾರಿಸಿಕಂಡ ಹೋಗಿ ಮತ್ತೆ ಹಿಂದ ಕಾಲಲ್ಲಿ ಹಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದು ನಿಲ್ಲಿಸಿತು. “ಗಂಡೇ ಸೈ” ಅಂದರು.

ಇದು ಅಜ್ಜಿ ಮುದ್ದಿ ಮನೆಗೆ ಹೋಯ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ಗಿಳಿ ಬಿಟ್ಟಹಾಕಿತು. “ಮತ್ತೇನು ಹೇಳತೀರು, ಕೇಳ್ಕಂಬಾ” ಹೇಳಿ ಬಿಟ್ಟಹಾಕಿತು.

ಪರದಾನಿ, “ಅರಸೂ, ಅದು ಹೆಣ್ಣಾಗೇ ಕಾಣಲೇದು” ಅಂದ. “ಹೆಣ್ಣು, ಗಂಡು ನೋಡೂ ಬಗೆ ಏನೋ?” ಕೇಳಿದ. “ದಂಡಿಗೆ ಕಳಿಸಬೇಕು. ಸಂಗಡ ಎರಡು ಹಳೆ ಶಿಪಾಯಿ ಕಳಿಸುವಾ, ದಾತ್ರೆ ಮನಿಕಂಡಾಗ ಶಿಪಾಯಿರ ಹತ್ತ ನೋಡು ಹೇಳಬೇಕು.”

ಗಿಳಿ ಹೇಳಿತು. ‘ಹೀಗೆ ಹೇಳಾಡಿರು’ ಅಂತು. “ಆಗ್ಲಿ” ಅಂತು. ಬೆಳಗಾಗ ಅರಸರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ, ‘ಸೂಕ್ಷ್ಮ’ ಅಂತು. “ಹೊಸ ಸಿಪಾಯಿ ಗೆಣಿಯ... ಇವತ್ತು ದಂಡು ಕಾಯಕೆ ಹೋಗಬೇಕು” ಅಂದ. “ಯೆಯ್ತು ಹಳೆ ಶಿಪಾಯಿ ಕಳಿಸಿಕೊಡತೆ” ಅಂದ. “ಕೊಡುದಾಯ್ತು ನನಗೆ ಒಬ್ಬನಿಗೇ ಕೊಡಬೇಕು. ಅವರೂ, ನಾನೂ ಹೋದರೆ ನಾನು ಗೆದ್ದೆ ಅಂಬೂದಿಲ್ಲ, ಅವರೂ ಗೆದ್ದರು ಅಂಬೂದಿಲ್ಲ” ಅಂತು. “ಹಾಗದರೆ, ನೀನೇ ಹೋಗ್ ಬಾ” ಅಂದಿ ಈಲೆ (ವೀಳ್ಯ) ಕೊಟ್ಟರು. ಬೆಳ್ಳ ಮುನ್ನ ಕತ್ತಿ, ಕೋಮಿ, ಬಾನ-ಬಿಲ್ಲು ಯೆಲ್ಲಾ ಹಿಡಿದು, “ಅರಸರೆ, ನಾನು ದಂಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬರತೇನೆ” ಅಂದಳು. ಸೇಜಿನ ಕೊಳ್ಳಿಗೂ, ತನ್ನ ಕೊಳ್ಳಿಗೂ ಯಲವಸ್ತ್ರ ಬಿಗಿದಳು. ಬಿಕ್ಕಂಡು, “ಹತ್ತು ಶೇಜಿ ಹಾರುವಂತೆ ಹಾರಬೇಕು, ಕೈಗೆ ಭುಜ ಬೆಗರಬೇಕು, ದಂಡಾಗಿರುವ ರೊಂಡ ಬೀಳಬೇಕು” ಅಂತ ಹಾರಿತೂ, ಭುಜ ಬೆಗರಿತು, ದಂಡಾಗಿರುವಂಥ ರೊಂಡಬಿತ್ತು, ಅರಸರ ಮನೆ ಮುಂಗಾತ ಬಂದು ಇಳಿದು, ‘ಗಂಡೇ ಸೈ’ ಅಂದರು ಅರಸು, ಪರದಾನಿ.

ಅಜ್ಜಿ ಮುದ್ದಿ ಮನೆಗೆ ನಡೆದು ಗಿಳಿ ಬಿಟ್ಟಾಕಿತು. ಅರಸರು ಪರದಾನಿ ಮನೆ ಮುಂದೆ ಕೂತ್ತ್ತು, “ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣಾಗೇ ಕಾಣ್ತಿದು” ಅಂದ ಪರದಾನಿ. ‘ದಂಡ ಗೆದ್ದಂಡಿ, ರಕ್ತ ಬಡಕಂಡ ಬಂದ್ಯೆ.’ ಒಕ್ಕಲ ಹೆಂಗಸರ ಕೂಡೆ, “ಒಂದು ಹಾಡ ಎಣ್ಣೆ ತುಂಬಿ ಅವನ ಮೀಸ ಬರಬೇಕು.” ಗಿಳಿ, “ನಿಮ್ಮ ಮೀಶೂಕೆ” ಬತ್ತಿರು, “ಗಂಡು-ಹೆಣ್ಣು ನೋಡು ಬಗೆಗೆ ಬತ್ತೀರು” ಅಂತು. ಹೆಂಗಸರು ಒಂದು ಹಾಡ ಎಣ್ಣೆ ಹೊತ್ತು ಹೋತೀರು. “ಎಲೈ ಹೋತೀರಿ” ಕೇಳ್ಳ. “ನಿಮ್ಮ ಮೀಸಿಬಾ ಅಂದೀರು ಅರಸು- ಪ್ರಧಾನಿ.” “ದಣಪೆ ದಾಟರೆ ಸೊಂಟ ಮುರಿತೆ” ಅಂತು. ಹಿಂದೆ ಬಂದ್ಬಟ್ಟು, “ಏನಾಯ್ತು?” “ದಣಪೆ ದಾಟರೆ ಟೊಂಕ ಮುರಿತೆ” ಅಂದ. “ನಮಗೆ ಹೆದರಿಕೆಯಾಗೋಯ್ತು.” ಗಿಳಿ ಬಿಟ್ಟ, ತುಂಕೆ ಮೇಲೆ ಕೂಡ್ತು. “ಹೆಣ್ಣು-ಗಂಡು ನೋಡು ಬಗೆ

ಏನ ಮಾಡಬೇಕು? ಹೆಣ್ಣಾ ನೋಡು ಬಗೆಗೆ ನೀನು ಹೋಗುವಂತ ಪದ್ಮಾವತಿ ಸೂಳೆ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಅವನ ಕಳಸಬೇಕು. ಸೂಳೆ ಕೂಡ- ಗಂಡಾ? ಹೆಣ್ಣಾ? ನೋಡು" ಹೇಳಬೇಕು.

ಗಿಳಿ, "ನಿನ್ನ ಕಲಸತೀರು, ನಿನಗೆ ಅದಕ್ಕೆ ತಾಲ ಹೂಡುಕೆ ಲ್ಯಾಕಾಕ್ತಿದು" ಅಂತಾ. ಬೆಳಗಾಗ "ಸಲಾಂ" ಅಂದ. "ಎಲಾ ಹೊಸಬಂಟ ಗೆಣೆಯ, ನಾನು ಹೋಗುವಂಥ ಪದ್ಮಾವತಿ ಸೂಳೆ ಹತ್ರ ನೀನು ಇವತ್ತು ದಾತ್ರೇ ಹೋಗಬೇಕು." "ನಿಮ್ಮಂಥವರು ಹೋಗುವಲ್ಲಿ ನಾನು ಹೊಪೆಕೆ?" ಬಂದವ ಶಾಕಷ್ಟು ಹಣಗೋಲ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಕಂಡ ಪೇಟೆ ಬಜಾರಕೆ ಹೋದ. ಒಬ್ಬ ಕಂಬಳಿ ಜಾಡಕಾರಣ್ಣ ಸಿಕ್ಕಿದ. "ಜಾಡಕಾರಣ್ಣ, ಪದ್ಮಾವತಿ ಸೂಳಿದ್ದಲ್ಲಿ ಇವತ್ತು ರಾತ್ರಿ ನೀ ಹೋಗಬೇಕು. ಐವತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡ್ಡೆ." "ಆಗ"ಯ "ಹೋಗಲೇ ಬೇಕು" "ಹಾಂ". ಅಜ್ಜಿ ಮನೆಗೆ ಬಂತು. ಉಟ-ಉಪಚಾರ ಮಾಡಕಂಡಿ ಕಂಬಳಿ ಜಾಡಕಾರಣ್ಣನ ಕರ್ಕಂಡು ಹೋಯ್ತು. ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಜಾಡಕಾರಣ್ಣನ ಕೂರಿಸಿತು. "ನಾನು ಹೋಗಿ ಹಾಸ್ನಿ ಗೀಸ್ನೀ ಹಾಸಿ, ಆಸ್ರ ಕುಡ್ಕಂಡಿ ಹಿಂದಿಂದೆ ಬತ್ತೆ. ನೀನು ಮೆತ್ತು ಹತ್ತು ವನಕ ಮಾತಾಡಬೇಡ. ಲಾಟನ್ನು ಮೆತ್ತಿನ ಬಾಗಲಲ್ಲ ಇಡತೆ ಹತ್ತೋಗೋಕೆ" ಅಂದ. ಜಾಡಕಾರಣ್ಣ ಮೆತ್ತತ್ತಿ ಹೋದ. "ಸೂಳೆ, ನಿನ್ನ ಶಾಕ್ರಟ್ಟು ಆಯ್ತೋ" ಕೇಳಿದ. "ಆಯ್ತು". "ಮೇಲ್ಕೂಕೆ ಹಣ್ಣು, ಕುಡುಕೆ ಹಾಲು ತಂದಿಕ್ಕು" ಹಣ್ಣು ಮಂದ, ಹಾಲ ಕುಡಿದ, ಕವಲಾ-ಗಿವಲಾ ಮೆಂದ್ಕಂಡಿ, "ಸೂಳೆ, ನಿಂಗೆ ತಡವಿತ್ತೆ. ಆಯ್ತೋ" ಕೇಳಿದ. "ನಾನ ಸ್ವಲ್ಪ ಮೈನೀರಿಗೆ ಹೋಗ್ಬರ್ತೇನೆ ನೀ ಬೀಲುದೇಲಿ?" ಕೇಳಿದ. "ಅದೇ ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆ ಬೀಳತೆ" ಅಂತು. "ನೀ ಸೀರೆ-ಗೀರೆ ಬಿಚ್ಕಂಡಿ ರೈಟ್ ಆಕ್ತಂಡಿ ಮಲಕೋ" ಅಂದ ಕಂಬಲಿ ಜಾಡಕಾರಣ್ಣ. ಹತ್ರಕೂತ, ದೀಪ ನಂದಿಸು ಹೂತ್ತಾಯ್ತು. ಜಾಡಕಾರಣ್ಣ ದೀಪ ನಂದಿಸಬಿಟ್ಟ. ಹೆಂಗಸರು ಮೊರೆ ನೋಡದವ ಜಾಡಕಾರಣ್ಣ ಇವ. ಏನ ಹೇಳಿಯ, "ಬೆಳಗವರೆಗೆ ನೆಲಕೆ ಬೀಲಳ ಕೂಡ ಇಂದ್ರಿಯ ಬೀಲವಟ್ಟವರೆಗೂ ಹೊಟ್ಟೆ ಮೇಲೆ ಹೋರಾಡಬೇಕು" ಅಂದ. ಮಂಚದ ಕಾಲಷ್ಟೂ ಮುರಿದು ಹೊಡ ಬಂದಿದೆ.

ಬೆಳ್ಳವರೆಗೆ ನಿಡ್ಲಿಲ್ಲ. 'ಕೋಕೋಕೋಕೋ' ಅಂತು. ಜಾಡಕಾರಣ್ಣ ಮೆತ್ತಿಲಿದ ಐವತ್ತ ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟ ಹೋದ. ಇದು ಹಗೂರಕ್ಕೆ ಮೆತ್ತು ಹತ್ತಿ ಕೂತ್ಕಬಿಟ್ಟ. ಇವೆಗೆ ಮೀಸಿಲ್ಲ. ಮೀಸೆ ತಿಪ್ಪತ ಕೂತ್ಕ. ಅರಸು, "ಪರದಾನಿ, ಸೂಳೆ ಕೇಳ್ಕಬಾ" ಅಂದು. ಬತ್ತಿದ್ದ ಹೆಂಗಸರಿಗೆ, "ಸೂಳೆ, ಹೆಣ್ಣೆ ಗಂಡೆ?" ಕೇಳಿದರು. "ನಿಮ್ಮ ಅರಸರ ಉಶಾಪತಿಗೆ ಬೆಂಕಿ ಬೀಳಲಿ. ಮಂಚದ ಕಾಲೆಲ್ಲಾ ಮುರಿದು, ನನ್ನ ಮೈಯೆಲ್ಲಾ ನೋವೆಬ್ಬಿಬಿಟ್ಟ. ಗಂಡೇಯ. ನನಗೆ ಮೂರು ತಿಂಗಳು ಬೇಕು. ಮೈಕೈನೋವು ಹೋಗಿ ನಾ ಹುದವಾಗೋಕೆ" ಅಂತು. ಅರಸುನೇ ಬಂದ, "ಸೂಳೆ, ಗಂಡೋ ಹೆಣ್ಣೋ?" ಕೇಳಿದ. "ನಿಮ್ಮ ಮೊಕಕ್ಕೆ ಬಿನನೀರು ತೋಕಬೇಕು. ಮೂರು ತಿಂಗಳ ಬೇಕು ನನಗೆ ಹುದವಾಗೋಕೆ. ಗಂಡೇ" ಅಂತು. ಆಗ ಅರಸು ಮನೆಗೆ ಬಂದ. ಪ್ರಧಾನಿಗೆ 'ಗಂಡೇ' ಅಂದ.

ಅರಸುಗೆ ಒಂದು ಹುಡುಗಿತ್ತು. ಹುಡುಗಿಯ ಕೊಡುಕೆ ಮಾತಾಡಿಕಂಡು. ಗಿಳಿ ಕಿಡಕಿಲಿ ಕೂತು ಬಂದದ್ದು. "ನಿನಗೊಂದು ಹೆಣ್ಣು ಕೊಡುಕೆ ಮಾಡಿರೂ ಏನ್ಮಾಡ್ತೆ?" ಕೇಳು. "ನಿನಗೆ

ನಗ್ನಾಗಿದೋ ಏನು?" ಕೇಳಿದರು. "ನನಗೆ ನಗ್ನಾಗಿದು, ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಡದೀತು." "ನಿನಗೊಂದು ಹೆಣ್ಣು ಕೊಡಬೇಕು. ಅರಸತನ, ಭೂಮಿಮನೆ, ಗಂಟಿಕರೆಗೋಲು, ಶಿನ್ನಶಿಗ್‌ರೂ, ಪೂರಾ ನಿನಗೆ ಬರಕೊಡ್ತೆ." ಅಂದ ಅರಸು. 'ಆಗೋದು' ಅಂತು ಇದು. "ನನ್ನ ತೊಟ್ಟ ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ನಗ್ನ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟೆ ನಗ್ನಾಗ್ಗೆ, ಕಂಚು, ತಾಮ್ರ, ಶಿನ್ನ್ -ಶಿಗರು ನನ್ನ ಹೆಸ್ರೆಲ್ಲಿ ಬರಕೊಟ್ಟೆ ನಗ್ನಾಗ್ಗೆ" ಅಂತು.

ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ನಗ್ನ ಮಾಡು ತಯಾರಿ ಮಾಡಿದರು. ಪೇಟೆ-ಪಟ್ಟ, ಗುಡಿಗಟ್ಟೇ, ಕೇಳೂ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ದಂಗರ ಕೊಟ್ಟ. ಕೇಳದ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಓಲಿ ಬರೆದು, ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ನಗ್ನ ಮಾಡ್ಲಿಕ್ಕೆ ಶಪ್ಪರ, ಶಾವಡಿ ಇಟ್ಟಿ, ಬರು ಬರಸ್ತಾರದಿನ ನಗ್ನಕಿಟ್ಟು. ಪೇಟೆಪಟ್ಟ, ಗುಡಿಗಟ್ಟಿ ತನ್ನ ಹುಡುಗಿಯ ಹೊಸಬಂಟ ಶಿಪಾಯಿ ಗೆಣೆಯ್ ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ನಗ್ನ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು. ಮೊದಲಿಕೆ ಹೆಣ್ಣು ಯಾವ ರೀತಿ ಇದ್ದೆ ಅದೇ ರೀತಿ ಬಡಗಿರ ಮನೆಗೆ ಹೋದಳು. "ಎಲಾ ಬಡಗಿರಣ್ಣ, ಇವತ್ತು ನೀ ಉಂಮೋ ಉಟ ಬಿಡಬೇಕು, ಗೆಯ್ಯು ಕೆಲಸ ಬಿಡಬೇಕು. ಹೆಣ್ಣು ರೀತಿ ಬೊಂಬೆ ಗೈಯಬೇಕು. ಶಾಲೆ ಉಡಿಸಬೇಕು, ಮುಡಿ, ಸವರಿ ಕೂದಲಹಾಕಿ ಮಂಡೆ ಬಾಶಬೇಕು, ಮುಡಿಮೇಲೆ ದಂಡೆಹೂಗ ಮುಡಿಸ್ಸೇಕು. ಕಿಮಿಗೆ ಶಿಣ್ಣ ಇಡಬೇಕು. ಎರಡು ಅಮ್ಮೆ ಬಿಡಿಸಬೇಕು. ಹೆಣ್ಣು ಅದೇ ರೀತಿ ಮಾಡಬೇಕು" ಅಂತು.

ಬೊಂಬೆ ತಕಂಬಂತು. ಅರಮನೆ ಮುಂದನ ಕಟ್ಟಿಮೇನೆ ಕುಳ್ಳಿಸಿತು. ಕೈಗೆ ಕರಿಬಳೆ, ಕೊಳ್ಳಿಗೆ ಶೈನ ಎಲ್ಲಾ ಇಡಿಸಿತು. ಹಳೇ ಶಿಪಾಯರ ಎರಡು ಜನ ಕರಿಸಿತು. "ಈ ಬೊಂಬೆ ನೋಡ್ಕಂಡಿ ಯಾವೋನು ಕಣ್ಣೀರ ಬಿಟ್ಟ. ಸೆರೆಲಿ ಕೆಡಗಬೇಕು" ಅಂದ.

ಗಂಡ-ಮೈದ್ಡ ಕಾಸಿಂದ ಬಂದವರು. ನೋಡಿ, "ಮೈದನಿಯ ಹಾಗೀ ಕಾಣ್ತಿದು" ಅಂದ. ಅರಗಿ ನೋಡತ ನಿಂತರು. ಶಿಪಾಯಿಗಳು ಅವರನ್ನು ಜೈಲಿಗೆ ಕೂಡಿದರು. ನೀಲಾನದಿ ಅರಸ ಅದೇ ದಾರೀಲಿ ಬಂದ. ಸಾವಿರಾರು ರೂಪಾಯಿ ಕರ್ಚು ಮಾಡಿದ ಹೆಣ್ಣು ಅರರಗಿ ನೋಡಿದ. ಕುದ್ರೆ ಜಾಡಕಾರಣ್ಣ ಬಂದ, "ನನಗೆ ನೂರಾರು ರೂಪಾಯಿ ದಗೆ ಹಾಕಿತು ರಂಡೆಹಣ್ಣು" ಅಂದ. ಜಾಗ್ರತೆ ಬಂದು ಅವನ್ನೂ ಕೂಡಿದರು. "ನನ್ನ ಹೆಂಡ್ತಿ..." ಅಂದ ಶಿಪಾಯರು ಅರಗಿ ನೋಡತಿದರು. ಅವರನ್ನೂ ಕೂಡಿದಾ.

ಆಗ ಬಾರಗೋಲು ಹಿಡಿಕಂಡ್ಡು, ಗಾಡಿ ಹೊಡೆವಂಥದು. ಹೋಗಿ ಬಾಗಿಲ ಪಾರಾ ಬಿಡಿಸಿದ. ಗಂಡ-ಮೈದ ಹೆರಬಿದ್ಡು, 'ಕುಳ್ಳಿ' ಅಂತು. ಕುಂತ್ತು. ಕುಳ್ಳುರಟ್ಟಿಗೆ, "ನೀಲಾನದಿ ಅರಸು, ಬೊಂಬೆ ನೋಡಿ ಯಾಕೆ ಕಣ್ಣೀರು ಬಿಟ್ಟೆ" ಕೇಳಿತು. "ಸಾವಿರಾರು ರೂಪಾಯಿ ಖರ್ಚುಮಾಡಿರು." "ಕಂಡೋರ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಕೈಹಿಡಿದೆ". ಎಂದು ನಾಕು ಬಾರಕೋಲ ಹಾಕಿತು.

ಈ ಕುದ್ರೆ ಜಾಡಕಾರಣ್ಣ ಕೇಳಿತು, "ಕಂಡರ ಹೆಣ್ಣು ಮೇಲೆ ಕೈಸಾರೆ ಮೈಸಾರೆಯೋ? ನಡೆ" ಎಂದ. ಆಗೆ, "ಶಿಪಾಯರು ಹೆಣ್ಣು ನೋಡಿಯಾಕೆ ಕಣ್ಣೀರ ಬಿಟ್ಟೆ?" ಕೇಳಿದ. "ನೌಕ್ರಿ ಮಣ್ಣು ತಿನ್ನಿಸಿದ ಹೆಣ್ಣು ಹಾಗೆ ಕಂಡಿತು." "ಕಂಡೂರ ಹೆಣ್ಣು ಮೇಲೆ ಕೈಸಾರ, ಮೈಸಾರ ಕೈಹಾಕಿದೋರು ನೀವೆ?" ಕೇಳಿ ಬಾರಕೋಲ ಬಿಗಿತು. ಮುಕಳಿ ತಿಕ್ಕೊತ ಹೋದ್ದು.

ಕೆಲಸಿ ಕರಕಂಡ ಬಂದಿ ಮೈದನ ಪನ್ನೆ ತಿದ್ದತು. ಪಟ್ಟಕೆ ನಗ್ಗ ಮಾಡಿದ ಹುಡ್ಗಿಯ ಮೈದಗ ನಗ್ಗ ಮಾಡಿಸಿತು. ಅರಸತನ, ಭೂಮಿ, ಮನೆ, ಗಂಟಿಕರಗೋಲ, ಶಿನ್ನಶಿಗರಗೋಲ... ಅಟ್ಟು ಗಂಡನ ಹೆಸರ ಮೇಲೆ ಮಾಡಿತು.

ಅಜ್ಜಿಮುದಕಿ ಮನೆಗೋಯ್ತು. ತಾನು ಹೆಣ್ಣವೇಸದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕಟ್ಟುಂಡಿ ಅರಸರ ಮನೆ ಮೆತ್ತು ಹತ್ತಿ ಹೋಯ್ತು. ಗಂಡೇಸ ಕಳಸಿ ಬದಿಗಿಟ್ಟು, ಹೆಣ್ಣೇಸ ತಾಳುಂಡಿ ಮೆತ್ತಾಗಿಂದ ಇಲೀತು. ಇಳಿದು ಬಂದದ್ದು ಅರಸು ಪಾದಕ್ಕೆ, ಪರದಾನಿ ಪಾದಕ್ಕೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡ್ತು. ಗಂಡ-ಮೈದನ ಪಾದಕ್ಕೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡ್ತು.

“ನಾನು ಹೆಣ್ಣು ಹೇಳೂಕೆ ಇಟ್ಟೆಲ್ಲಾ ಕಂತ್ರಾಟ ನಡೆಸಿದಿರಿ. ನಿಮ್ಮತ್ರ ಏನು ಆಯ್ತು? ನಾನು ಹೆಣ್ಣೇ. ಅಕಾ... ಅವನನ್ನ ಮೈದ. ಅಕಾ... ಅವ ನನ್ನ ಗಂಡ.” ಗಂಡ-ಮೈದನ ಕೂಡೆ, “ನಿಮ್ಮರಸತನ, ಭೂಮಿಮನೆ, ಮಾರಾಟ ಮಾಡಿದ್ರು ನನ್ನ ಸಲುವಾಗಿ, ತಾಯಿ-ತಂದೆಗೆ ಪತ್ರ ಬಿಡಿ ಇದೇ ಅರಸತನದಲ್ಲಿ ಉಳಿವೆ.” ತಾಯಿ-ತಂದೆಗೆ ಪತ್ರ ಬಿಟ್ಟು ಒಟ್ಟು ಆಗಿ ಅದೇ ಅರಸತನದಲ್ಲಿ ಆಳಕಂತಿವ್ವು.

● ಕೆಲವು ಪದಗಳ ವಿವರಣೆ

ಗಾಳಿ ಹವಾಯಿ = ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಡಲು	ದುರವಿನ = ದುಡ್ಡಿನ
ಶಾಲೆ ಪದರ = ಸೀರೆ ಸೆರಗು	ಪಾರ = ಪಾಗಾರ
ಒಂದು ಅಳಿಗೆ = ಒಬ್ಬನಿಗೆ	ಪಾರದವರಿಗೆ = ಕಾಯುವವರಿಗೆ
ಜೈದು = ಜೋಡಿ	ಗಂಟಿ = ದನ
ಅಪ್ಪಿ = ತೃಪ್ತಿ	ಪಿಣಿ ಪಿಣಿ = ಮಿಣಿ ಮಿಣಿ
ಈತು = ಇದೆ	ಏಳೇಲಿ = ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ
ಕೂರಾಡ = ಒಟ್ಟಿಗೆ	ಹೆಣ್ಣೇಸ = ಹೆಣ್ಣಿನ ವೇಶ
ಮುಂಗಡ = ಮುಂದಿನ ದಾರ	ದಾತ್ರೈ = ರಾತ್ರಿ
ಸೊಕ್ಷ = ಸೌಖ್ಯ	ಯಲವಸ್ತ್ರ = ಉತ್ತರಿಗೆ
ರೊಂಡ = ರುಂಡ	ಮುಂಗಾತ = ಮುಂದುಗಡೆ
ಹಾಡ = ಹಂಡೆ	ತುಂಕೆ = ತುಮುಕೆ
ಮೆಂದ = ತಿಂದ	ಹೊಡ = ಹೊರ
ಹುದಾಗಕೆ = ಸುಧಾರಿಸಲಿಕ್ಕೆ	ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ = ಪಟ್ಟದ ಕತ್ತಿ
ಅಮ್ಮೆ = ಮೊಲೆ	ಅರಗಿ = ಇಣಕಿ

■ ಹೇಳಿದವರು: ದಿ. ಪುಟ್ಟು ನಾಗು ಗೌಡ, ದುಗ್ಗೂರು.

ಈಗ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು

- ಮಿತ್ರಮಾಧ್ಯಮದ ಟ್ರಸ್ಟೀ ಶ್ರೀ ಬೇಳೂರು ಸುದರ್ಶನ ಅವರಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಜಾಲತಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಬಳಕೆ, ಏಕರೂಪತೆ ಸುಲಭಗ್ರಾಹ್ಯತೆ ಕುರಿತಂತೆ ಕನ್ನಡ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಸಮಗ್ರ ವರದಿ ಸಲ್ಲಿಕೆ (2017). ಈ ವರದಿಯ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರವು ಸರ್ಕಾರದ ಏಕೀಕೃತ ವೆಬ್ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿದೆ (2019)
- ಕನ್ನಡವೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳ ತಂತ್ರಾಂಶಗಳನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಭಾರತೀಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಬರುವ ಮೊಬೈಲ್ ಸಹಿತ ಎಲ್ಲಾ ಐಟಿ ಸಾಧನಗಳಲ್ಲಿ ಮಾರಾಟಕ್ಕೆ ಮುಂಚಿತವಾಗಿಯೇ ಅಳವಡಿಸುವಂತೆ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಒತ್ತಾಯಿಸಿ ಸಹಿ ಸಂಗ್ರಹ, ಮನವಿ ಸಲ್ಲಿಕೆ. (2016)
- ಸಿದ್ಧ ಪೊಟ್ಟಣಗಳ ಮೇಲೆ ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನದ ಶೀರ್ಷಿಕೆ, ಮಾಹಿತಿ ಮುದ್ರಿಸಲು ಒತ್ತಾಯಿಸಿ ಅಭಿಯಾನ. (2016)
- ಕನ್ನಡದ ಓಸಿಆರ್‌ನ್ನು ಮುಕ್ತ ತಂತ್ರಾಂಶವಾಗಿ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡುವಂತೆ ಭಾರತೀಯ ವಿಜ್ಞಾನ ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ಸೂಚಿಸಲು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಒತ್ತಾಯ (2016)
- ಕನ್ನಡವೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಐಟಿ ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ರೂಪಿಸಿರುವ ವಿವಿಧ ತಂತ್ರಾಂಶಗಳನ್ನು ಸಮಕಾಲೀನಗೊಳಿಸಿ ಮುಕ್ತ ತಂತ್ರಾಂಶಗಳಾಗಿ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲು ಒತ್ತಾಯ (2016)

ಈವರೆಗೆ ಕೈಗೊಂಡ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು

- ವಿವಿಧ ಸೇವಾಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಧನಸಹಾಯ (2016,2018)
- ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಲು ಓಸಿಆರ್ ಕುರಿತು ಒಂದು ದಿನದ ಕಾರ್ಯಾಗಾರ ಸಂಘಟನೆ (2015)
- ಕ್ರಿಯೇಟಿವ್ ಕಾಮನ್ಸ್ ಎಂಬ ಮುಕ್ತ ಹಕ್ಕುಸ್ವಾಮ್ಯದಡಿ ಕನ್ನಡದ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ಪುಸ್ತಕ 'ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ' ಪ್ರಕಟಣೆ (2014) ಉಚಿತ ಪುಸ್ತಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಅಭಿಯಾನ (freebookculture.com/ freebookculture.rivertthoughts.com)
- 'ಇಂಟೆಗ್ರೇಟೆಡ್ ಪವರ್ ಪಾಲಿಸಿ' ಕುರಿತ ಪುಸ್ತಕದ ಬಿಡುಗಡೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ, ಪ್ರಚಾರ (2013)
- ಎಂಡೋಸಲ್ಮನ್ ಸಂತ್ರಸ್ತರಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಪರಿಹಾರ ಕೊಡುವಂತೆ ಒತ್ತಾಯಿಸಿ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಮನವಿ, ವಿಶೇಷ ಮಾಹಿತಿ ಸಭೆ (2011)
- ರಾಜ್ಯದ ಇಂಧನ ನೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಸರ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ಒತ್ತು ನೀಡಲು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯವರಿಗೆ ಒತ್ತಾಯ; ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಮುಖ ದಿನಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯ ಸಾಹಿತಿ, ಕಲಾವಿದರ ಸಹಿಯ ಬಹಿರಂಗ ಪತ್ರ ಪ್ರಕಟಣೆ (2010)
- ವಿದ್ಯುತ್ ತಜ್ಞ ಶ್ರೀ ಶಂಕರ ಶರ್ಮ, ಮಕ್ಕಳ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿ ಡಾ|| ಮಾಳವಿಕಾ ಕಪೂರ್ ಮುಂತಾದವರಿಂದ ಮಾಹಿತಿ ಸಭೆಗಳು.

ಡಾ|| ಎಲ್ ಆರ್ ಹೆಗಡೆ

ಅಪ್ರಕಟಿತ ಸಂರಹ ಮಾಲೆ

೨ ಹಾಲಕ್ಕಿ ಕಥೆಗಳು

ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದ ನಶಿಸಿಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಜಾನಪದ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ಉಳಿಸುವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಮಹಾಚೇತನ. ಅಧ್ಯಾಪನದಿಂದ ನಿವೃತ್ತಿಯಾದ ನಂತರ ತಮ್ಮೆಲ್ಲ ಸಮಯವನ್ನು ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಗ್ರಹ ಮತ್ತು ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಕೆಲಸಕ್ಕೇ ಮೀಸಲಿಟ್ಟಿದ್ದ ಸಮಾಜಜೀವಿ. ಜಾನಪದ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅವರ ಸಾಧನೆ ಅಪೂರ್ವ. ಅವರಿರುವಾಗ ಪ್ರಕಟವಾದ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಹಾಗೂ ಅವರೇ ಬರೆದ ಪಾಂಡಿತ್ಯ ಪೂರ್ಣ ಪೀಠಿಕೆ, ಮುನ್ನುಡಿಗಳು ಜಾನಪದ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅವರ ಅಳವಡ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸುತ್ತವೆ. ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗಗಳ ಕುರಿತ ಅವರ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಅನನ್ಯ; ಸಂಶೋಧನಾ ಪ್ರಬಂಧಗಳು, ಭಾಷಣಗಳು, ಜಾನಪದ ಲೇಖನಗಳು ಅಸಂಖ್ಯ.

ಈಗಾಗಲೇ ಅವರ 84 ಕೃತಿಗಳು ಪ್ರಕಟಣೆ ಕಂಡಿವೆ. ಅವರ ಅಪಾರ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗದ ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಇನ್ನೂ ಸಾಕಷ್ಟಿದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು ಆಯ್ದು ಅಪ್ರಕಟಿತ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸರಣಿಯನ್ನು ಈ ಮೂಲಕ ಆರಂಭಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವರ ಪುತ್ರಿ ಶ್ರೀಮತಿ ರೇಣುಕಾ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಭಟ್ಟ ಅವರು ಈ ಸಂಗ್ರಹಗಳನ್ನು ನಾಡಿಗಾಗಿ ಸಂರಕ್ಷಿಸಿ, ಸಂಪಾದಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಉಚಿತ ಪುಸ್ತಕ

ವಿತ್ರಮಂಡ್ಯಮ

ಮುಕ್ತ ಮಾಹಿತಿಗೆ ಪುಸ್ತಕ ಬೆಂಚ್